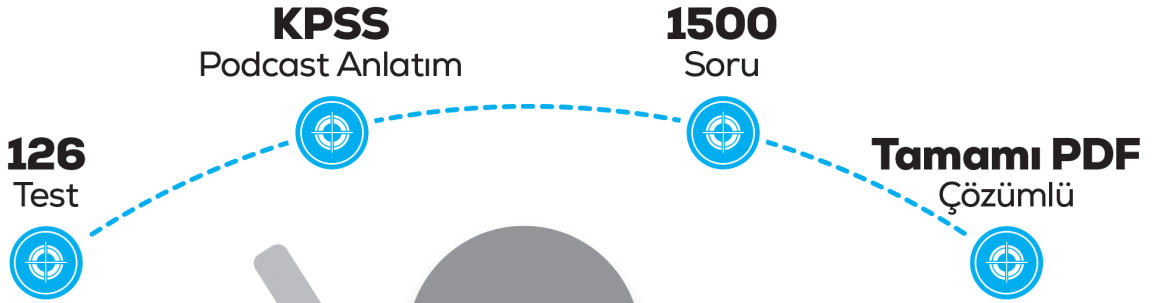

KOZMİK ODA KPSS SERİSİ

EĞİTİM BİLİMLERİ

SORU BANKASI

Hakan Anka

EĞİTİM BİLİMLERİ TÜM DERSLER SORU BANKASI

Yayın Koordinatörü
Selim IŞIK

Yazar
Hakan Anka

ISBN
978-605-73862-2-9

Baskı

© COPYRIGHT AKADEMİ DENİZİ YAYINCILIK

Bu kitabın her türlü yayım hakkı Akademi Denizi Yayıncılık'a aittir. Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası hükümleri gereğince kaynak gösterilerek bile olsa alıntı yapılamaz, herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, genel ağ ve diğer elektronik ortamlarda yayımlanamaz.

AKADEMİ DENİZİ YAYINCILIK

 Saray Mah. Fatih Sultan Mehmet Blv. No: 316
Kahramankazan / ANKARA

 T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No
52497

 0552 518 06 06

 akademideniziyayincilik@hotmail.com

 www.akademidenizi.com.tr

TÜRKÇE

TARİH

COĞRAFYA

ANAYASA

İÇİNDEKİLER

ÖĞRETİM İLKE VE YÖNTEMLERİ		
■	Öğretim İlkeleri	5
■	Öğretim Stratejileri	11
■	Öğretim Model ve Yaklaşımları	17
■	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	33
■	Düşünme Biçimleri	53
MATERYAL TASARIMI		
■	Materyal Tasarımı	57
SINIF YÖNETİMİ		
■	Sınıf Yönetimi	69
PROGRAM GELİŞTİRME		
■	Program Türleri ve Temel Kavramlar	81
■	Program Geliştirmenin Kuramsal Temelleri	83
■	Program Geliştirmenin Planlanması, Tasarım Ve Modeller	89
■	Program Tasarısı Hazırlama	93
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME		
■	Ölçme ve Değerlendirmede Temel Kavramlar	99
■	Ölçme Araçlarında Bulunması Gereken Nitelikler	107
■	Eğitimde Kullanılan Ölçme Araçları	115
■	Test ve Madde Analizi	123
GELİŞİM PSİKOLOJİSİ		
■	Gelişim Psikolojisinin Temel Kavramları	135
■	Gelişim İlkeleri ve Gelişimi Etkileyen Faktörler	143
■	Fiziksel Gelişim ve Gelişim Görevleri	147
■	Bilişsel Gelişim	151
■	Kişilik Gelişimi	161
■	Ahlak Gelişimi	169

ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ		
■	Temel Kavramlar ve Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler	175
■	Davranışçı Kuramlar (Tepkisel Koşullanma)	181
■	Davranışçı Kuramlar (Edimsel Koşullanma)	189
■	Davranışçı Kuramlar (Guthrie – Watson – Thorndike)	197
■	Bilişsel Ağırlıklı Davranışçı Kuramlar	201
■	Bilişsel Kuramlar	209
REHBERLİK VE ÖZEL EĞİTİM		
■	Çağdaş Eğitim Sistemi ve Öğrenci Kişilik Hizmetleri	219
■	Rehberlik İlke Amaç ve Modelleri	221
■	Rehberlik Türleri	227
■	Okullarda Sunulan Rehberlik Hizmetleri	235
■	Bireyi Tanıma Teknikleri	241
■	İletişim ve Çatışma Çözme	247
■	Rehberlik Hizmetlerinde Örgüt ve Personel	251
■	Özel Eğitim	253

PDF çözümler için QR kodu okutunuz.

ya da

www.akademidenizi.com.tr

adresini ziyaret ediniz.

UNUTMA!

Öğretim İlkeleri

Öğretim öğrenmelere kılavuzluk etmektir. Öğrencide davranış değişikliği oluşturma yani öğrenciye bilgi, beceri, değer, tutum ve alışkanlıklar kazandırmadır.

Öğretim ilkeleri de öğretime yön veren, sürecin nasıl gerçekleşmesi gerektiği konusunda öğretmene rehberlik eden temel esaslardır. Strateji, yöntem ve teknik seçilirken öğretim ilkeleri rehber niteliği taşır.

1. Hayatilik ya da hayata yakınlık ilkesi öğretimin öğrencilerin günlük yaşamından kopuk olmaması, öğrencinin hayatla bağlantısını koparmayan bir yaşantı sunmasıdır. Okul öğrenci için hayata hazırlık değil hayatın kendisi olmalıdır. Bu kapsamda verilen örnekler hayatın içinden seçilmeli ve öğrenciye günlük yaşamda gerekli bilgi ve beceriler kazandırılmaya çalışılmalıdır.

(Cevap A)

2. Büşra Öğretmen sayıları öğretirken öğrencilerin gelişim düzeylerini göz ardı etmiştir. Öğrencileri somut işlemler döneminde ve konuya somut örnek ve etkinliklerle başlamalıdır. Buna rağmen Büşra Öğretmen sayılarla yani soyut bir konuyla başlamıştır. Bu açıdan öğrenci düzeyini göz ardı etmiş ve somuttan soyuta sıra izlememiştir.

(Cevap C)

3. Serhat Bey öğrencilere motorun çalışma prensiplerini öğretebilmek adına çok farklı yaşantılar sağlayabilirdi. Onlara resimlerle, videolarla ya da sözel olarak konuyu anlatabilirdi. Ancak Serhat Öğretmen öğrencilerin gözlem yapabilecekleri, ilgili konuyu yerinde öğrenebilecekleri bir deneyim sunmuştur. Bu yolla somut bir yaşantı sağlamıştır.

(Cevap A)

4. Öğretimde izlenmesi gereken en temel sıralardan biri bilinenden bilinmeyenedir. Öğretim sürecinin başlangıç noktası öğrencilerin bildikleri olmalıdır. Bu yolla öğrenci öğrenmeler arasında daha kolay bağ kurabilir, daha anlamlı öğrenmeler gerçekleştirebilir

(Cevap D)

5. Aktüalite yani güncellik ilkesi öğretim sürecinde yaşamda güncel olan konuların ele alınmasıdır. Verilen örnek durumda erken seçim kararı alındığı için bu konu güncel bir konu olmuştur. Öğrenci çeşitli kaynaklardan bu konuyu duyacak ve ilgilenecektir. Öğretimde de bu konuyu kullanma öğrenmeleri anlamlı hale getirecek ve kolaylaştıracaktır.

(Cevap C)

6. Öğretimde konuları ele alınırken öncelikle öğrencinin yakın çevresinde gördüğü tanık olduğu konulardan başlanmalı daha sonra uzak konulara geçilmelidir. Antalya deniz turizminin yoğun olduğu bir bölgedir, turizm konusunu işlerken önce bu konuya yer verilmesi yakından uzağa ilkesi ile ilgilidir.

(Cevap B)

UNUTMA!

Öğrenciye Görelik

Öğrencinin öğretim hizmetlerinin merkezinde olmasıdır. Öğretim etkinliklerinde öğrencinin gelişim özelliklerinin, ihtiyaçlarının, ilgilerinin ve heyecanlarının dikkate alınmasıdır. Bireysel farklılıklar, öğrenme stilleri, öğrencinin öğrenme gücü ve hızı öğretimde dikkate alınmalıdır.

7. Öğretimde açıklık konu işlenirken mümkün olduğunca çok uyaran sunularak öğretimin desteklenmesidir. Farklı duylara hitap eden çok uyaran kullanmak, bol bol örnek vermek ve öğretimde araç kullanmak öğrenilecek konunun açık anlaşılır ve net biçimde ele alınmasını sağlayacaktır.

(Cevap E)

8. Öğretim ilkeleri; öğretim strateji, yöntem, teknik, araç ve gereç seçiminden içeriğin seçilmesi ve düzenlenmesine, öğretim planlarının yapılmasından materyal tasarımına kadar öğretim ile ilgili pek çok unsurun düzenlenmesinde temel belirleyicilerdendir. Hedeflerin sınıflanması hedefin yönelik olduğu yeterliklere göre gerçekleştirilir. Hedef sınıflamada öğretim ilkelerinin işe koşulması söz konusu değildir.

(Cevap E)

9. Öğretimde zamanın verimli kullanımı ekonomiklik ilkesi ile ilgilidir. Zaman sınırlı öğrenilecek konular çoktur. Öğretmen de az zamanda çok öğrenmeyi gerçekleştirecek planlamalar yapmalıdır. Murat Öğretmen zamanı ekonomik olarak kullanamamıştır

(Cevap C)

10. A seçeneği açıklık ilkesi ile, B seçeneği iş-aktivite ilkesi, D seçeneği hayatilik ve E seçeneği güncellik ilkesi ile ilgilidir. Öğrenciye görelik ilkesi öğretimde öğrencinin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarının temele alınmasıdır. Özellikle bireysel farklılıklara cevap verecek bir süreç izlenmesi öğrenciye görelik ile ilgilidir.

(Cevap C)

11. Burak Bey işlediği konu ile ilgili çalışmalara öğrencinin yakın çevresinde göreceği örneklerden başlamıştır. Konuları işlerken izlenecek sıra yakın çevreden uzak çevreye doğru olmalıdır. Zamansal ve mekansal olarak yakın çevreden uzak çevreye doğru bir sıra izlenmesi öğrenmelerin daha anlamlı ve kolay olmasını sağlar.

(Cevap D)

12. Ömer Öğretmen ilgili çalışmaları Kızılay Haftası etkinlikleri kapsamında yaptığı için güncellik ilkesini dikkate aldığı söylenebilir. Ömer Öğretmen kan bağış aracına ziyarete götürmesi ve uzmandan konu ile ilgili bilgi almalarını sağlaması somut yaşantıya yöneliktir.

(Cevap A)

UNUTMA!

ÖĞRETİM İLKELERİ

- **Bilinenden bilinmeye:** Öğretim etkinlikleri düzenlenirken öğrencinin o zamana kadar öğrenmiş olduğu bilgi ve tecrübeden hareket edilmeli. Ön öğrenmeleri hatırlatmak ve öğretilcek konuyu bunun üzerine inşa etmek bu ilke kapsamındadır.
- **Somuttan soyuta:** Öğretim etkinliklerine önce somut öğrenmelerden başlamalı sonra soyut kavramlara geçilmeli. Önce fasulye ve çubuklarla toplama sonra sayılarla işlemler
- **Basitten karmaşığa:** Konularda ve öğretim sürecinde önce kolay sonra zor öğrenmelere yer verilmelidir. Basit konularla başlamak öğrencinin özgüvenini artırır ve derse karşı olumlu tutum gelişmesini sağlar.

1. Öğretimde ele alınacak konular hayattan kopuk olmamalı, öğrenciye günlük yaşamda işine yarayacak bilgiler verilmeli ve beceriler kazandırılmalıdır. Afetlerden korunma ve afete hazırlık kapsamında öğretilen beceriler öğrenciler için kritik becerilerdir ve yaşam içinde önemlidir. Bu becerilerin kazandırılması ve bu gibi konuların ele alınması hayatilik – yaşamaya yakınlık öğretim ilkesi ile ilgilidir.

(Cevap D)

2. Öğretimde bütünlük ilkesi gelişimin bütünlük ilkesinden ve doğasından kaynaklanmaktadır. Fiziksel, bilişsel ve psikososyal-duygusal alanlarda gelişim birbirinden bağımsız ilerlemez. Gelişim bir bütündür. Bu kapsamda öğretim sürecinde de öğrencinin tüm yönleri ile gelişimi desteklenmelidir.

(Cevap E)

3. Çağdaş eğitim anlayışını yansıtan İlerlemeci eğitim felsefesinin en temel ilkelerinden biri de yaparak yaşayarak öğrenmedir. Öğretim öğrenci deneyimleri üzerine inşa edilmelidir. Öğrenci öğretim sürecinde aktif olmalıdır. Öğrenci soru sormalı, tartışmalı, deney yapmalı sürece aktif katılmalı. Bu yolla öğrenmeler daha kalıcı ve anlamlı olur.

(Cevap A)

4. Öğretim sürecinin öğrencinin gelişim özelliklerine göre planlanması düzeye uygunluk ile ilgilidir. Öğrenciler genel olarak benzer gelişimsel özellikler gösterirler de bireysel farklılıklar da söz konusudur. Öğrenciler ilgi, yetenek, tutum, değer ve ihtiyaçları gibi pek çok açıdan diğer öğrencilerden ayrılır. Eğitim süreci bireysel farklılıklara cevap verdiği ölçüde başarılıdır. Bu da öğretimin öğrenciye görelilik ilkesi ile ilgilidir.

(Cevap C)

5. Öğretim sürecinin en temel amacı öğrencilere hedeflerin kazandırılmasıdır. Öğretim öğrencilerin etkili ve kalıcı öğrenmelerine kılavuzluk etmektir. Öğretim ilkeleri de bu kapsamda öğretmenlere yol gösterir.

(Cevap D)

6. Öğretimde konu, araç-gereç, strateji, yöntem ve teknik seçiminin öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun olarak yapılması öğretimin düzeye uygunluk ilkesi ile ilgilidir. Gelişim özellikleri öğrencilerin neyi, nasıl öğrenebileceği konusunda öğretmenlere yol gösterir.

(Cevap C)

7. Kavram öğretim sürecinde iki temel sıra izlenir. Örneklerden yola çıkarak ilke ve genellemelere varma tümevarımsal yaklaşımdır. Önce ilke ve genelleme-yi verip daha sonra örneklerde açıklama da tümdengelime yöntemidir. Nergis Öğretmen'in izlediği yol örnekten ilke ve kurala doğrudur yani tümevarımdır.

(Cevap B)

8. Gürol Bey işleyeceği konuyla ilgili öğrencilere farklı uyarıcılar sunmuştur. Uyarıcılar açısından zengin bir öğrenme ortamı oluşturmak, konu ile ilgili bol örnek sunmak, araç-gereç ve materyaller kullanmak konuyu açıklıştır. Bu çalışmalar açıklık ilkesi doğrultusunda yer almaktadır.

(Cevap D)

9. Aktif öğrenme en etkili öğrenmenin öğrencinin öğrenme sürecine etkin katılımı ile gerçekleştiğini savunmaktadır. Öğrencinin sorular sorması, tartışması, deney yapması, projelerle ürünler ortaya koyması sürece etkin katılımının göstergesidir. Hatta aktif öğrenme yaklaşımında öğrenci sadece süreçte değil planlama ve değerlendirme aşamalarına da etkin katılır, sorumluluk üstlenir.

(Cevap A)

10. Özellikle aşamalılık gösteren derslerde öğrenmelerin etkili ve sağlıklı olabilmesi ön öğrenmelere bağlıdır. Öğretim sürecinin başında ön öğrenme eksiklerinin tamamlanması yeni konunun öğrenilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu öğretimde bilinenden bilinmeye ilkesi kapsamında yer alır. Öğretimin ön öğrenmelerin üzerine inşa edilmesi bilinenden bilinmeye ilkesidir.

(Cevap C)

11. Öğretimde öğretilecek konular bilimsel gerçeklere uygun olmalıdır. Bilimsel açıdan kanıtlanmış, güvenilirliği ve geçerliği kanıtlanmış bilgilere yer verilmelidir. Genel geçer, kanıtlanmaya muhtaç bilgiler içerikte yer almamalıdır. Bilimsellik içerik seçiminin yanı sıra kullanılacak strateji, yöntem ve teknik seçiminde de dikkate alınmalıdır.

(Cevap C)

12. Öğretimin amaçlarından biri de gruplara belirli bilgi ve becerileri öğretmektir. Yani öğretimde toplumun çıkarlarına da özen gösterilmelidir. Özellikle kültürel devamlılığı sağlayan bilgi ve becerilerin öğrencilere öğretilerek gelecek kuşaklara aktarılması sağlanmalıdır. Bu hususlar bilgi ve becerinin güvence altına alınması eğitim ilkesi ile ilgilidir.

(Cevap A)

UNUTMA!

ÖĞRETİMDE BÜTÜNLÜK

Öğretim etkinlikleri öğrenciyi tüm yönleriyle geliştirmeye yönelik olmalı. bu ilke gelişimin bütünlük ilkesine dayanır. Tüm gelişim alanları bütün olduğu için öğretimde bütün olmalı, ihmal edilen bir alan olmamalıdır. bilişsel, duyuşsal ya da psikomotor alanlardan hiçbiri ihmal edilmemelidir. Bütünlük ilkesinde amaç sadece öğrencinin bilgi edinmesi değil onun duyuşsal, ahlaki ve davranışsal olarak da gelişiminin desteklenmesidir.

1. Verilen örnek durumda seçilen konu çevre kirliliğidir. Çevre kirliliği günümüz çağdaş toplumların önde gelen güncel sorunlarından. Bu konunun ele alınması eğitim sürecinde güncelliğin yakalanması içindir. (Cevap B)

2. Açıklık ilkesi öğretimin açık hale getirilmesi soyutluk ve belirsizlikten kurtarılması ile ilgilidir. Öğretmen açıklığı sağlamak için görsellerden, üç boyutlu materyallerden yararlanabilir. Öğretimde anlaşılır ve net ifadeler kullanmak, uyarıcılar açısından zengin ortamlar oluşturmak açıklığı sağlar. (Cevap A)

3. İş (aktivite) ilkesi öğrencinin aktif yaşantısı üzerine öğretimin biçimlendirilmesidir. Öğrencinin yaparak, yaşayarak, kendi deneyimlerinden öğrenmesidir. IV numaralı etkinlikte öğrencilerin şiir, hikaye vb. oluşturmaları aktivite ilkesine dayanmaktadır. (Cevap D)

4. Öğretim etkinliklerinden yapay bir başlangıç noktasından başlanmalıdır. Öğretim sürecinde yer alacak bilgiler birbirleri ile ilişki içerisinde bulunmaktadır. Öğretim etkinliklerinde bilinenden bilinmeyene doğru ilerlemek, yeni konulara başlarken eski bilgileri öğrencilere hatırlatmak ve eski bilgilerden yararlanmak, öğrencilerin çağrışımlarını ve yeni öğrenmeleri daha kolay ve çabuk kazanmalarını sağlayacaktır. (Cevap E)

5. Öğretmenin dersinde sade ve açık bir dil kullanması ve öğretimde çok duyu organına hitap etmesi açıklık ilkesi ile ilişkilidir. Soruda verilen örnek durumda öğretmen resim, video ve örnekler dersi açıklığa çalışmıştır. Kullandığı dile de özen göstermesi açıklık göstergesidir. (Cevap A)

6. Bilinenden bilinmeyene ilkesi: Öğrenme birikimli bir süreçtir; öğrenci yeni bilgi ve becerileri daha önce edindiği yaşantılar üstüne kurar ya da eski bilgilerle bağ kurarak öğrenir. Başka bir deyişle, bireyin öğrenmesinde eski yaşantılarının önemi büyüktür. Önceden edinilmiş bilgi, beceri, tutum ve değerler öğrencinin sonraki öğrenmelerini büyük ölçüde etkiler. Birey çoğu zaman, yeni bilgileri, eski bilgilerle bağlantı kurarak aşama aşama öğrenir. Bu nedenle, öğretim etkinliklerine öğrencinin bildiği şeylerden başlanmalıdır. Özellikle önkoşul öğrenmelerin önemli olduğu alanların öğretiminde bu ilkeden yararlanılması zaten bir gerekliliktir. Çünkü, bir öğrenme birimini öğrenebilmek için öğrencinin önceki öğrenme birimini öğrenmesi gerekmektedir. (Cevap C)

7. Çağdaş eğitim anlayışının en temel ilkelerinden biri iş aktivite ilkesidir. Bu ilkeye göre öğrenci öğretim sürecinde pasif dinleyici konumunda değildir. Bu ilke ile vurgulanan yaparak-yaşayarak öğrenme fırsatlarının öğrenciye sunulmasıdır. Verilen örnek durumda öğrencilere etkinlik ve uygulamaya dayalı öğretim fırsatları sunulmaktadır.

(Cevap C)

8. Öğretim süreçlerine yön veren ana unsur hedeflerdir. Öğretim hedefleri planlamadan uygulamaya pek çok unsurun belirlenmesinde ilk ölçüttür. Öğretim strateji, yöntem, teknik, araç, gereç ve materyal seçiminde ilk olarak öğretim hedefleri dikkate alınmalıdır.

(Cevap E)

9. İş-aktivite ilkesi öğrencilerin öğretim sürecinde aktif olmaları, yaparak yaşayarak kendi deneyimleri üzerinden öğrenmeleridir. Bu yolla gerçekleşen öğrenmeler daha anlamlı ve kalıcı olacaktır. Laboratuvar çalışmaları, deney yapma iş aktivite ilkesinin temele alındığını göstermektedir.

(Cevap A)

10. Öğretimde açıklık tüm öğrencilerin anlayabileceği biçimde açık ve net olarak sürecin düzenlenmesi ile ilgilidir. Öğretmen bol örnek ve zengin uyarıcılarla öğretimi açıklıktır. Özellikle soyut kavramların öğretiminde açıklık çok sayıda örnek verilerek sağlanabilir. Yine öğretmenin iletişim sürecinde kullandığı dil, hedefler, içerik ve kitaplar, değerlendirme soruları açık seçik olmalıdır.

(Cevap D)

11. Yakından uzağa ilkesi öğretimin bireyin yakın çevresinden uzak çevresine, yakın zamandan uzak zamana doğru bir sıra izlenerek gerçekleştirilmesidir. Cumhuriyet Bayramı haftasında bu kapsamdaki konuların işlenmesi diğerlerinin sonraya bırakılması bu ilke kapsamındadır.

(Cevap D)

12. Bilinenden bilinmeyene öğretim ilkesine göre yeni öğrenmeler önceki öğrenmelerin üzerine inşa edilmiştir. Özellikle matematik gibi zorunlu ön koşul öğrenmelerin olduğu derslerde kritik bir ilkedir. Örnek durumda Mert kesirleri sıralama, kesirlerle işlemleri tam bilemediği için problemlerde sorunlar yaşamaktadır.

(Cevap C)

UNUTMA!

Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim

Bu stratejinin uygulanmasında yer alan işlemler;

- 1- Öğrencilere konuyla ilgili problemin sunumu
- 2- Öğrencilerin problemle ilgili denenceler ve geçici çözümler düşünmesi
- 3- Hipotezlerle ilgili araştırma yapıp veri toplama
- 4- Toplanan verilerin analiz edilmesi ve değerlendirme
- 5- Çözüm yoluna karar verme, çözümü uygulama, sonuca ulaşma.

1. Sunuş yoluyla öğretme stratejisinde, öğretime yönelik etkinliklerin tümü öğretmen tarafından düzenlenmektedir. Bu strateji öğretmen merkezlidir ve öğrenci kısmen etkin konumdadır. Ancak, öğrencinin etkin katılımının sağlanması için öğretmen ve öğrenci arasında yoğun bir etkileşim gereklidir. Buna göre, öğretmen konuyla ilgili açıklamalar yapar ve öğrencilerin konuyla ilgili fikirlerini ya da anlayamadıkları noktaları belirlemeye çalışır.

(Cevap B)

2. Buluş yoluyla öğretme stratejisi tümevarım yöntemine dayalıdır. Tümevarım yaklaşımı sezgisel düşünmeyi gerektirmektedir. Öğrencinin buluşa ulaşması için örnekler iyi seçilmeli ve öğrenciye bol örnek sunulmalıdır. Örnekler, basitten karmaşığa doğru, öğrencinin düzeyine uygun olarak ve öğrencinin merakını çekecek biçimde düzenlenmelidir. Başka bir deyişle, öğrencinin her aşamanın sonunda bir sonraki aşamayı merak etmeleri sağlanmalıdır. Buluş yoluyla öğretme stratejisinde zaman etkeni çok önemlidir. Öğrencinin buluşa ulaşması zaman alabilir.

(Cevap D)

3. Sunuş yoluyla öğretim stratejisinde öğrenilecek bilgilerin kendi içinde anlamlı bir bütünlük taşıması ve öğrencinin de bunu almaya hazır duruma gelmesi son derece önemlidir. Sunuş yoluyla öğretme, genelden özele doğru aşamalı bir sıra izlemektedir. Bir başka deyişle, tümdengelim yöntemi uygulanır. Daha genel ve kapsamlı kavramlar önce, bu kavramın kapsamında yer alan daha özel ve dar kavramlar sonra sunulur.

(Cevap A)

4. Araştırma-inceleme yoluyla öğretme stratejisinde öğrenci tamamen etkin durumdadır ve tüm bilgilere kendisi ulaşmaya çalışmaktadır. Öğretmen kesinlikle bilgi vermez, öğrencinin araştırmasını, incelemesini sağlar. Bu işe, öğrencilere problem çözme ve eleştirel düşünme gibi üst düzey düşünme becerileri kazandırarak, bunların uygulanması için olanak vermektedir.

(Cevap D)

5. Buluş yoluyla öğretme stratejisinde öğretmenin en önemli yükümlülükleri, öğrenciye etkili dönütler verebilmesi, öğrencileri güdüleyebilmesi ve konu ile ilgili çok sayıda örnek verebilmesidir. Buluşa ulaşacak, çözümü bulacak, ilke ve genellemeleri keşfedecek olan öğrencidir. Öğretmen kesinlikle çözümü, ilke ve genellemeyi vermemelidir.

(Cevap B)

6. Buluş yoluyla öğretime göre öğrencinin merakı ve öğrenme gereksinimi onun merak ettiği konuları kendi çabasıyla bularak öğrenmesini sağlar. Buluş yoluyla öğretme stratejisi tümevarım yöntemine dayalıdır. Tümevarım yaklaşımı sezgisel düşünmeyi gerektirmektedir. Öğrencilerin, konu ile ilgili basit bilgilerin yerine derinlemesine bilgilere ulaşmasının amaçlandığı bu strateji, özellikle, analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst düzey davranışlar kazandırılmaya çalışılmaktadır.

(Cevap D)

UNUTMA!

Buluş Yoluyla Öğretim

Bruner öğrencilerin bir bilim insanı gibi düşünmelerinin sağlanması gerektiğini savunur. Öğretmen hazır, paket bilgiyi sunmaktan çok öğrencinin keşfedebileceği ortamlar oluşturmalıdır. Öğrencinin sezgisel düşünmesi ve buluşa ulaşması için uyarıcılar düzenlenir. Öğrencinin merakının canlı tutulması önemlidir. İlke ve genellemelere öğrenci kendi ulaşmalıdır. Tümevarımsal düşünme temele alınır.

7. Araştırma inceleme yoluyla öğretim stratejisi, öğrencilerin belli bir konu ile ilgili problemi çözme üzere harekete geçmelerini, araştırma etkinliklerini sürdürmelerini ve sonuca ulaşmalarını sağlar. Bu yolla öğrenciler, sadece o konu ile ilgili bir problemi değil, gelecekte karşılaşacakları problemleri nasıl çözeceklerini öğrenir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretme stratejisi sınıfla sınırlı değildir. Problem derste tanımlanıp, veriler dışarıda toplanabilir, verilerin yorumlanması sınıfta yapılabilir. Deniz Öğretmen de bir problem merkezinde öğrencilerin aktif olarak araştırma inceleme yoluyla öğrenmelerini sağlamıştır.

(Cevap C)

8. Sunuş yoluyla öğretim stratejisinde, öğretim adım adımlarıdır. Sunuş yoluyla öğretme üç aşamada gerçekleşir. Bu adımlar şunlardır: a. Ön düzenleyicilerin sunulması (Dersin Başlangıcı) b. Öğrenilecek yeni konunun sunulması (Gelişme) c. Bilişsel örgütlemenin güçlendirilmesi (Dersin değerlendirilmesi)

(Cevap C)

9. Bruner tarafından ortaya atılan buluş yoluyla öğretim stratejisinde öğrencinin etkin olmasına öncelik verilmektedir. Bruner'e göre, çocuklarda bulma merakı ve öğrenme isteği bulunmaktadır. Bu nedenle buluş yoluyla öğretme stratejisi, öğrencinin kendi etkinliklerine ve deneyimlerine dayalı olarak sonuca ulaşmasını amaçlamaktadır. Buluş yoluyla öğretme stratejisinde bilmek bir üründen çok süreç olarak değerlendirilmektedir.

(Cevap B)

10. Araştırma-inceleme yoluyla problem çözmede, öğretmen, öğrencilerin düşünmelerine rehberlik ederek, yaşamlarında problemleri nasıl çözmeleri gerektiği konusunda model olur. Böylece öğrenciler, tüm etkinlikleri kendileri yaparak problemi çözümledikleri için, hem daha kolay güdülenir, hem de öğrenmeleri kalıcı olur ve yaşamlarında etkili birer bilimsel düşünen, problem çözücüler haline gelirler.

(Cevap B)

11. Sunuş yoluyla öğretim olgu ve soyut kavramların öğretiminde daha etkilidir. İyi hazırlanıp uygulandığında öğrenciyi motive eder ve öğrencinin etkin katılımını sağlar. Diğer stratejilere göre daha az zaman alır ve kalabalık gruplarda uygulanabilir. Sunuş yoluyla öğretimde tümdengimsel bir düzen söz konusudur. Bütünlük ve anlamlılık önemlidir.

(Cevap E)

12. Sunuş yoluyla öğretim stratejisi daha çok olgusal bilgiler ve soyut kavramların öğretiminde kullanılır. Bu stratejide daha çok kavrama düzeyi öğrenmeler beklenir. Buluş yoluyla öğretimde öğrenci daha aktiftir. Öğretmen öğrencilere uygun uyarıcılar sunarak buluşa yönlendirir. Her iki strateji de bilişsel yaklaşımı temele almaktadır.

(Cevap D)

UNUTMA!

Buluş Yoluyla Öğretim

Bruner buluş yoluyla öğrenmeyi dört gözle öge üzerine temellendirmiştir.

- Öğrencilerin hazırbulunuşluğunu sağlama
- İçeriği yapılandır
- Öğrenme yaşantılarını düzenle
- Pekiştirmeleri kullan

1. Aslı Öğretmen genelden özele bir sıra izlediği ve öğrenci katılımıyla anlamlı öğrenmeleri desteklediği için sunuş,
Barış Öğretmen görsel, müzik, drama gibi farklı zeka alanlarına hitap eden yaşantılar tasarladığı için çoklu zeka,
Cüneyt Öğretmen özelden genele öğrencinin ilke ve kuralı kendisinin keşfetmesini desteklediği için buluş yaklaşımını kullanmıştır.

(Cevap E)

3. Öğretmenin öğrencilerini kazanımlar ve konularla ilgili bilgilendirmesi, kazanım ve içerik ilişkisini kurması ve neyi nasıl öğreneceklerini onlara açıklaması gözden geçirme basamağında gerçekleştirilir. Gözden geçirme öğrencinin öğrenmeler öncesi zihinsel kurulum sağlamasını ve şemalar oluşturmasını destekler.

(Cevap C)

2. Dönüt öğrenciye öğrenmesi hakkında verilen geri bildirimdir. Dönüt davranıştan hemen sonra verilmelidir. Anında dönüt sürecinde sonunda verilenlerden daha etkilidir. Ayrıca öğrencinin pek çok kaynaktan dönüt olması sağlanmalı ve dönüt yanlış öğrenmeleri düzeltmesinde öğrenciye yol gösterici olmalıdır.

(Cevap C)

4. Bir soru veya öğrenme görevinde doğru cevabı hatırlayamayan öğrenciye cevabı hatırlaması için sunulan uyarıcılar ipucudur. Mert Öğretmen soruda verilen örnek süreçte öğrencisine görsel bir ipucu sunmuş ve cevabı hatırlatmaya çalışmıştır. İpucu süreç içerisinde giderek artırılabilir. Öğretmenin süreçteki izleyeceği yol şu sıralamada olmalı
Bekle - Sor - Söyle - Göster - Yap

(Cevap A)

5. Dönüt ve düzeltme: Öğrenme-Öğretme sürecinde dönüt ve düzeltme işlemi, öğrenciye öğrenmelerinin yeterli ya da gösterdiği davranışların uygun olup olmadığının bildirilmesi ve varsa öğrenme eksikliklerinin giderilmesi, bir başka deyişle beklenenden farklı davranışın ortadan kaldırılması ve beklenen davranışın öğrenilmesi etkinliklerini kapsar

(Cevap E)

UNUTMA!

Sunuş Yoluyla Öğretim

Sunuş yoluyla öğretim stratejisi açıklayıcı, yorumlayıcı bir yaklaşımla kavram ve genellemelerin öğretildiği öğretim yoludur. Anlamlı öğrenme için bilgilerin çok iyi düzenlenmesi ve bol örnek ile desteklenmesi gerekir. Öğrenilecek bilgiler kendi içinde bir bütünlük ve anlam taşımalıdır.

6. Aynı anda birden çok materyali eş zamanlı kullanmak öğretim süreci açısından uygun değildir. Çünkü öğrenci dikkatini sürekli olarak bir materyalden diğerine kaydırmak zorunda kalacak bu da öğrenmeleri olumsuz etkileyecektir.

(Cevap D)

7. Araştırma inceleme yoluyla öğretim stratejisi problem çözme ve bilimsel araştırma basamaklarını temele alan öğretim yaklaşımıdır. Bu açıdan sürecin ilk basamağı problemi hissetmek ve farkına varmak olmalıdır. Öğretmen ilk olarak da öğrencilerin ele alınan problemi fark etmelerini sağlamalıdır.

(Cevap D)

8. Verilen örnek durumda öğretmenin sorusuna karşı öğrenci yanlış bilgi içeren bir cevap vermiştir. Öğretim sürecinde yanlış öğrenmelerin hemen düzeltilmesi gerekmektedir. Öğretmenin öğrenciye bilginin doğrusunu söylemesi düzeltici bir dönüttür.

(Cevap C)

9. Anlamlandırmayı artırma stratejisi öğrenmeyi etkileyen çağrışımsal anlamı temele almaktadır. Öğrenilecek bilgi ile ilgili ne kadar uyarıcı ve diğer konularla-yaşamla ilişki sağlanırsa anlamlı ve kalıcı öğrenmeler sağlanır.

(Cevap E)

10. Erdinç Bey derslerinde anlatımı desteklemek için öğretim materyallerinden yararlanmakta ve öğrencilere farklı uyaranlar sunmaya çalışmaktadır. Bu çaba öğretimi açıklıştırır ve öğrencilerin anlamlı öğrenmelerini desteklemektedir.

(Cevap A)

11. Ausubel tarafından geliştirilen anlamlı öğrenme yaklaşımı bilişsel yaklaşımı temele alır. Tümdengelim yaklaşımını savunur. Anlamlı öğrenme için kavram haritaları kullanır. Konunun anlaşılması için öğrencilere bol bol örnek sunulması gerektiğini savunur.

(Cevap A)

UNUTMA!

MODEL-YAKLAŞIM

STRATEJİ

YÖNTEM

TEKNİK

Genel

Özel-Sınırlı

Öğretim Stratejisi

Dersin amaçlarına ulaşılmasını sağlayan oldukça genel bir çerçevedir. Öğretim yaklaşımı olarak da ifade edilebilir. Konunun seçimi, analizi, öğretimin psikolojik esaslarının dikkate alınması, yöntemin seçimi gibi faaliyetleri içine alır. Öğretim sürecine her boyutta yön vermektedir.

1. Tam öğrenme modeline göre tam öğrenmenin sağlanmasının en temel koşullardan biri ön koşul öğrenmelerin tamamlanmasıdır. Tam öğrenmede konular aşamalı olarak sıralandığı için önkoşul öğrenmeler oldukça önemlidir. Thorndike için bu hazırbulmuşluk ilkesidir. Öğrenme için bilişsel ve duyuşsal giriş davranışları kapsar.

(Cevap C)

2. I numaralı etkinlikte öğretmen öğrencilerin ilgilerini çekebilecek bir materyal göstermiştir. Dersin giriş bölümünde bu etkinlik öğrencilerin dikkatini işlenecek konuya çekmek amaçlıdır. II numaralı etkinlikte öğretmen o gün derste işleyeceği konuyu öğrencilere söylemiştir. Bu gözden geçirme etkinliğidir. III numaralı etkinlikte öğrenilecek bilgilerin nerede işlerine yarayacağını, hayatta nerede kullanabileceklerini söylemesi de güdülemedir.

(Cevap C)

3. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde tümdengelim ve tümevarım akıl yürütme yolları birlikte kullanılır. Stratejiye en uygun yöntem problem çözme ve projedir. Sınıf için ve sınıf dışı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını gerektirir. Yaparak, yaşayarak öğrenme ilkesini temele alır. Problem çözme, yansıtıcı düşünme, eleştirel düşünme karar verme gibi üst düzey düşünme becerilerini temele alır. Duyuşsal, psikomotor ve üst düzey bilişsel kazanımlar için uygun bir stratejidir.

(Cevap D)

4. Sunuş yoluyla öğretim anlamlı öğrenme yaklaşımını temele almaktadır. Konuların anlamlı bir bütün biçimde sunulması esasına dayanmaktadır. Tümdengelim yaklaşımı esas alınır ve anlamlandırmayı desteklemek için öğrencilere bol örnek sunulur.

(Cevap D)

5. Sunuş yoluyla öğretim anlamlı öğrenmeye dayalı öğretim stratejisidir. Sunuş stratejisinde ders genelden özele (tümdengelim) sıra izlenerek işlenir. Ders ön örgütleyicilerin sunumu ile başlar. Tablo, şema, konu listesi, kavram haritası ön örgütleyici olarak kullanılabilir. Daha sonra konu bol örneklerle açıklanır. Berfin Hanım'ın izlediği ders sunuş için örnektir.

(Cevap E)

6. Konu ağı – Proje Merkezli içerik düzenleme yaklaşımını öğrencinin seçtiği içeriği bireysel ve grup projeleri şeklinde öğrenmesine dayanır. Öğrenci merkezli eğitim uygulamaları için uygundur. İlerlemeci eğitim felsefesine dayanır, öğrenciye öğrenme adına sorumluluk yükler.

(Cevap E)

UNUTMA!

ÖĞRETİM STRATEJİLERİ

Sunuş

Bilginin bir düzen içinde sunularak öğretilmesi.
(Tümdengelim)

Buluş

Öğretmen rehberliğinde öğrencinin genellemelere keşfederek ulaşması.
(Tümevarım)

Araştırma İnceleme

Öğrencinin problemi bilimsel süreci temele alıp araştırarak çözmesi

7. Buluş yoluyla öğretim öğrencilerin merakını canlı tutacak soru ve örnekler üzerinden onları ilke ve genellemeleri keşfetmeye yönlendiren öğretim stratejisidir. Buluş stratejisinde izlenen yol tümevarımdır. Öğrenciye örnekler sunulur, sorular sorulur ve öğrenci ilke ve genellemeleri keşfetmesi sağlanır. Verilen örnek durumda da örnekten genellemeye tümevarımsal bir sıra izlenmiştir.

(Cevap B)

8. Sunuş yoluyla öğretim stratejisi anlamlı öğrenme yaklaşımını temele alır. İlke, kavram ve genellemeler öğrenciye genelden özele bir yapıyla sunulur ve anlamlandırmayı desteklemek için bol örnek kullanılır. Sunuş yoluyla öğretim bilişsel alan bilgi ve kavrama düzeyi kazanımları için etkin olarak kullanılabilir. Uygulama ve üstü kazanımlar için etkisizdir.

(Cevap C)

9. Verilen etkinliklerden I gözden geçirmedir. Gözden geçirme hedef ve konudan öğrenciyi haberdar etmedir. II dikkat çekmeye yöneliktir. Derse farklı giriş bu amaçla kullanılır. III ise yaşamla ilişkilendirme güdülemesidir. Bu açıdan II ve III yanlıştır I doğru eşleştirmedir.

(Cevap A)

10. Sunuş yoluyla öğretim stratejisi daha çok bilişsel alanın alt düzey kazanımlarına yönelik uygulanır, bilgi ve kavrama düzeyi bilişsel kazanımlar için uygundur. Araştırma inceleme yoluyla öğretim stratejisi problem çözme ve yaratıcı düşünme temellidir. Araştırma inceleme stratejisinde yakınsak değil iraksak düşünme teşvik edilir. Buluş yoluyla öğretim merak unsurunu temele alır ve sürekli sorular sorma esastır, bu durum da eleştirel düşünmenin gelişimini destekler.

(Cevap C)

11. Öğretmenin dersine bir hikaye okuyarak öğrenciler için ilginç bir başlangıç yapması dikkat çekme etkinliğidir. İşlenecek olan konunun öğrencilere hatırlatılması gözden geçirme ögesi ile ilgilidir. Konunun günlük yaşamla ilişkilendirilmesi güdülenmedir. Öğrencilere aferin, bravo gibi pekiştiriciler sunması pekiştirme ögesidir. Fuat Öğretmen düzeltmeye yönelik bir etkinlik yapmamıştır.

(Cevap C)

12. I ve III numaralı kazanımlarda fark etme, ilişkiyi sezme yani buluşa ulaşma söz konusudur. Bu kazanımlar için örneklerden ilke ve genellemeye ulaşma süreci kullanılabilir. II numaralı kazanımda ise araştırma ve sonucunda bir ürün/sunum söz konusudur. Bu kazanım için de araştırma ve inceleme yoluyla öğretim daha uygundur.

(Cevap B)

UNUTMA!

ÇOKLU ZEKA

- **Sözel/Dilsel:** Okuma, konuşma, yazma, dinleme, dil becerileri
- **Mantıksal/Matematiksel:** Akıl yürütme, örüntüler, neden-sonuç, analiz, sınıflama
- **Görsel/Uzamsal:** Mekansal ilişkiler, resimler, grafikler, üç boyutlu algı
- **Bedensel/Kinestetik:** Vücudu kullanma, koordinasyon, esneklik
- **Doğacı:** Canlı-cansız doğal varlıkların özelliklerini kavrama
- **Öze dönük/Kişî içi:** Kendini anlama, duygularını fark etme, duygularını yönetebilme

1. Kolb'a göre bireyler kendi yaşantılarından, deneyimlerinden öğrenirler ve bu öğrenmenin sonuçları güvenli bir şekilde değerlendirilebilir. Kolb'a göre yeni bilgi, beceriler veya tutumlar yaşantısal öğrenmenin dört biçimi içinde yer almasıyla gerçekleştirilebilir. Öğrencilerin etkin olabilmeleri için dört farklı yeteneğe ihtiyaçları vardır. Bunlar; somut yaşantı, yansıtıcı gözlem, soyut kavramsallaştırma ve aktif yaşantı. Aktif yaşantı stili baskın olanlar, yaparak – yaşayarak öğrenmeye yatkındırlar, tez canlı ve girişken bireylerdir, heyecanlıdırlar ve grup çalışmasına yatkın kişilerdir.

(Cevap C)

2. Araştırma inceleme yoluyla öğretim stratejisini temel alan proje tabanlı öğrenme öğrencilerin bir problemin çözümüne yönelik tasarımı geliştirme süreci üzerinden öğrenmelerini hedeflemektedir. Proje tabanlı öğrenme bireysel çalışmaya da grup çalışmasına da uygundur ve yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, yansıtıcı düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeyi hedefler.

(Cevap D)

3. Tam öğrenme modeline göre öğretiminin dört temel değişkeni vardır. Bu değişkenler; İpucu, Pekiştirme, Dönüt-Düzeltilme, Etkin Katılım. İpucu öğrencilerde istenen öğrenmeleri gerçekleştirmek için sunulan her türlü uyarıcıdır. Görsel, işitsel, deneyimsel her türlü öğretimsel uyarıcı ipucudur.

(Cevap A)

4. Yapılandırmacı yaklaşım bilginin öznel olduğu ve öğrencinin kendi deneyimleri üzerinden önceki yaşantılarıyla ilişkilendirerek öğrendiklerini yapılandırdığını savunmaktadır. Bu sebeple programlar esnek bir yapıdadır, öğrenci ve etkinlik merkezli düzenlenir. Öğrenci süreçte birincil bilgi kaynaklarına yönlendirilir. Öğrencilerin bireysel görüşleri ortaya çıkarılmaya çalışılır. Öğrencilerin öznel düşüncelerine önem verilir, önemli olan bilginin anlaşılması ve uygulanmasıdır.

(Cevap D)

5. Çoklu zeka kuramına göre sözel zeka sözcüklerle düşünme ve ifade etmeyi, dildeki karmaşık anlamları değerlendirmeyi, dili üretme ve etkili kullanabilme becerisini içermektedir. Sözcükler, cümleler ve dilsel becerileri içeren örnekteki çalışma ağırlıklı olarak sözel zeka kapsamında yer almaktadır.

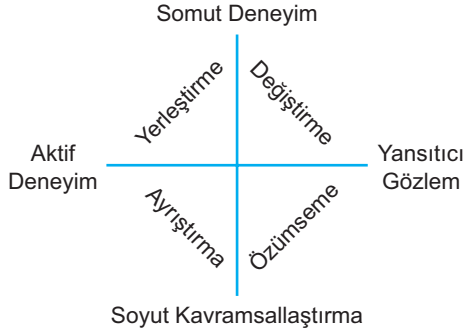
(Cevap E)

6. Probleme dayalı öğrenme öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşacakları bir problemin çözüm süreci üzerinden öğrenmesine dayanır. Bilimsel süreç becerisi üzerine inşa edilen süreç, öğrencinin çevresindeki sorunlara duyarlılığını artırır.

(Cevap A)

UNUTMA!

KOLB ÖĞRENME STİLLERİ

Kolb'e göre insanlar hayatları boyunca dört temel alanda gelişmektedir:

- Duygusal (duyarlılık-hissetme)
- Simgesel (bilişsel-düşünme)
- Davranışsal (hareket etme)
- Algısal (gözlem)

7. Yapılandırmacı öğrenme öğrencilere kavramlar arasında ilişki kurmaları için zaman tanır ve yeni kavramların farklı durumlarda kullanılmasına imkan sağlar. Öğrenciye sorgulayacağı, çevresiyle etkileşime gireceği ve bu yolla yeni anlamlar yaratacağı ortamlar hazırlanır. Bu açıdan öğrenme sadece hedeflerle sınırlandırılmaz, öğrenmenin sınırı öğrencinin oluşturacağı anlamlardır.

(Cevap D)

8. Seçeneklerde verilen örneklerden B seçeneğindeki tutumlarla ilgilidir. Tutumlar bir nesne ya da düşünceye yönelik düşünceleri içerir. Değer verme, önem verme, Karşı çıkma, savunma, tercih etme gibi ey-lemler tutum göstergesidir.

(Cevap B)

9. Hasan Öğretmen düzenlediği etkinlikte hikaye okuma-dinleme ile sözel zeka, doğaçlama ritim çalışması ile müzikal-ritmik zeka, grup etkinliği ve canlandırma ile sosyal zeka, resim çalışması ile görsel zekayı geliştirmeyi amaçlamıştır. Çoklu zeka kuramını dersinde temele alan bir öğretmenin yapması gereken en önemli şey uyarıcılar ve etkinlikler açısından zengin bir öğrenme ortamı oluşturmaktır. Bu sayede farklı zeka alanı baskın öğrenciler için fırsat oluşturmuş olur.

(Cevap E)

10. Yaşam boyu öğrenme öğrenmelerin okul yaşantıları ile sınırlı kalmaması gerektiği üzerine temellendirilmiştir. Yaşamboyu öğrenme temelinde problem çözme becerisi, öğrenmeyi öğrenme ve yansıtıcı düşünme yatmaktadır.

(Cevap B)

11. Özümseyen öğrenme yansıtıcı gözlem ve soyut kavramsallaştırma öğrenme stillerinin birleşimidir. Yani gözlem yapma ve izleme önemlidir ve birey kavramları zihninde mantıksal bir düzenlemeyle öğrenir. Bu stilde birey gözlemleyerek bilgiyi alır ve zihnindeki yapılar oluşturarak anlamlandırır.

(Cevap D)

12. İşbirlikli öğrenme öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerini temele almaktadır. Bir gruba ait olma, öğrenme sorumluluğunu üstlenme işbirlikli öğrenmede oldukça önemlidir.

(Cevap D)

UNUTMA!

TAM ÖĞRENME MODELİ

- Bilişsel giriş davranışları
- Duyuşsal giriş davranışları

Öğrenme Ünitesi

- Öğrenme düzeyi ve çeşidi
- Öğrenme hızı
- Duyuşsal ürünler

1. Öğrenci Takımları-Başarı Bölümleri tekniğinde öğrenciler takım olarak adlandırılan 4-5 kişilik heterojen gruplara ayrılırlar. Takım üyeleri bir konu üzerinde birlikte çalışırlar ve takımdaki her üye öteki üyelerin öğrenmesine yardımcı olur. Öğrenciler hem kendi öğrenmelerinden hem de takımındaki üyelerin öğrenmelerinden sorumludurlar. Takımdaki her üyenin öğrenmesi gerçekleşinceye dek çalışma sürer. Öğrenme gerçekleşikten sonra öğretmen, tüm takımlara sınav uygular. Sınav bireysel olarak yapılır ve sonuçları bireysel olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, en başarılı takım belirlenerek ödüllendirilir.

(Cevap A)

2. Okulda Öğrenme Carroll tarafından önerilmiş bir modeldir. Bu modelin temelini "Hızlı öğrenen ve Yavaş öğrenen öğrenciler" vardır görüşü oluşturur. Carroll'un bu modeline göre her öğrenciye, ihtiyaç duyduğu zaman ve ek öğrenme olanakları verildiğinde tüm öğrencilerin belirlenen öğrenme düzeyine ulaşacakları savunulmaktadır. Herkes belli bir konuyu öğrenmede gereksinim duyduğu zamanı o konuyu öğrenmeye ayırırsa yeterli öğrenme düzeyine ulaşır.

(Cevap C)

3. Tam öğrenme yaklaşımını ortaya koyan Bloom, "eğer uygun öğrenme koşulları sağlanırsa, dünyadaki herhangi bir kişinin öğrenebileceği her şeyi herkes öğrenebilir". Modelin uygulanması sistem yaklaşımına dayanmaktadır. Bloom açısından aşamalılık oldukça önemlidir. Bu sebeple süreç hedeflerin aşamalı/taksonomik planlanması ile başlar.

(Cevap A)

4. Tam öğrenme modelinde öğrenmeyi garanti altına alan en temel öge tamamlayıcı etkinliklerdir. İzleme testleri sonucunda istenen öğrenme düzeyine ulaşamamışsa tamamlayıcı etkinlikler yani ek öğretim etkinlikleri düzenlenir. Bu etkinlikler evde ek öğretim, okulda ek öğretim, bilgisayar destekli öğretim, oyunlarla öğretim, küçük grup çalışmaları, programlı öğretim, bire bir öğretim şeklinde gerçekleştirilir. Proje tabanlı uygulamalar tam öğrenme yaklaşımına uygun değildir.

(Cevap E)

5. Öze Dönük (İçsel) zeka kişinin kendini bilmesi, tanınması ve bu bilgi doğrultusunda kararlar almasıdır. Kişinin kendi zayıf ve baskın özelliklerini bilmesi, istediği hedefe ulaşabilmek için odaklanma, disiplinli olma gibi becerilere sahip olmasını ifade eder. Öze dönük zekası gelişmiş bireyin kendi duygu ve düşüncelerine yönelik farkındalığı yüksektir.

(Cevap B)

6. Aktif öğrenme, öğrenenin öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıdığı, öğrenene öğrenme sürecinin çeşitli yönleri ile ilgili karar alma ve öz düzenleme yapma fırsatlarının verildiği ve karmaşık öğretimsel işlemlerle öğrenenin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlandığı bir öğrenme sürecidir. Aktif öğrenmede öğrenciler pasif alıcı olarak değil, öğrenerek kendi yaşamlarını şekillendiren bireyler olarak görülür.

(Cevap D)

7. 5E modelinin ikinci aşaması olan keşfetme basamağında sınıf ve laboratuvar etkinlikleri yer alır. Bu aşamada öğrenciler grupla birlikte ya da bireysel olarak çalışarak yeni bilgiler toplamaya başlar. Bu basamakta öğrencilere çeşitli materyaller dağıtılarak öğretmenin rehberliğinde küçük deneylerle, yaparak araştırarak ve soru cevap tekniği kullanılarak yeni bilgileri fark etmeleri sağlanır.

(Cevap B)

8. Ayrılıp birleşme tekniği "jigsaw" olarak da bilinmektedir. Ayrılıp birleşme, öğrencilerin gruplara ayrıldığı, bu grupların da kendi içlerinde farklı görevler alıp görevlerini tamamladıktan sonra ilk gruplarıyla buluştuğu bir öğretim tekniğidir.

(Cevap C)

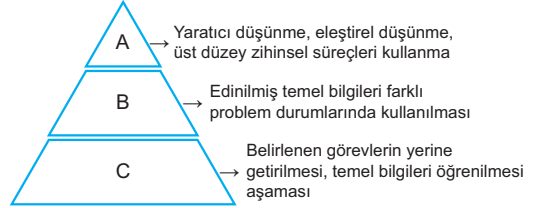
9. Beyin temelli öğrenme yaklaşımının en temel ilkelelerinden biri de duygulara öğrenme sürecinde önem verilmesidir. Buna göre örüntü oluşturmada duygular önemlidir. Duygular bilginin depolanıp hatırlanmasını kolaylaştırır, bu nedenle bellek için önemlidir. Özellikle korku, tehdit gibi duyguların öğrenmeyi olumsuz etkilediği, buna karşın olumlu duyguların karar verme mekanizmasını hızlandırdığı belirlenmiştir. Duygular, amaçlar, inançlar, beklentiler ve anlamlandırma arasında yakın ilişki vardır ve öğrenme düzeyi bu ilişkiden etkilenir. Rekabetçi ortamlar gerginliğe yol açtığı için öğrenmeyi olumsuz etkiler.

Beyin Temelli Öğrenmenin İlkeleri

- Beyin paralel işlemcidir.
- Fizyoloji öğrenmeyi etkiler.
- Anlam arayışı doğustandır.
- Anlam arama örüntüleme yoluyla ortaya çıkar.
- Örüntüleme/öğrenmede duygular önemlidir.
- Beyin parçaları ve bütünleri aynı anda işler.
- Öğrenmede bilinçli ve bilinçsiz süreçler vardır.
- Her beyin tektir.

(Cevap E)

10. Basamaklı öğretim modeli Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretme öğrenme sürecinin üç basamaklı gerçekleşmesini temele alan program yaklaşımıdır. Nunley tarafından oluşturulmuş bu model Bloom taksonomisine göre öğretim sürecini yapılandırmıştır.

Buna göre C basamağı bilgi ve kavrama, B basamağı uygulama, A basamağı da analiz, sentez ve değerlendirme düzeylerini kapsamaktadır. Soruda verilen öncüllerden I, II, III ve IV numaralı sorular C basamağında V numaralı çalışma ise A basamağında yer alır.

(Cevap E)

11. Proje tabanlı öğrenme aşamaları şu şekildedir;

- Gerçek yaşamın içinden proje senaryolarının oluşturulması: Bu aşamada temel soru, hedefler ve çalışma yöntemleri belirlenir.
- Grup ve rollerin belirlenmesi
- Grup tartışmaları ve altyapı bilgilerine yönelik ihtiyaçların belirlenmesi
- Değerlendirme kriterlerinin oluşturulması
- Gerekli materyallerin hazırlanması, araştırmaların yürütülmesi ve projenin oluşturulması
- Proje sunumu
- Yansıtma ve geribildirim

(Cevap E)

12. Uzaktan Eğitim modellerinin en önemli amacı, büyük bir kitlenin gerekli eğitimleri buldukları yerden ve zamanda alması, zamandan ve mekândan bağımsız bireysel öğrenim ortamının sağlanmasıdır. Uzaktan eğitim olanakları yaşam boyu öğrenme yaklaşımı için çok temel bir unsurdur.

(Cevap D)

ÖĞRETİM MODEL VE YAKLAŞIMLARI

1. İşbirlikli öğrenmenin en önemli özelliği öğrencilerin ortak bir amaç doğrultusunda küçük gruplar halinde birbirlerinin öğrenmesine yardım ederek çalışmasıdır. Sosyal etkileşim açısından çok zengin bir öğrenme süreçlerini destekleyecek olmaları öğrencilerin sorumluluk bilinçlerini geliştirir.

(Cevap A)

2. Nunley tarafından geliştirilen basamaklı öğretim Bloom taksonomisine dayanmaktadır. Öğrenme kazanımları ve etkinlikler aşamalı olarak sıralanır ve bunlara yönelik öğrenci merkezli etkinlikler düzenlenir. Öğrenciler ilgili basamağa yönelik seçtikleri etkinliklerle öğrenirler. Yapılandırmacı yaklaşıma uygun olan bu yaklaşım öğrencilerin farklı ilgi ve yetenek alanlarına, farklı öğrenme yollarına sahip olduğu düşüncesinden yola çıkmaktadır.

(Cevap C)

3. Kuantum öğrenme modeli öğrenci merkezli birçok öğretim model ve yaklaşımının sentezi niteliğindedir. Zihin haritaları, etkili not tutma, etkili çalışma gibi beceriler kuantum öğrenme açısından önemlidir ve öğrencilere kazandırılmak istenir.

(Cevap C)

4. Tam öğrenme uygun koşullar sağlanırsa tüm öğrencilerin okul öğrenmelerini kazanacağı varsayımından hareket eder. Tam öğrenmenin sağlanması için giriş davranışlar kontrol edilip eksiklikler varsa tamamlanmalı, etkili öğretim hizmetleri sunulurken öğrencilerin kazanımlara ulaşmış olup olmadığı kontrol edilmeli. İstenen hedefe ulaşılmazsa ek öğretim etkinlikleri ile öğrenciler desteklenmelidir.

(Cevap B)

5. Programlı öğretim Skinner'ın Edimsel koşullanma kuramına dayanmaktadır. Aşamalı olarak düzenlenen hedefleri öğrenci bireysel çalışmaları ile gerçekleştirir. Küçük adımlar, etkin katılım, başarı, anında dönüt düzeltme ve pekiştirme programlı öğretimin temel öğeleridir.

Programlı Öğretim İlkeleri

- Küçük adımlar
- Etkin katılım
- Başarı-pekiştirme
- Anında dönüt-düzeltilme
- Bireysel-hız

(Cevap A)

6. Süleyman'ın konuyu arkadaşlarından hızlı bitirmesi bireysel hız ilkesi ile ilgilidir. Süreçte etkinlikleri ve testleri yapması etkin katılım ile ilgilidir. Programın konu bitiminde bir oyun açması pekiştirmedir. Yaptıklarına ilişkin puanı ve başarısı Süleyman için aynı zamanda bir dönüttür. Verilen süreçte küçük adımlara ilişkin bir unsur yoktur

(Cevap E)

7. Beyin temelli öğrenme kuramı öğrenmelerin fizyolojiden ve duygulardan etkilendiğini savunur. Rahat bir ortam, fizyolojik ihtiyaçların karşılanması önemsenmesi, ders esnasında fonda müzik kullanımı beyin temelli öğrenme kuramcılarının uygulamalarındandır.

(Cevap C)

8. Yapılandırmacı yaklaşım öğrenme süreçlerinin bireye özgü olduğunu savunmaktadır. Birey yaşantıları üzerinden edindiği deneyimleri önceki öğrenmeleri ile ilişkilendirerek yapılandırmaktadır. Bu yüzden yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre öğrenciye uyarıcılar açısından zengin ve deneyim temelli bir öğrenme süreci sunulmalıdır.

Yapılandırmacılığa göre bilgi öğrenen tarafından yapılandırılır, üretilir. Bilen gerçeği kendi yaşantılarına ve çevreyle etkileşimine dayalı olarak yaratır. Yapılandırmacılığa göre bilgiyi yapılandırma gereksinimi, bireyin çevresiyle etkileşimi sırasında geçirdiği yaşantılardan anlam çıkarmaya çalışırken ortaya çıkar.

(Cevap A)

9. İşbirlikli öğrenme ortamlarında öğrenci arkadaşlarından da dönüt almaktadır. Diğer seçeneklerde verilen yaklaşımlarda dönüt öğretmenden sağlanır. Öğretim sürecinde öğrenen ne kadar farklı kaynaklardan dönüt alırsa öğrenme düzeyi artar.

(Cevap D)

10. Sunuş yoluyla öğretim stratejisi anlamlı öğrenmeyi temele almaktadır. Ausubel anlamlı öğrenme için konuların bütünden parçaya iyi organize edilmesi gerektiğini savunur. Öğrenciye konu için bol örnek sunarak anlamlı ve kalıcı öğrenmeler desteklenir.

(Cevap A)

11. Öyküde geçen olayların sıralanması, olaylar arasındaki ilişkilerin ortaya konması mantıksal zeka ile ilgilidir. Bu zeka alanı sayıları, soyut sembolleri etkin kullanmayı soyut kavramları türetmeyi ve mantıksal çıkarımları içermektedir. Olaylar düzenini diyagram, şekil ve grafiklerle gösterme görsel zekaya yönelik bir çalışmadır. Görsel zeka alanında iyi olanların zihinde canlandırma alanında da iyi olduğu unutulmalıdır.

(Cevap B)

12. Okulda öğrenme, tam öğrenme yaklaşımının temel düşüncesini ortaya koyar. Okulda öğrenme uygun koşullar ve yeterli ek öğrenme fırsatları verilirse her öğrencinin okul öğrenmelerini gerçekleştirebileceğini savunur.

(Cevap A)

UNUTMA!

Programlı Öğretimin Sınırlıkları

- Bütün derslere uygulanması zordur.
- Üst düzey kazanımlarda yetersizdir.
- Kişilerarası etkileşim boyutu zayıftır.
- Sosyal beceriler kazandırmada etkisizdir.
- Planlama ve değerlendirme öğrenme-öğretme etkinliklerinin geri planda kalmasına neden olabilir.

1. Homojen gruplar işbirlikçi öğrenme ve yapılandırıcı yaklaşımın doğasına aykırıdır. Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları temele alan ve her öğrencinin öğrenmelerinin öznel olduğunu savunan yapılandırıcı yaklaşımda homojen gruplar yer almaz.

(Cevap C)

2. Kademeli ilerleme programlı öğretim yaklaşımında öğretimin basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru sıralanmasıdır. Öğrenci önce basit konuları öğrenir daha sonra zor ve karmaşık konulara geçilir.

(Cevap C)

3. Kolb öğrenme stillerine göre yansıtıcı gözlem öğrenme stiline sahip bireyler uygulamalara katılmak yerine izlemeyi tercih ederler. Olay ve nesnelere farklı bakış açıları ile yaklaşır. Sezgisel öğrenmeyi ve algılarını kullanmayı tercih ederler, sabırlı ve tarafsızdır.

(Cevap A)

4. Bireyselleştirilmiş öğretim öğrencinin öğrenme sorumluluğunu üstlendiği kendi başına öğrendiği bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda başarıya ulaşmanın en temel şartı öğrencilerde bireysel çalışma ve öğrenme becerilerinin geliştirilmesine bağlıdır. Bireysel öğrenmenin temeli öğrenmeyi öğrenmedir. Öğrenmeyi öğrenen öğrenci kendi öğrenmelerini sağlıklı bir biçimde yönlendirebilir.

(Cevap B)

5. Etkin yaşantı öğrenme stiline bireyler çevrelerini etkileme ve durumu değiştirme özelliğine sahiptir. Bu öğrenme biçiminde izlemekten çok pratik uygulamalar tercih edilmektedir.

Bu öğrenme stiline sahiip birey;

- Yapararak öğrenir
- Risk alır
- Dışa dönüktür
- Yaptıklarının sonucunu öğrenmek ister
- Geribildirim alır ve uygular

(Cevap D)

6. Probleme dayalı öğrenmenin amacı öğrencilerin gerçek yaşamda karşılaşılabilecekleri problem durumlarını bilimsel araştırma yöntemleri ile çözmelerini sağlayarak onlarda problem çözme becerilerinin geliştirilmesidir. Öğretmen süreç içerisinde öğrencilerine rehberlik etmeli onları farklı düşünceleri ve çoklu bakış açıları için yönlendirmelidir. Probleme dayalı öğrenme sürecinin ilk aşaması problem durumunun fark edilmesidir.

(Cevap A)

UNUTMA!

GAGNE'NİN ÖĞRETİM KURAMI

Öğrenme Çıktıları

- Bilişsel alan
- Psikomotor alan
- Duyuşsal alan

Öğrenmenin Koşulları

Öğretim Süreci

- Dikkat çekme
- Hedeften haberdar etme
- Ön öğrenmeleri hatırlatma
- İçeriği sunma
- Öğrenmelere kılavuzluk etme
- Performansı ortaya çıkarma
- Geribildirim
- Performansı değerlendirme
- Transfer ve kalıcılığı sağlama

7. Caroll tarafından geliştirilen okulda öğrenme modeli her öğrenciye gereksinim duyduğu ek zaman olduğu verildiği taktirde tüm öğrencilerin belirlenen öğrenmeleri gerçekleştirebileceği sayıtlısına dayanmaktadır. Modelin temel unsuru zamandır. Her öğrencinin öğrenebileceği sayıtlısı tam öğrenme modeline de temel oluşturmuştur.

(Cevap C)

8. Bilişsel stratejiler dikkat, algılama, kodlama, depolama, geri getirme, yeniden örgütleme ve transfer gibi boyutlardan oluşmaktadır. B seçeneğinde verilen örnek depolamaya yönelik kullanılan bir bilişsel stratejidir.

(Cevap B)

9. Anlamli öğrenme sunuş yoluyla öğretim stratejisine temel oluşturan yaklaşımdır. Bu yaklaşım öğrenciye organize edilmiş bilgilerin bütünlük içerisinde sunulmasına dayanır. Anlamli öğrenmeyi desteklemek için bu kavram, ilke ve genellemelere ilişkin bol örnekler sunulur, anlatım çeşitli görsellerle desteklenir. Öğrenciye temel kavram, ilke ve genellemeler hazır olarak verilir.

(Cevap D)

10. Öğretmenin sözünde vurguladığı temel nokta öğrencinin aktif olmasıdır. Öğrenme öğretme etkinliklerinde öğrencinin kendi deneyimleri üzerinden yaparak yaşayarak öğrenmesi kalıcı ve anlamlı öğrenmeleri sağlayacak en temel unsurdur.

(Cevap C)

11. Öğrencilerin kavramlar arası ilişkileri ortaya koyması yani analiz ve karşılaştırmalar daha çok mantıksal zeka alanına yöneliktir. Kavramları ve kavramlar arasındaki ilişkileri tablo, grafik, şema ya da zihin-kavram vb haritalarla göstermek görsel zeka alanının aktif kullanımını içerir.

(Cevap D)

12. Soruda verilen öğretim süreci özellikleri öğrencilerin öğretim sürecinde etkin olarak yer aldığı bir süreçtir. Öğrencilerin tartışmaları, yaparak yaşayarak öğrenerek öğrenmeleri daha anlamlı ve kalıcı hale getirmesi söz konusudur. Değerlendirme süreçleri ile de öğrenci öğrenme sorumluluğunu üstlenmektedir. Bunlar aktif öğrenme yaklaşımının temelini oluşturmaktadır.

(Cevap C)

UNUTMA!**İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME**

Bir grup çalışmasının işbirlikli öğrenme olabilmesi için

- Grup ödülü/ortak ürün
- Olumlu bağlılık
- Yüzyüze etkileşim
- Sosyal beceriler
- Eşit başarı fırsatı
- Bireysel sorumluluk
- Grup sürecinin değerlendirilmesi

1. Müziksel-ritmik zeka alanına sahip bireyler kendini ritimle, müzikle ifade etme yeteneğine sahiptir. Ritme ve sese duyarlıdır. Müzik kulağına sahiptirler. Öğretmenin müzik ile gerçekleştirdiği etkinlik bu zeka alanı kapsamında yer almaktadır.

(Cevap B)

2. Eşit başarı fırsatı her öğrenciye başarılı olabilmesi için gerekli fırsatların sunulmasıdır. İşbirlikli çalışmalarda heterojen gruplarda tüm öğrenciler grup çalışmalarına katkı sağlayarak başarılı olma fırsatı elde etmiş olacaktır.

(Cevap D)

3. Yapılandırmacı yaklaşım bilginin nesnel olmadığı her öğrencinin öğrenmelerini önceki yaşantıları ve bilişsel yapısı içerisinde yeniden düzenleyerek öğrendiği düşüncesine dayanmaktadır. Bu açıdan ezber ve bilginin aynen alınması yapılandırmacı yaklaşım için uygun değildir. Öğrenci bilgiyi özümlemeli, sorgulamalı önceki öğrenmeleri ile ilişkilendirerek yeniden organize etmelidir.

(Cevap A)

4. Proje temelli öğrenme bilimsel süreç basamaklarını izlemesi bakımından araştırma inceleme yoluyla öğretim stratejisini temele almaktadır. Öğrenciye çalışılan konuda derinlemesine öğrenme fırsatı sunar. Sürecin sonunda ele alınan probleme yönelik öğrenciler tasarı niteliğinde bir ürün ortaya koyar ve bu ürünün sunumunu gerçekleştirir.

(Cevap B)

5. Caroll'a göre okul öğrenmeleri tüm öğrenciler tarafından öğrenilebilir. Bu Bloom'un tam öğrenme modelinin temelini oluşturmaktadır. Caroll için okul öğrenmelerini tüm öğrenciler tarafından öğrenilmesi için temel değişken zamandır. Öğrencilere ihtiyaç duyduğu zaman verilmelidir.

(Cevap E)

UNUTMA!

Yaşam Boyu Öğrenme

İnsanın beşikten mezara kadar süren öğrenme amaçlı çeşitli etkinliklerini ifade eder. Bilgi, beceri ve yetilerin geliştirilmesi amacıyla yapılan, ister örgün ister yaygın ya da doğal, sürekli devam eden, bütün amaçlı öğrenme etkinliklerini kapsar. Yaşam boyu öğrenme değişen dünya koşullarında var olmayı sağlayan bilgi ve yeterliliklerinin gelişimini destekleyen tüm eğitim, öğretim ve öğrenme etkinliklerini içerir.

6. Howard Gardner'in çoklu zekâ kuramına göre, insanlar bütün zekâ alanlarına değişik miktarlarda sahip olarak dünyaya gelir. Gardner'a göre 8 çeşit zekâ alanı vardır ve zekâ kapasitesi geliştirilebilir, iyileştirilebilir. Zekâ alanları arasında dinamik bir ilişki vardır ve çok basit bir işte bile birçok zekâ alanını aynı anda işe koşarız. Bu durum, öğretme - öğrenme sürecinde çoklu öğrenme ortamlarını gerektirir.

(Cevap D)

7. Fotoğraflar görsel zeka, hatıra yazma sözel zeka, grup çalışması sosyal, şarkı yazıp söyleme de müziksel zekaya yöneliktir. Öğrencilerin doğayla kaynaşması ve doğal unsurları gözlemlemesine yönelik bir etkinlik yoktur.

(Cevap B)

8. Yaşam boyu öğrenme bireyin öğrenme etkinliklerini yalnızca okul yaşantıları ile sınırlandırmadan hayatı boyunca öğrenme çabası içerisinde olmasıdır. Yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip bireyler problem çözme ve öğrenmeyi öğrenme gibi özelliklere sahiptir.

(Cevap B)

9. Aktif öğrenme yaklaşımı öğrenci merkezli bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda öğrenme sorumluluğu öğrencinin kendisindedir. Bilgi aktarmak, anlatmak gibi yöntemler aktif öğrenme yaklaşımında öğretmenin sergileyeceği davranışlardan değildir.

(Cevap D)

10. Proje tabanlı öğrenme araştırma inceleme yoluyla öğretim stratejisine dayanmaktadır. Günlük yaşamdan bir sorun üzerine temellendirilen süreçte öğrenciler araştırmalar yaparak bir ürün ya da sunum ortaya koyarlar. Proje çalışmalarının en temel özelliklerinden biri de disiplinlerarası bir yaklaşımla konuyu ele almasıdır.

(Cevap A)

11. Devinimsel beceriler zihin kas koordinasyonunu gerektiren hareketleri kapsamaktadır. Yazı yazmak, çizimler yapmak, klavye kullanmak, denge tahtasında yürüebilme ve sportif etkinlikler bu kapsamda yer almaktadır. Gözlem yapma ise devinimsel bir beceri değildir.

(Cevap C)

UNUTMA!

ÖĞRETİMDE BİLGİSAYAR

Öğretici Uygulamalar

- Alıştırma-Tekrar
- Öğretim
- Simülasyon
- Eğitsel oyun
- Problem çözme

Araç Uygulamaları

- Kelime işlemci
- Veritabanı
- Elektronik ansiklopediler
- Hesap tablosu
- Masaüstü yayıncılık

Öğrenci Uygulamaları

- Programlama dilleri
- Yazarlık dilleri

1. Beyin temelli öğrenme yaklaşımı bireyin fizyolojik özelliklerinin öğrenmeler üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Fizyolojik ihtiyaçların tam olarak karşılanmaması öğrenme düzeyini düşürecektir.

(Cevap E)

2. Çoklu zeka yaklaşımının ana felsefesi bireylerin tek bir zekâ alanında değil birden fazla zekâ alanında beceriye sahip olduğudur. Zekâ, herhangi bir üründe veya problem çözme sürecinde sergilenir. Bir bireyin doğrudan kalıtımla getirdiği zekâ kapasitesi iyileştirilebilir ve geliştirilebilir. Bu açıdan çoklu zekâyı temele alan öğretim uygulamalarında öğrencilerin farklı zekâ alanlarını geliştirmeye yönelik farklı etkinlikler düzenlenmelidir.

(Cevap A)

3. Bilgisayar destekli öğretim, eğitim öğretim faaliyetlerinde bilgisayardan yararlanmalıdır. Bilgisayar eğitimi öğretimi tamamlayan ve güçlendiren bir araçtır. Öğretim sürecini zenginleştirerek niteliğini yükseltir. BDÖ'de öğretmen konuyu işlerken sahip olduğu ve donanım ve yazılım olanaklarına, konunun ve öğrencinin özelliklerine göre bilgisayarı değişik yer ve zamanlarda kullanabilir. Bilgisayarlar öğretim sürecinde hiçbir zaman öğretmen yerine geçmez. Bilgisayarlar öğretim sürecinin tamamlayıcısını ve destekleyicisi olan araçlardır. Bilgisayar tekrar, pekiştirme, alıştırma, problem çözme gibi amaçlar için kullanılır.

(Cevap A)

4. Kayra Öğretmenin temele aldığı yaklaşım tam öğrenmedir. Kayra Öğretmen dersin başlangıcında tam öğrenme ölçütünü ortaya koymuş ve hedeflerini aşmalı sınıflandırmıştır. Ön koşul öğrenme eksiklerini tespit edip tamamladıktan sonra öğretim etkinliklerini gerçekleştirmiştir. Bu aşamadan sonra biçimlendirici bir test ile ulaşılan öğrenme düzeyini kontrol etmelidir.

(Cevap B)

5. Gagne, bilişsel ve davranışçı kuramın ilkelerini bir araya getirerek sınıfta öğretimin nasıl gerçekleşeceğine ilişkin bir model sunmuştur. İnsan zihninin çalışmasından yola çıkarak öğretim faaliyetlerinin etkili bir şekilde yapılması için bir sıra önermiştir. Bu modele göre öğrenme gözlenebilir davranışlardan dolayı olarak anlaşılır ve öğrenme beyinde gerçekleşir. Öğrenmeyi hem iç hem dış faktörler etkiler. Gagne öğrenme ürünlerinden bilişsel stratejiler, bireyin öğrenmesini etkileyen ve bireylerce kullanılan davranış ve düşünme biçimlerine rehberlik eder. Dikkat çekme, kodlama depolama, geriye getirme, transfer ve problem çözme için çeşitli stratejileri öğrenmek gerekir.

(Cevap E)

6. Dunn ve Dunn öğrenme stili modelinde öğrencilerin yetenek ve özelliklerine seçilen uygun yöntem ve metotlar ile öğrencilerin güçlü yanlarının ortaya çıkarılabileceğini savunmaktadır. Bu öğrenme modeline göre kişinin öğrenmesini etkileyen dış faktörler tanımlanmaktadır. Psikolojik Faktörler, kişinin psikolojik rahatlığı ve beynini kullanma düzeyidir ve öğrenme stilini etkiler

(Cevap C)

UNUTMA!

PROJE TABANLI ÖĞRENME

- Öğrenciye araştırma, derinlemesine öğrenme ve deneyimleri üzerinden bilgiyi yapılandırma fırsatı verir.
- Farklı zeka türlerine uygundur.
- Problem çözme ve yaratıcılık becerilerini geliştirir.
- Farklı dersler arasında bağ kurarak öğrenme için elverişli ortam hazırlar.
- İşbirliği ve sosyal becerileri geliştirir.

7. Öğrenmeyi öğrenme ve yaşamı boyunca kendi öğrenmelerini yönlendirip sürekli gelişim çabası içinde olma yaşam boyu öğrenme becerisidir. Yaşam boyu öğrenme bireyin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu üstlenmesi, planlamalar yapıp öğrenme süreçlerini yönlendirmesidir. Öğrenme konusunda bireyin bağımsız olabilmesidir.

(Cevap E)

8. Proje tabanlı öğrenme öğrencilerin, bireysel ya da grup olarak bir problem ya da senaryo üzerinde yerine getirdiği bir tür problem çözme etkinliğidir. Proje yönetimi öğrencinin gerçek yaşam koşullarında veya ona yakın koşullarda gerçekleştiği zihinsel ve fiziksel bir etkililiktir. Proje tabanlı öğrenme, eğitim programının birbirinden bağımsız küçük bilgiler yığını olarak öğretilmesine karşı geliştirilmiş ve çağdaş ülkelerde uygulamakta olan bir öğrenci ve öğrenme modelidir.

(Cevap D)

9. Mantıksal matematiksel zeka şu beceri ve özellikleri içermektedir;
- Sayılarla düşünebilme, hesaplayabilme
 - Sonuç çıkartabilme, muhakeme yeteneği
 - Mantıksal ilişkiler kurabilme. Hipotezler (denenceler) üretebilme-
 - Problemler çözebilme, eleştirel düşünebilme
 - Tümevarım ve tümdengelim akıl yürütme
 - Bilgi parçaları arasında ilişkiler kurabilme
 - Geometrik şekiller gibi soyut sembollerle ifade edebilme

(Cevap D)

10. Edimsel koşullanma kuramını temele alan programlı öğretimde temel amaç, öğrencilerin kendi hızları ile öğrenmelerini sağlayarak öğretimi bireyselleştirmek ve hata oranını en aza indirmektir. Öğrenciler program boyunca önceden özenle hazırlanmış bilgi birikimlerinde bilinenden bilinmeyene doğru adım adım ilerler. Bilgi birimlerinin öğretmen tarafından ön hazırlığı çok önemlidir. Öğretmen öğrencilerin kolayca öğrenmelerini sağlamak için bilgi birimlerini basamaklara böler ve basitten karmaşığa doğru sıralar. Adım adım (küçük adımlar) öğrenme, bu sayede gerçekleşir.

(Cevap D)

11. İşbirlikli öğrenme öğrencilerin grup dinamiği içinde birbirlerinden öğrendikleri öğretim yaklaşımıdır. İşbirlikli öğrenme sürecinde grupların oluşturulması çok önemlidir. İşbirlikli gruplar heterojen biçimde oluşturulmalıdır. Heterojen gruplar öğrenciye zenginlik sağlar.

(Cevap B)

12. Basamaklı öğretim, her öğrenenin öğrenme biçiminin, zekâ boyutlarının, hazırbulunuşluklarının ve düşünme sistemlerinin birbirinden farklı olduğu anlayışına dayanmaktadır. Okul ortamına gelen her öğrenen biriciktir. Yani öğrenenler tüm özellikleri bakımından farklı yapılara sahiptir. Basamaklı öğretim de bu ilkeden hareketle öğrenenlere basitten karmaşığa doğru giden, aşamalılık ilişkisi gösteren ve seçme hakkı tanınan görevler sunmaktadır. Öğrenenler her basamakta seçtikleri görevler dahilinde kendilerinden beklenen etkinlikleri yerine getirmekten sorumlu olmaktadır. Basamaklar, temel bilgi ve becerilerin kavranılmasından, üst düzey düşünme becerilerine doğru giden bir yol izlemektedir.

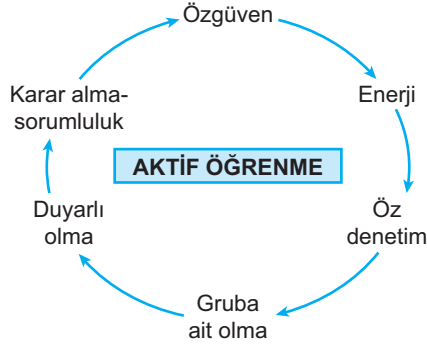
(Cevap C)

UNUTMA!

Aktif Öğrenme

- Öğrenci öğrenme sürecinin her aşamasında aktif olması ve sorumluluk almasıdır.
- Bu yaklaşımda öğrenci karar verme, sorumluluk alma ve öğrenmeyi öğrenme olanağına kavuşur.
- Ezbercilik yerine merak, kuşku, deneyimlerden öğrenme, araştırma ve problem çözme vardır.
- Öğrenme ortamı sınıfla sınırlı değildir.

1. Aktif öğrenme sürecinin temel ilke ve anlayışları şunlardır;

- Öğrenen süreç içerisinde aktif olarak rol alır
- Öğrenci öğrenme sürecinin her aşamasında sorumluluk almalıdır. Planlama aşamasında karar verme süreçlerine aktif katılım sağlar
- Öğrenme birikimli bir süreçtir
- Öğrencinin öğrenme ile ilgili becerileri geliştirilebilir

(Cevap A)

2. Kuantum öğrenme çağdaş, öğrenci merkezli öğretim yaklaşımlarının sentezi gibidir. Kuantum öğrenme öğrencilerin öğrenme süreçlerinin desteklenmesi için onlara zihin haritaları, hızlı-anlayarak okuma, öğrenmeyi öğrenme gibi çalışmalar yapılmasını önemli görür.

(Cevap C)

3. Bilişsel yapılandırmacılığın temelleri Piaget'nin zihinsel gelişim kuramına dayanır. Birey öğrenme sürecinde oluşturduğu öznel zihinsel yapıları yani şemaları kullanır. Yeni edinilen bilgiyi bu yapılar ile açıklarız ya da kendimize has yeni zihinsel yapılar inşa ederiz.

(Cevap C)

4. Tam öğrenme modeline göre verilen planda I ve II basamakları planlamadır. Bu aşamadan sonra öğretim ön koşul öğrenmelerin kontrol edilmesi, varsa ön koşul öğrenmelerdeki eksikliklerin giderilmesi ile başlar. Bu aşamadan sonra öğretim hizmetleri uygulanır. Öğretimden sonra biçimlendirici test ile öğrencilerin konu sonu öğrenme durumları test edilmelidir. Bu aşamada tespit edilen eksiklikler ek öğretim fırsatları ile tamamlanır.

(Cevap A)

5. Gagne'nin öğretim durumları modeli bilişsel ve davranışçı yaklaşımların sentezi niteliğindedir. Gagne'nin modelindeki öğrenme ürünlerinden olan tutumlar duyuşsal nitelikteki hedefleri kapsamaktadır. İnançlar, yönelimler, ilgi, değer ve tutumlar bu kapsamda yer almaktadır.

(Cevap C)

6. Mantıksal-Matematiksel zekâsı ön planda olan kişiler analitik düşünebilme konusunda iyidirler. Parçaları bir araya getirip sonuç çıkarma, tümünden gelim veya tüme varım konusunda başarılıdır. Bu tür zekaya sahip olan insanlar, mantık kurallarına ve benzerliklerine, neden-sonuç ilişkilerine ve bunlara benzer soyut işlemlere karşı çok hassas ve duyarlıdır. Bu kişiler kategorilere veya sınıflara ayırarak, genelleme yaparak, hesaplayarak, mantık yürüterek ve soyut ilişkiler üzerinde çalışarak iyi şekilde öğrenirler.

(Cevap E)

7. Proje tabanlı öğrenme ve probleme dayalı öğrenme benzer süreçler izler ve bilimsel araştırma yaklaşımını temele alır. Her ikisinde de birey aktiftir, problem durumuna yönelik yaratıcı düşünmesi ve araştırması gerekir. İkisi arasındaki en temel fark süreç sonunda ortaya çıkan üründür. Proje yaklaşımında süreç sonunda ortaya bir tasarı/model/taslak ortaya çıkarken probleme dayalı öğrenmede süreç sonunda çözüm yolları üretilir.

(Cevap E)

8. Destekleyici etkileşim işbirliğine dayalı grup sürecinin temel öğelerindedir. Öğrenme süreçlerinde öğrencilerin birbirlerine geri bildirim vermeleri, performanslarını geliştirmeleri için tartışmaları destekleyici etkileşimdir.

(Cevap D)

9. Nunley tarafından geliştirilen basamaklı öğretim öğretmenlerin içeriği hiyerarşik bir sıra ile tasarladıkları bir yaklaşımdır. İçerik A, B ve C olmak üzere üç basamakta ele alınır. C basamağı bilgi ve kavrama becerilerini içeren en alt basamaktır. B basamağında uygulama, A basamağında ise analiz sentez ve değerlendirme düzeyinde beceriler kazandırma amaçlanır. Öğrenciler kendi seçtikleri etkinlikler ile bu basamaklarda ilerler. Yaklaşımda öğrencinin etkin katılımı yaparak yaşayarak öğrenmeleri esastır.

(Cevap C)

10. Programlı öğretim edimsel koşullanma kuramına dayanan bir öğretim yoludur. Programlı öğretim öğrencilerin bireysel hızlarına göre ilerleme fırsatı bulduğu bir yaklaşımdır. Bu sebepten dolayı konuların ve etkinliklerin sınıf seviyesine göre değil bireye göre belirlenmesi gerekir. Bireysel hız ilkesine göre C seçeneği yanlış bir uygulamadır.

(Cevap C)

11. Programlı öğretim temel öğelerinden biri de anında dönüt düzeltmedir. Öğretim sürecinde öğrencinin eksikleri ve yanlışları süreç içerisinde tamamlanır. Her konuda biriminin öğretiminden sonra biçimlendirici değerlendirme yapılır. Eksik öğrenmeler anında tespit edilir.

(Cevap D)

ÖĞRETİM MODEL VE YAKLAŞIMLARI

1. Programlı öğretim bireysel bir öğretim yoludur. Bu yaklaşımda öğrenci kendi öğrenme hızıyla programlı öğretim materyali ile etkileşime girerek öğrenir. Seçeneklerde verilen diğer yaklaşımlar grup çalışması açısından uygundur. Skinner'in pekiştirme ilkelerine dayanan programlı öğretim öğrenciye öğrenme kollarında bireysel hızıyla ilerleme fırsatı sunar.

(Cevap C)

2. Tam öğrenme modelinin uygulanmasında ilk aşamada öğrencilere tanılayıcı değerlendirme yapılır. Burada amaç öğrencilerin ön koşul öğrenmelerini yani giriş davranışları düzeyini kontrol etmektir. Giriş davranışlarındaki eksiklikler giderilmeden öğretime geçilmemelidir.

(Cevap E)

3. Programlı Öğretim bireysel bir öğretim yaklaşımıdır. Bireysel yaklaşımların en büyük dezavantajı öğrenciler arası etkileşimin sınırlı olması ya da olmamasıdır. Bu sebepten dolayı I ve II programlı öğretimin faydaları arasında sayılabilir ama III bir avantajı değildir.

(Cevap D)

4. Sorunun öncülünde harmanlanmış öğrenme yaklaşımı örneklendirilmiştir. Bu yaklaşım bilgisayar destekli uygulamalar ile yüz yüze eğitim uygulamalar bir arada kullanılmaktadır. Bu yaklaşım karma öğrenme, karışık öğrenme ya da hibrid öğrenme olarak da bilinmektedir. Geleneksel yüz yüze eğitim çevrimiçi (online) eğitim materyalleriyle zenginleştirilir, harmanlanır.

(Cevap A)

5. Verilen soru bir örüntü sorusudur. Örüntüyü kavrama mantıksal zeka alanının baskın kullanılmasını gerektirir. Nesnelere kategorilere ayırma, olayları belirli bir örgü içerisinde düzenleme, sebep-sonuç ilişkilerini kavrayabilme mantıksal zeka alanı etkinlikleridir.

(Cevap C)

6. Tartışma etkinlikleri öğrencilere düşüncelerini ifade etme becerileri kazandırdığı için sözel zeka alanını destekler. Etkinliğin başlangıcında balık kılıcı diyagramı oluşturulması da mantıksal matematiksel zeka alanına yöneliktir. Balık kılıcı neden-sonuç ilişkilerini ortaya koyar ve analitik düşünmeyi destekler.

(Cevap A)

7. Hedefleri operasyonelleştirme davranışa dönüştürmedir. Hedeflerin hedef davranışlara dönüştürülmesi yani sonuca ve ürüne dönük ifadesi davranışçı yaklaşımlar açısından önemlidir. Davranışçı yaklaşıma göre gözlenebilir-ölçülebilir sonuçlar öğrenme için önemlidir.

(Cevap D)

8. Proje öğrencinin yaratıcılık, sorumluluk ve başarı duygusunu tatmasına uygun olmalıdır. Öğrencileri düşünmeye, araştırma ve incelemeye yöneltmelidir. Seçilecek konu yaşamdan, günlük hayatta karşılaşılabilecek nitelikte olmalıdır.

(Cevap C)

9. Programlı öğretim öğrencinin öğretim için hazırlanan bir araçla etkileşime geçerek bireysel öğrenmesini içerir. Öğrenme için okula ya da öğretmene gerek yoktur. Öğretim araçları (kitap, dergi, program) öğretmenin yerini alır ve didaktiğin otomatikleşmesini sağlar.

(Cevap A)

10. Programlı öğretimde öğrenci öğrenmeleri kendi öğrenme hızına göre gerçekleştirir. Öğrenci öğrenme hızına göre gerçekleştirir. Öğrenci öğrenme görevlerinde hazırbulunuşluğu, algılama düzeyi ve öğrenme hızında ilerler. Bu durum programlı öğretimin bireysel hız ilkesi ile ilişkilidir.

(Cevap E)

11. Öğrencilerin küçük gruplarda bir problemi çözmek ya da bir görevi yerine getirmek için birlikte çalışmaları işbirlikli öğrenme olarak tanımlanır. Bu yaklaşımda öğrencilerden hem kendi hem de diğer grup üyelerinin öğrenmesini üst düzeye çıkarması beklenir. İşbirlikli öğrenmede yarışma gruplar arasındadır. Bu yaklaşım öğrencilerin sosyal ve duyuşsal becerilerini destekleyen bir yaklaşımdır.

(Cevap D)

12. Altı şapkalı düşünme tekniğine göre siyah düşünce şapkası problem ya da karar durumu ile ilgili karamsarlığı, dezavantajları ve olumsuz yönleri içerir. Olası riskler ve tehlikeler bu şapka altında değerlendirilir. Fatih'in sözleri problem ile ilgili olumsuz ve karamsar bakış açısından dolayı siyah şapkayı yansıtmaktadır.

(Cevap E)

UNUTMA!

ÖRNEK OLAY

Bu tekniğin amacı toplumdaki farklı görüşlere, farklı değerlere sahip insanların birbirleriyle konuşarak farklılıklardan kaynaklanan problemleri çözmeye kullanabilecekleri beceriler kazandırmaktır. Öğrencilerde toplumsal sorunlara yönelik farkındalık oluşturmak esastır.

1. Örnek olay yöntemi gerçek yaşamda karşılaşılmış ya da muhtemel bir olayın sınıf ortamına getirilerek nedenlerinin ve olası çözümlerinin tartışıldığı bir öğretim yöntemidir. Örnek olay yöntemi olaylara bakmayı, bilgi toplamayı, analiz etmeyi ve sonuçlara ulaşmayı öğretmek için sistemli bir yol sağlar.

(Cevap B)

2. Gösterip yaptırma yöntemi bir işlemin uygulanmasını, bir sürecin işleyişini, bir araç gerecin çalıştırılmasını önce gösterip açıklama sonra öğrenciye alıştırtma yaptırarak öğretme yoludur. Özellikle psikomotor alan kazanımlarında, hareket-beceri öğretiminde, bir aracın kullanımının öğretiminde gösterip yaptırma etkilidir.

(Cevap E)

3. Tartışma, iki yada daha fazla kişinin belli bir konuyu açıklığa kavuşturmak, kendi düşüncelerini belirterek bir problemin çözüm yollarını aramak ve değerlendirmek için fikir alışverişinde bulunmalarını sağlamak amacıyla gerçekleştirilen yöntemdir. Kavrama düzeyi üstünde kazanımların yanı sıra duyuşsal alan kazanımlarının gerçekleştirilmesinde, bir konu üzerinde öğrencileri düşünmeye yöneltmek ve bilgilerin kalıcılığını sağlamak amacıyla kullanılır.

(Cevap C)

4. Örnek olay öğrencilerin gerçek hayattan bir sorunu hep birlikte tartışarak inceledikleri ve çözüm önerileri ürettikleri bir öğretim yöntemidir. Öğrencileri güdüler, onları yüz yüze gelecekteki gerçek durumlar için hazırlar. Örnek olay sosyal becerileri geliştirmek için kullanılırlar.

(Cevap A)

5. Gösterip yaptırma psikomotor becerilerin öğretiminde etkili biçimde kullanılır. Yöntemde öğretmen ilk olarak beceriyi gösterir, sonra öğrencilere pratik fırsatı sunulur. Beceri öğretimi yani psikomotor öğrenmeler için en etkili yöntem gösterip yaptırma.

(Cevap C)

6. İstasyon öğrencilerin birlikte iş yapma, başlanılan bir işi devam ettirme ve yaratıcı düşüncelerini geliştiren bir yöntemdir. Gruplara ayrılan öğrenciler çeşitli istasyonlarda sırayla çalışarak ürünler ortaya koyar.

(Cevap B)

UNUTMA!

Akvaryum

Mümkün olduğunca çok öğrenciyi tartışmaya katmak ve sınıf içi tartışmaları canlandırmak için kullanılır. İç içe iki çember düzeninde uygulanır. İç çemberde tartışma yapılır. İç ve dış çemberdekiler süreçte yer değiştirebilir.

7. Laboratuvar araçlarını kullanma ve uygun hareket tarzları geliştirme psikomotor yönü baskın öğrenmelerdir. Bu kapsamda kullanılabilir en etkili öğretim yöntemi gösterip yaptırmadır. Bu yöntem özellikle öğrencilere belirli bir beceri kazandırılırken görsel ve işitsel öğeler birlikte kullanıldığı için etki bir öğrenme ortamı yaratır. Bu yöntemle bir işin en iyi şekilde nasıl yapılacağı gösterilir ve sonra öğrenciden bunu sınıf ortamında ya da bir laboratuvarında yapması istenir.

(Cevap D)

8. Öğrencinin derse aktif olarak katılmasını sağlar. Öğrenciyi güdüler, sosyalleştir; ona öğrendiklerini uygulama ve yorumlama imkânı verir. Öğrenci, "başkalarının mantığı" ile de düşünmeye alışır. Zaten demokratik bir ortam da, çevredekilerin fikirlerini alarak, onları doğru yorumlayarak karşılıklı işbirliği içinde olur. Kişinin kendi kendini değerlendirmesini sağlar. Öğrencinin hatırlama, yargılama, değerlendirme, karar verme ve yaratıcı düşünmesini sağlar. Öğrenci, kendisine de her an soru sorulabileceği veya söz düşeceği ihtimali ile dersi veya tartışmayı dikkatle izleme disiplinine alışır. Öğrencinin derse ilgisini artırır.

(Cevap D)

9. Anlatım öğretim yöntemleri içinde en sık kullanılanıdır. Sunuş yoluyla öğretim stratejisinde ve bilgi-kavrama düzeyindeki hedeflerin kazandırılmasında kullanılır. Soyut, karmaşık, temel bilgi ve kavramların öğrenciyi aktarılmasında ve öğrencinin kendi kendine ulaşamayacağı bilgilerin sunulmasında kullanılır. Amacı bilginin süratle ve sistemli şekilde öğrenciyi aktarılmasıdır.

(Cevap E)

10. Altı şapkalı düşünme tekniği öğrencilere sistematik ve çok boyutlu düşünerek karar verme becerisini kazandırmayı amaçlamaktadır. Her şapka rengi bir düşünme biçimini temsil eder. Bu teknikte ele alınan problem-karar durumuna farklı açılardan bakılır ve çözüm üretilir.

(Cevap B)

11. Akvaryum tekniğinin en ayırıcı özelliği oturma düzeyidir. Bu teknikte öğrenciler iç içe iki çember olacak şekilde oturur. İç çember tartışmanın yürütüldüğü yerdir. Dış çemberdeki öğrenciler tartışmayı izler ve istenen durumda iç ve dış çemberdeki öğrenciler yer değiştirebilir.

(Cevap C)

12. Sempozyum bilimsel çalışmalara ait bildiri ve özetlerin sunulduğu bir yaklaşımdır. Bilimsel ve akademik niteliği sempozyumun en ayırıcı yanıdır. Uzmanlar yaptıkları akademik çalışmalara ilişkin sunumlarını gerçekleştirir, sürecin sonunda soru-cevap etkinliği de yapılabilir.

(Cevap D)

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

1. Konuşma halkası yönteminin en temel avantajı öğrencilere empatik düşünme becerilerinin kazandırılmasıdır. Çember şeklinde oturan öğrencilere bir durum/hikaye verilir. Öğrencilere bu hikaye kahramanı ile ilgili olarak siz olsaydınız ne yapardınız, neler düşündünüz, neler hissedersiniz şeklinde sorular sorularak yürütülür.

(Cevap A)

2. Mikro öğretim öğretmen adaylarına uygulama becerileri kazandırmak için kullanılan bir tekniktir. Mikro öğretim öğret yeniden öğret düzenine dayanır. Mikro dersi planlayan işleyen öğretmen adayının performansı kayıt edilir, kayıt üzerinden dönüt sağlanır ve buna göre aday dersi yeniden planlayıp işler.

(Cevap D)

3. Benzetim/Benzetişim gerçek durumlara gidilemediği zaman ve ortamlarda kullanılan, aslının yerine yapaıy konularak uygulanan öğretme tekniğidir. Diğer bir tanıma göre, sınıf içinde öğrencilerin bir olayı gerçekmiş gibi ele alıp üzerinde eğitici çalışma yapmalarına olanak sağlayan eğitim tekniğidir. Gerçek durum simülasyonu bilgisayar ortamında da oluşturulup öğrenciye problem durumlarıyla başa çıkma becerileri kazandırılabilir.

(Cevap A)

4. Sokrat semineri üst düzey bir metnin tartışılmasına dayanan bir tekniktir. Öğrencilerden, bu metinde geçen düşünceleri bulmaları istenir. Lider, öğrencilere ipuçları vererek, onları destekleyerek süreci yönetir. Amaç sorularla öğrencilerde çelişkiler yaratmak ve sonrasında sağlam bir yapı oluşturmaktır.

(Cevap C)

5. Münazara bir konu üzerindeki zıt fikirlerin seyrirciler önünde gruplar tarafından tartışılmasına dayanan bir tartışma tekniğidir. Münazara da savunmak ve görüşlerini gerekçelendirmek önemlidir. Münazara etkinliği sonunda jüri en iyi savunmayı yapan grubu belirler.

(Cevap C)

6. Kartopu aktif öğretim tekniklerinden biridir. Öğrenciler kendilerine verilen konuyu önce kendileri düşünür, sonra sırasıyla ikişerli, dörderli, sekizer öğrencili gruplarda tartışır. Teknik ismini kartopu gibi grup üyelerinin sayısı ile birlikte fikirlerin de artmasından almaktadır.

(Cevap E)

UNUTMA!

BEYİN FIRTINASI TEKNİĞİ YARARLARI

- Öğrencinin yaratıcı düşüncelerini geliştirir.
- Öğrenme sürecine aktif katılım sağlar.
- Kısa zamanda çok sayıda fikir üretilir.
- Eleştirilme kaygısı olmaksızın rahat bir fikir üretme ortamı oluşur.
- Öğrenci bir konuyla ilgili birçok görüşün olduğunu görür.

7. Gösteri yöntemi öğrencilere bir eylem yada bir işin nasıl yapıldığının gösterilmesidir. Tüm öğrencilerin görebileceği bir düzen alınır. Öğretmen ilgili işi, aracı, eylemi öğrencilere gösterir. Öğretmen aktif bir öğretim yöntemidir.

(Cevap D)

8. Zıt panel tekniğinin temel amacı konunun tekrarını sağlamak ve yeni fikirler ortaya çıkmasını desteklemektir. Uygulama sürecinde sınıf iki gruba ayrılır. Gruplardan biri soru grubu diğeri de cevap grubudur. Verilen hazırlık süresinin ardından soru grubu cevap grubuna sorular sorar ve süreç bu şekilde devam eder. Öğretmen süreç boyunca her iki gruba da rehberlik etmelidir.

(Cevap A)

9. Görüş geliştirme belirli çelişkiler üzerinde öğrencilerin grup olarak demokratik bir süreçte tartıştıkları bir yöntemdir. Ele alınan konuya yönelik öğrenciler katılıyor, kararsızım, katılmıyorum başlıkları altında toplanarak tartışılır. Süreç içerisinde öğrenciler fikirlerini değiştirebilirler, bu görüş geliştirmenin en ayırtıcı özelliğidir.

(Cevap B)

10. Altı şapkalı düşünme tekniğinde kırmızı şapka duyguları temsil etmektedir. Bu şapka altında kişi karar durumuna bir dayanağı olmadan hisleri ile yaklaşır. Bu şapka altında neler hissediyorum (üzülüyorum gibi), önsezilerim, hislerim ne gibi sorulara cevap arar.

(Cevap A)

11. Mikro öğretim öğretmen adaylarına ders işlemeye yönelik pratik becerilerin kazandırılmaya çalışıldığı yöntemdir. Aday öğretmen örnek ders planını hazırlar, bu plan kapsamında mini dersi izler. Bu aşamadan sonra ders değerlendirilir ve öğretmen adaya geribildirim sunulur.

(Cevap B)

12. Drama öğrencilerin yaratıcılıklarını destekleyen doğaçlama rol oynamaya dayalı bir yaklaşımdır. Özellikle okulöncesi ve ilköğretim döneminde oldukça etkili biçimde kullanılır. Öğrencilere kendilerini ifade etme, duygu ve düşüncelerini yansıtmaya, yaşantı temelli öğrenme fırsatı sunar.

(Cevap A)

UNUTMA!

ALTI ŞAPKALI DÜŞÜNME

- **Kırmızı şapka:** Duygusal, hisler, önseziler
- **Beyaz şapka:** Tarafsız, net bilgiler. Eldeki veriler neler?
- **Siyah şapka:** Karamsar, yargılamayı ve riskleri değerlendirmeyi içerir.
- **Sarı şapka:** İyimser, avantajlar ve olumlu yönler
- **Yeşil şapka:** Yaratıcılık, yenilikçi ve üretken fikirler
- **Mavi şapka:** Serinkanlılık, karar şapkası

1. Öykü oluşturma tekniğinde sınıf 3-5 kişilik gruplara ayrılır. Sınıfa bir öykü okunur ve sonuç kısmı tamamlamaları için öğrencilere bırakılır. Süreç grupların oluşturdukları öyküleri sınıfa sunmaları ile sonlandırılır.

(Cevap E)

2. Beyin fırtınası öğrencilerin eleştirilme ve değerlendirme kaygıları olmadan bir problem çözümüne yönelik özgürce fikir ürettikleri bir tekniktir. Fikir üretme aşamasında değerlendirme yapılmaz. Fikir üretimi bitince benzer olanlar gruplanır ve çözüm önerileri üzerinde değerlendirme ve tartışma yapılır.

(Cevap C)

3. Eğitsel oyunlar genellikle dersin son bölümünde tekrar ve pekiştirme amacıyla kullanılır. Öğrenciler için eğlenceli bir öğrenme ortamı oluşturur. Ayrıca öğrencilerde yarışmayı, kurallara uymayı, kazanma olduğu gibi kaybetmenin de olabileceğini öğretir.

(Cevap A)

4. Altı şapkalı düşünme tekniğinde mavi şapka serinkanlı düşünme, analiz ve kontrol şapkasıdır. Bu aşamada düşünce sistematize edilir, sonuçlar ortaya konur ve çok boyutlu kapsayıcı değerlendirmeler yapılır. Bu şapka kararın verildiği şapkadır.

(Cevap D)

5. Küçük grup tartışmaları sınıfa hareketlilik getirmek için kullanılan kısa süreli tartışma etkinliklerini içerir. Philips 66 bu tekniklerden biridir. 6 kişilik gruplarda 6 dakikalık tartışma etkinliğidir.

(Cevap E)

6. Soru cevap öğretim süreçlerinde öğretim amaçlı olarak kullanılır. Amaç öğrencilerin dikkatini canlı tutma, onları düşünmeye sevk etme ve derse güdülemedir. Ölçme amacıyla yapılan ise sözlü yoklamadır ve amaçları ev uygulama süreci farklıdır.

(Cevap C)

UNUTMA!

Kollegyum

Biri kaynak grup diğeri öğrencilerden oluşan iki panel grubu oluşturulur. Öğrenci grubu (soru grubu) kaynak gruba sorular yöneltilir. Kaynak kişiler uzmanlık alanlarına giren bölümleri açıklar. Lider, dinleyicileri soru sorma ve katkıda bulunmaya teşvik eder.

7. Laboratuvar tekniği bilimsel süreç basamaklarını temele alan öğrencilere araştırma, sorgulama, deney yapma becerilerini kazandırmayı amaçlayan bir tekniktir. Laboratuvar tekniği ile öğrenci öğrendiği ilke ve genellemeleri sınama ve test etme fırsatı bulur. Öğrencinin gözlem becerisini ve yaratıcılığını geliştirir.

(Cevap D)

8. Bireysel çalışma öğrencinin öğrenme sorumluluğunu üstlenip öğrenme planlarını oluşturduğu ve kendi hızıyla öğrendiği bir yöntemdir. Bu yaklaşımın başarıya ulaşması öğrencinin özenetim becerileriyle yakından ilgilidir. Kendini yönetebilen, sağlıklı hedefler belirleyip plan yapıp ve plana ulaşmak için düzenli çalışabilen öğrenciler başarıya ulaşır.

(Cevap A)

9. Açık oturum bir başkan yönetiminde 5-6 kişilik bir grubun izleyiciler önünde tartışmasıdır. Açık oturumda tartışılacak konu, toplumun tümünü ya da bir bölümünü ilgilendirmelidir. Açık oturum; bir salonda izleyici önünde ya da televizyon ve radyoda dinleyici önünde 3-5 tartışmacı ile yapılmaktadır. Forum ise bir liderin yönetiminde belirlenen bir sorunun çözümü konusunda çok sayıda fikrin büyük grup tartışması çerçevesinde tartışılmasıdır. İsteyen her katılımcı konuşup, fikrini açıklama fırsatı bulabilir. Forumu diğer tartışma tekniklerinden ayıran en önemli fark izleyicilerin de aktif olarak tartışma sürecine dahil olmalarıdır.

(Cevap A)

10. Kollegyum panel tekniğine benzer. Kollegyumda panelden farklı olarak iki grup oluşturulur. Gruplardan birincisi kaynak grubu ikincisi de soru grubudur. Gruplar hazırlıklarını bitirdikten sonra süreç soru grubunun kaynak gruba hazırladığı soruları sorması şeklinde ilerler. Ele alınan konu gruplar arasında soru cevap formunda tartışılır

(Cevap E)

11. Sergi öğrencilerin yazı, şiir, heykel, resim gibi ürünlerinin uygun şekilde yerleştirilerek gözler önüne konulması, incelemeye sunulmasıdır. Öğrenciler, hem ürünleri hazırlarken hem de ürünleri incelerken öğrene bilme fırsatı bulurlar. Öğrencinin öğrenme sürecindeki etkinliklerini paylaşma amacıyla yapılır. Verilen örnekte öğretmen dönem boyunca gerçekleştirilen etkinliklerde oluşturulan ürünler için sergi hazırlamıştır.

(Cevap A)

12. Tahmin gözlem açıklama özellikle kavram yanlışlarının tespit edilmesi ve giderilmesinde kullanılır. TGA tekniği öğrencilerin yapılan etkinliklerde geçen olayların sonucunu tahmin etme, bu tahminlerini doğrulama, gözlemlerini tanımlama ve yaptıkları tahmin ve gözlemler arasındaki çelişkilerini giderme gibi faaliyetleri içermektedir.

(Cevap B)

UNUTMA!

Konuşma Halkası

Öğrencilerin görüş farklılıklarını görmesi ve farklı görüşlere saygı göstermesini öğreten bir tekniktir. Empati ve demokratik anlayış tekniğinin özünü oluşturur. Sınıfta saygı ve güven ortamı oluşturur, öğrenciler arasında ilişkileri ve iletişimi geliştirir. uygulamada öykü, kısa film, resim dizisi vb. kullanılır.

Öğretmen materyalle ilgili şu soruları sorar.

- Sizce ne hissetmiştir?
- Sizce ne düşünmüştür?
- Siz olsaydınız ne yapardınız?

1. Konuşma halkası öğrencilerin empati becerilerini geliştirmek, birbirlerinin görüşlerine saygılı olmalarını desteklemek için kullanılan tekniktir. Çember şeklinde oturan öğrencilere bir oyun, hikaye vb. sunulur. Öğrenciden kendisini olayın karakterlerinin yerine koyması istenir. "Sen olsaydın?" şeklindeki sorularla öğrenciler süreçte desteklenir.

(Cevap E)

2. Kartopu tekniğinde öğrenciler ilk aşamada konuyu ikiye bölünmüş gruplarda ele alır. Daha sonra gruplar birleşerek sırayla dörderli ve sekizli gruplarda tartışma sağlanır. Sürecin sonunda sekizli gruplarda üretilen fikirler ve varılan sonuçlar sınıfta paylaşılır.

(Cevap A)

3. Toplumu ilgilendiren güncel, siyasi, toplumsal konuların izleyicilerin önünde konuyla ilgili fikri olanlar tarafından tartışılması açık oturumdur. Açık oturumda konu toplumun tümünü ilgilendiren güncel bir konudur. Konuşmacılar başkandan söz olarak konuşur.

(Cevap D)

4. Görüş geliştirme sınıfta demokratik bir ortamın oluşmasına katkı sağlayan, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini açıklamalarına fırsat veren bir tekniktir. Farklı görüşler barındıran bir konu üzerinde öğrenciler tartışırlar. Öğrenciler görüşlerini süreç içerisinde değiştirebilir.

(Cevap E)

5. Bir anlatım tekniği olan konferans bir kişinin topluluk önünde bilimsel, sosyal, güncel, tarihsel alanlarda sunum yapmasıdır. Konferans verecek kişinin konuya hakim olması ve hitabet becerileri oldukça önemlidir.

(Cevap A)

6. Sokratik tartışma tekniğinde bireyin iyi bildiğini zannettiği bir konu ele alınır. Amaç öğrencinin bildiğini zannettiği konu hakkında hiçbir şey bilmediğini düşünmesini sağlamaktır. Amaç yönlendirici sorularla öğrencinin bildiklerini sorgulamasını sağlamak; yanlış, eksik ve tutarsız bilgilerini değiştirmeye yöneliktir.

(Cevap E)

7. Sınıf veya grup soru soran ve cevap veren olarak ikiye ayrılır. Tartışma öncesinde bir grubun soru hazırlamaları ve diğer grubun olası sorulara cevaplar hazırlamaları beklenir. Tartışma gerçekleştirildikten sonra rollerin değiştirilmesi sağlanır. Zıt panelin kullanılabilmesi için öğrencilerin belli bir düzeyde ön bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Yarışma ortamı ile öğrenciler için eğlenceli, rahatlatıcı ve etkili bir tartışma çeşididir. Öğrenilenlerin tekrarı şeklinde değil, öğrenilenleri pekiştirme ve yanlış ve eksiklikleri gidermek amacıyla kullanılmaktadır. Öğrenilmiş bilgileri üst düzeye taşımak amaçlanmaktadır. Bilişsel davranışların yanı sıra, duyuşsal davranışların geliştirilmesinde de yararlıdır.

(Cevap E)

8. Beyin fırtınası grupla problem çözüm sürecinde kullanılan, herhangi bir yargılamanın olmadığı ortamlarda, farklı ve orijinal olan fikirlerin üretilmesini hedefleyen yaratıcı düşünme tekniğidir. Beyin fırtınası, bireylerde yaratıcı fikirlerin ortaya çıkmasını ve problem çözme gücünü geliştirmeyi amaçlayan bir grup tartışma tekniğidir. Beyin fırtınasının uygulanmasındaki temel kurallar:

- Eleştirinin yasaklanması
- Düşüncelerin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi
- Çok sayıda düşünce üretiminin amaçlanması
- Hayal etmenin sağlanmasıdır.

(Cevap E)

9. Öğrencilere gerçek araçlarla beceri ve deneyim kazandırmanın zor, masraflı ve tehlikeli olduğu durumlarda gerçeğin modeli ile öğrenmenin sağlanmasına benzetim denir. Öğrenci yapay ortamda beceri kazanır ve problem çözme becerilerini geliştirir. Süreç boyutunda öğrenciye anında dönüt ve düzeltme sağlanmalıdır. Bu yöntem öğrencilerin karar alma, uygulama yapma ve sorumluluk üstlenme gibi becerileri kazandırması bakımından avantajlıdır. Özellikle tıp, havacılık ve askeriye gibi alanlarda kullanılır.

(Cevap A)

10. Panel, sempozyum, forum vb. tartışma teknikleri arasında öğrencinin en katılımcı olduğu teknik forumdur. Demokratik katılım forumunda yoğundur. Tüm katılımcılar görüşlerini ifade edebilirler ve sorular sorabilirler. Sürece katılım açısından forumda dinleyici ve konuşmacı arasındaki ayrım kalkmıştır.

(Cevap E)

11. Sokrat tekniğinde temel amaç öğrencinin bildiğinden yola çıkarak yeni bilgiler öğretmektir. Yöntem Sokrat'ın felsefi tartışmalarda uygulanış şekli bakımından aynıdır. Bu yöntem soru cevap ile karıştırılmamalıdır. Yöntemde öğrencinin bildiğini sandığı bazı bilgilerin doğruluğunu sorgulamak ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmektedir.

(Cevap C)

12. Soru cevap yönteminde öğrencinin eksik cevabı karşısında yapılacak en doğru uygulama ipuçları vererek öğrencinin cevabı hatırlamasını sağlamaktır. Böylece öğrenci başarıyı tatmış olacak ve yetersizlik hissetmeyecektir. Eksikliğini tamamlama fırsatı verilmezse öğrenci de olumsuz duygular gelişebilir.

(Cevap B)

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

1. Vızıltı grupları kısa süreli tartışma gruplarıdır. Sınıfı canlandırmak, fikir üretmek ve öğrencilerin sürece etkin katılımlarını sağlamak açısından oldukça etkili bir yoldur. Amaç fikir üretmek ve değerlendirmektir. Yöntem ile sınıfın tamamı tartışmaya katılır. Sınıf küçük gruplara ayrılır. Grup üyeleri kendilerine verilen kısa zaman diliminde fikirler üretir ve kendi görüşlerini grupla paylaşır. Sürecin sonunda grup görüşleri ve fikirleri sınıfta paylaşılır.

(Cevap B)

2. Suzan Öğretmenin başvurduğu öğretim tekniği düşün-eşleş-paylaşır. Adından da anlaşılacağı gibi üç aşamalı bir süreç izlenir. İlk aşamada öğrenci bireysel düşünür, ikinci aşamada ikiserli gruplar oluşturularak bireysel düşünceler açıklanır ve tartışılır. Son aşamada da ikili gruplar vardıkları sonuçları sınıfta paylaşır.

(Cevap C)

3. Örnek olay incelemede temel amaç öğrencilerin günlük yaşam problemlerine, toplumsal sorunlara duyarlılık kazanması ve demokratik bir süreçte çözüm üretilmesidir. Bu yöntemde günlük yaşamdan bir problem sınıfta getirilir, sınıfta sorun analiz edilir ve çözüm yolları tartışılır.

(Cevap A)

4. Çağdaş eğitim sisteminde dikkate alınması gereken en temel unsur öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklardır. Geleneksel eğitim tekdüze anlatım ile yalnızca sözel sembollerle öğrenen öğrencilere dönük bir eğitim sağlarken uyarıcı ve yaşantı zenginliği sunan çağdaş eğitim farklı öğrenme stilleri olan öğrencileri dikkate almaktadır.

(Cevap A)

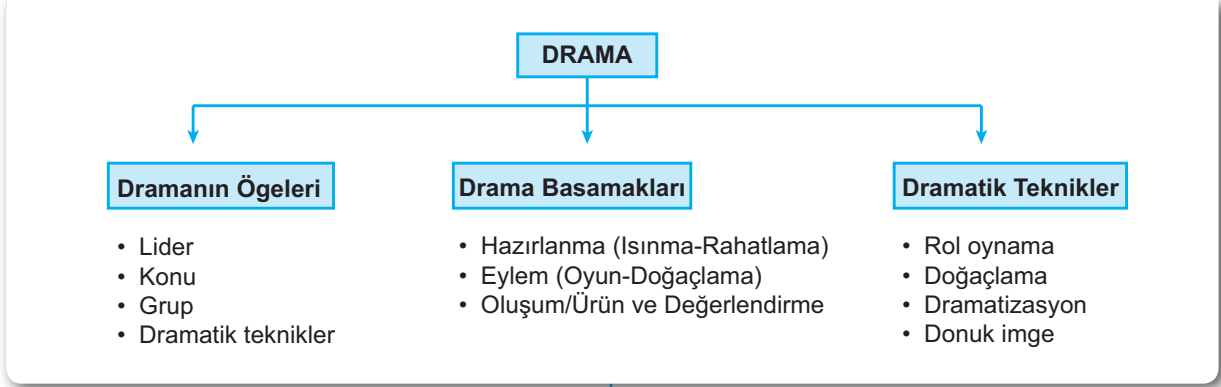
5. İstasyon tekniği öğrencilerin yaratıcılıklarını, birlikte çalışma ve yarım bırakılan bir işe katkı sunma gibi becerilerini geliştiren bir öğretim tekniğidir. Öğrenciler gruplara ayrıldıktan sonra belirlenen istasyonları sırayla dolaşırlar. Soruda verilen etkinlikte öğretmen öğrencilerin sadece bir masada etkinlik yapmalarını sağlamıştır. Doğru uygulama grupların sırayla etkinlikleri dolaşarak kendinden önceki grubun başladığı çalışmayı sürdürmeleridir.

(Cevap E)

6. Verilen örnek durumunda bir simülasyon kullanılmıştır. Bu araçla bireye gerçeğe yakın sanal deneyimler sağlamaktadır. Bu yöntem benzetim denir. Benzetim öğrenciyi desteklemek üzere gerçeğe uygun olarak geliştirilen bir model üzerinde yapılan bir öğretim yaklaşımıdır. Benzetim tekniği bir düşünce değil, bir hareket bir olaydır. Uçuş simülörleri, yarış simülörleri, deney setleri, benzetim temelli eğitim yazılımları bazı benzetim örnekleridir.

(Cevap B)

UNUTMA!

7. Phillips 66 tekniği 6 kişilik grupların konuyu kendi aralarında 6'şar dakikada tartışmaları esasına dayanır. Amaç grup üyelerinin hızlı bir şekilde aktif hale gelmesidir.

(Cevap A)

8. Bilişsel çıraklık yönteminde ilk aşamada öğretici ilgili beceri için model oluşturur. Daha sonra öğrenciler beceriyi sergilerken onları destekler. Öğretici desteği aşama azaltarak öğrencinin yarımsız olarak beceriyi sergilemesini sağlar.

(Cevap B)

9. Konuşma halkası tekniği öğrencilerin görüş farklılıklarını görmeyi, birbirlerinin görüşlerine saygılı olmayı, sınıfta güven ve saygı ortamı oluşturarak empati becerisi kazandırmayı amaçlayan bir tekniktir. Teknikte ele alınan konu ile ilgili duygu ve düşünceleri anlama, empati; sen olsaydın ne yapardın gibi sorularla sağlanmaya çalışılır.

(Cevap B)

10. **Drama**; bir olay, durum ya da problemin öğrenciler tarafından doğaçlama biçimde canlandırılmasına dayanan tekniktir. Öğrencilerde özellikle yaratıcılık ve empati becerilerinin gelişmesinde oldukça önemlidir.

(Cevap A)

11. Metafor ya da analogi bilinen bir kavram ya da durumdan yola çıkarak bilinmeyen bir kavram ya da durumu açıklamadır. Analogi kullanılan yöntemin adı iken metafor benzerliğinden yararlanılan kavram ya da durumdur. Örnekte öğretmen libido kavramını açıklarken elektrik enerjisi metaforundan yararlanmıştı.

(Cevap A)

12. Akran öğretimi tekniği öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerine fırsat veren bir yaklaşımdır. Öğrenciler arasında yardımlaşma, paylaşma, olumlu duyuşsal bağlar gibi duyuşsal özellikleri destekler. Akran öğretimi süreçlerinde rekabete yer verilmez.

(Cevap D)

UNUTMA!

Panel

Küçük bir grubun ilgi çekici bir konuyu izleyiciler karşısında samimi bir ortamda tartışmasıdır. Lider dahil 5-9 kişiden oluşan panelistler belli konuların uzmanları olabileceği gibi farklı düşüncelerin temsilcileri de olabilir.

1. Drama öğrencilerin doğaçlama olarak bir olayı veya durumu canlandırmasına dayanan bir tekniktir. Rol oynama tekniğinden en temel farkı öğrencilere doğaçlama fırsatı vererek yaratıcı düşünmeye daha fazla katkı sağlamasıdır.

(Cevap C)

2. Dinleyici gruba görüşlerini iletme ve sorularını sorma fırsatını veren tartışma tekniği forumdur. Toplumsal bir konu dinleyici grup önünde ele alınır ancak dinleyiciler istedikleri zaman soru sorabilir ya da görüşlerini ifade edebilirler.

(Cevap A)

3. Vızıltı grupları kısa süreli tartışma gruplarıdır. Amaç öğrencilerin katılımını sağlamak, fikir üretmek ve tartışmaktır. Grup sayısı ve süre belirlendikten sonra her grup bu süre içerisinde tartışır.

(Cevap A)

4. Konunun farklı bölümlerinin uzmanlar tarafından bir topluluğun önünde açıklanmaya çalışıldığı teknik paneldir. Panelde ele alınan konuyla ilgili somut sonuçlara ulaşmaktan çok konuyu değişik yönleri ile aydınlatma, konuyla ilgili farklı görüşleri ortaya koyma söz konusudur.

(Cevap B)

5. Akvaryum tekniğinde öğrenciler iç içe iki çember düzeninde oturur. Gönüllü ve tartışmayı yürütecek öğrenciler iç çemberde izleyiciler de dış çemberde oturur. Dış çemberdeki öğrenciler gönüllüleri eleştirmez ancak sorular sorabilir.

(Cevap C)

6. Anlatım öğretmenin aktif olduğu bir öğretim yöntemidir. Öğretmen anlatacağı konuyu organize bir biçimde öğrencilere sunar. Etkili kullanmak için tekrarlar yapılmalı, anlatım örnekler, hikayeler ve görsellerle desteklenmelidir.

(Cevap B)

UNUTMA!

Zeka Alanlarının Gelişimini Etkileyen Faktörler

- a) Kaynaklara ulaşım şansı
- b) Tarihsel-kültürel faktörler
- c) Coğrafi faktörler
- d) Ailesel faktörler
- e) Durumsal faktörler

7. Rol oynama tekniği öğrencilerin bir olay, durum, duygu ve düşünceyi canlandırmalarına dayanır. Yaratıcılık, empati ve iletişim becerileri bu tekniğin en temel avantajlarıdır.

(Cevap B)

8. Beyin fırtınası tekniğinde en sık yapılan hatalardan biri fikirleri hemen değerlendirmek ve eleştirmektir. Fikir üretme aşamasında kesinlikle değerlendirme yapılmamalıdır. Fikir üretme aşamasında öğrenciler sınırlama, ölçüt, kural olmadan özgürce bol miktarda ilginç ve farklı fikirler üretebilmelidir.

(Cevap B)

9. Altı şapkalı düşünme çok boyutlu düşünmeyi temel alan bir tekniktir. Her şapka rengi farklı tarz düşünmeyi ve sorunu farklı açılardan ele almayı temsil etmektedir. Bu teknik sayesinde düşünce sistematikleştirilerek sağlıklı kararlar alınmanın önü açılmış olur.

(Cevap D)

10. Yapı iskelesi Vygotsky'nin bilişsel gelişim kuramının temel kavramı olan yakınsak gelişim alanına dayanan bir tekniktir. Bu teknikte bireye sistematik bir biçimde yardım sunulur ve yardım azaltılarak bireyin tek başına ilgili beceriyi ve öğrenmeyi gerçekleştirmesi sağlanır.

(Cevap C)

11. Hipotez kurmak daha çok analitik ve eleştirel düşünme becerilerini gerektiren bir etkinliktir. Bu açıdan hipotez kurmak mantıksal zeka alanı için uygun bir tekniktir. Grafiklerle yapılan çalışmalar, öğrencilerin grafik kullanmaları görsel zeka alanı için etkilidir. Sürecin sonunda grafiğe ilişkin bilgilerin yazılması da sözel zeka alanına hitap eden bir etkinliktir.

(Cevap C)

12. Öze dönük zeka bireyin kendini anlama, duygu ve düşüncelerini yönlendirme gücünü ortaya koyan bir zeka alanıdır. Bu zeka alanı gelişmiş bireyler yalnız kalmaktan, bireysel çalışmaktan ve bağımsız hareket etmekten hoşlanırlar. Şeyma soruda verilen özellikler dikkate alındığında öze dönük zeka alanını etkin kullanan bir öğrencidir. Öze dönük zeka alanını etkin kullanan bireyler bireysel çalışmalarda başarılı olurlar, günlük gibi kendilerine dönük çalışmalar onları daha çok mutlu eder.

(Cevap C)

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

1. Ferdi Bey sınıfında gerçekleştirdiği yöntem beyin fırtınasıdır. Sürecin başlangıcında öğrencilere yaratıcı düşünme becerilerini kullanarak fikirler üretebileceği bir soru sormuştur. Fikir üretme esnasında fikirler not edilmiştir. Ancak bu aşamada Kemal'in fikrinin sınıf tarafından kabul edilmemesi, komik bulunarak tahtaya not edilmemesi yanlış bir uygulamadır. Çünkü bu aşamada hiçbir değerlendirme yapılamamalı üretilen fikirler ne kadar saçma ya da komik gelse de kayda alınmalıdır. Değerlendirme, sürecin sonunda fikir üretme sona erince tüm sınıfça birlikte yapılmalıdır ve tüm fikirler değerlendirilmelidir.

(Cevap C)

2. Altı şapkalı düşünme tekniğinde karar mavi şapka ile verilir. Daha önce diğer şapka renkleri sırayla uygulanarak süreç farklı bakış açılarından değerlendirilir. Mavi şapka ise serinkanlılığı ve tüm düşünme süreçlerini kapsayıcılığı temsil etmektedir.

(Cevap D)

3. İşbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımını geleneksel grup çalışmadan ayıran en temel faktör grupların heterojen olarak oluşturulmasıdır. Öğretmenin başarı ve zeka alanları açısından öğrencilere ilişkin oluşturduğu tablodan grupları zeka ve başarı açısından farklı öğrencilerle gruplar oluşturulmalıdır. Ali, İlnur, İsmet ve Zehra zeka alanları ve başarıları açısından heterojen bir gruptur.

(Cevap C)

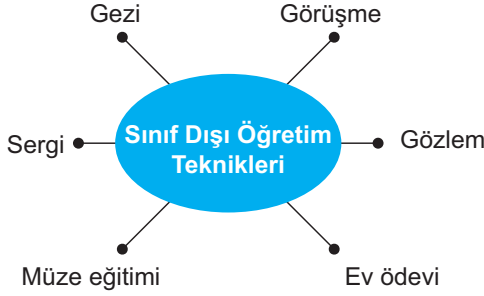
4. Fikir taraması dersin herhangi bir noktasında sınıfa canlılık getirmek için herhangi bir konuda öğrencilerin fikirlerinin alındığı kısa süreli bir etkinliktir. Gruplara ayrılan öğrenciler verilen konu ile ilgili kendi aralarında kısa süreli bir tartışma etkinliği yürütür. Tekniğin uygulanmasında 4-9 kişilik gruplar oluşturulur. Dersin herhangi bir noktasında uygulanabilir. Ciddi veya mizahi konularda fikir taraması yaptırılabilir.

(Cevap D)

5. Zıt panel tekniği, yeni fikirlerin ortaya çıkması, öğrencide ilgi uyandırması, konuların tekrar edilmesi ve bir konuyla ilgili yanlış anlaşılımların düzeltilmesi, kısmen tartışılmış, ancak tam anlamıyla açıklığa kavuşmamış konuların incelenmesi için kullanılır. Uygulama esnasında önce bir lider gerekir. Sonra sınıf ikiye ayrılır. Sınıfın yarısı soru sorar, diğer yarısı cevap verir. En önemli faydası işbirliğini geliştirmesidir.

(Cevap C)

UNUTMA!

Çağdaş eğitim programı, öğrenene okul içinde ve dışında planlanan etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği olarak tanımlanmaktadır. Buna göre okul dışında da öğrenmelerin olduğu ve bu doğrultuda planlı etkinlikler söz konusudur.

6. Cahit öğretmen dersinde insan vücudunu anlatırken bina benzetmesini kullanmıştır. Burada bina ve yapıları bir metafor/analji olarak kullanılmıştır. Bilinen bir şeyden yararlanarak bilinmeyeni anlatma metaforudur.

Metafor tekniği ile öğretim 6 aşamada gerçekleşir.

- Hedef kavramın tanıtılması
- Benzer kavramın incelenmesi
- Hedef ve benzer kavram ile ilgili açıklayıcı tanımlamanın yapılması
- Benzerliğin ayrıntılandırılması
- Benzerliğe uymayan kısımların belirtilmesi
- Sonucun çıkarılması

(Cevap C)

7. Konuşma halkası, özellikle demokrasi eğitiminde duyuşsal hedefleri kazandırmada etkili bir tekniktir. Duygularla, düşünceleri ayırt etmeye yarayan bir tekniktir. Öğrencilerin görüş farklılıklarını görmesini sağlamak, farklı görüşlere saygı göstermeyi öğretmek, dikkatli dinleme, grup içinde konuşma, kendini ifade etme ve iletişim becerilerini geliştirme konuşma halkasının önemli amaçlarındandır.

(Cevap E)

8. Verilen örnek durumda verilen kazanım psikomotor alandır. Psikomotor alan kazanımları, bir araç kullanma ve beceri öğretimi için en etkili öğretim yolu gösterip yaptırmadır. Gösteri kısmı öğretmen merkezli, yapma kısmı da öğrenci merkezlidir. Öğrenciler beceriyi yaparak öğrenir. Başarıya ulaşması için öğrenciye yeteri alıştırma fırsatı sunulmalı ve yapma sürecinde dönüt sağlanmalıdır.

(Cevap C)

9. İstasyon birlikte iş yapma, yaratıcılık ve yarım bırakılan bir işi tamamlama becerilerini öğrencilere kazandırmayı hedefleyen bir öğretim tekniğidir. Öğrenciler gruplara ayrılarak farklı ürünler ortaya koyacakları istasyonlarda sırayla çalışır. Etkinlik temelli bir öğrenme yöntemi olan istasyon yaratıcılık ve sosyal becerilerin desteklenmesinde etkindir. Çok kalabalık gruplarda uygulanması güçtür.

(Cevap B)

10. Kemal Öğretmen dersi kapsamında öğrencileri bir alan gezisine götürmüştür. Gezi araştırma-inceleme stratejine uygun bir tekniktir. Okul ve sınıf içi çalışmalarını tamamlamada, öğrenmeyi daha anlamlı hale getirmek için kullanılır. Birinci elden somut yaşantılar sağlar.

(Cevap D)

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

1. Arama Konferansı ortak akıl yaratmayı amaçlayan katılımlı bir planlama yoludur. Bir grup iddia sahibi, yöntemin ön gördüğü mantık içerisinde en ideal gelecekleri ortaya çıkartacak yaratıcı stratejileri, işbirlikçi bir tutumla tasarlarlar. Özellikle iş dünyasında kullanılan bir yoldur. Amaç, ortak akıl aramaktır; ortak görüş yaratmak, ortak çözüm bulmak, daha iyiyeye ulaşmak çabasıdır.

(Cevap D)

2. Edward De Bono tarafından geliştirilen altı şapkalı düşünme tekniğinin temel amacı bireylerin düşünce becerilerini geliştirmek, bir konuya ilişkin farklı görüşleri ortaya çıkartmak ve böylece yaratıcı yeteneğini geliştirmektir. Beyaz Şapka tarafsızlığı ifade eder. Yani bu şapkayı takan birey, olaylara kendi görüş gözüyle değil bilimsel bir gözlemcinin objektifliğinde yaklaşır. Beyaz şapkada objektif veriler söz konusudur. D seçeneği beyaz şapkaya uygundur.

(Cevap D)

3. Ödev öğretimi desteklemek, öğrencilere tekrar ve pekiştirme fırsatı vermek için sunulur. Yetişmeyen konuların öğretimi için ödev vermek uygun bir yaklaşımdır. Ödev ile öğrencileri araştırmaya sevk etmeli, öğrencilere öğrendiklerini kullanma ve problem çözme fırsatları sunulmalıdır.

(Cevap A)

4. Eğitsel oyun özellikle dersin son bölümlerinde öğrenciler için eğlenceli bir öğrenme ortamı oluşturmak için kullanılır. Eğitsel oyunlar çoğunlukla tekrar ve pekiştirme amacıyla düzenlenir. Bir yarışma atmosferinde öğrenciler eğlenerek öğrenir, sürecin sonunda oyunun kazananı belirlenir.

(Cevap C)

5. Güç alanı analizi tekniği, bir sorunun çözümünü destekleyen ve engelleyen güçlerin ne olduklarını tespit ederek pozitif etkenlerin güçlendirilmesi, negatif etkenlerin yok edilmesi veya zayıflatılması için kullanılır. Bu yöntemde avantajlar, dezavantajlar, güçlü ve zayıf yönler ile tehditler değerlendirilir.

(Cevap C)

6. Görüşme birincil kaynaktan bilgi almayı amaçlayan bir öğretim tekniğidir. Öğrencileri geleneksel sınıf sürecinden ve öğretmene bağımlılıktan kurtardığı için önemli bir tekniktir. İki biçimde yapılabilir: a. Öğrenme konusu ile ilgili uzman sınıfa davet edilir. b. Öğrenciler öğrenme konusu ile ilgili uzmanı ziyaret eder ve ziyaret sürecinde edinilen bilgiler sınıf ortamında diğer öğrencilerle paylaşılır.

(Cevap D)

7. Panel alanında uzmanlarından oluşan bir grubun konuyu izleyiciler önünde samimi biçimde tartışması şeklinde yürütülür. Uzmanlar konuya ilişkin düşüncelerini, farklı bakış açılarını yansıtır.

(Cevap A)

8. Ayrılıp birleşme işbirlikli öğrenmeyi temele alan bir grup öğretim tekniğidir. Gruplara ayrılan öğrenciler bir konunun farklı bölümlerini kendi aralarında paylaşır. Her gruptan aynı konu bölümünün sorumluluğunu alan öğrenciler bir araya gelir ve konunun ilgili bölümünü öğrenir. Son aşamada her öğrenci kendi grubuna döner ve öğrendiği konu bölümünü arkadaşlarına öğretir.

(Cevap E)

9. Rol oynama öğrencilerin eğitsel bir skeç ya da diyalogu canlandırmalarına dayanır. Öğrenciler rollere yönelik hazırlıklarını yapar ve arkadaşlarına performanslarını sergiler. Rol oynamada görev alan öğrenciler aktiftir diğer öğrenciler izleyici rolündedir. Doğaçlama olmaması, rollerin önceden dağıtılması tekniği dramadan ayırır.

(Cevap B)

10. Kollegyum tekniğinde sınıfta iki grup belirlenir. Gruplardan biri uzman grubudur, diğer grup ise soru grubudur. Öğrencilere hazırlık için süre verilir. Süreç soru grubunun uzman grubuna sorular yönelmesi şeklinde ilerler.

(Cevap C)

11. Gregorc (1984) fenomenolojik bir yaklaşımla stil kavramını, belirgin olmayan bireysel yetenekler hakkında ipuçları sağlayan ayırt edici ve gözlenebilen davranışların öğrenme stillerini içerdiğini ifade etmektedir. Kişilerin algılama yeteneklerine göre oluşturdukları öğrenme durumları onların öğrenme stillerini oluşturur. Buna göre Gregorc Öğrenme Stili Modeli'nde; Somut Ardışık, Soyut Ardışık, Somut Random, Soyut Random öğrenme stilleri olmak üzere toplam dört öğrenme stili bulunmaktadır. Somut Ardışık öğrenme stiline sahip bireylerin özellikleri şunlardır; Yaparak yaşayarak öğrenmeyi severler; bilgilerin kendilerine adını adım ve basitten karmaşığa doğru verilmesini isterler; yaptıkları çalışmaların parçalarından çok bütünü önem taşır; öğrenmek için çok çaba ve zaman harcar, işlerini zamanında ve düzenli bitirmek isterler. Beş duyu organları son derece gelişmiştir.

(Cevap D)

12. Psikomotor alan becerilerinin öğretilmesinde gösterip yaptırma en etkili yoldur. İlgili beceri öğretmen tarafından gösterilir. Beceriyi gözlemleyen öğrenci bir sonraki aşamada kendisi yapar. Öğretmen bu aşamada dönüt sağlamalı ve öğrenciye bol bol pratik fırsatı sunmalıdır. Ercan Bey ilgili beceriyi öğretmek için gösterip yaptırma yöntemini kullanmıştır.

(Cevap C)

UNUTMA!

Münazara

Bir konunun birbirine zıt iki yönünün iki grup tarafından hazırlıklar sonucu savunulmasını içeren tartışma tekniğidir. Grup savunmaları ve tartışma performansları jüri tarafından puanlanır ve gruplardan birisi kazanır.

1. Rulman aktif öğretim tekniklerindedir. Öğrenciler yüzleri birbirlerine bakacak şekilde iç içe iki çember şeklinde oturur. Karşılıklı gelen öğrenciler konuyu tartışır. Dış çember arada dönerek öğrencilerin eş değiştirmesi sağlanır.

(Cevap C)

2. Münazara öğrencilere tartışma ve bir fikri savunma becerileri kazandırmayı amaçlayan bir tekniktir. Zıt iki fikir öğrenciler tarafından jüri ve izleyiciler önünde tartışılır. Sürecin sonunda kazanan grup belirlenir.

(Cevap D)

3. Fatih Öğretmen dersin giriş bölümünde öğrencilere bir haber izletmiştir. Bu gösteri yöntemidir. Dersin son bölümünde yapılan canlandırma da rol oynama tekniği kapsamındadır.

(Cevap A)

4. Belli bir konuda çeşitli uzmanlarca açıklama yapmak, bilgi vermek amacıyla yapılan bir konuşma türüdür. Sosyal Bilgiler dersinde her konuda uzmanlar sınıfa getirilebilir, öğrenciler konferansçıya soru sorabilir, sorular önceden hazırlanmalıdır.

(Cevap D)

5. 5E modeli öğrenciyi sürekli aktif tutarak ve öğrencide araştırma-sorgulama merakını ortaya çıkaran bir modeldir. 5E modeli beş aşamadan oluşur bu aşamalar: giriş, keşfetme, açıklama, derinleştirme ve değerlendirme. Giriş aşamasında öğrencilerin derse karşı hazırbulunuşluğunu ortaya çıkaran öğrencilerin merak etmesini sağlayan, öğrencilerin dikkatini çekecek etkinlikler planlanır.

(Cevap D)

6. Anlatım bilinen en eski öğretim yöntemidir. Öğretmen merkezlidir. Öğretilen konunun fazla, zamanın az, sınıfın kalabalık olduğu durumlarda en etkili yöntem olarak kabul edilir. Anlatımda, içerik mantıksal bir sıra ile aktarılmalıdır (Basitten karmaşığa, bilinenen bilinmeyene) İçeriğin aktarımı açıkça anlaşılır ifadelerle, basit ve kısa cümlelerle gerçekleştirilmelidir. Öğretim süreci grafikler, şemalar, resimler, jest ve mimiklerle desteklenmelidir. Sınıftaki tüm öğrencilerin rahatlıkla duyabileceği şekilde sunum yapılmalıdır. Kavram haritalarından faydalanılmalıdır. Bol sayıda örnek ve soru-cevap tekniği ile yöntem desteklenmelidir.

(Cevap D)

UNUTMA!

ANLATIM

Avantajlar

- Kalabalık gruplara uygun
- İşitsel öğrenciler için
- Soyut kavramları açıklarken
- Zaman, emek ve maliyet açısından ekonomik
- Konular belli bir sıra ve düzende sunulur.

Sınırlılıklar

- Aktif katılım az
- Sadece sözel sembollerle
- Küçük yaş gruplarına uygun değil
- Üst düzey kazanımlar zor
- Ezberciliğe yöneltebilir

Teknikler

- Konferans
- Brifing
- Nutuk/Söylev
- Demeç
- Düz anlatım (Takrir)

7. Zıt panel tekniği, yeni fikirlerin ortaya çıkması, öğrencide ilgi uyandırması, konuların tekrar edilmesi ve bir konuyla ilgili yanlış anlaşılımların düzeltilmesi, kısmen tartışılmış, ancak tam anlamıyla açıklığa kavuşmamış konuların incelenmesi için kullanılır. Uygulama esnasında önce bir lider gerekir. Sonra sınıf ikiye ayrılır. Sınıfın yarısı soru sorar, diğer yarısı cevap verir. En önemli faydası işbirliğini geliştirmesidir. Soru grubu sorularını uzman gruba/cevap grubuna yöneltir.

(Cevap B)

8. Anlatım tekniği düzenlenmiş bilgilerin sistemli biçimde sunulmasına olanak sağlayan bir tekniktir. Öğretmen merkezlidir. Anlatım anlatılacak, öğretilecek kavramın çok olduğu ancak zamanın sınırlı olduğu durumlarda tercih edilir. Anlatım zaman açısından tasarruf sağlar. Anlatım kalabalık sınıflar için de uygun bir tekniktir.

(Cevap A)

9. Münazara zıt görüşün başkan, jüri ve izleyiciler önünde tartışıldığı bir tekniktir. Münazara da amaç öğrencilerin bir fikri savunma, tartışma ve argümantasyon becerilerini geliştirmektir. Sürecin sonunda jüri kazanan grubu belirler.

(Cevap C)

10. Selim Öğretmen dersinde soru turu tekniğini kullanmıştır. Bu teknik tekrar ve pekiştirme amaçlı etkili bir tekniktir. Ayrıca aktif katılımı sağlayan eğlenceli bir yoldur. Konu sonunda konunun açık ve anlaşılır hale gelmesinde, konunun tekrar ele alınması gerektiği durumlarda kullanılır. Konunun tekrar ele alınmasının yanısıra öğrencilerin soru sorma becerilerini de geliştirir.

(Cevap E)

11. Öğretmen ve öğrenci konuşmasından anlaşıldığı üzere iç içe iki çember şeklinde bir düzen vardır. Tartışmanın iç çemberde yürütüldüğü, dış çemberin izleyici olduğu öğretim tekniği akvaryumdur.

(Cevap C)

12. Konferans herhangi bir konuda bilgi aktarmaya dayanan bir öğretim tekniğidir. Bu niteliği açısından diğer seçeneklerde verilen tekniklere göre sunuş yoluyla öğretime daha uygundur.

(Cevap D)

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

1. Mustafa Öğretmen'in kullandığı öğretim tekniği kartopudur. Bu teknikte tartışma ikili, dörtlü, sekizli gruplarda tartışılır. Grup üyeleri sayısı arttıkça fikirler de kartopu gibi artar. Bu teknik öğrencinin arkadaşlarıyla yüksek düzeyde etkileşim kurmasına olanak verir. Sınıf içinde keyifli bir tartışma ortamı kurulmasını sağlar.

(Cevap C)

2. Pazaryeri öğrencilerin birbirini tanımalarına, görüşlerini çözümlerini birbiriyle paylaşmalarına elverişli bir tekniktir. Sorudaki eğitim görevlisinin yürüttüğü süreç pazaryeri tekniğinin aşamalarını kapsamaktadır.

(Cevap A)

3. Uzmanın öğrenciye beceriyi sergilerken yardım etmesi destekleme aşamasındadır. Burada dikkat edilecek nokta uzmanın desteği aşamalı olarak azaltmasıdır. Öğrencinin beceriyi sergilemesi çalıştırıcıdır. Öğrenci uzmanın model olarak sergilediği beceriyi yapmaya çalışır. Öğrenci beceriyi sergiledikten sonra uzmanın yaptığı ile karşılaştırması yansıtıcıdır.

(Cevap D)

4. Sümeyye Öğretmen süreçte zıt panel tekniğini kullanmıştır. Öğrenciler soru ve cevap gurubu olarak ayrılır. Teknik kavrama ve üstü kazanımlarda kullanılır ve öğrenciler konuyla ilgili gerekli donanıma sahip olmalıdır.

(Cevap C)

5. Soruda örneklendirilen teknik işbirlikli öğretimi temele alan ayrılıp birleşmedir. Konu birimi grup üyeleri arasında paylaşılır. Gruplardan aynı konu birimini seçen öğrenciler bir araya gelir ve ilgili bölümü öğrenir. Son aşamada herkes grubuna döner ve öğrendiği konu birimini kendi grubuna öğretir.

(Cevap A)

6. Düşün - eşleş - paylaş işbirlikli öğretim tekniklerindedir. Tekniği ilk aşamasında bireysel olarak konu düşünümlüp üzerinde çalışılır. İkinci aşamada ikili gruplar oluşturulur, eşleşme yapılır. Konu üzerinde çalışan tartışan ikili gruplar son aşamada ikili gruplar görüşlerini sınıfla paylaşır.

(Cevap E)

7. Kavram haritaları kalıcı ve anlamlı kavram öğretimi ni desteklemek için kullanılan önemli bir araçtır. Analitik ve Semantik düşünmeyi sağlar. Öğrencinin bilgilerinin organize edilmesinde ve bütünleştirilmesinde kullanılır. İki boyutlu bu araçta kavramlar hiyerarşik olarak düzenlenir ve ilişkiler ifade edilir. Kavram haritalarında kavram açıklamaları yer almaz.

(Cevap C)

8. Tersine beyin fırtınası temelde olumsuz bir problemi temele alır. Çıkış noktası hariç tüm süreç beyin fırtınası ile aynıdır. Bu teknikte salgını önlemek için de yamak için ne yapılır şeklinde tersten düşünme kullanılır.

(Cevap B)

9. Mahmut Öğretmen'in kullandığı kavram haritası türü Örümcek Ağı'dır. Bu tür haritalarda merkezi kavram haritanın ortasına yerleştirilir ve kavramlar onunla bağlanarak organize edilir.

(Cevap B)

10. Teknoloji alanındaki değişimler öğretim uygulamalarını da etkilemektedir. Ters-yüz öğrenme de son yıllarda dikkat çeken bir yaklaşımdır. Bu yöntemde ders materyalleri, videoları öğrenciye önceden ulaştırılır ve bu sayede yüz yüze geçirilen zamanlar daha anlamlı hale getirilir. Bu yaklaşım öğretimin bireyselleştirilmesi amacıyla da etkin biçimde kullanılabilir.

(Cevap C)

11. İstasyon tekniği öğrencilerin yaratıcılıklarını, birlikte çalışma ve sosyal becerilerini geliştiren bir tekniktir. İstasyon tekniğinde öğrenciler oluşturulan öğrenme istasyonlarında farklı becerilerini geliştirir. Bu teknik ile yarım bırakılan bir işe katkı sağlama ve bitirme gibi önemli bir kazanım gerçekleştirme imkanı bulur.

(Cevap D)

12. Phillips 66 tekniği J. Donald Phillips tarafından geliştirilmiştir. Teknik adını 6 kişilik grupların 6 dakikalık tartışma yapmasından alır. Bu tartışma tekniği sınıfa canlılık getirir ve süreçteki öğrenci aktivitesini artırır.

(Cevap E)

UNUTMA!

Eleştirel düşünen bireyin özellikleri

- Bir sorunun ya da problemin açıkça ifade edilmesini ister
- Düşünmeden hareket etmez
- Çalışmalarını kontrol eder
- Öne sürülen iddiaları destekleyen nedenleri ve kanıtları araştırma
- Ön bilgileri kullanma
- Sorgulayıcı bakış açısı
- Yeterli kanıt bulunana kadar yargıdan şüphe duyma

1. Analitik düşünme bireyin bir problem durumunda problemi bütüncül biçimde ele alıp, alt nedenlerini ortaya koyup çözüme ulaşmasıdır. Analitik düşünme analiz becerilerini yani bir bütünü oluşturan öğelerin ayrıştırılmasını içerir. Problemi alt konulara ayırmak, neden sonuç ilişkileri kurmak analitik düşünmedir.

(Cevap C)

2. Yaratıcı düşünmenin geliştirilmesi için öğrencilere uyarıcılar açıdan zengin öğrenme ortamları oluşturmak oldukça önemlidir. Farklı uyarıcılarla karşılaşmak öğrenciler için yaşantı zenginliği oluşturur. Sadece sözel uyarıcılar ya da basılı materyal ağırlıklı araç seçimi yaratıcılığı köreltebilir.

(Cevap D)

3. Eleştirel düşünmenin temelinde sorgulama ve şüphecilik vardır. Eleştirel düşünme becerisi gelişmiş bireyler karşılaştıkları fikirleri değerlendirir, kanıt ister, doğruluğu sorgular. Eleştirel düşünmenin öğretilmesi için uygun süreçlerin ve ortamların hazırlanması gerekir. Eleştirel düşünmenin öğretim adımlarının neler olduğu ve gelişmesinin önündeki engellerin fark edilmesi eğitim açısından önem taşımaktadır

(Cevap A)

4. Yansıtıcı düşünme becerisi bireyin deneyimlerinden yararlanarak kararlar alma veya geçmiş olaylardan ilham alma sürecidir. Yansıtıcı düşünme becerisine sahip bireyler kendi davranışlarını sağlıklı biçimde değerlendirebilir, planlarını ve öğrenme süreçlerini gözden geçirip, hataları varsa bunları düzeltme çabasında olur.

(Cevap E)

5. Üstbilgi, en kısa tanımıyla, kişinin kendi düşünme süreçlerinin farkında olması ve bu süreçleri kontrol edebilmesi anlamına gelir. Üstbilgisel düşünme bireyin kendi düşünme ve akıl yürütme süreçleri üzerinde düşünmesi, nasıl öğreniyorum, nasıl problem çözüyorum gibi soruları cevaplayabilmesidir.

(Cevap A)

6. Yaratıcı düşünme karşılaşılan bir problem durumuna esnek bir biçimde yaklaşım orijinal fikirler ve çözümler üretebilmektir. Yaratıcı düşüncenin özelliklerini incelediğimizde dört nitelikte karşılaşıyoruz; Akıcılık, Esneklik, Orijinallik ve Ayrıntılandırma. Problem durumunun alt bileşenlerini dikkate alma, öğeler arasındaki ilişkileri görme analitik düşünme becerisi gerektirir.

(Cevap C)

UNUTMA!

YARATICI DÜŞÜNMENİN BOYUTLARI

Sentezleme

- Analogik düşünme
- Özetleme
- Hipotez kurma
- Planlama

Ekleme

- Büyük düşünme
- Düşünce değiştirme
- Kategori değiştirme
- Somutlama

İmgeleme

- Akıcılık
- Kestirme-Tahmin
- Hayal etme
- Sezgi

7. İraksak düşünme ise mevcut bilgiden çoklu veya alternatif cevaplar üretmeyi içermektedir. İraksak düşünme bireyin problem çözümünde farklı, esnek, orijinal düşünmesi, herkesin göremeyeceği çözüm yolları bulabilmesidir. İraksak düşünme dışı doğru düşünme olarak da adlandırılır. Yakınsak düşünme tek doğruya bağlanma, tek boyutlu düşünmedir. İraksak düşünme ise çok boyutlu ve esnek düşünmedir.

(Cevap D)

8. Eleştirel düşünmenin temelinde sorgulama vardır. Eleştirel düşünen bireyler bir fikri konuyu farklı kaynaklardan görmek, farklı düşünceleri görmek isterler. Kaynakların güvenilirliğini sorgular. Sadece ders kitabını temele alan bir öğretim sürecinde eleştirel düşünme sınırlandırılır.

(Cevap E)

9. A, B, C ve E seçeneklerinde genellemeden örneğe bir sıra izlenmiş ve tümdengimsel bir akıl yürütme kullanılmıştır. Önce ilkeyi-genellemeyi vermiş sonra da örneğe/özel duruma çıkarım yapılmıştır. D seçeneğinde ise örneklerden ilkeye yani genellemeye varılmıştır. D seçeneği tümevarımsal bir akıl yürütmedir.

(Cevap D)

10. Bilimsel düşünmenin temelini özünü eleştirel düşünme oluşturur. Eleştirel düşünen birey verilenle yetinmez, elde ettiklerine şüpheyle yaklaşır ve sorgular. Kaynakların güvenilirliğini sorgulamak, ön kabullerden uzak durmak, iddia ve gerçekleri ayırt edebilmek, önyargılara kapılmadan çalışabilmek eleştirel düşünmenin temelini oluşturur.

(Cevap A)

11. Bireyin edindiği becerileri satış ve iş için düşünmesi ve bu yönde çabaları girişimcilik becerisidir. Girişimci bireyler özgüveni yüksek, iletişim becerilerini iyi kullanan, yaratıcı çözümler üretebilen, hedeflerini belirleyebilen ve risk almaktan korkmayan bireylerdir.

(Cevap C)

12. APA bireylerin eleştirel düşünme becerilerini kullandıkları ortaya çıkaran yedi özellik listelenmiştir. Bu özellikler

- Meraklı olma
- Açık görüşlü olma
- Sistematiik olma
- Çözümleyici olma
- Entelektüel olgunluk
- Özgüven sahibi olma
- Doğruyu arama

Buna göre eleştirel düşünme eğilimlerinden bazıları şunlardır;

- Nedenleri arama
- İyi bilgilendirilmeyi isteme
- Açık fikirli olma başkalarının görüşlerini dikkate alma

(Cevap C)

UNUTMA!**Problem Çözme Sürecinin Aşamaları**

- 1- Problemin farkına varma
- 2- Problemi tanımlama
- 3- Olası çözümler üretme
- 4- Seçenekleri değerlendirmede kullanılacak verileri toplama
- 5- Verileri değerlendirme
- 6- Genellemelere ve sonuçlara ulaşma
- 7- Çözümü uygulamaya koyma ve etkililiğini değerlendirme

1. Örnek durumda öğrencilerin ürünü düşünüp tasarımları yaratıcılık ile ilgilidir. Beyza'nın düşündüğü ürünü üretme ve piyasaya sunmaya yönelik cesareti ise girişimci olduğunu göstermektedir.

(Cevap E)

2. Beyin fırtınası tekniği ile öğrencilerin özgün, orijinal fikirler üretmeleri yaratıcı düşünmeyi destekler. Üretilen fikirlerin toplanan veriler ışığında değerlendirilmesi eleştirel düşünme ile ilgilidir. Eleştirel düşünme kritik etme, karşılaştırma ve değerlendirmeye dayanır.

(Cevap E)

3. Öğretmenin uygulamaya ve yaşantıya dayalı topluma katılım ve örnek olay yöntemlerini kullanması öğretmenin öğrencilerde "problem çözme" becerilerinin gelişmesini hedeflediğini göstermektedir. Problem çözme, istenilen hedefe ulaşmak için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları türlü olanaklar arasından seçme kullanma becerisidir. Problem çözme; bilimsel yöntem, eleştirel düşünme, karar verme, sorgulama ve yansıtıcı düşünme gibi becerileri de kapsamaktadır. Daha çok araştırma yoluyla öğretme yaklaşımında, bilişsel alanın uygulama düzeyindeki davranışlarının kazandırılmasında ve bu alanın analiz ve sentez özelliklerini geliştirmede kullanılmaktadır.

(Cevap A)

4. İşleve takılma bireyin önceki öğrenmelerinin etkisi altında kalıp üretici düşünmemesidir. İşleve takılma ile birey herhangi bir nesne ya da eşyanın sadece asıl olan işlevi ile kullanılabileceğini düşünür, farklı bir biçimde ya da amaç için kullanılabileceğini düşünemez.

(Cevap D)

5. Eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesinde en önemli araçlardan biri tartışmadır. Demokratik bir ortamda gerçekleştirilen tartışmalar öğrencilere olaylar ve düşünceler hakkında farklı bakış açıları kazandırır ve sorgulama becerilerini geliştirir.

(Cevap A)

6. Problemin ana nedenleri, alt nedenleri, bunlar arasındaki ilişkilerin ortaya konması analitik düşünme becerisini gerektirir. Orijinal çözümler, esnek düşünme ve farklı çözümler üretebilme yaratıcı düşünmeyi yansıtmaktadır.

(Cevap A)

7. Rol oynama ve konuşma halkası öğrencilerin sosyal becerilerini desteklemek için oldukça etkili yöntemlerdir. Özellikler konuşma halkası empatik düşünmeyi geliştirme amacıyla uygulanır. Rol oynama ve altı şapkalı düşünme yöntemlerinde de öğrenci olaylara başkasının açısından bakmayı öğrenir.

(Cevap A)

8. Yansıtıcı düşünme öğrencinin öğrenme süreci ve düzeyine ilişkin olumlu veya olumsuz durumları ortaya çıkarmaya ve sorunları çözmeye yönelik düşünmesidir. Yansıtıcı düşünme etkileşimli ortamlarda, öğrencinin sorumluluk aldığı ve öğretim süreci üzerinde düşünmeye yönlendirildiği ortamlarda gelişir. Rekabet uygun bir ortam değildir.

(Cevap D)

9. Eleştirel düşünmenin temelinde sorgulama vardır. Eleştirel düşünen birey kendisine sunulan bilgisi irdeler, kaynağını sorgular, neden diye sorar?

Eleştirel düşünme yönü güçlü olan insanların temel özellikleri şunlardır;

- Araştıran, meraklı, sorgulayan
- Açık fikirli, esnek
- Ön yargılardan arınmış
- Sistematik düşünen
- Temkinli, alternatif çözümlerin olabileceğine inanan

(Cevap C)

10. Soruda açıklanan model etkileşimseldir. Modele göre düşünme becerilerinin birey, bilgi ve ortam olmak üzere üç bileşeni vardır. Bu bileşenler etkileşimlidir. Bu yüzden modele göre öğrenci niteliklerinin geliştirilmesi, doğru içerik seçimi ve ortam düzenlemeleri önemlidir. Bu üç unsur da düşünme eğitiminde ihmal edilmemelidir.

(Cevap E)

11. Tümevarım parçadan bütüne doğru giden zihinsel işlemleri içermektedir. Tek tek olgu ve olaylardan hareket ederek ilke ve genellemelere varmaktır. Tülay Öğretmen de dersinde pek çok materyal ve bunlarla etkinlik fırsatı sunarak öğrencilerin ilkeyi keşfetmelerini sağlamıştır. İzlenen sıra örnekten genelleme doğrudur. Bu tümevarımsal düşünmedir.

(Cevap A)

12. Verilen sözde problemin etkili çözümü için alt boyutlarına ayrılması gerektiği belirtilmiştir. Analitik düşünme analiz temellidir. Sorunu nedenlerine hatta alt nedenlerine ayırmayı, bölümlerini analiz etmeyi gerektirir.

(Cevap A)

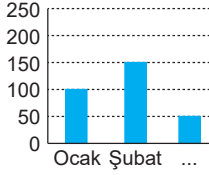

UNUTMA!

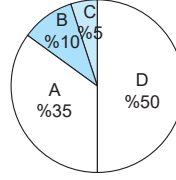
GRAFİKLER

Grafikler sayısal verileri görselleştirmek, süreci izlemeyi ve karşılaştırmalar yapmayı kolaylaştırmak için kullanılır.

Sütun Grafik

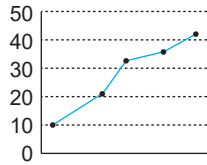
Pasta Grafik

Bir zaman sürecinde öge ile ilgili veri değişikliklerini göstermek için kullanılır.

Parçalar ve bütün içindeki yerini göstermek için kullanılır.

Çizgi Grafik

Eğilim ve dalgalanmaları göstermek için kullanılır.

1. Öğretmen kavram haritasını dersin sonuç bölümünde kullanmıştır. Bu aşamada amaç tekrar, pekiştirme, öğrenci katılımını sağlama, anlamlı öğrenmeleri destekleme olabilir. Sonuç etkinliği olarak kullanıldığı için ön örgütleyici amacıyla kullanmış olamaz.

(Cevap D)

2. Zihin haritaları, kelimeleri ve düşünceleri birbirine bağlamak ve bunları bir anahtar kelime veya düşünce etrafında toplamak için kullanılan bir diyagramdır. Tony Buzan tarafından geliştirilmiştir. Düşünceleri oluşturmak, görselleştirmek, tasarlamak ve sınıflandırmakla birlikte, eğitim alanında, organizasyonda, problem çözümünde ve karar alma süreçlerinde kullanılır. Bilgiler arasındaki anlamsal ya da diğer bağlantıları gösteren ortam resimli bir diyagramdır.

(Cevap D)

3. Öğretim materyalleri, yöntem, teknik ve etkinlikleri seçiminde kalıcılık ve anlamlı öğrenme için hitap edilen uyarıcılar ve öğrenci katılımı göz önünde bulundurulmalıdır. Bir etkinlik ne kadar çok duyuya hitap ediyorsa ve süreçte öğrenciyi ne kadar etkin kılıyorsa o kadar etkilidir. Drama doğrudan öğrenci deneyimlerine dayandığı için diğer seçeneklerdeki etkinliklerden daha etkilidir.

(Cevap E)

4. Modeller; bir gerçek eşyanın üç boyutlu temsilleridir. Modeller gerçek nesnelerin benzeri maketlerdir. Gerçek nesneleri kullanamayacağımız durumlarda kullanılır. Verilen örnekte model yerine numune/gerçek nesne getirilmiştir.

(Cevap C)

5. Seçeneklerde verilen materyallerden slayt ve film şeritleri, tepegöz saydamları, resim ve gösteri tahtaları görsel uyarancılardır. Bilgisayar yazılımları çok duyuya hitap eder ve öğrenciyi tekrar, pekiştirme, alıştırtma ve problem durumları sunabilir.

(Cevap B)

6. Grafikler sayısal verileri görselleştiren ve daha anlaşılır kılan araçlardır. Grafikler sayesinde veriler daha kolay yorumlanabilir. Akış şeması olay ya da işlem sırasını göstermek için, kuruluş diyagramı örgütlenme yapısını göstermek için kullanılır. Daire/pastagrafik ise bir bütünü, parçalarını ve bu parçaların bütün içindeki payını/dağılımını göstermek için kullanılır.

(Cevap C)

UNUTMA!

Bilgisayar Destekli Öğretim (BDÖ)

BDÖ, bilgisayarların sistem içine programlanan dersler yoluyla öğrencilere bir konu ya da kavramı öğretmek ya da tekrar ve pekiştirme amacıyla kullanılmasıdır. BDÖ uygulamalarında en çok kullanılan ders yazılım türleri;

- Özel ders yazılımları (öğretim)
- Alıştırma-tekrar yazılımları
- Benzetişim yazılımları

7. Slayt kullanımında özellikle hareketli ve sesli görüntüler eklendiyse çalışıp çalışmadığı önceden kontrol edilmelidir. Sunum esnasında slaytlarda değişikliğe gidilmez. Sunum maksimum elli slayttan ve yirmi dakikadan oluşur. Her slaytta tek bir kavram olmalı.

(Cevap A)

8. Öğrenciye gerçek yaşamdan durumlar ve problemlerin kontrollü biçimde sunulduğu yaklaşım benzetimdir. Özellikle benzetim temelli bilgisayar yazılımları ile denenmesi gerçekte masraflı ve tehlikeli deneyler yaptırılabilir. Benzetim programları öğrencilere problem çözme ve yaşam deneyimleri kazandırma açısından önemlidir.

(Cevap C)

9. Öğretim materyali konunun temel ve önemli boyutunu içermelidir. Materyalde konunun ayrıntılarına yer verilmez. Anlaşılması kolaylaştırmak için farklı uyarıcılarla desteklenen içeriğin temel yapısı yansıtılmalıdır.

(Cevap E)

10. Ders kitapları öğretmenlerin farklı stratejiler kullanmasına uygun olmalıdır. Sadece tek bir stratejiye uygun olarak düzenlenecek bir ders kitabı öğretmenleri sınırlandırır. Böyle bir yaklaşım esneklikten ve uygulanabilirlikten uzaktır.

(Cevap A)

11. Ders kitaplarının düzenlenmesinde temel ölçütlerden alıştırma ilkesine göre ünitelerde sorulara ve alıştırma uygulamalarına yer verilmelidir. Her ünitenin başlangıcında hazırlık soru ve çalışmaları, ünite sonunda da tekrar-pekiştirme ve eksik öğrenmeler tespit edecek değerlendirme çalışmaları yer almalıdır.

(Cevap C)

12. Bilgi haritaları konunun özet halini ve temel kavramlara ilişkin bilgileri içeren görsel araçlardır. Konuya ilişkin özet ve temel bilgiler görsel düzen içerisinde kutucuklarla sunulur. Kavram haritalarındaki gibi kavramlar arası ilişki ve bağlar bilgi haritalarında bulunmaz.

(Cevap C)

UNUTMA!**Araç-Gereçlerin Öğretimdeki Yeri**

Araç-gereç öğrenme-öğretme süreçlerinde öğretimi destekler, süreci zenginleştirir, öğrenmeyi artırır.

Öğretim sürecinde araç-gereç kullanmanın faydaları;

- Çoklu-zengin öğrenme ortamı sağlar.
- Dikkati artırır.
- Öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına cevap verir.
- Hatırlamayı kolaylaştırır.
- Soyut konuları somutlaştırır.
- Zamandan tasarruf sağlar.
- Güvenli gözlem yapma imkanı sağlar.
- Tekrar tekrar kullanılabilir.
- İçeriği basitleştirerek anlaşılmayı kolaylaştırır.

1. Modeller gerçek durumlarda deneyim yapmanın zor ve tehlikeli olduğu durumlarda öğrencilere beceri kazandırmak için etkili araçlardır. İlyardımlar ve suni teneffüs gibi beceriler kritik becerilerdir, bireyin bu durumlarda gerçek problem durumlarıyla karşılaşmadan deneyim fırsatı modeller yardımıyla sunulabilir.

(Cevap D)

2. Basılı materyallerin hazırlanmasında dikkat edilecek en temel hususlardan biri açıklıktır. Materyalde açık, anlaşılır ve net bir dil kullanmak gerekir. Akademik bir dil kullanarak hazırlanan materyallerin anlaşılması güç olur.

(Cevap E)

3. Bir görsel materyalde, görseli oluşturan öğelerin bir bütün olarak görülmesini sağlayan, öğeler arasındaki ilişkilerdir. Verilen görselde öğeler genelden özele sıralanmış, alt öğeler oklarla gösterip ilişkilendirilmiş yani bütünlük sağlanmıştır.

(Cevap B)

4. Modeller bir eşya veya aracın üç boyutlu temsilidir. Modeller üç boyutlu materyaller olduğu için bütün duylara hitap eden araçlardır. Modellerle edinilen deneyimlerde kendi kendine yaşantı edinimi açısından sınırlıdır.

(Cevap E)

5. Ders kitapları en sık kullanılan öğretim aracıdır. Ders kitaplarının seçiminde ve hazırlanmasında ilk dikkat edilmesi gereken ölçüt dersin hedeflerine ve öğretim programının yapısına uygunluktur. Öğretim programına uygun olmayan bir ders kitabının ya da yardımcı kitabın kullanılabilmesi mümkün değildir.

(Cevap D)

6. Alıştırma-tekrar yazılımları daha önce öğrenilmiş bilgilerin tekrarından ya da o bilgilerle ilgili alıştırmalardan oluşur. Yazılımlardaki alıştırmalar ölçme amaçlı değildir, daha çok öğrenilenin pekiştirilmesi ya da geliştirilmesi amaçlıdır. Bu yazılımlarda alıştırmalar sorularına karşılık dönüt, ipucu verilir, yönlendirme yapılır. Bu yazılımlar öğrenilenlerin uygulanmasını sağlar. Böylece öğrenilenler kalıcı olur ve geliştirilir.

(Cevap E)

7. Görsel tasarımda vurgu ögesi algısal ayırt edilişliği, dikkat çekicilişği arttırmaya yöneliktir. Görsel tasarımda önemli yerlerin altını çizme, farklı renkler ve büyük puntolar kullanma vurgu ögesi ile ilgilidir.

(Cevap C)

8. Öğretimde materyal ve araç kullanımının en önemli avantajlarından biri öğretim süreçlerinin uyarıcı ve yaşantılar açısından zenginleştirilmesidir. Öğretim materyalleri öğrencinin farklı duyarına hitap ederek uyarıcılar açısından zengin ortamlar oluşturur. Soruda parçada da farklı duyarılara hitap etme, anlamlı öğrenmeleri destekleme amaçlarından bahsedilmiştir.

Materyal Seçimini Etkileyen Faktörler

- Öğretim Hedefleri
- Öğretim Yöntemi
- Öğrenci Özellikleri
- Öğretmen Özellikleri
- Öğretim Ortamının Özellikleri
- Bütçe, zaman, ortam kısıtlamaları
- Güvenlik

(Cevap A)

9. Kabartma harita araziye üç boyutlu gösteren topografik bir haritadır. Kabartma haritalar doku unsuru baskın olduğu için dokunma hissi oluşturur. Doku, bakılan materyali hissetmemizi sağlar ve daha gerçekçi gözükmesine yardımcı olur.

(Cevap E)

10. Gelişim somuttan soyuta bir sıra izler. Etkili öğretim sürecinde de bu sıra izlenmelidir. Öğrenci önce somut nesnelere işlemler yapmalı daha sonra soyut kavramlar kullanılmalıdır. Bardaklarla toplama somutluk sağlar daha sonra da sayılarla yani soyut kavramlarla işlemlere geçilmiştir.

(Cevap D)

11. Eğitim yazılımlarının temel faydalarından biri de öğretime çeşitlilik, canlılık ve nitelik kazandırmasıdır. Soruda verilen açıklamada da yazılımların sınıf ortamlarında öğrenciye yeni ve farklı öğrenme fırsatları sunduğu ve öğrenme yaşantılarını zenginleştirip çeşitlendirdiği vurgulanmaktadır.

(Cevap A)

12. Perspektif nesnelere görünümünü 3 boyutlu olarak göstermeye yarayan bir iz düşünüm tekniğidir. Perspektif çizimde, nesnelere gözlemciye olan pozisyonunun ve uzaklığının etkileri esas alınarak çizim yapılır. Perspektif materyalde derinlik sağlar. Perspektifi anlayabilmek için öğrencinin somut işlemler döneminde olması ve korunum ilkesini kavraması gerekir.

(Cevap B)

UNUTMA!**Yazı Tahtası**

En eski/geleneksel öğretim aracıdır. En önemli avantajı ders esnasında anlık materyal üretilmesidir. Yazı tahtasının kullanım amaçları

- Not defteri olarak
- Açıklamalar için
- Resim-şekil çiziminde
- Ortak çalışma alanı olarak kullanma
- Oyun tahtası olarak kullanım
- Özetleme amacıyla
- İlan panosu olarak

1. Görelilik bir görseldeki nesnelerin büyüklüğünü çevresindekileri referans olarak anlamlandırmamızdır. Verilen örnek durumda da nesnenin gerçek boyutunu anlayabilmek için bilinen bir nesne ile yan yana getirilmesinden bahsedilmektedir.

(Cevap D)

2. Bilgisayar destekli öğretim uygulamaları öğrenciler için alternatif öğrenme ortamları oluşturur. Öğretimi zenginleştirir ve çok fazla duyuya hitap edilmesini sağlar. Ayrıca öğrenme sürecinin zaman, mekan ve öğreticiden bağımsızlaştırır. Ancak bilgisayar destekli öğretim bireysel uygulamalara dayandığı için eğitimin sosyal yönü zayıf kalır. Bununla birlikte duyuşsal kazanımlar ve iletişim gibi sosyal becerilerin desteklenmesinde yetersizdir.

(Cevap A)

3. Murat öğretmenin rol oynama etkinliğinde kullandığı paralar gerçeğin bir temsilidir. Gerçek materyaller yerine kullanılacak modeldir. Model gerçek eşyanın üç boyutlu temsilidir.

(Cevap B)

4. Edgar Dale yaşantılarla kavramların oluşumu arasındaki ilişkilerden yararlanarak öğrenme-öğretme sürecinde öğretmen ve öğrencilere yol gösterecek bir model ortaya koymuştur. Edgar Dale'nin yaşantı konisine göre sergiler televizyona göre daha fazla duyuya hitap eder, koniye göre daha tabanda yer aldığı için daha kalıcı öğrenmeler sağlar.

(Cevap B)

5. Video filmler sayesinde sınıfa getirilmesi imkansız olay ve olguların güvenli biçimde gözlenmesi sağlanır. Film görsel ve işitsel bir araç olduğu için seçeneklerde verilen diğer araçlardan daha etkilidir. Öğrencilere izletilecek olay ve durumlar duyuşsal alan kazanımları için kullanılabilir

(Cevap E)

6. Kavram ağları iki boyutlu görsel öğretim araçlarıdır. Öğrenilecek içeriğin düzenlenmesini ve organize edilmesini sağlar. Organize edilen bilgiler daha anlamlı olarak öğrenilir. Kavram haritalarından farkı kavram ağlarında kavramlar arasında ilişkilerin olmamasıdır.

(Cevap B)

UNUTMA!

Kavram Haritası

Kavramların kendine has özelliklerinin veya diğer kavramlarla ilişkilerinin şekil ya da sözcüklerle önemli ilke ve önermelere dayalı biçimde grafiksel olarak gösterilmesidir.

- Kalıcı öğrenmeleri destekler
- Bilgiyi zihinde organize etmeye yarar
- Bilgilerin birbiriyle ilişkilerini kavramayı sağlar.
- Not tutma için de kullanılabilir.
- Sınavlara hazırlık ya da beyin fırtınasında kullanılabilir.

7. Akış şemaları bir sürecin akışını ya da yapılış sırasını, işlem basamaklarını gösteren görsellerdir. Akış şemaları ile işlem basamakları takip edilebilir ve bütün içerisindeki bu basamağın yeri görülebilir. Verilen örnek görsel de materyal tasarımında izlenecek yolun gösterildiği bir akış şemasıdır.

(Cevap E)

8. Görsel tasarım unsurlarından çizgi dikkati belirli bir noktaya çeker. Belirli bir yolun izlenmesini sağlar. Yön ve hareket gösterir. Şekilleri ayırma ve birleştirme işlerini yapar. Verilen akış diyagramında çizgi belirli bir yolun izlenmesini, yön ve hareketi göstermektedir.

(Cevap D)

9. Tepegözler; metin, çizim, grafik ve resim gibi önceden saydam bir materyal üzerine renkli ya da siyah-beyaz olarak hazırlanmış bilgilerin ekrana büyütülerek yansıtılması için ya da ders sırasında doğrudan üzerine yazılıp çizilerek ve gerektiğinde silinerek saydam bir yazı tahtası gibi kullanılabilen çok yönlü bir araçtır. Projeksiyon cihazları bilgisayardan ekran görüntüsünü yansıtan araçlardır. Saydam olmayan resim, fotoğraf ve grafiklerin yansıtılmasında da opak projektörler kullanılmaktadır.

(Cevap B)

10. Renkler, algılama üzerinde etki yaratırlar. Doğal renklerle nesne renklendirildiğinde görüntünün gerçekliği artar. Önemli noktalar ve bilgiler üzerinde dikkati toplar. Benzerliklerin ve farklılıkların ortaya konuşuna yardımcı olur. Bilginin anlamlılığı ise içeriğin doğruluğu, gerçek yaşamla ilişkisi ile ölçülür.

(Cevap E)

11. Renk çemberinde birbirine bitişik renkler (kırmızı, turuncu) bütünleyici renklerdir. Karşı karşıya gelen renkler ise tamamlayıcı renklerdir (biri sıcak, biri soğuk renk). Bütünleyici renkler yan yana geldiklerinde birbirinin etkisini azaltır, uyumlu renkler birbirinin gücünü kırar. Zemin şekil arası uyum için bütünleyici renk kullanılmalı. Sarı zemin üzerine siyah en okunaklı yazıdır.

(Cevap A)

UNUTMA!

- Edgar Dale öğrenenlerin yaşantı alanları ile bir öğrenme içeriğinin sunulmuş biçim ve sırası arasında öğrenme açısından doğrudan bir ilişki olduğunu ifade eder.
- Edgar Dale öğretimin somuttan soyuta doğru aşamalandırılması gerektiğini önermektedir.
- Öğrenme işlemine katılan duyu organlarımızın sayısı ne kadar fazla ise o kadar iyi öğrenir ve geç unuturuz.
- En kalıcı öğrenmeler kendi deneyimlerimizden ve yaptıklarımızdan öğrendiklerimizdir.

1. Bir sunum ekranındaki bileşenler dikey ve yatay eksen dikkate alınarak eşit ağırlıkta dağıtılsa, izleyicide denge ve eşitlik hissi uyandırır. Tasarım her iki alanda da tekrarlandığında, denge simetrik veya formal olacaktır. Ancak; birçok durumda gözün bilgiyi anında yakalayabilmesi için asimetrik veya informal tasarımlar kullanılır. Verilen görselde de tasarım unsurları forma dengeli dağılmış, yatay/dikey boyutta aynı unsurlar kullanılmadığı için informal denge vardır.

(Cevap B)

2. Hüseyin öğretmenin slaytında maddeler halinde verilen bilgiler aynı hizadan başlamamaktadır. Bu durum algılamayı güçleştirir ve düzen açısından doğru değildir. Bunun yerine maddeler aynı hizadan başlatılmalıdır.

(Cevap C)

3. Bütünlük; konuları, renkleri, şekilleri, çizgi tipi ve yönünü, ilişkilendirerek ve tekrar ederek sağlanabilir. Resimler ve açıklamaların birbirine yakın olması resim ile açıklamanın ilişkilendirilmesini sağlayacaktır. Bu yakınlık sağlanamazsa görsel tasarımda bütünlük bozulur.

(Cevap A)

4. İnternet tabanlı öğretim, sınıf yerine internet bağlantılı herhangi bir bilgisayar, esnek olmayan öğretim programları yerine öğrencinin isteğine bağlı eş zamansız öğretme-öğrenme süreçleri, kolay değişim içerik yerine öğrenme gereksinimlerine göre değişen esnek ve zengin programları öngörmektedir.

(Cevap A)

5. Bir sunu için metin kullanımında şu hususlara dikkat etmek gerekir;

- Aynı görüntüde aynı yazı tipleri kullanılmalı
- Bir noktaya dikkat çekmek için yan, kalın, renkli ve altı çizili yazı tipi tercih edilmeli.
- Sadece gerektiğinde büyük harf kullanılmalı. Bir paragrafı tamamen büyük harflerle yazmak dikkat çekmek bir yana okumayı güçleştirir
- Anahtar kelimeler içeren kısa, öz, anlamlı ve tanımlayıcı başlıklar kullanılmalı
- Bir slaytta en fazla 8 satır, yan yana 8 kelime kullanılmalıdır.

(Cevap B)

6. Dikkati belirli bir öğeye çekmek için; alan enine boyuna 3 parçaya bölünür. İlgi çeken öğe kesişen yerlere koyulur. İnsanların sol üst köşeye koyulan öğeyi unutmadıkları bulunmuştur.

(Cevap C)

UNUTMA!

Basılı Materyaller

Öğrencinin bilgiye araçsız ulaşmasını sağlayan ve bireysel öğrenme fırsatı sunan materyallerdir. Eğitimde kullanılan belli başlı basılı materyaller

- Kitaplar
- Dergiler
- Haritalar
- Şemalar
- Afiş ve posterler

7. Uzaktan eğitim uygulamaları öğrenmeleri mekandan bağımsızlaştırır. Uzaktan eğitim olanakları bireysel öğretim temelindedir. Birlikte çalışma, grup etkinlikleri ve işbirliği olmadığı için öğrencileri bu açıdan geliştirmesi sınırlıdır.

(Cevap E)

8. Edgar Dale'nin konisi incelendiğinde sözel sembollerle yani işiterek öğrendiklerimizin kalıcılığı sınırlıdır. Koniye göre en kalıcı öğrenmelerimiz kendi deneyimlerimize dayalı öğrenmelerdir. Doğrudan maksatlı yaşantılar en anlamlı ve kalıcı öğrenmeler sağlar.

(Cevap A)

9. Dale'nin yaşantı konisine göre tabana doğru inildikçe, hitap edilen uyarıcı sayısı arttıkça ve doğrudan yaşantılara geçildikçe öğrenmeler somutlaşır. Kitaplar görsel uyarıcı sağlar. Görsel sembollerle edinilen yaşantılarda konide en üstlerde yani en soyut öğrenmelerde kalır.

(Cevap D)

10. Verilen bir tasarımda görselin bir kısmı görünse de algı yasalarına göre biz onu eksik olarak değil tam olarak algılarız. Bu algıda tamamlama ile ilgilidir. Derinliği sağlamak için de nesnelere ön tarafa büyük, arka tarafa küçük şekilde yerleştiririz.

(Cevap C)

11. Karnabahar şekil itibari ile akciğerlerdeki bronşlara benzemektedir. Bu görsellerin kullanılması bu benzerlik ile ilgilidir ve analogik bir ilişki yaratmak içindir.

(Cevap A)

12. Model ve numuneler daha fazla duyu organına hitap ettiği için daha kalıcı öğrenmeler sağlar. Vücudumuz bölümleri, organlar gibi konularda hazırlanan iskelet ve organ modelleri öğretimi desteklemek için etkili biçimde kullanılır.

(Cevap C)

UNUTMA!

Öğretim Materyali Hazırlama Sürecinde Dikkat Edilecek Hususlar

- Öğretim programı kazanımlarına uygun olmalı
- Öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olmalı
- Güvenlik riski barındırmamalı
- Kolay kullanılmalı, ekonomik ve dayanıklı olmalı
- Öğrenene yaşantı zenginliği sunmalı
- Öğreneni üst düzey düşünme süreçlerine yönlendirmeli
- Öğrenme sürecine ilişkin dönüt-düzeltilme sağlamalı

1. Öğretim sürecinde seçilen araç gereç öğrencinin ne kadar çok duyusuna hitap ederse ve ona doğrudan yaşantılar sağlarsa o oranda etkilidir. Verilen örnekte psikomotor beceriler söz konusudur. Bunun için de en kalıcı öğrenme yaparak yaşayarak yani doğrudan ve amaçlı yaşantılardır.

(Cevap E)

2. Materyal geliştirme sürecinin ilk aşaması kazanımların belirlenmesi ve analiz edilmesidir. Daha sonra kazanımlara uygun yöntem seçilmelidir. Teknoloji, araç-gereç de kazanım ve yönleme uygun olarak seçilir. En son aşamada da materyal hazırlanır.

Örneğin;

Kazanım: Marmara bölgesinin coğrafi özelliklerini açıklar.

Yöntem: Anlatım

Teknoloji, araç-gereç: Projeksiyon

Materyal: Powerpoint sunusu

(Cevap D)

3. Çalışma yaprağı tek yapraktan oluşan öğrenmeleri zevkli biçimde değerlendirmek ve tekrar için kullanılan öğretim araç-gerecidir. Çalışma yaprağı konuyu baştan sona öğretmez. Özet bilgiler, alıştırmalar, bulmacalar, örnekler, resimler vb. den oluşur. Ayrıntılı soru çözümleri çalışma yaprağında yer almaz.

(Cevap C)

4. Zihin haritaları not almayı ve yaratıcı düşünmeyi destekleyen araçlardır. Temel kavramlarla ilişkili akla gelen kavramlar yazılır ve resimlerle desteklenir. Zihin haritalarda kavramlar arası ilişkiler belirtmez. Bu kavram haritalarının özelliğidir.

(Cevap E)

5. Öğretim sürecinde kullanılacak tüm araç-gereç ve materyalde öncelikli olarak aranması gereken nitelik öğretim programına uygunluktur. Öğretim programına uygun olmayan ders kitabı süreç içerisinde kullanılamaz.

(Cevap D)

6. Verilen görselde gerekli olan temel unsur öğelere ilişkin adlandırma ve gerekiyorsa temel açıklamalardır. Sadece şekil öğrencinin bu görsel ve buna ilişkin temel bilgilendirmeleri ilişkilendirmesini zorlaştırır.

(Cevap C)

UNUTMA!

Modeller

Gerçek eşyanın üç boyutlu temsilleridir. Üç boyutlu insan modelleri, atom ve molekül modelleri, hücre modelleri, güneş sistemi modelleri, bina ve uçak maketleri modellere örnek gösterilebilir. Sökülüp takılabilen, iç yapısını görme fırsatı sunan, önemli detayların vurgulandığı modeller öğrencilere değerli yaşantılar sağlar.

7. Bilgisayar destekli öğretim sürecinde eğitim programları/yazılımları farklı amaçlar için kullanılabilir. Verilen örnek durumda Funda yazılımı öğrenmelerini gerçekleştirmek için kullanacaktır. Yani süreçte yazılım öğretmenin yerini alacak öğrenmeleri gerçekleştirecektir. Bu tür yazılımlar öğretici yazılımlardır.

(Cevap B)

8. Öğretmenin önemli olan kısımları vurgulaması algısal ayırt edilebilirliği arttırmak içindir. Algısal ayırt edilebilirlik arttıkça seçicilik de artacaktır. Yani öğrenci pek çok uyarın arasında bu nitelikte olanları daha kolay seçip algılayabilecektir.

(Cevap C)

9. Açıklık ilkesi öğretim sürecinin soyutluktan kurtarılıp öğrencinin pek çok duyu organına hitap edecek biçimde düzenlenmesidir. Süreç içerisinde öğrencinin ne kadar çok duyu organına hitap edilirse açıklık sağlanır. Verilen seçeneklerden öğrencinin dokunma duyusuna da hitap eden modeller bu açıdan daha avantajlı materyallerdir.

(Cevap B)

10. Öğretmenin öğretim materyali hazırlarken metinlerde küçük harfleri kullanmasının en önemli gerekçesi küçük harflerdeki alt ve üst uzunluklarının, gözün ayırt edebilme hızını arttırmasıdır

(Cevap C)

11. Videonun mevcut eğitim araçlarına getirdiği yenilik görüntü ve sesin aynı anda öğrenciye verilmesidir. Video ile yapılan eğitim hem göze hem de kulağa hitap eder. Video, hem bir bilgi deposu hem de iyi bir gösteri aracıdır. Gerçek hayatın sınıfta en iyi şekilde sergilenmesini sağlar. Video filminin kısa bir sahnesinde pek çok mesaj bulunabilir. Öğretim amaçlı video kullanımında, öğretmenin öncüllerde verilen uygulamaları yapması doğrudur.

(Cevap E)

12. Balık kılıcı diyagramı neden sonuç diyagramı olarak da bilinen bir kavram haritasıdır. Isıkhwawa diyagramı olarak da bilinen diyagramda balık kılıcının gövdesine temel sorun yazılır. Diyagramın üst bölümüne nedenler ve alt nedenler alt bölümüne ise sonuçlar yazılarak oluşturulur.

(Cevap B)

13. Edgar Dale'nin yaşantı konisine göre öğretimde hitap edilen uyarıcı sayısı arttıkça öğrenmenin kalıcılığı artar. Soruda Dale'nin yaşantı bölümü verilmiş. Ancak IV ve V numaralı bölümler yer değiştirmelidir.

(Cevap D)

UNUTMA!

Yazılı Materyalde Sayfa Düzeni

- Metindeki paragraflar birbirinden kolayca ayırt edilebilmeli. Bunun için paragraflar arasında bırakılan boşluklara dikkat edilmeli
- Metin uzun paragraflar içeriyorsa tek sütun, kısa paragraflar içeriyorsa iki sütun kullanılmalı
- Farklı içerik unsurları görsel olarak ayrılıp sınıflanmalıdır.
- Not almayı kolaylaştırmak için kenar boşlukları geniş tutulmalı
- Okuyucu istediği bölüm, konu ya da bilgiye kolayca ulaşabilmeli

1. Öğretim materyali seçiminde dikkate alınması gereken ilk ve en temel ölçüt kazanımlar olmalıdır. Çünkü materyal öncelikle hedeflerin gerçekleştirilmesini destekler nitelikte olmalıdır. Ayrıca materyalin özellikleri, öğrenci özellikleri ve sınıfın yapısı da dikkate alınmalıdır. Materyalin tanınırlığından ziyade hedefe hizmet etmesi ve öğreticiliği dikkate alınmalıdır.

(Cevap B)

2. Eğitim sürecinde bilgisayar ve öğretim amaçlı yazılımların kullanılması öğrenciler için ek öğrenme fırsatları sağlamaktır. Özellikle kişisel bilgisayarlar ve android bilgisayarların kullanım alanının genişlemesi ile birlikte öğrenme sınıf ortamından giderek daha da bağımsızlaşmaya başlamıştır.

(Cevap A)

3. Öğretim sürecinde kullanılacak model ve numunelerin en temel katkısı öğretimi açıklaştırarak öğretilecek bilgilerin somutlaştırmasıdır. Volkanın yapısı konusunda sadece sözel sembollerin kullanılması konunun soyut bir düzeyde kalmasına neden olacaktır. Bu da anlamlı öğrenmeler açısından oldukça sınırlıdır. Modellerin kullanımı burada öğretimi somutlaştıracaktır.

(Cevap A)

4. Öğretmenin yaptığı çalışma slaytlar arasında bütünlüğü ve tutarlılığı sağlamaya yöneliktir. Bu sayede öğrenciler slaytları birbiriyle ilişkilendirerek algılayabilecek ve bütünün parçaları olduğunu kavrayabileceklerdir.

(Cevap D)

5. Edgar Dale tarafından oluşturulan yaşantı konisine göre bir yaşantı ne kadar çok duyu organına hitap ediyorsa öğretim açıklar ve kalıcılaşır. Verilen yaşantılardan en kalıcı öğrenmeleri sağlayan ve çok duyuya hitap eden model ve numuneler yoluyla edinilen yaşantılardır. Daha sonra drama ve gezi gelir. Verilenler arasından televizyon sadece göz ve kulağa hitap etmektedir.

(Cevap A)

6. Materyal ilkökul düzeyinde hazırlanacağı için sunumlarda çok fazla yazı olmaması gerekir bu açıdan III numaralı ifade doğrudur. İlkokul düzeyinde dikkat dağıtacak farklı karakterler uygun değildir. Yalnızca büyük harf kullanımı okumayı güçleştireceği için uygun değildir.

(Cevap C)

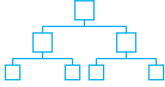
7. Seçeneklerde verilen öğretim materyallerinden üç boyutlu model daha fazla duyuya hitap ettiği için daha kalıcı öğrenme sağlar. Slayt ve poster görsel, film görsel işitsel materyaldir. Kavram haritaları ise soyut araçlardır.

(Cevap E)

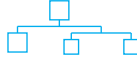
UNUTMA!

Görsel Tasarımda Denge

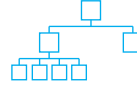
Materyalde bulunan öğelerin algılanan ağırlığı ile ilgilidir. Denge, öğelerin ağırlıkları yatay ve dikey eksenin her iki tarafına eşit olarak dağıtılması

Formal Denge

İnfomal Denge

Dengesiz

8. Edgar Dale'nin yaşantı konisine göre doğrudan doğruya edinilen maksatlı yaşantılardan sonra en kalıcı öğrenme model ve numunelerle edinilen yaşantılardır. Öğrencilerin bitki numuneleri ile çalışma fırsatı bulması en kalıcı ve etkili öğrenme sağlar.

(Cevap D)

9. Video göze ve kulağa hitap eder. Kitap, levha ve grafik göze hitap eder. Kabartma harita ise hem görsel hem dokunsal bir öğretim materyalidir. Kabartma haritalar, arazinin yapısını doğada olduğu gibi üç boyutlu olarak yansıtan haritalardır. Arazi, bu haritalarda belli bir yükseklikten bakıyormuş gibi üç boyutlu olarak görünür. Bu haritalar doku unsuru ile dokunsal özelliklere hitap eder.

(Cevap B)

10. Çalışma yaprakları ders hedefleriyle ilgili bilgiler içeren, bilgileri zihinlerinde anlamlandırmalarına yardım eden ve sınıfın tümünü katılıma teşvik eden araçlardır. Temel bilgiler, etkinlikler, tablo ve grafikler ile görseller yer alır. Ayrıntılı bilgiler, detaylı konu anlatımı çalışma yaprakları için uygun değildir.

(Cevap D)

11. Bilgi haritası bir konudaki bilgilerin özet ve görsellerle desteklenerek sunulmasıdır. Bilgi haritalarında hücre-bağ-hücre yapısı kullanılarak metindeki bilgiler özetlenir. Hücrelerin içine önemli bilgiler yazılır, bağlar ise hücreler arasındaki ilişkiyi gösterir. Verilen örnek bir bilgi haritasıdır.

(Cevap B)

12. Görsel öğrenen öğrenciler için resim, grafik, şema gibi görsel araçlar etkili öğrenmeyi destekler. Tartışma yöntemi, işitsel araçlar ve sesli materyaller de işitsel öğrenen öğrenciler için uygundur. Hareket ihtiyacı daha çok bedensel kinestetik zeka alanı ön planda olan öğrenciler için söz konusudur.

(Cevap D)

13. Model ve numuneler öğrenciye gerçek malzemenin üç boyutlu örneğini sunar. Bu sayede öğrencinin görme duyusunun yanı sıra dokunma duyusuna da hitap eder. Bu açıdan model ve numuneler diğer seçeneklerde verilen iki boyutlu materyallere göre daha anlamlı öğrenmeler sağlar.

(Cevap D)

UNUTMA!**Sınıf Yönetimi Modelleri**

Eğitim alanındaki gelişmeler, toplumsal değişimlere bağlı olarak sınıf yönetimi modelleri baskıcı-otoriterden demokrasiğe, şekil yönelimiden amaç yönelimliye, öğretmen ağırlıklıdan öğrenci merkezliye yönelmiştir.

Başlıca sınıf yönetim modelleri şunlardır,

- Tepkisel
- Önlemsel
- Gelişimsel
- Bütünsel

1. Sınıf yönetiminin en önemli işlevi; etkili öğrenme-öğretme ortamı oluşturmaktır. Sınıf yönetimi; öğrenme için uygun ortamın sağlanması ve sürdürülmesidir. Sınıf yönetimi, etkili bir öğrenme sürecinin gerçekleştirilmesi amacıyla, sınıf etkinliklerinin öğrencilerle birlikte, öğrenciler için yönetilmesidir. Değişmez nitelikteki kurallar öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap vermede eksik kalır.

(Cevap C)

2. Tepkisel yaklaşım istenmeyen bir durum ya da davranışa karşı tepkiyi esas alan bir sınıf yönetim modelidir. Amacı, istenmeyen durum veya davranışın değiştirilmesidir. Bu model, düzen sağlayıcı ödül-ceza etkinliklerini içerir. Etkinliklerin yönelimi, gruptan çok bireydir. Modelin en zayıf yönü, her tepkinin bir başka tepki doğuruyor olmasıdır.

(Cevap D)

3. Öğrencilerin; fiziksel, duygusal, deneyimsel ve gelişim seviyelerinin gerektirdiği uygulamalara yönelik aktivitelerin gerçekleştirilmesini öngören bir modeldir. Yaş dönemi özelliklerinin ve ihtiyaçların temele alınması gelişimsel yaklaşıma işaret etmektedir.

(Cevap C)

4. Fiziksel düzen sınıf yönetiminin önemli boyutlarından. Sınıf yerleşim planı da fiziksel düzenin bir parçasıdır. Öğretim etkinlikleri, program özellikleri, öğrenci sayısı ve kazanımlar yerleşimin belirlenmesinde dikkate alınacak ölçütlerdir. Veli beklentileri yerleşimde dikkate alınacak bir ölçüt değildir.

(Cevap E)

5. Sınıf yönetimi etkinliklerini beş temel boyut altında toplamak mümkündür: Fiziksel düzen, Plan ve program etkinlikleri, Zaman düzenine yönelik etkinlikler, İlişki düzenlemeleri, Davranış düzenlemeleri. Hedeflere uygun materyal seçimi sınıf yönetimi değil öğretim sürecinin bir boyutudur.

(Cevap E)

6. Önlemsel model sınıfta sorun olabilecek her türlü durumu önceden kestirebilecek bir sınıf düzeni oluşturma esasına dayanır. Bu modelde, istenmeyen davranış ve durumları önlemek için kurallar konulur. Sınıfta karşılaşılabilecek sorunlara karşı önceden planlı önlemler alma modeli şeklinde de açıklanabilir. Ancak önlem alma işi abartılı ve öğrenciyi sıkacak boyutta olmamalıdır. Öngörülme durumu model etkisiz kalmaktadır. Ayrıca aşırı önlem alma yaklaşımı, önlemlerin içinde boğulmaya da neden olabilmektedir. Bu modelde öğretmen olayların sonuçlarından çok nedenleri üzerinde durur ve tepkilerini ağırlıklı olarak bireye değil olaya yönelir.

(Cevap A)

UNUTMA!

Sınıf Yönetiminin Boyutları

Sınıf yönetimi, sınıf yaşamının bir orkestra gibi yönetilmesidir. Sınıf yönetimi; öğrenmelerin gerçekleşmesi için uygun çevrenin düzenlenmesi, kuralların belirlenmesi, öğretmen ve öğrencilerin çatışma engellerinin en aza indirilmesi, öğretim zamanının uygun kullanılması ve sınıftaki kaynakların, zamanın uygun kullanılması ve sınıftaki kaynakların, zamanın, insanların yönetimidir.

Sınıf yönetiminin temel boyutları şunlardır;

- Fiziksel düzen
- Plan-program etkinlikleri
- Zaman yönetimi
- İlişki düzenlemeleri
- Davranış düzenlemeleri

7. Çağdaş eğitim bireysel farklılıklara ve öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarına duyarlıdır. Öğrencilerin duygusal açıdan rahat olabilecekleri öğrenme ortamları oluşturulması amaçlanır. Rekabetçi etkinliklere dayalı motivasyon çağdaş yaklaşımın bu anlayışlarına uygun değildir.

(Cevap D)

8. Önlemsel model davranış sorunları ortaya çıkmadan, problem olacak davranışı önleyici şekilde tedbirler alma, planlama düşüncesine bağlı olarak geleceği öngörme, istenmeyen davranışı ya da sonuçlarının olmadan önleme yöntemidir. Amacı; sınıf problemlerinin ortaya çıkmasına olanak vermeyen bir düzenleme ve işleyiş oluşturarak, tepkisel modele gereksinimi azaltmaktadır. Etkinlikler bireyden çok guruba yöneliktir.

(Cevap A)

9. Bütünsel Model sistem modeli olarak da adlandırılmaktadır. Bütünsel model önlemsel modele öncelik vermekle birlikte, gerekli durumlarda öğretmenin tüm modellere uygun davranışları kullanabilmesini öngörür. İstenmeyen davranış ve durumları önlemek için bunlara neden olan durumlar ortadan kaldırılır. Bu modelde öğretmen bütün modelleri durumsal anlayışla sergiler. Ayrıca, sınıfın çevresiyle birlikte ele alınması da bu modelin özelliklerindedir.

(Cevap C)

10. Tepkisel model, istenmeyen öğrenci davranışını, ödül-ceza türü etkinliklerle gidermeye çalışan sınıf yönetimi modelidir. İstenmeyen öğrenci davranışlarına öğretmenin tepki vermesi şeklinde gelişir. Grup tan çok bireye yönelen ve klasik sınıf yönetimi yaklaşımlarını içeren bu model, öğrenci ile iletişimde istenmeyen sonuçlar doğurabileceği için eleştirilmektedir.

(Cevap B)

11. Sınıf ortamının fiziksel çevresine ilişkin faktörler; görsel, işitsel, ısınma faktörleri, mekansal ve kişisel alan faktörleri olmak üzere sınıflandırılabilir. Veli öğrencileri etkileyen faktörlerdendir, sınıf yönetimine de dolaylı etkileri vardır, fiziksel faktörlerden değildir.

(Cevap E)

12. Çember düzeni öğrencilerin yüz yüze yuvarlak oluşturacak biçimde oturmalarıdır. Öğrenciler yüz yüze olduğu için etkileşim düzeyi yüksektir. Bu düzen konuşma halkası, akvaryum gibi tartışma teknikleri için uygundur.

(Cevap D)

13. Neslihan Öğretmen, ilkökul öğrencilerinin kişisel ve sosyal gelişimine katkı sağlamak için sınıf içinde rekabetçi olmayan ve iş birliğine dayalı bir ortam yaratmasıdır. Bu yaşlar Erikson'a göre başarıya karşı aşağılık dönemine karşılık gelir. Öğrencileri birbirleriyle kıyaslamak onların kişilik gelişimini olumsuz etkiler.

(Cevap A)

UNUTMA!

SINIF ORTAMININ ÖZELLİKLERİ

Çok boyutluluk: Farklı yaşama biçimlerinden öğrencilerin sınıfa getirdiği çok boyutlu bir yapı oluşturur.

Eşzamanlılık: Sınıf ortamında aynı anda birden çok şey olur.

Anındalık-çabukluk: Kısa sürede çok sayıda olayla karşılaşmak mümkündür.

Açıklık: Her şey göz önünde, gizli-saklı yok

Ortak tarih: Sınıfın ortak hafızası

1. Çağdaş eğitim sisteminin en temel özelliklerinden biri de bireysel farklılıkları dikkate almasıdır. Öğrencilerin farklı öğrenme tercihleri olduğu her öğrencinin kendine has öğrenme stili olduğu kabul edilir. Farklı öğrenme tercihlerine uygun olarak ders işlemenin temel kuralı öğretim süreçlerini etkinlikler ve uyarılar açısından zenginleştirmektir.

(Cevap B)

2. Renk tercihlerinde sarı, turuncu, pembe ve şeftali gibi sıcak renk tercihleri canlılık getirir. Mavi ve yeşil gibi renklerde sakinleştirici niteliktedir. Genellikle lise ve sonrası için mavi ve yeşil tonlar tercih edilir. Sakinleştirici bir fiziksel düzen isteniyorsa da bu renkler tercih edilebilir.

(Cevap D)

3. Sınıf kuralları demokratik bir süreçte tüm öğrencilerin katılımı ile belirlenmelidir. Sadece öğrenciler tarafından ya da öğretmen tarafından belirlenen kurallar etkili olmaz. Öğretmen kuralların belirlenmesinde yol gösterici olmalı, öğrenciler kuralların neden olduğunu, işgörüsünü anlamalıdır.

(Cevap D)

4. Ayrılıp birleşme işbirlikli öğretim tekniklerindedir, vizüel grupları ve öğrenme galerileri de aktif öğretim metodlarındandır. Bu şekilde küçük grup etkileşiminin ön planda olduğu öğretim yaklaşımlarında küme düzeni kullanılmalıdır.

(Cevap D)

5. İstenmeyen öğrenci davranışlarında öğretmen tarafından izlenmesi gereken yol ilk olarak davranışın nedenlerini araştırmaktır. Öğrencinin istenmeyen davranışın nedenleri ortaya konmadan bu davranışın değiştirilmesine yönelik bir çalışma yapmak mümkün değildir.

(Cevap C)

6. Soruda verilen örnek durumdaki olayda bir kasıt söz konusu değildir, öğrenci davranışına yönelik düzeltici çalışmayı yapmıştır. Davranış geçicidir ve sınıf düzenini, diğer öğrencileri etkilememiştir. Bu durumlarda görmezden gelme uygulanmalıdır.

(Cevap C)

UNUTMA!

İstenmeyen Davranışların Sınıfıçı Etkenleri

Sınıf içindeki istenmeyen davranışların çoğunun kökeni sınıfın dışındadır. Öğretmen önceliği sınıf dışı koşullara vermek koşuluyla sınıf içi davranış etkenlerini de bilmeli ve denetlemelidir. Başlıca sınıfıçı davranış etkenleri şunlardır.

- Öğrenci özellikleri
- Sınıfın yapısı
- Eğitim programı
- Öğretmen özellikleri

7. Anlamlılık ve bütünlük bilişsel yaklaşımın esasları ile uyumludur. Kuralların kendi içinde anlamlı bir bütün oluşturması bilişsel yaklaşım ile açıklanabilir.

(Cevap A)

8. Zaman yönetimini zorlayan en temel hususlardan biri sınıfta uygun ders işleme ortamını oluşturmak için çabalamaktır. Sınıf kuralları etkin yollarla belirlenmiş ve işlevsel ise böyle bir sorunla karşılaşılmaz. Öğrencilerle belirlenmiş işlevsel kurallar zaman yönetimi konusunda öğretmenin en önemli yardımcısıdır.

(Cevap C)

9. Soruda verilen örnek durumda öğrencinin davranışlarını denetleme, öfke ve saldırganlık sorunları vardır. Bu problemlerinin çözümü için rehberlik yardımı etkili olur. Öğrencinin psikolojik danışma yardımı alması için rehberlik servisine sevk edilmesi gerekmektedir.

(Cevap A)

10. Öğretmen göz teması ile ilk düzeltici tepkiyi göstermiştir. Sınıfın düzenini bozmamak, diğer öğrencileri de etkilememek için öğrenciye yaklaşmak etkili olacaktır. Bu durum diğer öğrenciler için olumsuz örnek oluşturacağı için görmezden gelinmesi doğru olmaz.

(Cevap A)

11. Alan bilgisi 'Kişisel ve Mesleki Değerler-Mesleki Gelişim' kapsamında yer alan bir öğretmen mesleki yeterlik özelliğidir. Bu kapsamda yer alan alt yeterlikler şunlardır;

- Öğrencilere Değer Verme, Anlama ve Saygı Gösterme
- Öğrencilerin Öğrenebileceğine ve Başaracağına İnanma
- Ulusal ve Evrensel Değerlere Önem Verme
- Öz Değerlendirme Yapma
- Kişisel Gelişimi Sağlama
- Mesleki Gelişmeleri İzleme ve Katkı Sağlama
- Okulun İyileştirilmesine ve Geliştirilmesine Katkı Sağlama
- Mesleki Yasaları İzleme, Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirme

(Cevap D)

12. Sınıf içerisinde öğrencilerin istenmeyen davranışları ve hataları ile karşılaşılır. Bu süreçte öğrencilerin gelişimleri göz önünde bulundurulmalıdır. Onlara hatalarını telafi etme ve yanlışlarını düzeltme fırsatı sunma onların özgüvenlerini ve otokontrol becerilerini geliştirecektir.

(Cevap E)

UNUTMA!

Öğretmen Yeterlik Alanları

MEB-Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü yaptığı çalışma ile öğretmenlik mesleğine ilişkin 6 mesleki yeterlik alanı belirlemiştir.

- Kişisel ve mesleki değerler-mesleki gelişim
- Öğrenciyi tanıma
- Öğrenme ve öğretme süreci
- Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme
- Okul, aile ve toplum ilişkileri
- Program ve içerik bilgisi

1. Sınıf yönetimde öğrenciler açısından kuralların net olması çok önemlidir. Kurallar değişmez ve çok katı nitelikte olmamalıdır ancak kurallara uymayanlara ilişkin yaptırımlarda tutarlı ve herkes için aynı yol izlenmeli, çifte standart oluşturulmamalıdır. Bunun için öğretmen tutarlı davranmalıdır, eğer bir kural işlevsiz hale geldiyse öğrencilerle görüşülüp değiştirilmelidir.

(Cevap A)

2. Öğretmenlerin sıklıkla yaptığı bir yanıfta bir öğretim ya da değerlendirme yöntemi olan soru-cevap yöntemini bir disiplin ve ceza aracı olarak kullanmaktır. Kendi aralarında konuşan veya ders dışı başka bir şeyle meşgul olan öğrencilere soru yöneltirler. Bunu öğrenci bir ceza olarak algılar ve öğretimsel sürece olumsuz tutum geliştirmelerine neden olur.

(Cevap D)

3. Plan zaman yönetimi konusunda oldukça önemlidir. Plansız etkinlikler zaman yönetimi açısından büyük zorluklar çıkarır. Bunun için planlama için ayrılan zaman zaman kaybı ya da zaman yönetimi sorunu olarak görülmemelidir.

(Cevap D)

4. Zamanın tek bir davranışı vardır: Durmadan akar. Toplanamaz, depolanamaz, tekrarlanamaz ve harcanır, insan sınırlı bir yaşama sahip olduğu için zamanı etkin kullanmak zorundadır. Zaman yönetiminde temel hedef, bireyin kendisini ve işlerini yaşanan zaman süresi içinde istenen düzeyde planlamasıdır. Gerçekten de zamanın planlanması, en verimli biçimde kullanılması çeşitli sorunları engellemektedir.

(Cevap C)

5. Demokratik bir ortam ancak öğrencileri birey olarak kabul etmek ve bireysel farklılıklarına saygı duymak ile oluşturulabilir. Öğretmen bu konuda öğrencilere örnek olmalı, onlara uygun davranışlarla yol göstermelidir.

(Cevap B)

6. Verilen örnek durumda sınıfa getirilen oyun malzemeleri öğrenciler arasında bir saygınlık ve üstünlük çabasına dönüşmüştür. Bu şekilde bir algı ortamının oluşması öğrencilere duygusal açıdan zarar verir. Öğretmen bunun önüne geçmeli, sınıfı herkesin eşit olduğu bir ortam haline dönüştürmeli, bu şekilde farklılaşmalara izin vermemelidir.

(Cevap B)

UNUTMA!

DİSİPLİN MODELLERİ

- **Davranış disiplini modeli:** Edimsel koşullanmaya dayanır. İstenen-doğru davranışları ödüllendirir. Ceza yok.
- **Etkili disiplin modeli:** Canter modeli. En katı ve disiplinli yaklaşım. Ceza uygulanır. Tepkisel bir yaklaşım.
- **Kounin Modeli:** Öğrenci dikkatini olumlu-istendik davranışlara yönelt
- **Glaser Modeli:** Gerçeklik terapisi. Öğrenci mantıklı kararlar verebilir, sorumluluk önemli
- **Güvengen Davranış Modeli:** Öğretmen adil ve eşit davranarak öğrencilerin güvenini kazanmalı.
- **Olumlu Uzsak Model:** Sınıftaki ilk gün-ilk izlenim önemli
- **Sosyal Disiplin Modeli:** İnsan sosyaldır, öğrencinin sosyal hayatı iyileştirilmeli

7. Sınıf yerleşimi öğretim etkinlikleri dikkate alınarak gerçekleştirilir. Öğrencinin sınıf yerleşiminde nerede olacağı da öncelikle onun gelişimsel özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak yapılmalıdır. Örneğin görme ile ilgili bir yetersizliği olan öğrencinin tahtaya uzak bir konumda olması doğru olmaz.

(Cevap D)

8. Verilen örnek durumda Betül Öğretmen'in önceki yaşantı ve deneyimleri onun uyumunu kolaylaştırmıştır. Öğrenci ve velilerle ortak yaşantılar geçirmiş olma onarı daha iyi anlamasına yardımcı olmuştur.

(Cevap A)

9. Mantıksal sonuçlar (Akıl ve sonuç) modeline göre sınıfta disiplinin sağlanması için öğrencilerde özdisiplin geliştirilmelidir. Her öğrenci kendi davranışından sorumlu olmalıdır. Böylece disiplini öğretmen değil öğrenci tesis edecektir.

(Cevap B)

10. Canter modeli (Etkin Disiplin Modeli) öğretmenin etkin olduğu bir yaklaşımdır. Modele göre öğretmen dönem başında sınıf kurallarını belirler. Öğretmen sınıfta otorite kurar. Disiplin sağlanmasında öğretmen etkin ve zorlayıcıdır.

(Cevap A)

11. Kounin (Grup Dinamiği) modeline göre öğrenci hatalı davranışlarını düzeltirse bu diğer öğrencileri de etkiler. Öğretmen öğrencisini yücelterek dikkati olumlu davranışlara çekmelidir. Bu model grup yönetimin ve dalga etkisini vurgular. Sınıf içerisinde gösterilen olumlu ve olumsuz davranışların dalga etkisi yaratarak, diğer kişileri de etkilediği savunulur.

(Cevap E)

12. Hiperaktivite öğrencinin kontrol edemediği bir durumdur. Öğrenci bu bozukluk nedeniyle sürekli hareket halindedir. Eğer öğrenciye kontrollü bir biçimde hareket imkanı sağlanırsa öğrenci de davranışlarını denetim konusunda desteklenmiş olur.

(Cevap B)

UNUTMA!**İstenmeyen Davranışlara Yönelik Stratejiler**

Öğrenciyi tanıyıp onun hangi güçlerden daha çok etkileneceğini bilmeye çalışarak, gerekli durumlarda o gücü ustaca kullanmak, olumlu davranışların artıp, istenmeyenlerin azalmasına yardım edecektir. Öğrenciyi istenen davranışlar yoluyla istenmeyen davranışlardan uzaklaştırmaya yönelik kullanılacak başlıca stratejiler şunlardır:

- İstenen davranış ve özellikleri çağrıştırmak
- İstenen davranışa inandırmak
- İstenen davranışı güçlendirmek
- İstenen davranışı kolaylaştırmak

1. Öğretmenin otoriter ve katı bir yaklaşımla disiplini sağlamaya çalışması görünürde kurallara uyan ve sessiz bir öğrenci grubu oluşturabilir. Ancak bu yaklaşım öğrencileri dıştan denetimliliğe alıştıırır ve otokontrol becerilerini desteklemez. Ayrıca böyle bir ortam öğrenciler açısından duygusal açıdan zorlayıcı bir ortam oluşturur.

(Cevap E)

2. Sınıf yönetiminin temel amacı öğrenme öğretme etkinlikleri açısından uygun bir sınıf ortamı oluşturmaktır. Sınıf yönetimi, sınıf yaşamının bir orkestra gibi yönetilmesidir, içerisinde öğrenmenin gerçekleştiği bir çevrenin oluşturulabilmesi için gerekli olanak ve süreçlerin, öğrenme düzeninin, ortamının, kurallarının sağlanması, sürdürülmesidir.

(Cevap B)

3. Farklı kültürel özellikler taşıyan benzerliğin azaldığı gruplarda demokratik bir sınıf ortamı oluşturulmalı, farklılıklara saygı temelli bir sınıf iklimi tesis etmeye çalışılmalıdır. Bunun için grup etkinlikleri ile ortak bir sınıf bilinci oluşturma önemlidir.

(Cevap B)

4. Kuralların öğretmen tarafından belirlenmesi bunlara uyulacağını garanti etmez. Ortak katılımı akılcı bir yolla kuralların belirlenmesi önemlidir. Ancak öğretmen bu süreçten sonra öğrencilerde ilgili değişimler oluşana kadar kurallarla ilgili hatırlatmalar yapmalı, farklı etkinliklerle kuralları pekiştirmelidir.

(Cevap C)

5. Önlemsel model davranış sorunları ortaya çıkmadan, problem olacak davranış önleyici şekilde tedbirler alma, planlama düşüncesine bağlı olarak geleceği öngörme, istenmeyen davranış ya da sonuçlarının olmadan önleme yöntemidir. Amacı; sınıf problemlerinin ortaya çıkmasına olanak vermeyen bir düzenleme ve işleyiş oluşturarak, tepkisel modele gereksinimi azaltmaktadır. Önlemsel yaklaşım açısından kurallar çok önemlidir, olası problemleri öngörerek oluşturulacak kurallar sınıf yönetiminin temelini oluşturur.

(Cevap C)

6. İletişimde göz teması oldukça önemlidir. Ancak göz temasının süresi iyi ayarlanmalıdır. Gereğinden uzun tutulan göz teması kişiyi rahatsız eder ve kendini tehdit altında hissedebilir.

(Cevap D)

UNUTMA!

İstenmeyen Davranışlara Karşı Eylemler

- Sorunu anlamak (öncelikli tepkidir. Bundan sonraki tepkinin ne olacağını belirler)
- Görmezden gelmek (sorun fazla bozucu değilse ve geçiciyse)
- Uyararak (öğrenci davranışının ve sonuçlarının farkında değilse)
- Derste değişiklik yapmak (öğrenciler sıkıldıysa)
- Sorumluluk vermek
- Öğrenciyle konuşmak
- Okul yönetimi ve aileyle ilişki kurmak

7. Okul yönetimine sınıfta istenmeyen davranışlar disiplin cezası gerektirecek ciddi boyutlara ulaşmadan başvurmamak gerekir. Sınıf içerisinde olan sorunlar yapıcı uygulamalarla sınıf içinde halledilmeye çalışılmalıdır.

(Cevap B)

8. Bir eğitim programının tüm ayrıntıları içerecek biçimde düzenlenmesi öğretmenin öğretim uygulamalarında kendi yolunu izleme fırsatını elinden alır. Öğretmen sınıfının yapısına ve öğrencilerin ihtiyaç ve özelliklerine uygun düzenlemeler yapabilmeleridir.

(Cevap C)

9. Verilen örnek durumda Mustafa'nın geç gelme ya da araç gereç getirmeme nedeni belli değildir. Bu sorunun pek çok farklı nedeni olabilir. Bir sorunu nedenlerini bilmeden çözebilmek mümkün değildir. Bu sebeple öğretmenin ilk yapması gereken sorunun nedenlerini araştırmak olmalıdır.

(Cevap C)

10. Sınıf kuralları belirlenmesinde ortak yol, açık net olması kadar öğrencilerin gelişim özelliklerine de dikkat edilmelidir. Sadece kuralların yapısı değil kuralların sayısı da önemlidir. İlkokul birinci sınıflarda çok fazla sayıda kural belirlemek uygun değildir. Az sayıda ve temel kurallar belirlenmelidir.

(Cevap E)

11. Demokratik tutuma sahip öğretmen, öğrencinin daha etkin olduğu, öğrenci merkezli eğitimi esas alır. Kuralsızlığın egemen olduğu bir sınıf değil kuralların açık ve belirgin olduğu bir sınıf ortamı vardır. Demokratik öğretmen; kınamaz, yargılamaz, dinlemeden, anlamadan kızmaz. Farklı bakış açılarına dinler. Olumlu ve olumsuz yönleri betimler. Kuralları öğrenci ile birlikte alır. Kuralların herkese eşit olarak uygulanmasının teminatı olur.

(Cevap D)

12. Bağımlı öğrenci kendi başına hareket edemez. Yaptığı davranışlarda sürekli olarak onay bekler. Kendine güveni yetersizdir ve çoğunlukla yardım bekler. Bu tip öğrenciler öğretmen destek ve teşviğine daha fazla ihtiyaç duyar.

(Cevap C)

UNUTMA!

İyi Bir Öğretmende Bulunması Öngörülen Özellikler

- Öğrencilere karşı açık görüşlü ve objektif olma
- Öğrencilerin beklenti ve gereksinimlerini dikkate alma
- Eğitimle ilgili sorunları bilimsel yöntemlerle araştırabilme
- Eğitimde bireysel farklılıkları dikkate alma
- Yenilik ve gelişmelere açık, kendini sürekli yenileyebilen
- Toplumsal değişimleri anlayıp yorumlayabilme
- Eğitim teknolojisindeki gelişmeleri yakından izleme
- Araştırmacı bir yapıya sahip olma
- Yüksek başarı beklentisi

1. Sınıf yönetiminde önlemsel yaklaşım gelecekte ortaya çıkabilecek muhtemel sorunlara ve zorluklara yönelik tedbir almayı içerir. Öğretmen gelecekteki duruma yönelik ön görülerde bulunur. Özellikle kurallar sürecin başında öğrencilerden ne beklediğini açıkladığı için önemsel niteliktedir.

(Cevap C)

2. Dönüşümcü lider yeniliğe, gelişime ve değişime açıktır. Kendini geliştirme fırsatlarını kaçırmaz. Kendi gelişimi ile çevresini de etkiler. Dönüşümcü liderlik, bir liderin gerekli değişimi belirlemek için ekiplerle çalıştığı, ilham yoluyla değişime rehberlik edecek bir vizyon oluşturduğu ve değişimi grubun tüm üyeleriyle birlikte gerçekleştirdiği bir liderlik teorisidir.

(Cevap B)

3. Ben dili mesajı iletişim devamını sağlayan bir iletidir. Kişi karşısındakinin davranışlarının kendisinde oluşturduğu etkiyi dile getirir. Şu üç unsur ben dili mesajını oluşturur.

- davranış
- davranışın kişiye etkisi
- ortaya çıkan duygu ve düşünceler

Bu açıdan II ve III numaralı kişiyi merkeze alan ve öğüt içeren mesajlar ben dili mesajı değildir.

(Cevap C)

4. Öğrencinin sınıfta sürekli uyumasının en temel sebebi akşam uygun saatte yatıp uykusunu alamamasıdır. Bu durumda ailesi ile işbirliği yaparak uyku düzeninin daha sağlıklı ayarlanması istenebilir.

(Cevap E)

5. Sınıf bir aile gibidir. Sınıfta yıl boyunca yaşanan olumlu ve olumsuz olayları bütün sınıf birlikte yaşar ve yaşananlar ortak bir tarih oluşturur. Ortak tarih öğrencilerin sınıf yaşantılarıyla biriktirdiği anılardır. Öğrencilerin unutmadıkları yaşantılar yani sınıf yaşantılarının geçmişi ortak tarihi oluşturur.

(Cevap E)

6. Gelişimsel yaklaşım bilişsel ve insancıl ekolü temele almaktadır. Süreç içerisinde kurallar öğrencilerle birlikte belirlenir. Kuralların belirlenmesi ve uygulanmasında öğrencilerin gelişim düzeyleri temele alınır. Sınıf yönetiminde temel unsur öğrencilerin yaş, büyüme ve gelişimsel özellikleridir. İstenmeyen davranışlar ortaya çıktıktan sonra müdahaleden çok gelişimsel süreç dikkate alınarak olası istenmeyen davranışların öngörülerek planlama yapılması esastır.

(Cevap A)

UNUTMA!

Öğretmen Roller

Öğretmene yüklenen roller karşılaşılan sorunlara, kültürlere, toplumlara, zamana ve yetiştirilecek bireyde aranan niteliklere göre değişebilir. İyi bir öğretmenin şu rolleri yerine getirmesi beklenir.

- Temsilcilik
- Liderlik / başkanlık
- Öğreticilik
- Arabuluculuk
- Hakemlik
- Rehberlik

7. Öğretmenin istenmeyen öğrenci davranışları öğrencilerine sürekli olarak hatırlatması etkili bir yol değildir. Kural belirleme, öğrenciye sorumluluk verme, öğretim etkinliklerini etkili biçimde planlayıp uygulama istenmeyen davranışları önleyici niteliktedir. Ayrıca olumsuz pekiştirme de cezaya alternatif olarak istenmeyen davranışlara yönelik olarak kullanılabilir.

(Cevap B)

8. Sınıf içerisinde istenmeyen davranışlar gözlenmesi sınıf kurallarının net olmaması ya da öğrenciler tarafından anlaşılma-şması, öğrencilerin dersi ilgi çeki-ki bulmaması ve derse katılım sağlayamamalarından kaynaklanır. Öğretim etkinliklerinde öğrencinin etkin katılımının sağlanması istenmeyen davranışların önüne geçecek bir yaklaşımdır.

(Cevap E)

9. Sınıf içinde oluşturulan çok sayıda küçük çalışma grupları şeklindeki düzenleme küme düzenidir. Bu oturma düzeni öğrencilerin birlikte çalışma, yardımlaşma ve liderlik özelliklerini ortaya çıkarmalarına yardımcı olur. Küme düzeni öğrenciler arasında etkileşimin en fazla olduğu sınıf düzenidir. Küme düzeni işbirlikli grup çalışmalarında kullanılmaktadır.

(Cevap B)

10. Sınıf kurallarının öğrenciler tarafından içselleştirilmesi ve tüm öğrencilerinin kurallara uymasının sağlanması adına en önemli husus kuralların tüm öğrencilerin katılımıyla belirlenmesidir. Bu süreçte öğrencilerin tümünün katılacağı farklı etkinlikler tasarlamak etkili olacaktır.

(Cevap A)

11. Zaman tuzağı öğretim için ayrılan zamanın etkili biçimde kullanılmasını engelleyen her türlü unsurdur. Sınıf dışı ortamdaki gelen gürültüler, derse geç gelen öğrenciler, ders süresi içinde okul yönetiminin duyuruları, ders başladıktan sonra dışarı çağırılan öğrenciler gibi unsurlar zaman tuzaklarıdır. C seçeneğinde belirtilen durum öğretim etkinliği içerisinde yer aldığı için öğretmenin öğretim tercihleri ile ilgilidir ve zaman tuzağı olarak değerlendirilemez.

(Cevap C)

12. Derse zamanında gelmeme istenmeyen bir öğrenci davranışıdır. Bu davranış sadece bir kereye mahsus ise devam etmiyorsa diğer öğrencilere örnek oluşturulmaması açısından küçük bir uyarı ile geçiştirilebilir. Ancak davranış tekrar ediyorsa uygun müdahale-yi yapmak adına sorunun nedenleri araştırılmalıdır.

(Cevap C)

UNUTMA!**Öğretimsel Liderlik**

Öğretimin gerçekleştirilmesi için öğretmen, yönetici, aile ve öğrencilerin birlikte çalıştıkları bir örgüt ikliminin oluşturulmasıdır.

Öğretmenin öğretim ve öğretmeye beslenmesi ve uyumlu olması, bütün öğrencilerin öğrenebileceği bir öğretim ve okulun örgütlenmesi çabasıdır.

Öğretimsel liderliğin 3 boyutu vardır;

- Okul misyonunu tanımlama
- Eğitim programı ve öğretimi yönetme
- Olumlu öğrenme iklimi geliştirme

1. Gelişimsel sınıf yönetimi modelinde öğrencilerin bireysel farklılıkları, hazırbulunuşlukları ve içinde buldukları gelişim dönemi özellikleri odak noktasıdır. Bu modelde öğrenci merkezdedir, ihtiyaçları önemsenir. Öğrencilerin fiziksel, psikolojik, ahlaki, duygusal ve sosyal gelişimine dayanır.

(Cevap E)

2. Kurallar oluşturulurken olumlu ifadeler kullanılmalıdır. Öğrenciden istenen, beklenen, olumlu davranışlar vurgulanmalıdır. Böylece ondan ne beklediği açık biçimde ifade edilmiş olur. Sınırlayıcı değil teşvik edici bir kural sistemi oluşturulur.

(Cevap B)

3. At nalı veya U düzeni hem öğrenci-öğrenci hem de öğretmen-öğrenci etkileşimini destekler. Sınıf geniş bir grup biçiminde etkileşime girer. Bu düzen katılımı artırır. Rol yapma, drama, soru-cevap türü uygulamalarda iyi sonuç verir. Özellikle yabancı dil öğretimi sınıfları için çok uygundur.

(Cevap A)

4. Soruda verilen örnek durumda anlatım yöntemiyle ders işlenirken öğrenciler sıkılmaya başlar. Anlatım yönteminde öğrenci pasif olduğu için bu tür sorunlar olasıdır. Anlatım tek başına kullanılmamalı, uzun süre kullanılmamalı. Farklı yöntem ve teknikler öğrenci ilgisini canlı tutar.

(Cevap C)

5. Tepkisel yaklaşım istenmeyen davranışlara yönelik anında müdahaleleri içermektedir. Bu yaklaşımda sonuç-tepki ilişkisi söz konusudur. Sınıf düzeni bu yaklaşımda ödül-ceza etkinlikleri ile sağlanmaya çalışılmaktadır. Geleneksel model olarak da bilinir. İstenmeyen durum veya davranışın değiştirilmesini amaçlar.

(Cevap A)

6. Öğretmenin etkinlik sürecinin ve sonuçlarının değerlendirilmesini yapabilmesi yansıtıcı düşünme becerilerinin temel göstergesidir. Yansıtıcı öğretmen öğretim etkinliklerine ve iletişimine eleştirel bir açıdan bakabilir, gerektiğinde değişiklikler yapabilir.

(Cevap D)

UNUTMA!

ÖĞRENCİ TİPLERİ

- **Başarılı:** Ders yönelimli, akademik açıdan başarılı
- **Sosyal:** Dersten çok kişilere yönelimli. Sosyal ilişkilere daha çok önem verirler.
- **Bağımlı:** Sıklıkla öğretmen destek ve teşviği bekler.
- **Yabancılaşmış:** Okul ve öğrenmeye açık veya gizli başkaldırır. Okulu terk etme olasılığı yüksek.
- **Gölge:** Arka planda kalıp, gözden kaçanlar.

7. İletişim sürecinde kaynak mesajı üreten ve iletişimi başlatan unsurdur. Soruda verilen örnek iletişim sürecinde öğretmen mesajı (Tekrar, alıştırma ve ödevlerinizi yapmazsanız başarısızlık yaşamanız kaçınılmaz) ileterek iletişimi başlatan kaynak ögesidir.

(Cevap A)

8. Küme (ekip) düzeni öğrenciler arasında etkileşimin en yoğun olduğu sınıf oturma düzenidir. Bu düzende öğrenciler birlikte çalışmaya fırsat bulurlar. Grup çalışmalarına uygun bir düzendir.

(Cevap D)

9. Sadece çekingen bir öğrencinin katılımını arttırmak için herhangi bir öğrencide bir davranış değişikliği oluşturmak için kıyaslama uygun bir yol değildir. Arkadaşı ile kıyaslanan öğrencide yetersizlik duyguları oluşur ve bu durum da öğrenme süreçlerini olumsuz etkiler.

(Cevap C)

10. Zamanı etkili kullanma adına öğretmenin karşılaştığı en temel zorluklardan biri de sınıf içerisindeki farklı hızlarda öğrenen öğrencilere uygun bir öğretim tasarlayabilmektir. Özellikle yavaş öğrenen öğrenciler için önlemler alınması gerekmektedir. Yavaş öğrenen öğrenciler için grup çalışması etkili bir yoldur. Özellikle işbirlikli gruplar içerisinde bu öğrenciler için tedbirler alınmalıdır. Ev ödevi verme bu öğrencilerde öğrenme eksiklerinin giderilememesine neden olabilir. Bu da yeni öğrenmeler açısından onları zorlayacaktır.

(Cevap D)

11. Sınıf içi istenmeyen davranışların önlenmesinde ceza ve yaptırımlar etkili değildir. Bunun yerine kuralara uygun davranışlar sergileyenler ödüllendirilmeli, daha etkili bir ders işlenmeli, sorun yaşayan öğrenciler iyi tanınmaya çalışılmalıdır.

(Cevap D)

12. Sınıfı küçük gruplar kümeler halinde yapılandırmak öğrenciden öğrenciye etkileşimi teşvik eder. Bu düzen öğrencilerin iletişim, işbirliği, problem çözme vb. becerilerini geliştirir.

(Cevap D)

UNUTMA!

1. Eğitim programı uygulanırken öğrencilerde oluşan tutum, inanç ve değerler programın informal boyutu ile ilgilidir. Eğitim programlarının uygulanmasında planlanan kazanımların yanı sıra öğrenciler bu uygulama sürecinde bir çok tasarlanmayan inanç, tutum, değer vb. kazanır. Planlanmayan bu çıktılar ör-tük program sonucudur ve informal yolla gerçekleşir.

(Cevap E)

2. Eğitim programları genel bir çerçeve niteliğinde olmalıdır ki farklı olanaklara sahip sınıflarda rahatlıkla uygulanabilsin. Eğitim programında her şey ayrıntılı ve değişmez nitelikte katı olarak belirlenirse farklı koşullardaki okul ve sınıflarda uygulanamaz. Verilen örnekte de sınıfın yapısından dolayı program uygulanamamaktadır. Eğer esnek bir program olsaydı öğretmene ayrıntıları belirleme programı kendi olanaklarına göre uygulayabilme imkanı tanır.

(Cevap D)

3. Dönüt eğitim sisteminin kontrol ve denetim ögesidir. Hedeflerin kazanılıp kazanılmadığı, programın belirlenen amaçlara ulaşip ulaşmadığı, süreç içerisinde aksayan yönler ve eksikler dönüt ögesi sayesinde tespit edilir. Programın her aşamasında yapılacak düzenli dönüt eğitimde kaliteyi getirir.

(Cevap D)

4. İnfomal eğitim bireyin aile, mahalle, arkadaş, akraba vb. çevrelerde davranışlarında meydana gelen değişimleri kapsar. Plansız, programsız, gelişigüzel gerçekleşen öğrenmeleri kapsamaktadır.

(Cevap B)

5. Soruda verilen örneklerde gerçekleşen öğrenmeler plan program olmadan gelişigüzel doğal süreçlerde gerçekleşen öğrenmelerdir. Bu yolla bireyin davranışlarında meydana gelen değişimler informal eğitim kapsamında yer almaktadır.

(Cevap D)

6. Halk eğitim merkezlerinde, belediyelerin eğitim kurumlarında farklı yaş gruplarından bireylere ilgileri doğrultusunda planlanan kısa süreli eğitimler yaygın eğitim kapsamında yer almaktadır. Bölgesel olma niteliği kurumun içinde bulunduğu toplumun ihtiyaçlarına cevap vermesi ile ilgilidir. Örneğin arıcılık yapılan bir bölgede halk eğitim merkezi bu konuda kurslar düzenlemelidir.

(Cevap C)

UNUTMA!

Formal Eğitim	İnfomal Eğitim
<ul style="list-style-type: none">• Planlı• Amaçlı• Zaman-mekan sınırlı• Yöntem-teknik bellidir.• Olumlu davranışlara çıkarmaya yönelik	<ul style="list-style-type: none">• Plansız• Belli bir amacı yoktur.• Zaman-mekan sınırı yok• Yöntem-teknik belli değil• Olumlu-olumsuz davranışlar oluşabilir.

UNUTMA!

POSNER PROGRAM TÜRLERİ

- a) **Resmi Program:** Yazılı, resmi, teorik, tasarı
- b) **Uygulanan Program:** Öğretmenin elinde hayat bulan, parotik
- c) **İhmal Edilen Program:** Resmi programda olmasına rağmen atlanılan-işlenmeyen bölümler
- d) **Ekstra Program:** Okulun imkanları ölçüsünde yapılan ek çalışmalar. Resmi programda yoktur, planlıdır.
- e) **Örtük Program:** Resmi programda yer almaz. Yazılı olmayan, gizil süreçlerle, inferral öğrenmelerle ortaya çıkan boyut Gizil - Kapsayıcı

7. Aşamalılık özelliği eğitim sistemi içerisinde örgün eğitimin sınıf düzeyi olarak düşünülebilir. Formal eğitimin en önemli bölümünü oluşturan örgün eğitimde dikey bir süreç ve aşamalık söz konusudur. Plansız-programsız, gelişigüzel gerçekleşen informal eğitimde aşamalık söz konusu değildir.

(Cevap D)

8. Öğrencilere yaratıcılıklarını geliştirmek, sosyal-kültürel becerilerini arttırmak, onlara ilgi duydukları alanda kendilerini geliştirmek için resmi programda olmasına rağmen sunulan planlı kulüp-kol gibi çalışmalar ekstra program kapsamında yer almaktadır. Örtük programdan farklı olarak bu çalışmalar planlıdır, okulun imkan ve olanakları dahilinde sunulur.

(Cevap E)

9. Özel ve tüzel kişilere ait iş yerlerinde, belirli bir maaş veya ücret karşılığında işe alınmış ve çalışmakta olan bireylere görevleri ile ilgili gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarını sağlamak üzere yapılan eğitimlere hizmet içi eğitim denir. Banka yönetiminin çalışanlarının mesleki donanımını arttırmaya yönelik düzenlediği eğitim hizmet içi eğitim kapsamında yer alır.

(Cevap B)

10. Bireye kültüre ait değerlerin kazandırılması sürecine kültürlenme denir. Kültüre ait değerlerin kazandırıldığı bu süreç aile yanındaki gibi gelişigüzel olabileceği gibi eğitim yoluyla planlı bir biçimde de gerçekleştirilir. Okulda gerçekleşen formal eğitim planlı biçimde gerçekleşen bir kültürlenmedir.

(Cevap C)

11. Okul içinde yazılı olmayan gizil öğrenmelerle öğrenilen kurallar, davranış kalıpları ve alışkanlıklar örtük program ürünüdür. Sınıflar arasındaki hiyerarşi, öğrencinin üst sınıflara nasıl davranması gerektiği gibi okuldaki iletişim ve ilişkileri düzenleyen bu tür süreçler örtük program ürünüdür.

(Cevap A)

12. Bir eğitim sürecinde zaman, gereksiz görülme ya da imkan yetersizliğinden dolayı işlenmeyen atlanılan konular ihmal edilen program boyutunu oluşturur. İhmal edilen kısım genellikle üst eğitim kurumlarının sınavlarında sorulmayan ders ve konularda yoğunlaşmaktadır. Öğretmenler bu konuları önemsemez ve yok sayarlar.

(Cevap B)

UNUTMA!

Örtük Program

Örtük program, öğrenme-öğretme süreçlerine, yaşantılarına, ortamına ve yapısına gömülü, öğrencilerin, öğretmenlerin, yöneticilerin diğer personelin ve velilerin düşüncelerinden, inançlarından, bilgi, beceri, tutum ve davranışlarından etkilenen; eğitim, öğretim ve ders programının her aşamasında yer alan, kasıtlı ya da kasıtsız ortaya çıkan, öğrencilerin tüm kazanımlarına etki eden, eğitim programında açık biçimde yer almayan süreçler ve uygulamaları içeren programdır. Özetle örtük program boyutunun iki temel niteliği vardır. GİZİL OLMA ve KAPSAYICILIK

UNUTMA!

Esasicilik (Essentialism)

• İnsan toplumsal ve kültürel bir varlıktır.	• Ezber, sıkı çalışma ve zorlama var
• Kültürel değerleri aktarmak, kültürel mirası korumak amaç	• Gerektiğinde eğitimde cezaya başvurulmalı
• Programın odak noktası temel dersler ve temel beceriler	• İçerik başat kültürel değerlerle uyumlu olmalı
• Öğretmen otoriteyi sağlamalı	

1. Felsefi temeller program geliştirme sürecinin en önemli temelidir. Felsefe ideal insanı tanımlayarak eğitime ve programlara yön verir. Hedeflerin seçilmesinde, hedeflerin önem sırasına konmasında, programın tutarlık açısından denetlenmesinde ve program bütünlüğünü sağlamada felsefi temeller işe koşulur.

(Cevap D)

2. Psikolojik temeller ağırlıklı olarak eğitim programının eğitim durumları ögesinde işe koşulur. Öğrenme öğretme yaşantılarını düzenlerken öğrenme sürecinin etkililiğini ortaya koyarak programlara yön verir. Gelişim psikolojisi ve öğrenme psikolojisi verileri sayesinde hedeflerin gerçekleştirilebilirliklerinin denetlenmesinde verimli etkili öğrenme-öğretme süreçlerinin ve ortamlarının düzenlenmesinde işe koşulur.

(Cevap B)

3. Tarihi temeller program geliştirme süreçlerinde geçmiş eğitim uygulamaların dikkate alınmasıdır. Eğitim tarihi ve geçmiş program uygulamalarının dikkate alınmasıdır. Tarihi temeller sayesinde geçmişte yapılan hatalar tekrar etmez.

(Cevap A)

4. Eğitim sistemi toplumsal yapıya uygun değilse başarıya ulaşamaz. Toplumsal gerçeklikten uzak bir eğitim programı amaçlarına ulaşamaz. Başka bir ülkede başarılı olmuş bir program ülkenin toplumsal şartlarına uygun olmadığı için hüsrarla sonuçlanabilir.

(Cevap D)

5. Esasici eğitim anlayışı zihinsel disiplini geliştirmeyi, kültürel mirası öğrencilere aktarmayı ve öğretmen otoritesini sınıfta sağlamayı esas alır. Bu yaklaşıma göre eğitimde temel konular tüm öğrencilere öğretilmelidir, ileri düzeyde eğitim ise üstün yeteneklilere verilmelidir. Esasici eğitim anlayışı eğitimde sıkı çalışma ve zorlamanın olmasını ve öğrencilerin önemli konuları ezberlemeleri gerektiğini savunmaktadır.

(Cevap E)

6. İlerlemeci eğitim felsefesi geleneksel daimici eğitim anlayışına bir tepki olarak doğmuştur. Demokrasi, öğrencilerin ihtiyaçlarının eğitimde temel alınması ve yaparak-yaşayarak öğrenme bu anlayışın en temel ilkeleridir. Bu açıdan öğrencilerin aktif katılımını sağlayacak yöntemler, işbirlikli öğrenme ve probleme dayalı öğrenme süreçleri önemsenir.

(Cevap D)

7. Mantık düşünme yolları, akıl yürütme süreçleri üzerinde çalışan felsefe alanıdır. Mantığın en önemli amacı, bilimin temelinde olan doğru düşünmeyi ve akıl yürütmeyi denetlemek, hatasız hale getirmektir. Mantık ilminin amaçlarından birisi de zihni doğru düşünceye alıştırmaktır.

Felsefe Alanları

- Ontoloji → Varlık
- Epistemoloji → Bilgi
- Aksiyoloji → Etik - Estetik
- Mantık → Düşünme

(Cevap D)

8. Varlık, var olan her şeydir. Bu anlamda varlık, insan bilincinin dışında ondan bağımsız olabileceği gibi, insan bilincinin içinde ona bağımlı da olabilir. İnsan bilgisi, varolan şeylerin çeşitli nitelikleri hakkındadır. Varolan şeyleri, onların temellerini, derinliklerini, onlar arasındaki esas bağı felsefenin bir kolu olan Ontoloji incelemektedir. Bilgi felsefesi ya da diğer yaygın bir adlandırmayla epistemoloji, bilginin neliğini, mahiyetini, değerini, kapsamı ve sınırlarını ele alıp sorgulayan felsefe disiplini. Bilgi nedir? Bilginin sınırları var mıdır? Bilginin toplumsal değeri nedir? Bilgi öznel midir yoksa nesnel midir? İşte bu ve benzeri sorular bilgi felsefesindeki tartışmaların içeriğini oluştururlar. Bu tartışmalar bağlamında bilgi felsefesinin bazı temel kavramları ve akımları oluşur ve anlaşılabilirler.

(Cevap A)

9. Program geliştirme uygulamalarında geçmişten ders çıkarmak, önceden düşünülen hatalara düşmemek tarihi temellerle ilgilidir. Tarihi temeller kapsamında geçmişten günümüze eğitim alanındaki değişimler ve yönelimler incelenir.

(Cevap D)

10. Eğitimde özgürlükler üzerinde duran felsefi yaklaşım varoluşçuluktur. Varoluşçu felsefeye göre birey özgür seçimleri ile kendi varoluşunu ortaya koyar. Birey kendi benliğini ortaya koymada aktiftir ve özgürdür.

(Cevap E)

11. İdealizm gerçekliği ruhsal sayan felsefi akımdır. Manevi gerçeklik esastır. Bu gerçekliğe ulaşmanın yolu da sezgilerdir, düşünmedir. Değişimi temele alan felsefi düşünce pragmatizmdir. Bu yaklaşıma göre faydalı olan şey doğrudur.

(Cevap A)

12. Uygulanabilir ve gerçekçi bir eğitim programı karşılanabilir maliyetli, kalkınmayı temele alan ve ülkenin ekonomik yapı ve politikalarına uygun olmalıdır. Bu durum programın ekonomik temelleri ile ilgilidir. Bu kapsamda program maliyeti değerlendirilmeli, kalkınmayı desteklemeli, ülkenin işgücü ihtiyacına önem vermeli ve ekonomik modele uygun bireyler yetiştirilmelidir.

(Cevap C)

PROGRAM GELİŞTİRMEİNİN KURAMSAL TEMELLERİ

1. Esasici yaklaşım eğitimin temel amaç ve işlevi olarak kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasını görür. Geleneksel eğitim yaklaşımı olan bu felsefede konular ve disiplinler ön plandadır. Eğitim belirlenen temel esaslar üzerine oturtulmuştur.

(Cevap E)

2. Disiplin tasarımı konu merkezli bir tasarım olduğu için daha çok geleneksel eğitime kullanılır, varoluşçuluk eğitim anlayışı için uygun değildir. Aynı şekilde konu tasarımı da geleneksel eğitim anlayışına uygun olduğu için yeniden kurmacılık eğitim felsefesi için uygun değildir. Radikal ve yaşantı merkezli tasarımlar çocuk merkezlidir ve bu tasarımların temelinde ilerlemecilik ve varoluşçuluk felsefeleri yatmaktadır.

İlerlemecilik

- Pragmatik felsefeye dayanır.
- Eğitim sürekli değişime açık olmalı
- Demokrasiyi gerçekleştirme ve yaşatma
- Öğrenci deneyimleri, problem çözme önemli
- Öğrenci ihtiyaçları ön planda tutulur.
- Bireysel farklılıklar dikkate alınır.
- Öğretmen rehber
- Okul ve yaşam iç içe olmalıdır.

(Cevap D)

3. Bireysel özgürlüklerin artırılmasını temele alan felsefi yaklaşım varoluşçuluktur. Bireyler kendi değerler sistemini kendileri oluşturmaları için eğitim süreçlerinde özgür bırakılmalı hiçbir şekilde bir değerler sistemi bireylere kazandırılmak için uğraşılmalıdır.

(Cevap E)

4. Okula başlama yaşının düşürülmesi yönündeki en temel problem daha önce daha büyük yaşlar için hazırlanan eğitim programlarının bu gruba uymayacak olmasıdır. Eğitim programlarının yaş düzeyine, gelişim seviyesine uygunluğu psikolojik temler tarafından sorgulanan ve kontrol edilen bir olgudur.

(Cevap A)

5. Hiç kuşkusuz programın hedefleri boyutunda işe koşulacak en önemli temel felsefi temeldir. Programın başat felsefeye uygunluğu, hedeflerin önemliliğinin ortaya konması ve program öğelerinin bütünlük ve uyumunun sağlanmasında temele alınan felsefe ölçütler takımı oluşturur.

(Cevap B)

6. İlerlemeci eğitim anlayışı öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarını temele alan, onlarda problem çözme becerisini geliştirmeyi amaçlayan demokratik bir eğitim öngörür. Araştırma inceleme, proje, problem çözme yaparak yaşayarak öğrenmeyi temele alır ve ilerlemeci yaklaşımın temeline uygundur.

(Cevap B)

UNUTMA!

PROGRAM GELİŞTİRMEİNİN KURAMSAL TEMELLERİ

Tarihsel:

Tarihsel süreçlerdeki deneyimlerden yararlanma

Felsefi:

Eğitim programının temel anlayışı ve hedeflerin seçilmesi

Psikolojik:

Öğrenci gelişim ve öğrenme özellikleri

Toplumsal:

Toplumsal sorunlar, kültür ve toplum özellikleri

Ekonomik:

İhtiyaç duyulan işgücü, maliyetler

7. İdealizme göre akıl, sevgi, değerler ve bilgelik önemlidir. Evrensel doğrular, bunları aktaracak ve model olması gereken öğretmen önemlidir. İdealist felsefede gerçeklik akıl ve düşüncededir yani ruhsal ve zihinseldir. Akıl maddeden önce gelir.

(Cevap A)

8. Daimicilik akla önem verir. Bu görüşün eğitime yansması "öğretmenin öğrenciye model olarak öğrencinin aklında zaten var olan doğruları buldurması" şeklinde olmaktadır. Bu felsefeye göre insanların özü dünyanın her yerinde aynıdır ve tarih boyunca değişmemiştir. Bu nedenle eğitimin amacı "değişmeyen evrensel bilgileri aktarmak" olmalıdır. Öğrencilere problem çözme becerisi kazandırma ilerlemeci eğitim felsefesinin temel amaçlarından biridir.

(Cevap E)

9. Program geliştirme çalışmalarında, psikolojiden ve öğrenme kuramlarından en çok öğrenme-öğretme süreçlerini anlamada, hedef oluştururken ise hedeflerin ulaşılabilirliğinden yararlanır. Öğrenme süreçlerini anlamada öğrenme psikolojisi, hedeflerin ulaşılabilirliği ve öğrenci düzeyine uygunluğunu denetlemede de gelişim psikolojisi bulguları yol gösterir.

(Cevap B)

10. Eğitimde fırsat eşitliği, yeterince çaba harcayan herkesin ailevi ve ekonomik kökenlerine bakılmaksızın eşit eğitim koşullarına bir hak olarak sahip olmasıdır. Bu kapsamda özel eğitim ihtiyacı olan bireylere eğitim kendi özellikleri doğrultusunda sunulmalı, maddi yetersizliği olan öğrencilere eğitim için gerekli destek sağlanmalıdır. Eğitim bir lüks değil her bireyin rahatlıkla ulaşabileceği bir yapıda olmalıdır.

(Cevap B)

11. Milli Eğitim Temel Kanunu 6. Maddesinde şöyle der. "Fertler eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yönlendirilerek yetiştirilirler. Milli Eğitim sistemi, her bakımdan, bu yönlendirmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir." Buna göre bireyin kendi özellikleri doğrultusunda en iyi eğitimi alacağı okul ve kurumlara yönlendirilmesi gerekmektedir.

(Cevap C)

12. II. ve III. maddeler eğitim programlarında bulunması gereken esneklik özelliğine uymamaktadır. Eğitim programı, program uygulayıcılarına ayrıntılarını belirleyebilme fırsatı sunmalıdır.

(Cevap C)

UNUTMA!

DAİMİCİLİK

• Zihinsel yetileri, akli ve iradeyi geliştirmek esas	• Dünyanın hem maddi hem manevi gerçekleri
• Değişmeyen-evrensel bilgi ve değerleri kazandırma	• Eğitim bireyi hayata hazırlamalı
• Entelektüel ve aristokrat yetiştirme	• En geleneksel ve katı eğitim anlayışıdır
• Klasik kitaplar okutulmalı	• Konu ve öğretmen merkezli program

1. Daimici eğitim anlayışı en eski ve en katı eğitim anlayışını yansıtır. Değişmeyen evrensel doğrulara göre eğitim yapılmasını savunan daimici eğitim felsefesine göre öğrencilere dünyanın hem maddi hem manevi gerçeklerini tanıttacak bilgiler verilmelidir. Klasik eserler önemlidir ve bu felsefeye göre eğitim bireyi hayata hazırlamalıdır. Sıkı çalışma, baskı, zihinsel disiplin ve öğretmen otoritesi esaslı eğitim görüşünü yansıtmaktadır.

(Cevap D)

2. Yeniden kurmacı eğitim felsefesi pragmatizmi temel alır ve ilerlemeci eğitim felsefesinin devamı niteliğindedir. Yeniden kurmacılık eğitim felsefesine göre eğitim/okul toplumsal sorunları öznel ve toplumda demokrasiyi sağlamalıdır. Bu eğitim felsefesinin özünü reform, toplumsal sorunların çözümü ve demokrasi oluşturur.

(Cevap C)

3. Esaslı eğitim anlayışına göre eğitimde öğrencilere kazandırılması gereken temel esaslar vardır. Eğitimde önemli konular ezberlenmelidir. Öğretmen otoritesi sınıfta sağlanmalı ve geleneksel disiplin yaklaşımı kullanılmalıdır. Yani esaslılığa göre eğitimde sıkı çalışma ve zorlama gerekir.

(Cevap E)

4. Program geliştirmede siyasal temeller istenen siyasal düşüncede bireyler yetiştirilmesi ile ilgilidir. Ülkenin siyasal istikrarının sağlanması, geleceğinin teminat altına alınması ve milli güvenlik için eğitim kurumuna düşen görevler vardır. İşte bu kapsamda programlarda gerekli içeriklerin bulunması siyasal temeller ile ilgilidir.

(Cevap E)

5. Psikolojik temeller ağırlıklı olarak eğitim programlarında süreç yani eğitim durumları öğesinin düzenlenmesinde kullanılır. Psikoloji bilimi öğrenme süreçlerinin daha etkili ve verimli nasıl olacağı ile ilgili program geliştirme uzmanlarına yol gösterir.

(Cevap D)

6. Yeniden kurmacılık eğitimi bir reform hareketi olarak görür. Bu süreçte öğretmen lider rolündedir. Daimicilikte öğretmen öğrencilere doğru davranışları ile, maddi ve manevi gerçekliği temsil edecek bir model olmalıdır. İlerlemeci eğitim anlayışında da problem çözme ve öğrencilere bu becerileri kazandırmak önemlidir.

(Cevap B)

UNUTMA!

Felsefe ve Eğitim Programları

Felsefe; eğitimciler, özellikle program uzmanları için eğitimin amaçlarını belirlemede, içerik seçimi ve düzenlenmesinde, öğrenme-öğretme sürecine ve okul düzenlemelerine genel bir çerçeve sağlar.

Eğitim felsefesi, eğitimde uygulanan kavramlarla ilkelerle, inanç ve tavırlarla ilgilidir.

7. Konu alanı temeli eğitim programlarının içerik ögesinin seçilmesi ve düzenlenmesinde oldukça önemlidir. Konu alanındaki gelişmeler, konu alanı için kritik öneme sahip konular programlara yansıtılmalıdır. İşte bu alanda program geliştirme çalışmalarında konu alanı temeli işe koşulmalıdır.

(Cevap B)

8. Felsefenin, bilimin ele almadığı iyi veya kötü, güzel veya çirkin gibi değerleri ele alan ve genel olarak “değerler felsefesi” veya “aksiyoloji” adıyla adlandırılan disiplindir. Aksiyoloji, değer çalışmasıdır. İyiyi neyin iyi yaptığını, kötüyü neyin kötü yaptığını sorgular. İyilik nedir, Değer nedir? Değerler nasıl edinilir? Değer içkin midir (halihazırda bulunur mu) yoksa dışarıdan mı verilir? gibi sorular sorar. Etik ve estetik çalışmalarının birleşimi olarak da düşünülebilir. Etik ahlak ile, estetik duygular ile ilgilendir. Etik, doğru ve iyi olanı sorgular. Estetik ise güzellikle ve uyumla ilgilendir. Pragmatik felsefe yararlı olanı doğru kabul eder. Değişim pragmatizmin özünü oluşturur. Bu açıdan evrensel değer ve doğrular söz konusu değildir.

(Cevap B)

9. Kültürel mirasın aktarılmasını ve bu yolla toplumsal sorunların çözülmesi gerektiğini savunan eğitim felsefesi esasiciliktir. Bu doğrultuda sınıfta disiplinin sağlanması ve öğretmen otoritesinin yeniden temin edilmesi gerektiğini savunur. İlerlemeci eğitim felsefesinin özünü sınıfta demokrasinin sağlanması ve problem çözme oluşturur.

(Cevap A)

10. Psikolojik temel gelişim psikoloji bulguları sayesinde yaş ve gelişim dönemlerine göre olgunlaşma seviyelerini ortaya koyar. Bu durum bize bireylerin ne zaman neleri öğrenebilecekleri hakkında ipucu verir. Bu sayede hedeflerin gerçekleştirilebilirlikleri denetlenebilir.

(Cevap A)

11. İçeriğin öğretim ilkelerine uygun biçimde düzenlenmesi felsefi temeller ile değil psikolojik temeller ile ilgilidir. Öğrenme-öğretme süreçleri, yöntem, teknik seçimi, öğretim araçları ve ortamlarının düzenlenmesi psikolojik temeller ile ilgilidir.

(Cevap E)

12. Boş levha yani tabula rasa düşüncesi davranışçı psikolojinin özünü oluşturur. Davranışçı ekol tüm davranışlarımızın çevre tarafından şekillendiğini, doğuştan bir şey getirmediğimizi savunur.

(Cevap E)

UNUTMA!

Öğrenen Merkezli Tasarımlar

- a) Çocuk Merkezli:** Çocuk süreçte aktif olmalı. Program çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenir.
- b) Yaşantı Merkezli:** Çocuğun ihtiyaçları önceden belirlenemez. Eğitim ortamına getirdiği sorular ve süreçte tespit edilen ihtiyaçlara göre program düzenlenir.
- c) Radikal / Romantik:** Bireyi doğal ortamında eğitmek. Okulu sorgular.
- d) Hümanist:** İnsancıl yaklaşım. Bireyin kendini gerçekleştirme esas. Koşulsuz kabul, koşulsuz saygı, empati ve saygınlık

1. Öğrenen merkezli program tasarımları ilerlemecilik ve pragmatizm eğitim felsefesine dayanmaktadır. Öğrencilerin bireysel farklılıkları ilgi ve yetenekleri dikkate alınarak hazırlanır. Ülkemizde yeni ilköğretim programlarının geliştirilmesinde Öğrenen Merkezli Program Tasarımları kullanılır. Çocuk merkezli tasarımlarda bireyin ilgi ve ihtiyaçları önemlidir. Öğrenci ihtiyaçları önceden belirlenir ve program bu doğrultuda hazırlanır. Öğretmen öğrenme sürecinde rehberdir. Program içeriği ortak ilgilere dayanır ve öğrenme öğrencinin yaşantısının bir parçasıdır.

(Cevap D)

2. Hümanistik tasarım bireyi sadece özellikleri ile değil, dışa yansıyan yada içsel özellikleri ile ele alır. İnsanın basit bir etki- tepki ilişkisinden çok daha karmaşık bir yapısı olduğunu kabul eder. Ve hümanistik (insancıl) psikolojiyi temele alır. Varoluşçu felsefeden etkilenmiştir. Kendini gerçekleştirme hümanistik tasarımın çıkış noktasıdır. Bu tasarımın amacı öznel ve sezgisel olanı, nesnel olanla kaynaştırmaktır.

(Cevap D)

3. Süreç tasarımı ortak öğrenme yollarına göre düzenlenen konuların, öğrencinin de etkin katılımıyla süreç dahilinde öğrenilmesidir. Eleştirel düşünmeye, bilgilerin öğrenilmesine, öğrenme sürecine, öğrencilerin nasıl öğrendiği ve öğrendiklerini nasıl uyguladıklarına önem veren bir tasarımdır. Ortak düşünme ve öğrenme yollarının belirlenmesi önemlidir. Bu tasarımın en önemli ürünü öğrencilere eleştirel düşünme becerisinin kazandırılmasıdır

(Cevap E)

4. Geniş alan tasarımında içerik belirlenirken esnek davranılır ve ortak yönlü dersleri birlikte ele alınır (Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler dersleri gibi). Farklı soruları birleştirerek öğrencinin konular arası ilişkiyi görmesi sağlanır. Düzensiz ve parçalı haldeki bilgilerin birleştirilmesi esasına dayanır.

(Cevap A)

5. Öğrenmenin anlamlı hale gelmesi ve öğrenmenin yaşam uyarlanması temel hedefidir. Sorun Merkezli Program Tasarımlarından Yaşam şartları tasarımı konuyu, sosyal yaşamın bölümlerine göre ve ayrı konuları kapsayarak bütün halde sunar. Sosyal ve kişisel sorunlara odaklanıldığı için öğrenme ve sorun çözmeye teşvik eder.

(Cevap B)

6. Çocuk merkezli tasarımlarda ihtiyaç önceden belirlenirken yaşantı merkezli tasarımlarda öğrenci ihtiyaçları okul yaşantısında, öğretmen tarafından belirlenmektedir. Öğrenci ihtiyaçlarının önceden belirlenemeyeceği varsayımına dayanır. Öğretmenin öğrenci ile etkileşimi, gözlemleri ve tecrübeleri önem kazanır

(Cevap B)

UNUTMA!

Konu Merkezli Tasarımlar

Bu tasarımlar yaklaşımlar içerisinde en çok kullanılan tasarımlardır. Tasarımlarda “bilgi, konular, içerik” programın temelini oluşturur.

Konu tasarımı, disiplin tasarımı, geniş alan tasarımı, korelasyon tasarımı ve süreç tasarımı konu merkezli program tasarımlarındandır.

7. Çekirdek program tasarımında öğrencinin toplumsal sorunları görmesi ve bunlar üzerine eğilmesi amaçtır. Eğitim toplumsal sorunları çözmeli, toplumsal değişmeyi ve gelişmeyi sağlamalıdır.

(Cevap C)

8. Tyler'in hedefe dayalı program modelinde temel program ögesi hedeflerdir. Modelin temelini hedeflerin seçilmesi oluşturur. Soruda bu kısım hedefler olarak verilmiştir. Hedefler belirlendikten sonra öğrenme yaşantılarının seçimi, öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi ve öğrenme yaşantılarının değerlendirilmesi basamakları yer alır.

(Cevap C)

9. Taba'nın program modeli aşağıda verilmiştir. Buna göre ihtiyaç belirlemeden sonra hedeflere geçilir.

(Cevap E)

10. Program geliştirme çalışma gruplarını üç başlıkta toplayabiliriz. Program Karar ve Koordinasyon Grubu, Program Geliştirme Çalışma Grubu ve Program Geliştirme Danışma Grubu. Çalışma grubu programın hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi, geliştirilmesi aşamalarında sürekli olarak görev yapacak gruptur. Bu grupta program geliştirme uzmanı, ölçme değerlendirme uzmanı, ilgili konu alanı uzmanı ve ilgili konu alanı öğretmeni yer almalıdır.

(Cevap E)

11. Farklar Yaklaşımında olması gereken durum ile mevcut durumun farkından hareket edilir. Gözlenen başarı ile beklenen başarı arasındaki farkı ortaya çıkaran yaklaşımdır. İhtiyaç; beklenen beceri düzeyi ile var olan beceriler arasındaki farkla ortaya çıkar.

(Cevap A)

12. Analitik Yaklaşımda geleceğe yönelik varsayımlardan hareket edilir. Ulusal ve uluslararası şartlara bağlı değişmelerle ilgili yönelimlerin incelenmesi ve gelecekte karşılaşılabilecek olası durumlardan yola çıkarak ihtiyacın belirlenmesi sürecidir

(Cevap D)

PROGRAM GELİŞTİRMEİNİN PLANLANMASI, TASARIM VE MODELLER

1. Disiplin tasarımı İkinci Dünya Savaşı sonunda çıkmış ve 70'li yıllardaki öğrenci protestolarına kadar gelişmiştir. Bu yaklaşımın konu tasarımından farkı; eğitim programının akademik disiplinler üzerinde yoğunlaştırılmasıdır. Öğretilecek dersler merkeze alınır. Konuların ne şekilde verildiği ve bilgilerin nasıl kullanıldığı önemlidir.

(Cevap C)

2. Romantik (radikal) tasarım savunucuları, okulun işlev ve işgörüsünün tamamen gözden geçirilip değiştirilmesinin gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Kimi savunucuları daha da ileri giderek, velilere çocuklarını okula hiç göndermemelerini çünkü bizzat okulların öğrencinin gelişmesini engelleyici olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu nedenle romantik program tasarımları her öğrencinin kendi doğasında ele alınmasının uygun olacağını öne sürmektedir.

(Cevap A)

3. Modern (Fütüristik) ihtiyaç belirleme modeli analitik yaklaşımı temele almaktadır. Gelecekte insanı ne gibi durumlar bekliyor, gelecekte nasıl bir insan tipi gereksinimi vara modelin cevap aradığı sorulardır.

(Cevap B)

4. İlerlemeci eğitim felsefesi öğrenci aktivitesini önemsemekte, eğitim uygulamaları olarak da öğrenen ve sorun merkezli bir yaklaşım benimsemektedir. Disiplin tasarımı ise konu merkezli bir tasarımdır ve ilerlemeci eğitim felsefesine uygun değildir.

(Cevap C)

5. Yaşam şartları program öğrencilerin toplumun değişen yaşam şartlarına uyum sağlamasını kolaylaştırmak amacıyla düzenlenir. Öğrencilere problem çözme becerisi kazandırmak ve onlara bu becerilerini karşılaştıkları sorunlara genellemelerini sağlamak amaçlanır. Tasarım öğrenmede problem çözme süreçlerinin gelişimi üzerine odaklanır. Sosyal fonksiyonların önemi vurgulanarak konu tasarımının yapı-sındaki zayıflıklar üzerine gidilmiştir.

PROBLEM MERKEZLİ TASARIMLAR

Yaşam Alanları
Tasarımı

- Tasarımda sosyal fonksiyonların önemi vurgulanmaktadır.
- Öğrenmede problem çözme süreçlerinin gelişimi üzerine odaklanır.
- Öğrenci deneyimleri yaşamın temel alanlarına açılan kapıdır.

Yeniden Kurmacılık
Tasarımı

- Program toplumu yeniden yapılandırmaya teşvik etmelidir.
- Eğitim ile sosyal, politik ve ekonomik gelişme sağlanmalıdır.
- Eğitim programı sosyal adaleti arttırılmalıdır.

Çekirdek Tasarımı

- Tasarımda tutarlılığı sağlayabilmek için farklı konuların ilişkilendirilerek esas konuya bağlayan bir yapı (çekirdek) ortaya konmuştur.
- Öğrenci, okulu toplumsal sorunların çözüldüğü bir laboratuvar olarak görmelidir.

(Cevap B)

UNUTMA!

İhtiyaç Analizi Süreci

- a) Hazırlık:** Planlama yapılıır. Niçin ihtiyaç analizi çalışmaları yapılacak, ne tür bilgiler toplanacak planlanır.
- b) Bilgi toplama:** Bilgi kaynaklarından seçilen araçlarla bilgi toplanır.
- c) Bilgilerin analizi:** Ayırıştırma, tanımlama, sıralama ve bulguların yorumlanması yapılır.
- d) Raporlaştırma:** İhtiyaca yönelik elde edilen ve yorumlanan bilgiler raporlaştırılır.
- e) Bilgilerin kullanımı:** Raporlaştırılan bilgiler karar ve çalışma gruplarınca programlara yansıtılır.

6. Program deneme (uygulama), tasarı niteliğindeki programı yani teorik yapıyı uygulama sürecidir. Deneme uygulaması programı yaygınlaştırmadan önce okul-sınıf ortamında uygulayarak eksikleri görmek yani değerlendirmek için yapılır. Deneme uygulaması ile teorik olarak elde edilemeyecek pek çok bilgiye ulaşılır. Uygulama sayesinde program daha nitelikli hale getirilir.

(Cevap D)

7. Analitik yaklaşımda ihtiyaç analizinde odak nokta gelecektir. Bu yaklaşımla alandaki eğilimler ve gelecekteki durum ortaya konmaya çalışılır. Farklar yaklaşımına göre ihtiyaç beklenen başarı düzeyi ile mevcut başarı düzeyi arasındaki açıklıktır.

(Cevap B)

8. Yönetimsel yaklaşım organizasyon ve yönetim teorilerinin okul sistemine uygulanmasını temele almaktadır. Program geliştirme süreci değişim ve yeniliğe dayandırılmaktadır. Rasyonel ilkeler ve mantıksal aşamalara dikkat edilmesi bakımından davranışçı yaklaşıma benzemekle birlikte bu yaklaşımdan farklıdır.

(Cevap C)

9. Soru metninde özellikleri verilen yaklaşım "doğrusal programlama" yaklaşımıdır. Bu yaklaşım zorunlu ya da önkoşul öğrenmelerin ağırlıkta olduğu konuların düzenlenmesinde kullanılır. Programlı öğretim ve tam öğrenme yaklaşımlarının temelinde öğrenme yaşantılarının kademeli bir biçimde sıralanması vardır. Bir öğrenme birimi gerçekleştirilmeden diğer öğrenme birimine geçilmez. Bu açıdan tam öğrenme ve programlı öğretimin doğasında doğrusal yaklaşım vardır.

(Cevap A)

10. Eğitim programının felsefi temellerini uzak ve genel hedefler belirler. Uzak ve genel hedefleri etkileyecek siyasi ve üst kurum kararları programlara yansıtılacak felsefeleri etkiler. Öğretmen yeterlikleri bu süreçte etkili değildir. Çünkü program felsefelerinde bir değişim olacak ve öğretmenler yeteri donanıma sahip değilse gerekli önlemler alınır, hizmetçi çalışmalarıyla öğretmen nitelikleri artırılır.

(Cevap E)

11. Sistem yaklaşımı davranışçı kuramları temele alan bir yaklaşımdır. Açık sistem olarak düşünüldüğünde girdi, süreç, çıktı ve sürecin tüm aşamalarına düzenli değerlendirme gereklidir. Giri ögesi eğitim sistemine dahil olan tüm unsurlardır. Öğrencilere ilişkin tüm özellikler, öğretmen, araç, gereç, materyal, programlar vb. eğitim sisteminin girdileridir. E seçeneği ise süreç/işlemler ögesi ile ilgilidir.

(Cevap E)

UNUTMA!

Hedefler

- **Uzak Hedef:** Ülkenin eğitim hedeflerinin en üst seviyesini oluşturmaktadır.
- **Genel Hedef:** Uzak hedefe göre belirlenir. Eğitim sisteminden okuldan mezun bireyde istenen niteliklerdir. Eğitimin-Okulun Hedefleri
- **Özel Hedef:** Bir ders, ünite ve konu kapsamında öğrenciye kazandırılacak nitelikler. Dersin - Ünitenin - Konunun Hedefleri

1. Hedefler, öğrenciye kazandırılmak üzere seçilen istenilen özelliklerdir. Hedef, programın temel ögesi, temel belirleyicisidir ve diğer öğelere yön verir. Uzak Hedefler, ülkenin politik felsefesini yansıtır. Örneğin Türkiye'nin Avrupa birliğine girmesi çalışmaları, ülkenin çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması uzak hedeflerdir. Milli Eğitim Temel Kanununda belirtilen eğitim dahil tüm sistemleri etkileyen hedefler uzak hedeflerdir.

(Cevap D)

2. Uzak hedefler toplumun politik felsefesini, anayasa doğrultusunda varmak istediği konumu gösteren hedeflerdir. Uzak hedefler tanımsız ve soyuttur. Eğitimin genel hedefleri saptanırken yol göstericidir. Yani genel hedefler uzak hedeflere göre belirlenir.

(Cevap D)

3. Bilgi basamağı anlamak ve kavramaktan çok ezberlemeyi ve tanımayı içerir. Bu basamak tanımlama, hatırlama, söyleme, yazma, eşleştirme, gösterme, işaret etme, isimlendirme, seçme bilgisini içermektedir. Suyun 100 derecede kaynadığını söyleme bilgi düzeyinde yer almaktadır.

(Cevap A)

4. Verilen örnek kazanımlardan I numaralıda ilişkiler, neden sonuç ilişkileri vb. söz konusudur. Bu kazanım analiz basamağındadır. II numaralı kazanım ise bilgileri bir problem durumunda kullanmayı içerir yani uygulama düzeyindedir. III ise tanıma ve ezber içerdiği için bilgi düzeyindedir. Buna göre alt düzeyden üst düzeye doğru sınıflama III – II – I şeklinde olmalıdır.

(Cevap B)

5. Duyuşsal alan duyguları içeren davranışları ifade eder. İnsana kazandırılmak istenen duygular, değerler, tutumlar, tercihler, ahlaki kurallar, istek ve arzular bu basamakta yer alır. Bireyin sınıf kurallarına yönelik tutumları, değer ve yönelimleri duuşsal alanda yer alır. Duyuşsal alan ilk basamağı almaz. Alma basamağı değer farkında olmayı içerir.

(Cevap C)

6. Psikomotor alan kurulma basamağı ilgili beceriyi yapmak için vücudu uygun hale getirmedir. İlk basamak algılamada gözlem yapılır bu basamak ise beceriyi sergilemeye başlamanın ilk adımıdır. Tüm öğrenmelerde olduğu gibi burada da ön koşul olgunlaşmadır. Olgunlaşma yeterli değilse birey ne kadar dikkatlice izlese de beceriyi gerçekleştiremez.

(Cevap C)

UNUTMA!

İçerik seçiminde temel ölçütler

- Toplumsal fayda
- Bireysel fayda
- Öğrenme-öğretme süreçlerine uygunluk
- Bilgi yapısında içeriğin kapladığı yer

İçerik Düzenleme İlkeleri

• Aşamalılık	• Görsel düzen
• Şema	• Vardama
• Soyutlama	• Alıştırma
• Kapsama	• Kaynaşılık

7. Devinişsel alan mekanikleşme basamağında bireyden yardım ve destek olmadan beceriyi seri bir biçimde yapabilmesi beklenir. Bir beceriyi yardımsız olarak yapabilmek için yeteri kadar alıştırma ve tekrar yapılmalıdır. Devinişsel beceriler bireyin kendi deneyimleri, alıştırma ve tekrarları olmadan istenilen düzeyde gelişmez.

(Cevap A)

8. Görsel düzenlemelerin içeriğe yerleştirilmesi, uygun çizim, büyüklük, renk ve biçimde olmalıdır. İçeriği destekleyen görsel unsurların dozu iyi ayarlanmalı, ne gereğinden az ne de gereğinden çok olmalıdır. İçerik görsel unsurlarla desteklenerek öğrenmeyi kolaylaştırılmalıdır.

(Cevap B)

9. Sarmal yaklaşımda içerik yıllara yayılarak yeri ve zamanı geldikçe tekrar edilebilecek bir biçimde düzenlenir. Her tekrarda içerik daha geniş ve ayrıntılı olarak verilir. Yeni konular önceki konular ile ilişkilendirilerek öğretilmelidir. Öğrenci merkezli tasarımlara daha uygundur. Sarmal program Bruner tarafından önerilmiştir. İçerik, doğrusal bir sıra izlemez. Bu programla hazırlanmış içerikler daha esnekler

(Cevap A)

10. Piramitsel programlama yaklaşımı, ilk yıllarda geniş tabanlı konuların yer aldığı ileriki yıllarda konuların gittikçe daraldığı ve uzmanlaşmanın olduğu bir yaklaşımdır. Program esnek değildir. Öğrencinin programın sonunda durumu bellidir. Alanın uzmanı olur.

(Cevap E)

11. Doğrusal programlama yaklaşımı, Tyler tarafından geliştirilmiştir. Birbiri ile ardışık sıralı, yakın ilişkili, zorunlu ve önkoşul öğrenmelerin ağırlıklı olduğu konuların düzenlenmesinde kullanılır. Matematik, Fen bilgisi gibi aşamalı özellik taşıyan dersler için kullanılır.

(Cevap A)

12. İçerik ögesi belirlendikten sonra belirtke tablosu hazırlanır. Bu tablo her hedef ile içeriğin karşılıklılandırılmasına yarar. Tablo sayesinde her hedefin bir içerik ile temsil edilmesi sağlanır. Hedeflerin tutarlığı içerik ögesine geçilmeden programın felsefi altyapısına göre sağlanmalıdır. Tutarlık çalışmalarını içerik ve belirtke tablosu oluşturmadan önce yapılmalıdır.

(Cevap E)

UNUTMA!

Bilişsel Alan	Duyuşsal Alan	Devinişsel Alan
Bilgi	Alma	Algılama
Kavrama	Tepkide bulunma	Kurulma
Uygulama	Değer verme	Kılavuzla yapma
Analiz	Örgütleme	Mekanikleşme
Sentez	Nitelenmişlik	Uyum
Değerlendirme		Yaratma

1. İlgi, değer ve tutumlar duyuşsal alan hedefleri kapsamında yer almaktadır. Bir vakıf faaliyetlerine gönüllü katılma duyuşsal alan kapsamındadır. Tepkide bulunma basamağında birey ilgili değere yönelik isteklilik sergiler ve bunu ortaya koyar.

(Cevap C)

2. Verilen seçeneklerde A ve E sosyal/toplumsal temellerle ilgilidir yani eğitim sosyolojisi kapsamında cevap aranır. C ve D seçeneklerindeki süreçler ise psikolojik temellerle ilgilidir yani eğitim psikolojisi kapsamında cevap aranır. Tutarlık felsefenin en önem verdiği konulardandır, hedeflerin birbirleriyle tutarlığı da felsefi temeller kapsamında yer alır.

(Cevap B)

3. Modüler programlama yaklaşımı, Vygotsky tarafından geliştirilmiştir. Konular modüller (öbekler) halinde düzenlenir. Modüllerin birbirleriyle ilişkili olması beklenmez. Önemli olan modüllerin anlamlı bir bütün oluşturmasıdır. Konuların hangi sırayla öğretileceği açısından esneklik. Öğretim sonunda alınacak sonuçlar bellidir. Her modül kendi içinde doğrusal, sarmal gibi yaklaşımlarla düzenlenebilir. Meslek ve beceri eğitimi gerektiren derslerde kullanılır. Vatandaşlık, fen bilgisi gibi derslerde kullanılır.

(Cevap B)

4. Erişmeye dayalı değerlendirme, öğretim süreci sonucunda öğrencilerin kazanmaları gereken davranışları ne derece kazanıp-kazanmadığını, programın hedeflerinin gerçekleştirilip-gerçekleştirilmediğini belirlemek için yapılır. Yani öğretimin başındaki girdi ile öğretimin sonundaki çıktı arasındaki fark erişiyi verir.

(Cevap E)

5. Özetleme anlamayı gerektirir. Eski taksonomide kavrama basamağında olan bu davranış yenilenmiş taksonomide anlama basamağında yer alır. Ayrıca yorumlama, örnekleme, sınıflama, sonuç çıkarma gibi davranışlarda anlama basamağında yer alır. Bir soruna yönelik fikirler geliştirme ve çözüm önerileri üretme yaratma basamağındadır. Oluşturma, planlama, hipotezler ortaya koyma ve üretme yaratma basamağında yer alır. Ayırıştırma, örgütleme ve irdeleme gibi davranışlar da analiz basamağındadır.

(Cevap A)

6. Hedef bir eğitim programının en temel ögesidir. Program tasarısı hazırlama sürecinde hedefler belirlendikten sonra diğer tüm öğeler için ilk bakılacak ölçüt hedeflere uygunluktur. Eğitimsel yaşantılar yani öğrenme öğretme yaşantılarında aranacak ilk özellik de hedeflere uygunluktur.

(Cevap D)

UNUTMA!

Eğitim Durumları-Öğrenme Yaşantıları

Bir öğrenme yaşantısının “geçerli” olabilmesi için şu özellikleri taşıması gerekir.

- a) **Hedefe görelilik:** Öğretim hedeflerine uygun, hedefleri gerçekleştirci olmalı
- b) **Öğrenciye görelilik:** Öğrencinin ilgi-ihyaç ve özelliklerine uygun olmalı
- c) **Ekonomiklik:** Ucuza maledilmeli, bir yaşantıyla birden çok kazanım gerçekleştirilmeli
- d) **Diğer yaşantılarla kaynaşıklık:** Tüm yaşantılar birbiriyle ilişkili ve tutarlı olmalı

7. Alıştırma ilkesi içerikte öğrencilerin hazırlık, tekrar ve pekiştirme yapabilmesi için soruların ve çalışmaların yer almasıdır. Bu kapsamda ünite başlangıcında ön öğrenmeleri açığa çıkarmak ve öğrencileri konuya hazırlamak için, ünite sonunda da öğrenme düzeyini kontrol etmek için sorular yer almalıdır.

(Cevap B)

8. Bir program uygulamaya konduktan sonra da geliştirme etkinlikleri devam eder. Çünkü birey, toplum ve konu alanı ihtiyaçları sürekli değişmektedir. Bu kapsamda program geliştirme çalışmaları sürekli olmalıdır.

(Cevap B)

9. Bir öğretim programı genel ve çerçeve niteliğinde olabilir çünkü bu programı birçok öğretmen farklı koşullarda sınıflarında uygulayacaktır. Ancak öğretmenin ders planı ayrıntılı ve her boyutu ortaya konmuş olmalıdır. Öğretmen eğitim programı doğrultusunda kendi öğrencilerinin özellik ve ihtiyaçlarını dikkate alarak programını hazırlamalıdır.

(Cevap C)

10. Yaşantı programın süreç boyutunu oluşturur. Hedefleri gerçekleştirecek yaşantılar eğitim durumları öğesi kapsamında yer almaktadır.

(Cevap D)

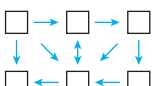
11. Amacına göre değerlendirme üçe ayrılır; Tanılayıcı, Biçimlendirici, Düzey Belirleyici. Bu değerlendirmeler sırasıyla eğitim sürecinin başında, süreç devam ederken ve sürecin sonunda yapılır. Düzey belirleyici değerlendirme program sonunda öğrencilerin ulaştıkları düzeyi ortaya koymak ve sertifika/diploma vb. vermek amacıyla yapılır.

(Cevap A)

12. İlerlemeci eğitim felsefesi problem çözme ve öğrenici aktivitesini temele alan bir eğitim öngörmektedir. İlerlemeci yaklaşım davranışçı psikolojinin şekillendirdiği geleneksel eğitim gibi ürün odaklı değildir. Çağdaş eğitimi temsil eden ilerlemeci görüşe göre süreç ve ürün bir arada değerlendirilmeli, değerlendirme öğrenme sürecinin bir parçası olarak görülmeli ve öğrenciyle ilgili herkesin katılımı ile gerçekleştirilmelidir.

(Cevap B)

UNUTMA!

Doğrusal Programlama	Modüler Programlama
 <ul style="list-style-type: none"> • Ardışık, sıralı, ön koşul, ilişkili konular • Sıra belli, geri dönüş yok 	 <ul style="list-style-type: none"> • Konular öbekler halinde düzenlenir. • Sıra esnek • Sürecin sonunda tüm modüller işlenir, çıktı belli

UNUTMA!

Program Değerlendirme

Program değerlendirme, eğitim programını veya programın herhangi bir ögesini kabul etmek, değiştirmek ya da çıkarmak kararını almak amacıyla ölçme amaçlarıyla bilgi toplamak, bunları ölçütlerle karşılaştırmak ve programın etkililiği konusunda karar vermektir. Program değerlendirme eğitim programının kalite kontrolüdür.

1. Program değerlendirme, uygulanmış olan programın etkililiği hakkında karar verme sürecidir. Ertürk, değerlendirmeyi geliştirmenin son ve tamamlayıcı halkası olarak eğitim hedeflerinin gerçekleştirme derecesini tayin etme süreci olarak tanımlamaktadır. Program değerlendirme, genelde programa dayalı eğitim kaynaklarını kabul etme, değiştirme ya da ortadan kaldırma kararının verebileceği bilgileri içermektedir. Değerlendirme sonuçları, program geliştirme uzmanlarına programa devam, gözden geçirme ya da yeni bir aşamaya geçme konusunda bilgi vermektedir.

(Cevap D)

2. Yeni program anlayışı geleneksel ölçme değerlendirme yaklaşımından uzaklaşmıştır. Test esasına dayalı, objektif ölçmelerin önemsendiği, öğretmen merkezli ve ürün odaklı ölçme değerlendirme anlayışı terk edilmiştir. Bunun yerine ölçme ve değerlendirme öğrenmenin bir parçası olarak görülmüş, öğrencinin sürece etkin katılımı önemsenmiştir. Üst düzey düşünme becerilerinin ve öğrenme sürecinin değerlendirilmesine de olanak veren alternatif yaklaşımlar önem kazanmıştır.

(Cevap C)

3. Bireylere kazandırılması öngörülen bilgi, beceri, değer, tutum ve alışkanlıklar eğitim programının hedef (kazanım) boyutunu oluşturmaktadır. Hedefin temel belirleyicileri birey, toplum, konu alanı ve doğadır. Eğitim hedeflerini temele alınan felsefeden bağımsız düşünemeyiz. Aynı şekilde kültürel özelliklerden ayırıştırılmış hedef söz konusu olamaz.

(Cevap E)

4. Soruların cevaplarının karşılığı olan eğitim programının ögeleri şunlardır.
 - I. Hedef
 - II. Eğitim durumları
 - III. İçerik

(Cevap D)

5. Eğitim programının soru metninde tanımlanan ögesi "eğitim durumları"dır. Eğitim durumları boyutunda "nasıl" öğretelim sorusu cevaplanmaya çalışılır. Eğitim durumları, amaçların işaret ettiği özellikleri kazandırmaya hizmet edecek öğrenme-öğretme durumlarının seçilmesi ve örgütlenmesidir. A seçeneğindeki hedef boyutu, "neden ve niçin öğretelim?" sorusunun yanıtının arandığı, bireylere eğitim yoluyla kazandırılmak istenen özelliklerle ilgili programın yapısal boyutlarından ilkidir. B seçeneğindeki içerik boyutu, belirlenen amaçlara ulaşmak için "ne öğretelim?" sorusuna yanıt aranan boyuttur. D seçeneğindeki ölçme ve değerlendirme, "ne kadar öğrenildi?" sorusunun yanıtının arandığı, öğrenende gözlemeye karar verdiğimiz istendik davranışların kazanılıp kazanılmadığı hakkında bir yargıya ulaşıldığı boyuttur.

(Cevap C)

6. Bir eğitim programının öğrenci ihtiyaçlarına cevap vermesi, günlük yaşamda karşılığının olması işlevselliştir. Verilen örnek durumda Burak'ın aldığı eğitim onun mesleki yaşamdaki ihtiyaçlarına cevap vermemektedir.

(Cevap A)

UNUTMA!

Eğitim Programı Geliştirme Süreci

- a) **Planlama:** alışma gruplarını oluşturma, planlama, ihtiyaç analiz
- b) **Tasarılama:** Hedef, içerik, eğitim durumu, sınama durumu oğelerini oluşturma
- c) **Deneme:** Tasarısı oluşturulan programın deneme uygulaması (pilot uygulama)
- d) **Değerlendirme:** Programın etkililiği hakkında karar verme
- e) **Düzeltilme:** Programın eksik ve aksaklıklarını giderme
- f) **Yaygınlaştırma:** Programı tüm ölkede yaygın şekilde kullanma

7. Eğitim programı hedef, içerik, eğitim durumları ve sınama durumları arasındaki dinamik ilişkiler bütünüdür. Programın bir oğesinde gerçekleşecek bir değişlik diğer oğelerinde değişmesini gerektirir.

(Cevap C)

8. Modöler programlama yaklaşımına göre içerik öbekler halinde düzenlenir. Bu öbekler işleniş sırası açısından esnektir. Öğrenci bu öbekleri istediği sıra ile öğrenebilir.

(Cevap C)

9. Eğitim programlarının geliştirilmesi bir zorunluluktur. Eğitim sürekli ilerlemeyi gerekli kılar. Çünkü zaman içerisinde toplum, birey ve bilgi bağlamında gereksinimler değişmektedir. Bu değişmeyi takip etmek ve değişen ihtiyaca cevap vermek için eğitim programları geliştirilmelidir. Merkezi sınavlar program bütünlüğü açısından işlevsizdir. Program bütünlüğünü sağlayacak olan temele alınan felsefedir.

(Cevap E)

10. Ön koşul öğrenmeler gerçekleşmeden yeni öğrenmeler mümkün değildir. Özellikle ön koşul öğrenmelerin yoğun olduğu ders programlarında içeriğin taksonomik olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

(Cevap A)

11. Geleneksel eğitim felsefelerinden olan Esasicilik idealizm ve realizmi temele alır. Bu akıma göre eğitimin doğasında sıkı çalışma ve zorlama vardır. Zihinsel disiplini temele alan esasicilik ezbere ve öğretmen otoritesine dayanır.

(Cevap B)

12. İçerik düzenleme ilkelerinden alıştırma ilkesine göre içerikte sorular bulunmalıdır. Ünite başında hazırlık ve ön koşul öğrenmeleri tespit etmek ünite sonunda da biçimlendirme amaçlı sorular yer almalıdır.

(Cevap A)

13. Psikomotor (devinişsel) alan basamaklarından beceri haline getirme düzeyinde birey beceriyi kuralına uygun, hatasız ve yardımsız biçimde yapabilir. Beceri haline getirme kişi performansı öğretmenin kılavuzluğu olmadan gerçekleştirebilir.

(Cevap E)

UNUTMA!

Değişken

Sürekli:

İki birim arasında sonsuz bölünebilir. Boy uzunluğu 170-171 cm arasında sonsuz bölebiliriz.

Süreksiz:

İki birim arasında bölünme şansı yoktur. Örneğin kardeş sayısı

Nicel:

Sayılarla ifade edilebilen değişken

Nitel:

Betimlemelerle, sıfatlarla ifade edilen değişken

1. Ölçmeye konu olan özelliğin araya başka bir özellik konulmadan gözlenmesi doğrudan ölçmedir. Doğrudan ölçmede ölçülen özellik ile gözlenen özellik aynıdır. Sayma doğrudan ölçmedir ve temel ölçme olarak kabul edilir. Ölçme sonucunda sağlıklı görevlisi nabız sonucunu 'atıyor' olarak ölçmüştür. Ölçme sonucunun betimlemelerle ifade edilmesi sınıflama ölçüğüdür.

(Cevap B)

2. Nicel değişken sayılarla ifade edilebilen değişkenlerdir. Süreksiz değişken ise iki nokta arasında başka değer alamayan, iki ölçüm arası farklı büyüklüklere bölünemeyen değişkendir. Nefes sayısı/sayma niceldir. Süreksizdir, örneğin 2 ve 3 arasında bir değer alması mümkün değildir.

(Cevap C)

3. Yıllık metrekareye düşen yağış miktarı türetilmiş bir ölçmedir. Alan ölçümü ve yağış miktarının ikisi de mutlak sıfır gerektirdiği için ölçmede mutlak sıfır olacaktır. Ölçüt olarak değerlendirdiğimizde de mutlak bir ölçüt söz konusudur.

(Cevap D)

4. Ölçme bir özelliğin gözlenip sayı ve sembollerle ifade edilmesidir. A seçeneğinde pozisyon özelliği müdür yardımcısı betimlemesi (sembol) ile ifade edilmiştir, sınıflama ölçüğü ile verilmiştir. B ve C seçeneklerinde sıralama ölçüğü ile verilen ölçme vardır. D seçeneğinde de doğru cevaplanan yanıt sayısı ölçülmüştür. E seçeneğinde ise sadece ölçme yoktur, burada bir karar vardır. E bir değerlendirme sonucudur.

(Cevap E)

5. Bir araştırmada etkisi incelenen değişken yani araştırmada neden konumunda olan değişken bağımsız değişkendir. Araştırmada etkilenen, sonuç konumunda olan değişken ise bağımlı değişkendir. Bu araştırmada neden-sonuç ilişkisi (yani bağımsız-bağımlı değişkenler) beslenme-kolesterol şeklindedir. Buna göre beslenme bağımsız, kolesterol düzeyi bağımlı değişkendir.

(Cevap B)

6. Ortamı dinleyip ses durumu ile ilgili olarak gürültü-lü-gürültüsüz ölçümü yapmak doğrudan bir gözlem ile yapılır yani doğrudan ölçmedir. Sınıfın ders işleme için uygun olup olmadığı kararı sadece bu ölçme sonucuna göre verilmiştir, mutlak değerlendirme söz konusudur.

(Cevap A)

UNUTMA!

Birim: Bir ölçme aracının/ölçeğin en küçük parçası, ölçeğin bölümleri birimdir. Üç tür birim vardır.

a) Doğal birim: Temel ölçmede kullanılan birimdir. Sayma-sayısı-tane doğal birimdir.

b) Yapay birim: Büyüklüğü karara bağlanmış birim. cm, km, gram, puan yapay birimdir.

c) Türetilmiş birim: Türetilmiş ölçmede kullanılır, iki ya da üç birim arasında matematiksel cm^2 , m^3 , km/s türetilmiş birimdir.

7. Ölçme kuralı, bir ölçme sürecinde uyulması gereken kısıtlamaların belirlenmesidir. Ölçme kuralı kısaca ölçme işleminin nasıl yapılacağıın belirlenmesidir. Verilen örnekte bir gözlem listesi kullanılacak olması, listenin 20 maddeden oluşması, her gözlenecek özellik için 5 puan verilmesi gibi unsurların hepsi ölçme kuralıdır.

(Cevap B)

8. Verilen örnekte kullanılacak gözlemsel araç sonucunda öğrenci için bir sosyal beceri düzeyi puanı ortaya çıkacaktır. Bu sonuçta mutlak sıfır olmayacağı için eşit aralıklı ölçek ortaya çıkacaktır.

(Cevap C)

9. Ayak, kulaç, karış, sayma sayıları doğal birimlerdir. Uzunluk ölçümü doğrudan bir ölçmedir. Bu ölçmede uzunluk yine bir uzunluk kullanılarak ölçülür. Ölçülen özellik ile gözlenen özellik ayırdır.

(Cevap A)

10. Bir ölçme işleminde kullanılacak birimde üç temel özellik aranır; Eşitlik, Genellik ve Kullanışlılık. Eşitlik araçtaki tüm birimlerin birbirleriyle aynı büyüklükte olması, kullanılışlılık ise ölçülen büyüklükle uyumlu olmasıdır. Genellik ise aynı ölçme için her yerde aynı birimlerin kullanılmasıdır. Uzunluk ölçümü için metre santimetre kullanma, ağırlık için kg gr kullanma kullanılışlılık ile ilgilidir. Kg denince aklımızda bir büyüklük canlanır. Kg, gr, metre gibi birimler ülkemiz için genelliği olan birimlerdir.

(Cevap C)

11. Eşit oranlı ölçek eşit birimlerle bölünmüş ve mutlak sıfırın olduğu ölçektir. Oranlı ölçeği eşit aralıklı ölçekten farkı sıfır noktasıdır. Mutlak sıfır gerçek hiçlik yokluk anlamındadır, ölçmenin sıfır olması o özelliğin hiç olmadığı anlamını taşımaktadır. Buna göre A seçeneğinde doğru sayısı ölçümü doğrudan ölçmedir. 0 tane demek hiçliktir, mutlak sıfırdır ve bu ölçek de oranlı ölçektir.

(Cevap A)

12. Kullanılan ölçütüne göre değerlendirme mutlak ve bağıl olarak ikiye ayrılır. Mutlak ölçütte birey sadece kendi performansı ile değerlendirilir. Bağıl değerlendirmede ise ölçüt grup performansına göre belirlenir. Sıralama esaslı ölçüt bağıl ölçüttür. İlk 200 içinde olmak bağıl ölçüttür.

(Cevap A)

UNUTMA!

Ölçüte Göre Değerlendirme Türleri

Mutlak:

Değerlendirme önceden belirlenmiş kesin bir ölçüte göre yapılır. Program hedeflerinin ölçüt olarak belirlenmesi mutlaktır.

Bağıl:

Ölçüt grup performansına göre belirlenir. Ortalama, ortanca ve sıralamaya dayalı ölçütler bağlıdır.

1. Araştırmada etkisi incelenen, neden konumunda olan değişken bağımsız değişkendir. Verilen örnek araştırmada V diyagramı kullanımının kazanım gerçekleşme düzeyi üzerindeki etkisi incelenmektedir. Buna göre V diyagramı kullanımı bağımsız değişkendir.

(Cevap A)

2. Ölçme kuralı ölçme işleminin nasıl yapılacağı ve uyulacak kısıtlamaların belirlenmesidir. Testte kaç soru olacağı, her sorunun kaç puan değerinde olacağı ve nasıl uygulanacağı gibi hususlar ölçme kuralıdır. Hazırlanan araçla yapılan gözlem sonucu puanların ortaya konması ölçmedir. Ölçme işlemi sonucunda alınacak karara ilişkin belirlenecek baraj ise ölçüttür.

(Cevap B)

3. Amacına göre değerlendirme üçe ayrılır: Tanılayıcı, biçimlendirici ve düzey belirleyici. Öğretim sürecinin başlangıcında öğretimi planlamak, öğrencilerin giriş davranışlarını tespit etmek ya da bir programın gerekliliklerine sahip öğrencileri seçmek amacıyla yapılan değerlendirmelere tanılayıcı değerlendirme denir.

(Cevap A)

4. Bağıl değerlendirme grup ölçülerinin ölçüt olarak kullanıldığı değerlendirmedir. Grubun ortalaması, ortancası gibi verilerin kullanılması ve sıralamaya dayalı (ilk 50 gibi) ölçütler bağıl ölçütlerdir. Bağıl değerlendirmede bireyin performansı grup performansı ile karşılaştırıldığında rekabeti artırır. Bağıl değerlendirme seçme amacıyla yapılan, başvuranın çok seçilecek kişinin az olduğu durumlarda kullanılmalıdır.

(Cevap D)

5. Bir eğitim programının etkililiği hedefleri kazandırma düzeyi ile ilgilidir. Program etkililiğini değerlendirmek için de kullanılacak en temel ölçüt hedefler olmalıdır.

(Cevap D)

6. Dolaylı ölçme, ölçülecek özelliğin göstergelerine bakılarak yani farklı özellikleri gözlemleyerek yapıldığı ölçmedir. Örneğin başarıyı bir testle ölçme, test maddelerine verilen cevabın başarının göstergesi olduğu varsayılarak ölçme yapılır. Kütükteki halka sayısının ağaç yaşılanın göstergesi olduğu düşünülür, mürekkep lekelerine verilen cevapların kişiliğin yansıması. Bu ölçmeler dolaylı ölçmedir.

(Cevap C)

UNUTMA!

ÖLÇEK TÜRLERİ

Sınıflama:

Nesnelerin özelliğe sahip olup olmamalarına göre gruplandırılmasıyla oluşturulur. Nitelik bildirimdir.

Sıralama:

Sahip oluş derecesine göre sıra numarası verilerek oluşturulur. Sahip oluş derecesini azlık-çokluk açısından verir. Miktar ve fark bilgisi vermez.

Eşit aralıklı:

Belirlenmiş bir sıfır noktası ve eşit birimler vardır. Miktar ve fark bilgisi verir. Bağıl sıfır başlangıç noktası

Oranlı:

Gerçek sıfır ve eşit birimler. Oranlama ve kat bilgisi verir.

7. Değişkenleri ifade edilmişlerine göre sayısal ve kategorik olarak sınıflayabiliriz. Sayısal değişkenler sürekli değişkendir, sürekli değişken iki birimi arasında sonsuz bölünebilir şanslı olan değişkendir. Kategorik değişken ise nesnelere sınıflama ile elde edilen değişkendir. Sayı ile ifade ediliyor olsa da sayıların anlamı niceliksel değil sınıf belirtmek içindir. İllere verilen plaka kodları da bu şekildedir.

(Cevap A)

8. Ölçeklerde mutlak ve bağıl sıfır olmak üzere iki başlangıç noktası kullanılır. Mutlak sıfır gerçek bir yokluk ve hiçlik anlamını taşımaktadır. Yani ölçme sonucunun 0 olması ilgili özelliğin hiç olmadığı anlamını taşımaktadır. Örneğin hızın 0 olması hızın olmadığı anlamını taşımaktadır. Seçeneklerde verilen diğer ölçme işlemlerinde bağıl sıfır kullanılmaktadır.

(Cevap D)

9. Öğretimde değerlendirme amacına göre üçe ayrılır. Tanılayıcı, biçimlendirici ve düzey belirleyici. Tanılayıcı değerlendirme öğretim sürecinin başlangıcında öğrencilerin önkoşul öğrenme düzeylerini tespit etmek, giriş davranışlarını kontrol etmek ve süreci planlamak için yapılır. II numaralı amaçta tanılayıcı değerlendirme söz konusudur. Biçimlendirici değerlendirme ise süreç devam ederken eksikleri belirlemek-gidermek, öğretimin etkililiğini kontrol etmek için yapılır. I numaralı amaç biçimlendirici değerlendirme kapsamındadır.

(Cevap C)

10. Yapay birim büyüklüğü kararlaştırılmış, ne kadar olacağı insanlar tarafından belirlenmiş birimdir. Örneğin bir kg ne kadar bir ağırlık olacağı belirlenmiştir. Eğitimde kullanılan puan da tanımlanmış bir birimdir. B, C ve D seçeneklerindeki 'tane, sayısı, sayma' birimleri doğal birimdir. E seçeneği yapay birimdir ancak bağıl sıfır söz konusudur. A seçeneğindeki örnekte yapay birim ve mutlak sıfır vardır.

(Cevap A)

11. Bağıl ölçüt bireyi grup normları ile değerlendirmedir. Sıralamaya dayalı, bireyi grup performansı ile karşılaştırmaya dayalı ölçütler bağıl ölçütlerdir. Bağıl ölçüt eğitimde seçme amaçlı yapılan sınavlarda kullanılmalıdır. Çok kişinin girdiği az kişinin seçileceği programlara öğrenci seçerken bağıl ölçüt kullanılır.

(Cevap B)

12. I numaralı ölçme sıralama ölçeği ile verilmiştir. Karşılaştırmaya (daha çok, daha az) fırsat verir ancak sıralama ölçeğinde ölçümler arası fark bilgisi bulunmaz. II numaralı ölçek oranlıdır, çünkü burada mutlak sıfır söz konusudur. III numaralı ölçme işleminde ise mutlak sıfır yoktur, başarı puanı eşit aralıklı ölçek ile ifade edilir.

(Cevap B)

UNUTMA!

DEĞERLENDİRME (Amacına Göre)

Tanımlayıcı:

Önkoşul öğrenmeleri, hazırbulunuşluk düzeyini tespit etmek amacıyla yapılır. Öğretimi planlama ve öğrenci seçmek içindir. Sürecin başlangıcında

Biçimlendirici:

Süreç devam ederken öğretim eksikliklerini-yanlışlarını tespit etmek amacıyla yapılır. Öğretimi tamamlamak içindir.

Düzy belirleyici:

Öğretim sürecinin sonunda öğrencilerin ulaştıkları düzeyi görmek amacıyla yapılır. Ürün, sonuç değerlendirilir.

1. Bağlı ölçüt grup performansına göre belirlenen ölçütür. Bağlı değerlendirme bireyin performansı gruptaki diğer bireylerin performansı ile karşılaştırılarak yapılır. Zeka değerlendirmeleri de bağlıdır yani normatiftir. Normal tanımlaması da ortalama anlamındadır. Bu açıdan A seçeneğindeki örnek bağlı ölçütle yapılan bir değerlendirme değildir.

(Cevap A)

2. Yapılan sertifika değerlendirmesi bir kurs ve eğitim programının sonunda belge vermek, mezun etmek ve programdan çıkış düzeyini belirlemek amaçlıdır. Bu açıdan amacına göre düzey belirleyici değerlendirme söz konusudur. Düzey belirleyici değerlendirme diğer adı da summatif değerlendirme değildir. Teorik sınavdan 60 ve üzeri alanlar ya da 70 puan ve üzeri alanlar ölçüt olarak mutlaklır.

(Cevap B)

3. Türetilmiş ölçme iki ayrı ölçülen nitelik üzerinde yapılan işlemler yardımıyla yeni bir ölçme sonucuna ulaşmadır. (Örneğin Hız=km/saat (yol / zaman) veya Yoğunluk = Kütle/hacim gibi) Alan ölçümü ve bağlı nem ölçümü türetilmiş ölçmedir.

(Cevap C)

4. Renklere göre sınıflama ya da uzunluklarına göre sıralamada ölçme işlemi doğrudan gözlem ile gerçekleştirilir. Bu ölçme işlemlerinde araya başka bir özellik koyulmadan renk ya da uzunluk doğrudan gözlemlenir.

(Cevap C)

5. Ölçmeye konu olan özelliğin onunla ilgili olduğu düşünülen başka bir özelliğin gözlenerek ölçülmesi dolaylı ölçmedir. Mesut Bey rüzgârın şiddetini rüzgârgülünün dönüşünü gözleyerek ölçmüştür. Gözlediği özellik rüzgârgülünün dönmesi ölçtüğü özellik ise rüzgâr şiddetidir. Bu ölçme sonucunu ifade ederken 'çok şiddetli' betimsel ifadesini kullanmıştır. Ölçülen özelliğin sıfatlarla betimlenmesi sınıflama ölçüğüdür.

(Cevap A)

6. Ölçme sonuçlarının bir ölçütle karşılaştırılıp bir karara varma süreci değerlendirme olarak tanımlanır. Ölçme ise ölçülmek istenen niteliğin sayı ve sembollerle ifade edilmesidir. Bu açıdan ölçme işlemi bir betimleme değerlendirme ise bir yargılamadır. Seçeneklerdeki ifadelerden A ve B seçeneğindeki ifadeler ölçme C seçeneği değerlendirme D ve E seçenekleri ise ölçme kuralının yani ölçmenin nasıl yapılacağına ortaya konmasıdır.

(Cevap C)

7. Oranlı ölçek mutlak sıfır noktasının bulunduğu ölçeklerdir. Mutlak sıfır noktası ölçülen özelliğin gerçek anlamda hiç olmadığı, yokluğu anlamını taşımaktadır. Oranlı ölçeklerde gerçek özelliklerin oranı ile ölçme sonuçlarının oranı eşittir. Süre ölçümü oranlı ölçekdir. Çünkü 0 sn ya da 0 dakika vb. ölçülen özelliğin hiç olmadığı sürenin hiç geçmediği anlamındadır. Unutmamak gerekir ki zaman ölçümü eşit aralıklı ölçektir. Süre ölçümü ile karıştırmamak gerekir.

(Cevap D)

8. Soru metninde özellikleri verilen ölçek türü "eşit aralıklı ölçek"tir. Eşit aralıklı ölçek, Belli bir başlangıç noktası ve belirli bir özelliğe sahip oluş derecesi bakımından sıralar arasındaki aralıkların eşit olduğu ölçeklerdir. Birimleri birbirine eşit ve göreceli (izafi) bir sıfır noktasının bulunduğu ölçeklerdir. Sıfır keyfidir yokluğu temsil etmez.

B seçeneğindeki eşit oranlı ölçekler, gerçek (mutlak) sıfır noktası olan ve birimleri birbirine eşit ölçeklerdir. Eşit oranlı ölçekte sıfır değeri gerçek anlamda yokluğu, ölçülen değişkenin var olmadığını gösterir. Bu ölçekte sıfır gerçek anlamındadır.

C seçeneğindeki sınıflama ölçeği (adlandırma), ölçmede kullanılan en basit ölçektir. Bu ölçek objelerin ya da gözlenen değişkenlerin ölçülen özellikler bakımından sınıflara ayrılmasıdır. Bu ölçeğin ne başlangıç noktası (sınıf noktası) ne de birimi vardır. Bir sınıftaki öğrencileri "kız", "erkek", okuldaki öğrencilerin birbirinden farklı olduğunu bildirmek için farklı numaralar vermektir.

E seçeneğindeki sıralama ölçeği, ölçülen özelliğe sahip olma dereceleri bakımından kendi grubu içindeki sıralarını göstermekle birlikte, böylece bir sıranın ardışık olan ölçümler arasındaki farkın miktarını da göstermeyen ölçeklerdir.

(Cevap A)

9. I numaralı ifade zaman ölçümüdür. Zaman ölçümünde mutlak sıfır olmadığı için eşit aralıklı ölçektir. II numaralı ifadede verilen 14A değerinin sayısal bir değeri yoktur yalnızca sınıf ve ad belirtir. III numaralı ifade süre ölçümüdür. Süre ölçümünde mutlak sıfır söz konusudur, ölçümler arasında oranlama yapılabilir (20 dakika 10 dakikalık sürenin gerçek anlamda iki katıdır)bu sebepten dolayı eşit oranlı ölçektir.

(Cevap A)

10. Dolaylı ölçme: Ölçülen özelliği kendisiyle ilgili olmayan yani kendisine benzer olmayan bir özelliklerle karşılaştırarak ölçmeye denir.

Öz yeterlilik algı düzeylerini belirlemek ve zeka düzeylerini ölçmek dolaylı ölçmedir.

(Cevap E)

11. Adlandırma (sınıflama) ölçeği ölçmelerde kullanılan en basit düzeydeki ve en az anlam içeren bilginin elde edilebileceği ölçektir. Nesnel ortak özelliklerine göre gruplanarak elde edilir. Bu ölçekten elde edilen sonuçlar üzerinde herhangi bir matematiksel işlem yapılamaz. Sonuçlar nitel olduğu için sadece gruplanabilir. Ölçme sonuçlarıyla karşılaştırmalar yapılamaz.

(Cevap B)

12. Nesnelere ya da kişilerin ölçülmek istenen özelliğe sahip olma dereceleri bakımından sıralanmasıyla oluşturulan ölçeklere "sıralama ölçekleri" denir. Sıralama ölçekleri azlık-çokluk bilgisi verir ancak miktar ve fark bilgisi vermez.

(Cevap A)

13. I numaralı ölçmede hız oranlı ölçek ile verilmiştir. Burada mutlak sıfır söz konusudur. II numaralı ölçme sınıflama ölçeği ile verilmiştir. Buradaki sayının sayısal bir değeri yoktur sadece adlandırma amaçlıdır. III numaralı ölçme ise sıralama ölçeği ile verilmiştir. Sıralama ölçeklerinde azlık çokluk bilgisi vardır ancak fark bilgisi yoktur.

(Cevap C)

UNUTMA!

ÖLÇEK	TEMEL İŞLEMLER	İSTATİSTİK
Sınıflama	Farklılık ya da benzerliği belirleme	<ul style="list-style-type: none">• Frekans• Tepe Değer• Yüzde
Sıralama	Azı çoğu veya küçüğü büyüğü belirleme	<ul style="list-style-type: none">• Ortanca• Yüzdeler• Sıra farkları korelasyon katsayısı
Eşit Aralıklı	Farkları belirlemek	<ul style="list-style-type: none">• Ortalama• Standart sapma
Oranlı	Oranları belirlemek	<ul style="list-style-type: none">• Matematiksel ve istatistiksel her türlü işlem

1. Öğretmen yaptığı değerlendirmede sıralamaya dayalı bir ölçüt kullanmıştır, bu ölçüt bağıldır. Çünkü öğrencinin seçilmesinde diğer öğrencilerin performansı da etkilidir. Yapılan değerlendirme yarışma hazırlığı programına öğrenci seçmek içindir bu sebeple amaç tanıma ve yerleştirmedir.

(Cevap C)

2. Değer biçme amacıyla yapılan değerlendirmeler öğretim süreci sonunda öğrencinin başarı düzeyini ortaya koymak için yapılır. I ve II numaralı değerlendirme amaçları biçimlendirme ve yetiştirmeye yöneliktir. Summatif değerlendirme de denir. Amaç, öğrencinin tamamlanan eğitim sonucundaki seviyesini, ulaştığı noktayı bildirmektir. Asıl amaç not vermektir. Bitirme sınavları, finaller, uzmanlık sınavları değer biçme amacıyla yapılır.

(Cevap D)

3. I numaralı değişken "sayısı" oranlı ölçektir. Mutlak sıfır vardır. Sayma temel ölçmedir ve oranlı ölçektir. II numaralı ölçek "puanı" eşit aralıklıdır. Tutum, ilgi, zeka, başarı gibi ölçmelerde puan ile ifade etme eşit aralıklıdır. Bu ölçmede bağıl sıfır söz konusudur.

(Cevap A)

4. Ünite testlerini Nazım Öğretmen eksik öğrenmeleri tespit etmek amacıyla kullanmaktadır. Öğrenme eksiklerini ve yanlışlarını tespit etmek ve öğretimin niteliğini artırma amacıyla öğretim devam ederken yapılan bu değerlendirmeler biçimlendirici değerlendirmedir.

(Cevap D)

5. Biçimlendirici değerlendirme süreç içerisinde öğrenme eksiklerini ve varsa öğrenme yanlışlarını tespit etmeye yöneliktir. Biçimlendirici değerlendirmede amaç ölçmekten ziyade öğrenme eksiklerini tamamlama, yanlışları düzeltmeyle öğretimi geliştirmektir. Nesrin Öğretmen de süreç içerisinde öğrencilerin öğrenme düzeylerini ortaya koymaya yönelik biçimlendirici bir değerlendirme çalışması gerçekleştirmiştir.

(Cevap A)

6. Yapılan seçme iki aşamalıdır. İlk aşamada mutlak ölçüt (90 üzerinde olanlar sınava girebilir) kullanılmıştır. Burada uygun olmayan bir durum yoktur. Ancak ikinci aşama yani seçme aşamasında bağıl ölçüt kullanılmalıydı. (ilk 20 kişi)

(Cevap D)

7. Değerlendirmenin yerinde ve doğru yapılabilmesi şu koşullara bağlıdır.
- Uygun araçlarla elde edilmiş güvenilir ölçme sonuçları
 - Değerlendirmenin amacına uygun belirlenmiş ölçüt
 - Ölçme sonuçları ile ölçütün doğru karşılaştırılması
 - Doğru bir karar

Verilen örnek durumunda tanılayıcı bir değerlendirme yapılmıştır. Ancak burada mutlak ölçüt kullanılmalıydı. Çünkü önemli olan öğrencilerin birbirlerine göre başarıları değil eksik öğrenmeleridir.

(Cevap C)

8. Dolaylı ölçme, ölçülecek özelliğin doğrudan gözlemlenebilme imkanının olmadığı durumlarda farklı özellikler gözlemlenerek yapılır. Dolaylı ölçme sonuçlarına dolaylı ölçmelere göre daha fazla hata karışır ve yorumlaması daha güçtür.

(Cevap B)

9. I numaralı öncülde hatırlama düzeyi ölçmesi doğrudan ölçülemeyecek bir özelliktir. Bu özelliğin test ile ölçülmesi dolaylı ölçmedir. II numaralı öncülde ölçmeye konu olan özellik hatırlanan kavram sayısıdır. Sayma işlemi doğrudan ölçmedir.

(Cevap B)

10. Çağdaş eğitimde ölçme ve değerlendirme öğrenme öğretme etkinliklerinin ayrılmaz bir parçası olarak görülür. Temel amaç sıralamak, karşılaştırmak, kıyaslamak, değer biçmek değildir. Bu amaçlar geleneksel ölçme değerlendirmeler içindir. Çağdaş eğitimde ölçme gelişim ve öğrenmeleri desteklediği ölçüde verimlidir.

(Cevap E)

11. İki şeyin özellik açısından birbirinden büyük ya da küçük olması yani birbirine eşit olmaması asimetrikliktir. Yani şu şekilde asimetriklik özelliğini gösterebiliriz. $A > B$ ise $B < A$, $A \neq B$. Verilen örneklerden I numaralı olan bu özelliği göstermektedir. Geçişlilik ise şöyle gösterilir. $A > B$, $B > C$ ise $A > C$. II numaralı örnek geçişliliğe uygundur.

(Cevap C)

UNUTMA!

HATA KAYNAKLARI:

Ölçmeciden kaynaklanan hatalar: Öğretmenin puanlamada hata yapması

Ölçme aracından kaynaklanan hatalar: Testte bir sorunun hatalı olması

Ölçme yönteminden kaynaklı hatalar: Yanlış araç seçimi. Ölçülecek özelliğe uygun olmayan yaklaşımlar başarının ilgi envanteriyle ölçülmesi gibi

Ortamdan kaynaklanan hatalar: Ortamın ölçme için uygun olmaması. Aşırı sıcak ortamda dikkat ölçme gibi

Ölçülen kişi/özellikten kaynaklı hatalar: Ölçülen kişinin ilgi ölçme için uygun olmaması. Hasta, uykusuz, yorgun olma gibi. Kararsız, çok değişken özelliklerin ölçülmesine daha çok hata karışır.

1. Ölçme sonuçlarına üç tür hata karışmaktadır: Sabit, Sistematik, tesadüfi. Sistematik hata sonuçlara belirli bir oranda karışan hatadır. Sonuçlara karışan hata miktarı bellidir ancak sabit hatadaki her ölçme sonucunda aynı miktarda değildir. Verilen örnek durumda soru tekrar basılmıştır. Soruya doğru cevaplayanlar ekstradan puan almış ve onların puanlarına hata puanı karışmıştır.

(Cevap D)

2. Ölçme sonuçlarında ne oranda etki ettiği belli olmayan, miktarı tespit edilemeyen ve sonuçlardan arındırılmayan hatalar tesadüfi hatalardır. Verilen örnek durumda uygun olmayan koşullarda sınava girmek öğrencilerin performansını olumsuz etkilemiş ve puanlarına hata puanı karışmasına neden olmuştur. Ancak burada öğrencileri ne kadar etkilediği ve ne kadar düşük puan almalarına neden olduğunu tespit edebilmek mümkün değildir, bu yüzden karışan hata tesadüfi hatadır.

(Cevap A)

3. Güvenirlik ölçme sonuçlarının tesadüfi hatalardan arınıklık derecesidir. Bir testte soruların güçlük düzeyleri sonuçların güvenirliliğini etkiler. Güç soruları testin başlangıcına koymak öğrencileri moral açısından olumsuz etkileyip sonuçların güvenirliliğini düşürebilir.

(Cevap E)

4. Soruda verilen örnek çalışmada test tekrar test yöntemi ile geliştirilen test için kararlılık cinsinden güvenilirlik hesaplanmıştır. Bulunan katsayı değeri oldukça düşüktür. Bu test sonuçlarına fazla hata karıştığını, sonuçların güvenilirlik düzeyinin düşük olduğunu gösterir. Bunun dışında test tekrar test yöntemi uygulaması da elde edilen katsayı değerini etkileyecektir. Eğer uygulamalar arasında zaman kısa olursa öğrenciler ilk uygulamadaki cevaplarını hatırlayacaktır. Bu durum da uygulama sonuçları arasındaki korelasyonun yüksek olmasına neden olacaktır.

(Cevap C)

5. Test yarılama yöntemi testin iç tutarlığı hakkında bilgi verir. Test yarılama yöntemi ile elde edilen katsayıdan testin bütününe güvenirliliği Spearman Brown formülü ile kestirilir.

$$r_x = \frac{2 \cdot r_{12}}{1 + r_{12}}$$

r_x = Testin bütününe güvenirliliği
r_{12} = İki yarı puanları arasındaki korelasyon (Yarılardan birinin güvenirliliği)

Buna göre örnekte verilen testin güvenirliliği

$$= 2 \cdot 0,40 / 1 + 0,40$$

$$= 0,8 / 1,4$$

$$= 0,57$$

(Cevap B)

6. Yapı, testin oluşumuyla ilgilidir. Testin oluşumu belirlediğimiz amaca hizmet ediyorsa, o testin yapı geçerliği yüksektir. Yani hazırlanan testteki tüm soruların ölçülmek istenen özelliklerle ilgili olması gerekir. Örnek durumda mesleki yöneltme envanterinin sağlıklı yöneltme için doğru sonuçlar verdiği, aracın amacına hizmet ettiği görülmektedir. Bu durum da aracın yapı geçerliğinin yüksek olduğunu gösterir.

(Cevap D)

7. Bir testin (sınav) ölçmek istediği özelliklerden oluşan konu evrenini dengeli biçimde örnekleyebilmesi gerekir. Kapsamına giren özelliklerin hemen hemen her birini gerçekten ölçen bir test, kapsam geçerliğine sahiptir. Testin kritik kazanımları yoklaması onun kapsam geçerliğinin yüksek olduğunu gösterir

(Cevap B)

8. Verilen örnek durumda bir konudan/üniteden sorulan sorular testten çıkarılmıştır. Bu doğrultuda test soru sorulmayan konu bölümlerini örnekleyemeyecektir ve kapsam geçerliği düşecektir. Diğer yandan test içeriği daha sınırlı konu içeriği yoklamasından dolayı homojenleşecektir. Homojen içeriği ölçen testlerin iç tutarlığı daha yüksek olur.

(Cevap E)

9. Öğrencinin puanının %1 hata payı (99 olasılıkla) ile üst sınırını bulabilmek için öncelikle sonuçlara karşın standart hata puanı hesaplanmalı.

$$\begin{aligned} S.H. &= S \cdot \sqrt{1-r} \\ S.H. &= 12 \cdot \sqrt{1-0,84} \\ S.H. &= 12 \cdot \sqrt{0,16} \\ S.H. &= 12 \cdot 0,4 \\ S.H. &= 4,8 \\ \%1 \text{ hata payı ile en yüksek puanı (\%99 olasılıkla puanın güven aralığının üst sınırı) hesaplamak için öğrenci puanına 3 tane standart hata puanı eklenmelidir.} \\ &= 45 + 3 \cdot (4,8) \\ &= 45 + 14,4 \\ &= 59,4 \end{aligned}$$

(Cevap E)

10. KR20 ve KR21 testin iç tutarlığı hakkında bilgi verir. Değerin +1'e yaklaşması güvenilirliğin/iç tutarlığın artmasına işaret eder. KR20 madde istatistiklerinden, KR21 ise test istatistiklerinden hesaplanır. KR21 kolay ve pratik yoldan bir hesaplamadır ve iç tutarlık iç alt sınır verir. Test maddelerinin güçlükleri arasında farklılıklar ne kadar azsa KR20 ve KR21 değerleri birbirlerine o kadar yakın olur.

KR-20	KR-21
<ul style="list-style-type: none"> • Madde analizinden güvenilirlik hesaplama • Daha sağlam bilgi verir. • Ayrıntılı madde analizi gerektirir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Test istatistiklerinden güvenilirlik hesaplama • Alt sınır verir. • Madde güçlükleri birbirine yakınsa işe yarar • Hesaplaması daha kolay
<ul style="list-style-type: none"> • Her ikisi de iç tutarlık verir. • Doğru 1, Yanlış 0 şeklinde puanlanan testlerde kullanılır. 	

(Cevap B)

11. Tesadüfi hatanın fazla olması güvenilirliğin düşük olmasıdır. KR20 ve KR21 güvenilirliği iç tutarlık cinsinden verir. Buna göre en düşük değerlere sahip III numaralı test en düşük güvenilirlik düzeyine sahiptir.

(Cevap C)

12. Ölçme sonuçlarına ne yönde karıştığı bilinmeyen hatalar tesadüfi hatalardır. Bu tür hatalar bazı öğrencilerin puanını artırıcı bazı öğrencilerin puanını ise düşürücü yönde rol oynarlar. Örneğin sınav kâğıtlarını dikkatsizce okumak, sorulara verilen puanları dikkatsizce toplamak ve sınav ortamının uygun olmasından kaynaklanan hatalar bu tür hatalara örnektir

(Cevap D)

UNUTMA!**İç Tutarlık**

- Test yarılama, KR-20, KR-21 ve Cronbach Alfa yöntemleri güvenilirliği iç tutarlık cinsinden verir.
- İç tutarlık yükseldikçe;
 - güvenilirlik artar.
 - sonuçlara karışan tesadüfi hata azalır.
 - test ölçülen özellik açısından homojen özellik gösteriyor demek

1. Bir testin kararlı sonuçlar vermesi güvenilirliğinin yüksek olduğunu gösterir. Testin belirlenen amaç için uygun olmaması yani ölçmek istenen özellikleri ölçmemesidir ve bu da geçerliğinin düşük olduğu anlamını taşımaktadır. Buna göre güvenilirliği yüksek ancak geçerliğin düşük olduğu test III numaralı testtir.

(Cevap C)

2. Bir üst eğitim programına öğrenci seçmek demek bu programda başarılı olabilecek öğrenciyi iyi yordayabilmektir. Bu da testin yordama geçerliği olarak ifade edilir. Bir testin yordama geçerliği o testten elde edilen puanlarla testin yordamak için düzenlendiği değişkenin doğrudan ölçüsü olan ve daha sonra elde edilen ölçüt arasındaki korelasyondur. Verilen testlerden I ve V numaralı testlerin yordama geçerlikleri yüksektir, V numaralı testin kapsam geçerliği çok düşük olduğu için I numaralı test tercih edilmelidir.

(Cevap A)

3. Tesadüfi hata, gözlem birimlerine yönelik ölçmelere farklı miktarlarda karışan, sistematik olmayan ve kaynağı belirlenemeyen hata türüdür. Verilen örnekte tartıların daraları çoğu zaman alınmadığı için hatalı miktarlar ölçülmekte ve bu hatanın miktarının belli olmadığı belirtilmektedir. Miktarı belli olmayan hata tesadüfi hatadır. Hata ölçme işlemini yapan, ölçmeciden kaynaklanmaktadır.

(Cevap B)

4. Verilen örnekte Barış Bey öğrencilerin tek ve çift sorulardan aldıkları puanlar arasındaki korelasyonu hesaplamıştır. Kullanılan yöntem test yarılama ile güvenilirlik düzeyinin kontrol edilmesidir. Bu korelasyon değeri de testin iç tutarlığı hakkında bilgi verir. Hesaplanan değer 0,34 yani düşük olduğu için güvenilirliğin düşük, sonuçlara karışan hatanın fazla ve ölçülen özelliklerin heterojen olduğu yorumları yapılabilir.

(Cevap D)

5. Kapsam geçerliği, bir bütün olarak testin ve testteki her bir maddenin amaca ne derece hizmet ettiği dir. Bir testin kapsam geçerliği; o testteki toplam maddelerin ölçülecek davranışı ve konu içeriğini örnekleme derecesine ve testteki her bir maddenin ölçmek istediği davranışı ne derece iyi ölçtüğüne bağlıdır. Testte yer alan soruları ölçtükleri hedef davranışlar ve konular açısından dengeli biçimde belirlemek testin kapsam geçerliği içindir.

(Cevap C)

6. Verilen örnek durumda programın bozuk olmasından sonuçlara karışan hata belirli bir düzendedir ve miktarı bellidir yani sistematiktir. Sistematik hata ölçme sonuçlarından arındırılabilirdiği için sonuçların güvenilirliğini etkilemez ancak geçerliği düşürür. Buna göre sonuçların güvenilirliği etkilenmeyecek ancak geçerliği düşük olacaktır.

(Cevap A)

7. Tabloda standart sapma ve güvenirlilik düzeyleri verilen testlerin standart hata puanlarını hesaplayalım.

Standart sapma formülü

$$S.H. = S \cdot \sqrt{1-r}$$

Test I

$$S.H. = 5 \cdot \sqrt{1-0,64}$$

$$= 5 \cdot \sqrt{0,36}$$

$$= 5 \cdot 0,6$$

$$= 3$$

Test II

$$S.H. = 2 \cdot \sqrt{1-0,75}$$

$$= 2 \cdot \sqrt{0,25}$$

$$= 2 \cdot 0,5$$

$$= 1$$

Test III

$$S.H. = 12 \cdot \sqrt{1-0,84}$$

$$= 12 \cdot \sqrt{0,16}$$

$$= 12 \cdot 0,4$$

$$= 4,8$$

Test IV

$$S.H. = 7 \cdot \sqrt{1-0,36}$$

$$= 7 \cdot \sqrt{0,64}$$

$$= 7 \cdot 0,8$$

$$= 5,6$$

Test V

$$S.H. = 6 \cdot \sqrt{1-0,25}$$

$$= 6 \cdot \sqrt{0,75}$$

$$= 6 \cdot 0,85 \text{ (Yaklaşık)}$$

$$= 4,9 - 5,1 \text{ (Yaklaşık)}$$

Buna göre II numaralı test en düşük standart hata puanına sahiptir.

(Cevap B)

8. I numaralı testin standart hata puanını bir önceki soru çözümünde 3 olarak hesaplamıştık. %68 olasılıkla puanın güven aralığı için puana (40) 1 standart hata puanı ekleyip çıkarmalıyız.

$$\text{Alt sınır} = X - 1 \cdot S.H. = 40 - 1 \cdot (3) = 37$$

$$\text{Üst sınır} = X + 1 \cdot S.H. = 40 + 1 \cdot (3) = 43$$

37 alt sınır, 43 üst sınırdır.

(Cevap B)

9. Bir test hiçbir öğrenciye, cinsiyete ya da gruba soruları cevaplamada avantaj oluşturmamalıdır. Test maddeleri yalnızca ölçtükleri değişkenler açısından ölçüm yapmalıdır. Ölçülen değişken dışındaki özellikler cevaplayanlara avantaj sağlamamalıdır. Bu testin yansızlığı ile ilgilidir.

(Cevap D)

10. Görünüş geçerliği, bir ölçme aracının, ölçmek istediği değişkeni ne derece ölçebilir görüldüğü ile ilgilidir. Testin bütünü için gerekli olan görünüş geçerliği her bir soru içinde geçerlidir. Verilen örnekte grup sorularının hangi alan ve dersle ilgili olduğunu değerlendirmiştir. Yani sorular hangi konu ile ilgilidir. Bu da soruların ölçtüğü değil ölçüyor görüldüğü özellikle ilgilidir.

(Cevap E)

11. Verilen korelasyon tablosunda en yüksek düzeyde ilişki katsayısı -0,83'tür. Burada dikkat edeceğimiz nokta ilişkinin yönü belirtilmemesi, sadece en yüksek ilişki denmesidir. Matematik ve Tarih ders puanları arasındaki -0,83 en yüksek ilişkiyi göstermektedir.

(Cevap A)

12. İlişkinin yönü belirtilmediği, sadece en düşük ilişki sorulduğu için mutlak değeri açısından 1'e en yakın değeri bulmalıyız. Buna göre İngilizce ve Tarih ders puanları arasında hesaplanan 0,12 en düşük düzeyde ilişkiyi göstermektedir.

(Cevap C)

UNUTMA!

GEÇERLİK TÜRLERİ

Kapsam:

Testin ölçmek istediği davranış evrenini dengeli biçimde örneklemesi. Başarı testlerinde aranır.

Yapı:

Testin ölçmek istediği psikolojik özelliği tam ve doğru olarak ölçebilmesi

Yordama:

Testin gelecekteki durumu kestirebilme gücü. Seçme amaçlı testlerde aranır.

Görünüş:

Testin ölçtüğü özelliği ölçülebilir görünmesi.

1. Yapılan sınavda puanlar derecelendirme (1-6 arası puanlama) esasına dayandığı için içtutarlık katsayısının hesaplanması için cronbach alfa katsayısı kullanılabilir. Ayrıca dört soruluk test iki yarıya ayrılıp öğrencilerin ilk yarı ikinci yarı korelasyonları hesaplanıp eşdeğer yarılar yöntemi de kullanılabilir. Tek bir puanlayıcı kullanıldığı için puanlayıcı güvenilirliğine bakılamaz. Eğer birden çok puanlayıcı kağıtları puanlasaydı bu puanlamalar arası korelasyon hesaplanıp puanlayıcı güvenilirliği de bulunabilirdi.

(Cevap D)

2. Verilen örnek durumda uygulanan sınava ilişkin puanlayıcı güvenilirliği hesaplanmıştır. Puanlayıcı güvenilirliği sınav kağıdını puanlayan farklı puanlayıcıların verdikleri puanlar arası korelasyon hesaplaması ile bulunur. Bu katsayı testin objektifliği yani güvenilirliği hakkında bilgi verir.

(Cevap A)

3. Bahadır Öğretmen'in yaptığı inceleme kapsam geçerliğine yöneliktir. Kapsam geçerliği testin ölçmek istediği davranış evrenini dengeli biçimde örnekleyebilmesidir. Yani testte ölçülmek istenen konu ve ünitelerden bu konu ve ünitelerin bütün içerisindeki ağırlığına göre dengeli bir soru dağılımı olmalıdır.

(Cevap D)

4. Soruda verilen bilgide test sonuçlarının güvenilirliği test tekrar test yöntemi ile sınanmıştır. Katsayı kararlılık cinsinden yorumların ve oldukça yüksek düzeydedir. Bu doğrultuda şu yorumlar yapılabilir.

- Sonuçların güvenilirliği yüksektir.
- Ölçülen özellik kararlıdır.
- Başarı sıraları iki uygulamada birbirine yakındır.

(Cevap C)

5. Metin Bey'in ilk uygulamasında öğrencilerin bilmedikleri soruları tahmin ile doğru cevaplama olasılığı fazladır. Seçenek sayısının artması ya da örnekteki gibi doğru cevapların seçeneklere dağılımının rastgele düzenlenmesi tahmin ile doğru cevabı bulma olasılığını düşürür.

(Cevap D)

6. Güvenirlik; ölçme sonuçlarına hata karışmadan ölçme işleminin yapılabilmesi yani ölçme sonuçlarının tesadüfi hatalardan arınık olmasıdır. Buna göre A, B, C ve D seçeneklerindeki ifadeler güvenilirliği etkileyen faktörler ile ilgili iken, E seçeneğindeki "ölçme sonuçlarının hatalardan arınıklığı" ifadesi bir ölçme aracının güvenilirliğinin ne anlama geldiğinin açıklamasıdır.

$$\text{Tutarlılık} + \text{Duyarlılık} + \text{Kararlılık} = \text{Güvenirlik}$$

(Cevap E)

7.

Soruda bir ölçeğin gerçek değeri ile ölçülen değeri arasındaki farklılık sorulmaktadır. Soruda boş bırakılan yerlere baktığımızda “her öğrenciye 10 puan fazla verilmesi” tüm öğrencileri aynı yönde etkileyen ve hata miktarı her ölçme için aynı olan bir hata yapıldığı için “**sabit hata**”dır.

“Öğrencilerin sınavları puanlanırken derse devamlılığına göre arttırmak” ise, bütün ölçümler için sabit olmayan, ölçümleri farklı yönde etkileyen, ölçmeceye bağlı olan “**sistematik hata**”dır. Bu iki kavram A seçeneğinde doğru olarak verilmiştir.

(Cevap A)

8.

Yapı geçerliği bir testin teorik bir yapıyı ölçüp ölçmediğinin belirlenmesidir. Başka bir ifadeyle bir ölçme aracının teorik olarak ölçmek istediği yapıyı ölçmeye uygun olup olmadığına dair kanıt toplama çalışmasıdır. Yapı geçerliği çalışmalarında bir grubun ve grupta yer alan bireylerin sahip olduğu teorik yapı (kişilik, yaratıcılık, ilgi, zeka, tutum) belirlenmeye çalışılır. Yapı geçerliğinin temel mantığı; ölçülmesi planlanan teorik yapıya yüksek derecede sahip olan bir gruba düşük derecede sahip olan bir gruba testi uygulayıp, testin bu grupları ne derece ayırıp ayırmadığına bakmaktır.

(Cevap B)

9.

Levent Bey'in uygulaması eşdeğer testler yöntemi ile güvenilirlik kontrolüdür. Bu yöntem ile elde edilecek katsayı değeri tutarlık katsayısıdır.

(Cevap E)

10.

Öznur Hanım'ın uygulaması test tekrar test yoluyla güvenilirlik kontrolüdür. Bu yolla elde edilen katsayı kararlık katsayısıdır. Uygulamalar birbirine yakınsınıçlar verdiği göre test sonuçları kararlıdır yani güvenilirdir. Bu çalışma kapsam ile ilgili bilgi vermediği için kapsamın örnekleme düzeyi ile ilgili çıkarım yapılamaz.

(Cevap C)

11.

Ölçüt dayanaklı geçerlilik, test puanının bireyin bir veya birden fazla ölçüte dayalı performansını tahmin gücünü gösterir. Ölçüt dayanaklı geçerlilik; uygunluk ve yordama geçerliliği olmak üzere ikiye ayrılır. Verilen örnekte yapılan çalışmada yordama geçerliliğine yöneliktir.

(Cevap E)

12.

Puanın %95 olasılıkla güven aralığını bulmak için puana 2 standart hata puanı ekleyip (üst sınır) çıkaracağız (alt sınır). Bunun için ilk olarak standart hatayı hesaplayalım.

$$\begin{aligned} S.H. &= S \cdot \sqrt{1-r} \\ S.H. &= 8 \cdot \sqrt{1-0,51} \\ S.H. &= 8 \cdot \sqrt{0,49} \\ S.H. &= 8 \cdot 0,7 \\ S.H. &= 5,6 \end{aligned}$$

%95 olasılıkla 60 puanın güven aralığı

$$\text{Üst sınır} \rightarrow 60 + 2 \cdot (5,6) = 60 + 11,2 = 71,2$$

$$\text{Alt sınır} \rightarrow 60 - 2 \cdot (5,6) = 60 - 11,2 = 48,8$$

(Cevap B)

ÖLÇME ARAÇLARINDA BULUNMASI GEREKEN NİTELİKLER

1. Test yönergesi testin uygulama koşullarını düzenlemek ve testi alan herkes için aynı koşulları sağlama ya yöneliktir. Yönerge testi alan bireyleri teste hazırlar. Bu da dikkatsizlik ya da yanlış uygulamaların önüne geçer. Bu şekilde sonuçların güvenilirliği artırılmış olur. Örneğin sınav süresi yönergede yazılır ki öğrenci sınav süresini ayarlayabilsin ve sürenin yetmemesinden dolayı yapamadığı sorular olmasın ya da en az olsun

(Cevap B)

2. Ölçme aracındaki birim sayısı ya da diğer bir ifade ile birimlerinin büyüklüğü aracın hassasiyetini yani duyarlılığını ilgilendirmektedir. Örneğin kuyumcunun terazisi, manavın terazisinden daha güvenilirdir çünkü birimleri küçük olduğu için daha duyarlı ölçümler yapabilmektedir. Aynı ölçme aracı ile farklı zamanlarda aynı özellik için yapılan ölçümlerin birbirini tutması ise kararlılıktır.

(Cevap C)

3. Sabit hatalar ölçmeden ölçmeye değişmeyen her ölçme sonucuna aynı miktar ve yönde karışan hatalardır. Sistematik hatalar ise ölçme sonuçlarına belirli bir sistem dahilinde karışan hatalardır. Tesadüfi hataların ise ölçme sonucuna ne oranda karıştığı belli değildir.

(Cevap A)

4. Ölçme sonucuna karışan hata miktarı ölçmeden ölçmeye belli bir oranda artıyor veya azalıyorsa bu hataya sistematik hata denir. Sınavlarda yapılan yanlışlık hataları da sistematik hatadır. Bu açıdan I ve III numaralı örneklerde sistematik hata söz konusudur. Ölçme sonuçlarına ne oranda karıştığı tespit edilemeyen hatalara tesadüfi hata denir. II numaralı örnekte öğrencilerin ne kadar düşük puan aldığını tespit edebilmek olanaksızdır.

(Cevap B)

5. Bir testin ölçmek için geliştirildiği davranış evrenini yani kazanım kapsamını dengeli biçimde yoklayabilmesi kapsam geçerliği ile ilgilidir. Test konu kapsamını dengeli biçimde yoklamalı ve aynı zamanda her madde ölçmek için geliştirildiği hedef davranışı doğru biçimde ölçebilmelidir.

(Cevap E)

6. Araştırmacı hazırladığı ölçek için karşıt gruplar yöntemini kullanmıştır. Bu yöntemde ölçekle ölçülen özelliğe sahip olan ve olmayan bireylerin puanları arasındaki fark olması testin yapı geçerliği için kanıt olarak gösterilebilir.

(Cevap B)

7. Ölçme sonuçlarına hatalar karışır. Bu hatalardan dolayı sonuçlar bir nokta olarak değil bir aralık olarak düşünülmelidir. İşte test sonuçlarına karışabilecek hata oranına göre puan aralığı ölçmenin standart hatası ile hesaplanabilir.

(Cevap E)

8. Yordama geçerliği bir testin öğrencinin gelecekte göstereceği başarıyı kestirebilme-tahmin edebilme gücüdür. Verilen örnekte muafiyet sınavından başarılı olanların birinci sınıfta başarılı olanların birinci sınıfta başarılı olmaları testin yordama geçerliğini gösterir.

ÖLÇÜT GEÇERLİĞİ

Testin ölmek istediği özelliğin ölçütü/göstergesi ile uyumludur. Test sonuçları farklı yollardan elde edilen ölçülecek özelliğin ölçütü ile karşılaştırılır. Eğer test mevcut bir ölçüt ile karşılaştırılıyorsa uygunluk geçerliğidir. Eğer test gelecekte elde edilebilecek bir ölçüt ile karşılaştırılıyorsa yordama geçerliği

- Üniversite Sınavı sonuçlarının öğrencilerin

Test

diploma puanı ile karşılaştırılması **uygunluk**

Ölçüt

geçerliği verir.

- Üniversite Sınavı sonuçlarının öğrencilerin

Test

üniversite başarıları ile karşılaştırılması **yordama**

Ölçüt

geçerliği verir.

(Cevap D)

9. Standart hata şu formülle hesaplanır.

$$S.H = S.S. \cdot \sqrt{1-r}$$

Buna göre üç testin standart hatasını hesaplayalım.

$$\text{Test I} = S.H = 4 \cdot \sqrt{1-0,75}$$

$$S.H = 4 \cdot \sqrt{0,25}$$

$$S.H = 4 \cdot 0,5$$

$$S.H = 2$$

$$\text{Test II} = S.H = 8 \cdot \sqrt{1-0,5}$$

$$S.H = 8 \cdot \sqrt{0,49}$$

$$S.H = 8 \cdot 0,7$$

$$S.H = 5,6$$

$$\text{Test III} = S.H = 7 \cdot \sqrt{1-0,64}$$

$$S.H = 7 \cdot \sqrt{0,36}$$

$$S.H = 7 \cdot 0,6$$

$$S.H = 4,2$$

Buna göre standart hata puanlarının küçükten büyüğe doğru sıralanması Test I - Test III - Test II şeklindedir.

(Cevap C)

10. I numaralı ifade yani teste soru sayısı ekleme duyarlılığı arttırmaya yöneliktir. Ölçme aracındaki birim sayısı arttıkça sonuçlar daha duyarlı olur. II numaralı ifade ise kararlılık göstergesidir. Aracın belirli bir zaman aralığında aynı gruba uygulanması ve sonuçların uyumu kararlılığa işaret eder.

(Cevap A)

11. Verilen örnek durumda çalışanlarından yöneticilerini değerlendirmesi isteniyor. Böyle bir durumda ölçüğe ad soyad bilgilerinin girilmesi istendiğinde çalışanlar gerçek düşüncelerini yansıtmayabilir. Sonuçlara yanıtma hatası karışacaktır. Dolayısıyla puanlar ve geçerlik etkilenecektir. Puanların objektifliği kullanılan madde türü ile ilgilidir.

(Cevap C)

UNUTMA!**Yazılı Yoklamalar**

- Yazılı anlatım gücü ve üst düzey bilişsel alan kazanımlarını ölçmeye uygun
- Kapsam geçerliği ve puanlama güvenilirliği zayıftır.
- Puanlama sübjektiftir ve zordur.
- Hazırlanması kolaydır.
- Sonuçları üzerinde madde analizi sınırlıdır.

1. Sözlü yoklama soruların öğrenciye sözlü ya da yazılı olarak verildiği, cevapların sözlü olarak alındığı testlerdir. Değerlendirmesi oldukça sübjektif olduğu için güvenilirlik ve geçerlik açısından oldukça sınırlıdır. Bu durum sözlü yoklamaların en büyük dezavantajıdır. Ancak öğrencilerin sözlü anlatım, kendini sözlü ifade etme, telaffuz gibi becerilerinin ölçülmesinde oldukça etkilidir. Bunun yanı sıra dersin giriş bölümünde dikkat çekmek ve ön öğrenmeleri hatırlatmak için ve ders sürecinde dikkati canlı tutmak için kullanılabilir.

(Cevap B)

2. Seçimlik soru yazılı yoklamalarda kullanılabilen bir durumdur. Öğretmen fazla sayıya soru verir, öğrenciler de bu sorular arasından belirli bir bölümünü seçerek cevaplandırır. Ancak her öğrenci aynı soruları seçmeyeceği için öğrenci puanlarının karşılaştırılabilirliği düşer. Bunun dışında kapsam geçerliği açısından da avantajlı gibi görünmesine rağmen sıkıntılıdır. Çünkü öğrenciler kritik hedef davranışları yoklayan soruları seçmeyebilir, o bölümler yoklanmayabilir.

(Cevap D)

3. Bir ölçme aracı hazırlamanın ilk aşaması aracın kullanım amacının ortaya konmasıdır. Verilen örnekte öğretmen hazırlayacağı testin amacını ortaya koymuştur. Bu aşamadan sonra ölçülecek kapsam belirlenmelidir. Yani test hangi davranış evrenine yönelik olacaktır. Bundan sonra da dengeli bir örneklem yani kapsam geçerliği için hareket edilmelidir.

(Cevap A)

4. Bir kelime, bir rakam, bir cümle veya kısa bir liste ile cevaplandırılacak sorulardan oluşan, cevaplayıcının cevabı düşünüp hatırlayarak yazılı olarak sunduğu ölçme araçlarına kısa cevaplı testler denir. Verilen örnek madde eksik cümle tipinde bir kısa cevaplı test maddesidir. Ancak verilen maddede öğrenciden hangi bilgi istendiği, neyin yoklanacağı, hangi özelliğin arandığı belli değildir. Verilen boşluğa pek çok farklı bilgi gelebilir.

(Cevap B)

5. Portfolyo öğrencilerin yeteneklerini, becerilerini, güçlü ve zayıf yönlerini, karakteristik özelliklerini öğrenme alanlarıyla ilişkili olarak göstermiş, çaba göstererek eriştikleri başarı düzeyini yansıtan ürünlerden meydana gelen, çalışma koleksiyonudur. İçerik istenen amaca göre farklılık gösterse de temelde portfolyo öğrenci gelişimini kanıtları ile izlemek ve öğrencinin gelişimini tüm yönleri ile görüp desteklemek için etkili araçlardır.

(Cevap A)

6. Yazılı yoklamanın dezavantajlarından biri deobjektif değerlendirmeye imkân vermemesidir. Özellikle puanlayıcı yanlılığı sonuçların güvenilirliğini etkilemektedir. Bunun önüne geçmek için uygulanacak yöntemlerden biri de birden fazla puanlayıcı kullanmaktır. Bu puanlama güvenilirliğini arttıracaktır.

(Cevap C)

UNUTMA!

PORTFOLYO

Öğrencinin gelişim ve öğrenme sürecini yansıtan ürünlerin sistematik biçimde toplanmasıdır. Öğrenciyi yaptıklarıyla yani ürüne dayalı tanıma fırsatı sunar. Süreç ve ürünün bir arada değerlendirilmesine olanak verir. Öğrencinin kendi gelişimini izlemesine fırsat tanır.

7. Çoktan seçmeli testler, verilen bir maddenin (soru-nun) cevabının olası cevaplar (genelde 4 ya da 5 cevap seçeneği vardır) içinden seçilip işaretlendiği testlerdir. Puanlanması kolay ve objektiftir. Çünkü bu testlerde cevaplar net ve kesindir. Yani yoruma açık değildir. Puanlayıcının da puanlamada hiçbir etkisi yoktur. Bu yüzden puanlama açısından güvenilirliği yüksektir.

(Cevap D)

8. Öğrencinin belirli bir konuda kendi kendini değerlendirmesine öz değerlendirme denir. Öz değerlendirme öğrencinin öğrenmelerine yön verir ve onun öğrenme süreci üzerine düşünmesini sağlar. Öz değerlendirme sayesinde öğrenci kendini daha iyi tanıma fırsatı yakalaya ve değerlendirme kültürünü öğrenir. Ancak öz değerlendirme objektif ve güvenilir bir değerlendirme aracı değildir.

(Cevap D)

9. Kısa cevaplı testlerde cevaplayıcı cevabını düşünüp bularak yazmak zorundadır. Şans başarısı olmadığından güvenilirlik yüksektir. Her eğitim düzeyine uygun düşen sınav tipidir. Her yaştaki öğrenciye uygulanabilir. Bu sebeple kullanışlıdır. Puanlama göreli kolaydır ama tamamen objektif (nesnel) olmayabilir. Kullanışlıdır ve kısmen güvenilirdir. Cevaplar net olduğundan puanlayıcı yanlılığı azdır, bu nedenle güvenilirliği yazılı sınavlara göre yüksektir.

(Cevap E)

10. Verilen örnek durumda öğretmenin sorusunun ilk hali oldukça geniş çerçevelidir. Daha sonra cevabı sınırlandırmış ve kapsamı daraltmıştır. Bu şekilde soruyu cevaplama için daha az süre gerekecektir. Daha az vakit aldığı için teste sorulabilecek soru miktarı da artırılabilir.

(Cevap B)

11. Belli bir konuda bireyin kendi kendisini değerlendirmesidir. Öz değerlendirme öğrencilerin kendilerini keşfetmelerine, güçlü ve zayıf yönlerini tanımalarına yardımcı olur. Öğrenciye değerlendirme kültürü kazandırarak ömür boyu kendi performans ve gelişimlerini bağımsız olarak ve gerçekçi şekilde değerlendirmeye yönlendirir.

(Cevap A)

12. Portfolyo bireyin eğitim ve kariyer hayatı ekseninde geçmişte ve şimdiki zamanda ele aldığı işlerin/çalışmaların toplandığı bir proje oluşumudur. Portfolyonun amacı, bireyin çalışmalarının, performans düzeyindeki gelişim noktalarının ve referanslarının görünür kılınmasıdır.

(Cevap D)

UNUTMA!**Performans Değerlendirme**

Öğrenciye edindiği bilgileri kullanacağı, günlük yaşamla ilgili bir performans çalışması verilir. Bu görev üzerinden süreç ve ortaya konan ürün birlikte değerlendirilir. Değerlendirmenin yanında öğrencinin öğrenmesine, problem çözme ve yaratıcılık becerilerini geliştirmesine fırsat sunar.

1. Tanılayıcı Dallanmış Ağaç (TDA) tekniği geleneksel doğru-yanlış tipi sorulara benzeyen, öğrencilerin oluşturulan önermelere verdikleri doğru veya yanlış cevaplar ile sonuca ulaşmalarını sağlayan alternatif bir ölçme-değerlendirme aracıdır. Doğru-yanlış sorularından farklı olarak, hazırlanan önermelerin birbiri ile bağlantı olacak şekilde bir bilgi ağını kapsaması ve değerlendirmesi beklenir. Böylelikle hazırlanan önermeler TDA diyagramı içerisine yerleştirilir. Belirli alanlarda öğrencilerin neyi öğrendiğini ve oluşturdukları bilgi ağında kavram yanılgılarını ortaya çıkarmak ve öğrencileri değerlendirmek için kullanılabilir.

(Cevap D)

2. Verilen örnek durumda belirtilen soru yansızlık özelliğine sahip değildir. Yansızlık bir gruba, cinsiyete soruda yaklanan davranış dışında bir avantaj sağlanmasıdır. Soru kız öğrencilere avantaj sağlanmıştır. Soru kız öğrencilere avantaj sağlamıştır. Bu durumda testin geçerliğini düşürecektir.

(Cevap B)

3. Sözlü yoklamalarda öğrencinin kişilik özellikleri, heyecanı puanları etkiler. Özellikle ilköğretim düzeyinde, bazı içine kapanık öğrenciler sorulan soruların cevaplarını bilseler bile cevap veremeye bilirler. Bu durum puanların güvenilirliğini düşürür. Öğretmenin öğrencileri rahatlatmaya yönelik tavırları güvenilirliği arttırmaya yöneliktir.

(Cevap B)

4. Yazılı yoklama;
 - Öğrencilerin problemleri formüle etme,
 - Organize etme,
 - Bazı fikirleri değerlendirme
 - Bilgilerini değişik durumlara uygulama olanağını sağlama
 - Orijinal görüş ve ürünler ortaya koyabilme davranışlarını ölçmede oldukça uygun bir sınav türüdür.

(Cevap B)

5. İyi bir performans testi hem süreç hem de ürüne yönelik olmalıdır. Öğrencinin beceriyi gerçekleştirme aşamalarını ve ortaya çıkan ürünün niteliklerini değerlendirmeye uygun olmalıdır.

(Cevap C)

6. Yazılı yoklama türündeki sınavların önemli dezavantajlarından biri de puanlamanın subjektifliğidir. Puanlayıcının öznel kanısı puanlara karışabilir ve güvenilirliği düşürür. Bunun önüne geçmek için yapılacak en etkili yok puanlama anahtarı kullanmaktır. Ayrıca cevaplayıcıların isimlerini gizleyerek puanlama yapma ve soru soru puanlama yapma da puanlama güvenilirliğini olumlu etkiler.

(Cevap C)

7. Güvenilir ve geçerli ölçmeler yapabilmek için kullanılacak ölçme araçları/testler bir plan doğrultusunda hazırlanmalıdır. Test planının ilk basamağı testin amacının belirlenmesidir. Diğer tüm aşamalar testin amacına göre belirlenir.

Test Hazırlama Süreci

- Testin kullanım amacının saptanması
- Testin kapsamının belirlenmesi
- Belirtke tablosu hazırlama
- Soru sayısı ve madde türünü belirleme
- Soruların hazırlanması
- Deneme uygulaması
- Asıl test formunu oluşturma

(Cevap A)

8. Çoktan seçmeli test maddesinde çeldiriciler oldukça önemlidir. Çeldiriciler amaçlarına uygun olarak bil-meyeni ve yanlış bileni çekmelidir. Doğru bileni şaşırtan çeldiricilerden kaçınılmalıdır. Çeldiricilerin yazımında kendi içinde doğru ancak yanlış öğrenme-lere dayalı hatalar kullanılmalıdır. Sıklıkla düşülen hatalar ve yanlışlar çeldiricilere konursa öğrenme eksikleri ve yanlışları daha iyi tespit edilir.

(Cevap A)

9. Performans görevi, öğrencinin belirlenmiş yanıt-lardan birini seçmesi yerine, kendi yanıtını oluşturma-sını sağlayan bir durum belirleme etkinliğidir. Etkili öğrenme için esas olan, bu bilgiyi yapılandırma yön-temidir ki, bu da öğrencilere performans görevleri ve-rerek gerçekleştirilebilir. Performans görevi; eldeki kaynakların kullanılacağı bir duruma, gerçekleşme-miş ancak gerçekleşme olasılığı olan kurgusal bir du-ruma ya da gerçek yaşam durumuna (otantik) daya-lı olabilir.

(Cevap C)

10. Eşleştirme gerektiren maddelerin hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken kurallar şunlardır:

- Eşleştirme grubunun yanıtları homojen öğeler-den seçilerek hazırlanmış olmalıdır.
- Bu gruptaki madde sayısı mümkünse en az 6, en çok 15 olmalıdır.
- Soru niteliğinde yazılmış cümleler sayfanın sol tarafına, yanıt niteliğinde olanlar ise sağ tarafa yazılmış olmalıdır.
- Yanıt boşlukları örnekteki kurala uygun düzen-lenmiş olmalıdır. Bu aynı zamanda puanlamayı da kolaylaştıracaktır.
- Eşleme takımını oluşturan maddeler, aynı sayfa-da verilmiş olmalıdır.
- Eşleştirmenin başında mutlaka bir yönerge veril-meli ve eşleştirmenin neye göre yapılacağı be-lirtilmiş olmalıdır.
- Yanıtların yazıldığı sütun, eğer sözcüklerden olu-şuyor ise alfabetik sıraya; rakam, sayı ya da ta-rihlerden oluşuyor ise büyüklük ya da küçüklük sırasına konulmuş olmalıdır.
- Yanıtların sayısı öncüllerin sayısından fazla ol-malıdır. Bu şans başarısını aza indirecektir

(Cevap B)

11. Eşleştirme maddeleri, iki grup halinde verilen ve bir-biriyle ilgili öğelerin belli bir açıklamaya göre eşleştiri-lmesini gerektirir. Bu tür eşleştirme sorularında;

- kavramlar, terimler ve onlara ait tanımlar,
- semboller ve adları,
- ilkelerle onların uygulanabileceği durumlar,
- olaylarla, onlara ait kişiler, tarihler ya da geçtiği yerler,
- sorunlar ve onlara ait çözümler gibi birçok dav-ranışı ölçen sorular yapmak olanaklıdır.

(Cevap E)

12. Çeldiriciler doğru cevabı bilmeyen yani soruda yok-lanan hedefi kazanamamış öğrencilere doğru cevap gibi görünmelidir. İyi bir çeldirici doğru cevabı bilen-ler tarafından tercih edilmemelidir.

(Cevap A)

UNUTMA!**Rubrik/Dereceli Puanlama Anahtarı**

Öğrenci performansının güvenilir ve açık ölçütlerle değerlendirilmesine yarayan araçlardır. Performans öncesi süreçte ve ortaya konacak üründe istenen özelliklerin belirlenmesi esasına dayanır. Rubrik sayesinde öğrenci çalışmalarını yönlendirebilir ve kendini değerlendirebilir. Puanlamada objektiflik sağlar.

1. Soru maddesinde birden fazla bilgi yer aldığı için düzeltilmelidir. Önerme incelendiğinde hem yılanlara hem de balinalara ilişkin sınıflama bilgisi vardır. Doğru yanlış maddelerin her biri yalnızca bir bilgi/yargı içermelidir.

(Cevap B)

3. Verilen tablo akran değerlendirme için bir örnektir. Ölçekteki maddeler incelendiğinde öğrencilerin arkadaşlarının değerlendirilmesine yönelik olduğu anlaşılmaktadır. İlgili gözlemlere ilişkin 0-2 arasında bir değerlendirme yapılması istenmektedir. Bu derecelendirme ölçeğinin temelidir.

(Cevap A)

2. Kontrol listesi bir iş sürecinde gösterilmesi beklenen davranışların gözlenip gözlenmediğine ilişkin gözlemlerin kaydedildiği araçlardır. Bu araçlar sadece davranışın gözlenme durumunu verir. Gözlenme sıklığı ya da davranışın gözlenme derecesi hakkında bilgi sunmaz.

(Cevap D)

4. Öğrencilerin bilgi ve becerilerini ortaya koyarak oluşturdukları çalışma, ürün ya da etkinliklerin değerlendirilmesi süreci, "performans değerlendirme" olarak ifade edilebilir. Bunun yanında performans değerlendirme, öğrencilerin gerçek yaşam problemlerine akademik bilgilerini uygulayabilme ve bunu problem üzerinde gösterebilmeleri ile ilgilendirilir, öğrencilerin öğrendiklerini gerçek durumlarda göstermelerini sağlar

(Cevap C)

UNUTMA!**Doğru-Yanlış Testleri**

- Cevaplaması kolay ve az zaman aldığı için soru sayısı fazla. Bu açıdan kapsam geçerliği geniş
- Objektif puanlamadan dolayı güvenilirliği yüksek
- Şans başarısının fazla olması güvenilirliği düşündür.
- Üst düzey kazanımlar için uygun değil
- Testteki yanlış önermeler cevaplayıcıların yanlış öğrenmelerine sebep olabilir.

5. Analitik rubrikler öğrenme eksikliklerini belirlemede daha etkilidirler.

ANALİTİK RUBRİKLER	
Avantajları	Dezavantajları
<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmene teşhis değerinde bilgi verir. • Öğrencilere biçimlendirici dönüt verir. • Öğretimle bağlantılandırmak daha kolaydır. • Sürece odaklanır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ölçme ve değerlendirme daha uzun sürer. • Öğretmenler arası değerlendirme güvenilirliğini sağlamak

HOLİSTİK RUBRİKLER	
Avantajları	Dezavantajları
<ul style="list-style-type: none"> • Ölçme süreci hızlı olur. • Öğretmenler arası değerlendirme güvenilirliği sağlamak kolaydır. • Bütüncül değerlendirme için iyidir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Biçimlendirici amaç için iyi değildir. • Öğrenciye yeterli dönüt sağlamaz.

(Cevap B)

6. Öğrencilerin yazılı anlatım ve dili etkili kullanabilme becerileri üst düzey hedeflerdir. Boşluk doldurma özellikle bilgi – kavrama düzeyi kazanımların yoklanmasında kullanılır. Üst düzey kazanımların yoklanmasına elverişli değildir.

(Cevap E)

7. Portfolyo öğrenme ürünlerinden çok öğrenme süreci üzerine dayalı bir değerlendirmedir. Geleneksel ölçmelerde öğrenciler arasında rekabet ön plandayken portfolyolarda öğrencinin gelişimi ve potansiyelleri doğrultusunda ortaya koydukları önemlidir.

(Cevap E)

8. Puanlama güvenilirliği yazılı yoklama türü sınavların en önemli yetersizliğidir. Bunun en temel nedeni de puanlama objektifliğinin olmamasıdır. Soruda verilen çalışma da aynı soruya farklı uzmanların farklı puanlar verdiğini ortaya koymuştur. Bunun nedeni cevapların farklı doğruluk derecesinin olmasından dolayı uzmanların farklı puanlar vermesi ve puanlayıcının kanaatinin puanları etkilemesidir. Öznel kanının puanlamaya karışması puanlama güvenilirliğini düşürmektedir.

(Cevap B)

9. Verilen kısa cevaplı test maddesi farklı iki özellik ölçmektedir. Kısa cevaplı test maddelerinin her birinin tek bir özellik ölçmesi istenir. Ancak soruda birden fazla özellik yoklanacaksa farklı bölümlerde yoklanmalıdır. Buna göre madde uygun niteliktedir.

(Cevap C)

EĞİTİMDE KULLANILAN ÖLÇME ARAÇLARI

1. Analitik rubrikler öğrenme görevine ilişkin ayrıntılı bir puanlama imkanı sunan araçlardır. Analitik rubrikler sayesinde ölçülmek istenen beceriler ve alt beceriler detaylı biçimde ortaya konabilir.

(Cevap A)

2. Sözlü yoklamalarda sözlü ifade yeteneği, konuşmanın etkililiği gibi etkenler puana karışır. Sözlü ifade yeteneğini ölçmeyi hedeflemediğimiz halde öğrencilerin sözlü ifade becerileri puanlara karışabilir. Bu durum ölçümlerin geçerliliğini ve güvenilirliğini düşürür. Öğrenci-öğretmen arasında sınavın niteliklerini etkileyebilecek devamlı bir etkileşim vardır. Öğretmenin öğrenciye yaklaşımı, öğrencinin sınav performansını önemli ölçüde etkilemektedir. Öğretmenin verilen cevapların doğruluğunu veya yanlışlığını belli etmeye yönelik davranışlarda bulunabilir. Uygulama çok zaman alır. Uygulamanın çok zaman almasından dolayı sözlü sınavda az soru sorulur. Bu da kapsam geçerliliğini önemli ölçüde düşürür.

(Cevap E)

3. Yapılandırılmış grid puanlamada şu formül kullanılmaktadır. Bu formülde öğrenci puanı -1, 0 ve +1 arasında değişir. Bu puanı onluk sisteme dönüştürmek için 1 ile toplanır ve elde edilen toplam 5 ile çarpılır.

C1= Seçilen doğru kutucuk sayısı

C2= Toplam doğru kutucuk sayısı

C3= Seçilen yanlış kutucuk sayısı

C4= Toplam yanlış kutucuk sayısı

$(C1/C2) - (C3/C4)$

Bu formüle göre verilen örnekte öğrenci toplam iki doğru kutucuktan bir tanesini seçmiştir ve hiç yanlış kutucuk seçmemiştir.

$(1/2) - (0/6) = 0,5$

Buna göre öğrenci puanı 0,5 olarak hesaplanır. 10'luk sisteme çevirmek için 1 ekleyip 5 ile çarpalım.

$(1+0,5).5= 7,5$

(Cevap D)

4. Öğrenciler her yeni konuyu mevcut bilgilerle ilişkilendirmeli ve bu şekilde düşünmeye teşvik edilmelidir. Bu sebepten bu amaca yönelik, öğrencilerin bilişsel yapısına ışık tutan, anlamlı öğrenmeyi ölçmeyi ölçmeye yönelik bir teknik, öğretmenler için önemlidir. Yapılandırılmış grid, anlamlı öğrenmeyi sağlaması, öğrencinin bilişsel yapısındaki kavram yanlışlarını ve bilgi ağındaki eksiklik veya aksaklıkları ortaya koymasından önemli bir ölçme değerlendirme tekniğidir.

(Cevap A)

5. Öğretmenin bu uygulaması ile, geçerliği düşürecek ancak güvenilirliği etkilemeyecektir. Tüm öğrencilere 5 puan eklemek sabit hatadır. Sabit hatalar sonuçlardan arındırılabilirdiği için güvenilirliği etkilemez ancak geçerliği düşürür.

(Cevap B)

6. Soruda yoklanmak istenen kazanımlar yazılı anlatım becerisine dayanmaktadır. Öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin yoklanmasında en uygun araç yazılı yoklama türündeki testlerdir. Bu testlerle öğrencinin özgün bir içerik oluşturabilme gücü, yazılı anlatım becerisi etkin bir biçimde yoklanabilir

(Cevap E)

7. Rubrik, öğrencilere yaptıkları çalışmaların hangi ölçütlere göre değerlendirileceğini ve performanslarının hangi puana denk geldiğini gösteren puanlama aracıdır. Rubrik kullanılarak öğrenci performansı daha önceden belirlenmiş ölçütlere göre objektif değerlendirilebilir. Öğrencinin gerçekleştirdiği bir çalışmaya ilişkin performansını, belirlenen ölçütler bakımından yetersizden yetkine doğru belirleyen puanlama anahtarıdır. Herhangi bir çalışmanın puanlanması için geliştirilmiş ölçütleri içeren bir araçtır.

(Cevap D)

8. Değerlendirme basamağında öğrencilerden verilen bir içeriği ölçütle karşılaştırıp karar vermesi beklenir. B seçeneği analiz, C seçeneği uygulama, D sentez (yaratma) ve E seçeneği ise kavrama (anlama) basamaklarında yer almaktadır.

(Cevap A)

9. Boşluk doldurma maddelerinde öğrencinin cevabı bulmasını kolaylaştıracak ipucu bulunmamalıdır. Özellikle boşluğun ardında yer alan ekler ipucu oluşturmaktadır.

(Cevap C)

10. Performans değerlendirme öğrencinin uygulamaya dayalı becerilerini ölçmeye yarayan değerlendirme yaklaşımıdır. Performans değerlendirme yaparak yaşayarak öğrenmelere ve üst düzey kazanımlara yöneliktir. I numaralı kazanım bilişsel alan kavrama düzeyidir ve kağıt kalem testleri ile ölçülür. II ve III uygulamaya dayalıdır ve performans değerlendirme gerekir.

(Cevap E)

11. Kısa yanıtli testler kısmen objektif ve şans başarısı olmayan testlerdir. Bunun sebebi seçenek olmamasıdır. Öğrenci açısından fazla sayıda soru sormaya elverişlidir. Hazırlaması kolaydır ve puanlaması hızlı ve kullanışlıdır.

Kısa Cevaplı Testler

- Cevabı bir kelime, sayı ya da en fazla bir cümle olan sorulardan oluşur.
- Kısmen objektiftir.
- Kapsam geçerliği ve güvenilirliği yüksektir.
- Cevaplaması kolaydır, şans başarısı yoktur.
- Üst düzey kazanımlar yoklamaya uygun değildir.
- Hazırlama, uygulama ve puanlaması kolaydır.

(Cevap A)

12. Objektif maddelerden oluşan testler kompozisyon tipi maddelerden oluşan testlere göre daha güvenilirdir. Buna karşı objektif testler hazırlaması kullanışlı değildir. Kadir Bey'in tercihi hazırlaması kullanışlı ancak puanlaması zahmetlidir.

(Cevap D)

TEST VE MADDE ANALİZİ

1. Test puanları ve maddeden alınan puanlar arasındaki korelasyon madde ayırt edicilik göstergelerinden biridir. Bu korelasyon değerinin pozitif ve büyük olması istenir. M3 0,65 korelasyon değeri ile ilk tercih edilecek madde olmalıdır.

(Cevap C)

2. Ayırt edici maddeler testin güvenilirlik ve geçerliğine olumlu katkı sağlar. Asıl test formuna madde seçerken öncelikle yüksek ayırt edicilikte maddeler tercih edilir. Madde güçlüğü daha çok amaca göre seçilir ancak orta güçlükteki maddeler güvenilirlik ve geçerliği artırır.

(Cevap B)

3. Madde güçlükleri verilen testin aritmetik ortalamasını hesaplamak oldukça kolaydır. Madde güçlük düzeyleri toplamı testin aritmetik ortalamasını verir. Buna göre;

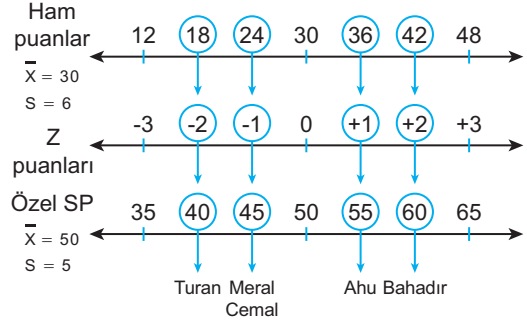
$$\bar{X} = \sum P_{ux}$$

$$\bar{X} = 0,20 + 0,45 + 0,50 + 0,10 + 0,70 + 0,30 + 0,25 + 0,80 + 0,75 + 0,05$$

$$\bar{X} = 4,1$$

(Cevap A)

4. Ham puanların aritmetik ortalaması 30 standart sapması 6 olduğuna göre Bahadır ve Turan'ın puanlarını hesaplayalım. Bunun için aşağıdaki dönüşüm doğrularını kullanabiliriz.

Bahadır'ın puanı 42, Turan'ın puanı 18 olduğuna göre puan farkı $42 - 18 = 24$ tür.

(Cevap E)

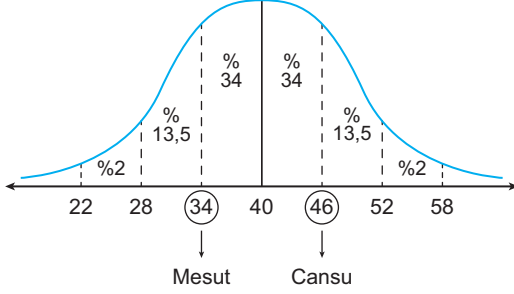
5. Dönüşüm doğrularını kullanarak Meral'in puanını kolaylıkla bulabiliriz. Meral'in özel standart puanı 45 olduğuna göre z puanı -1 , ham puanı 24'tür.

(Cevap B)

6. Dönüşüm doğrularına göre Ahu'nun özel standart puanı 55, Cemal'in ise 45'tir. Puanlar arasındaki fark $55 \cdot 45 = 10$ olarak hesaplanır.

(Cevap D)

7. Sorudaki verilere göre aşağıdaki grafik oluşturulabilir. Normal ve simetrik dağılımlarda $\bar{x} = \text{Orta} = \text{Mod}$ olduğu unutulmamalıdır.

40 puan dağılımı ikiye bölen puandır. 200 kişi olduğuna göre 100 kişi ortalamanın altındadır. Mesut 34 puan aldığına göre grubun yaklaşık %16'sından daha başarılı, %84'ünden daha başarısızdır. Yani Mesut ilk %84'lük sıra içindedir.

(Cevap B)

8. Sorunun güçlük ve ayırtıcılık düzeylerini hesaplayalım

$$P_{jx} = \frac{N.D. \text{ üst} + N.D. \text{ alt}}{N} = \frac{24 + 3}{100} = 0,27$$

$$r_{jx} = \frac{N.D. \text{ üst} - N.D. \text{ alt}}{n} = \frac{24 - 3}{50} = 0,42$$

(Cevap E)

9. Aritmetik ortalama ortancadan küçük olduğuna göre dağılımın çarpıklık katsayısı negatiftir. Negatif çarpıklık katsayısı olan dağılımlar sola çarpık, sağa yığılıdır. Ranj değeri maksimum puanın dörtte biri olduğuna göre puanlar bu aralıkta toplanmıştır. Dağılım homojendir, grafiği sivridir.

(Cevap A)

10. Bağıl değişkenlik katsayısı şu formülle hesaplanır.

$$V = \frac{s}{\bar{x}} \cdot 100$$

$$V = \frac{8}{40} \cdot 100 = 0,2 \cdot 100 = 20$$

(Cevap B)

11. Orta güçlük ve orta güçlüğü yakın maddelerin güvenilirliğe (iç tutarlığa) katkıları daha fazladır. 0,46 güçlük düzeyi ile III numaralı madde orta düzey güçlüğü en yakın olduğu için iç tutarlık katsayısına katkısı fazla olacaktır.

(Cevap C)

12. Bir testin ortalama güçlüğü test maddelerinin güçlük düzeylerinin ortalamasıdır. Bu beş maddenin güçlüklerinin ortalamasını hesaplayalım.

$$\bar{p} = \frac{0,20 + 0,90 + 0,46 + 0,71 + 0,32}{5}$$

$$\bar{p} = 0,52$$

(Cevap D)

TEST VE MADDE ANALİZİ

1. Tabloda A, B, C... öğrenciler, $m_1 \cdot m_2 \cdot m_3 \dots$ maddeler. Öğrenci puanları için yatay, maddeye verilen cevaplar için dikey. Buna göre m_1 'e 5 öğrenci doğru cevap vermiştir. Güçlüğü hesaplırsak

$$m_1 \rightarrow p_{jx} = \frac{5}{10} = 0,50$$

$$\begin{aligned} m_1 \text{ için varyans} &= p \cdot q = p \cdot (1 - p) \\ &= 0,50 \cdot 0,50 \\ &= 0,25 \end{aligned}$$

(Cevap E)

2. Yatay olarak öğrenci puanlarına bakalım

$$A = 9, B = 4, C = 5, D = 6, E = 6, F = 4, \\ G = 5, H = 7, J = 3, K = 5$$

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

$$\bar{x} = \frac{9+4+5+6+6+4+5+7+3+5}{10}$$

$$\bar{x} = \frac{54}{10} = 5,4$$

(Cevap C)

3. M5 tüm öğrenciler tarafından doğru cevaplanmıştır ve güçlük düzeyi +1'dir. M6 ise hiçbir öğrenci tarafından doğru cevaplanamamıştır ve güçlük düzeyi 0'dır. Tüm öğrencilerin cevaplandığı ya da hiçbir öğrencinin cevaplayamadığı bu sorular bilen ve bil-meyeni ayırt etmez.

(Cevap C)

4. Grafiklerde sol bölüm düşük puanlar sağ bölüm yüksek puanlardır. Verilen grafikte grafiğin sol tarafının şişkin sağ tarafının çarpık olduğu görülmektedir. Bu grafik sağa çarpık ya da sola yığılıdır. Grup başarsızdır, puanlar düşük puanlarda yığılıdır.

(Cevap B)

5. Ortancanın bulunduğu puan aralığını bulmak için yığılımal frekansı yazalım.

Puan Aralığı	f	yf
30-28	2	20 = N
27-25	3	18
24-22	6	15
21-19	1	9
18-16	2	8
15-13	1	6
12-10	0	5
9-7	2	5
6-4	2	3
3-1	1	1

Ortancanın
bulunduğu
puan aralığı

Toplam puan (kişi) sayısı 20 olduğuna göre dağılımın ortancası 10. ve 11. sıradaki puanların ortasıdır. Her iki sıra da 24-22 puan aralığında yer almaktadır.

(Cevap A)

6. Ortalamayı hesaplamak için puan aralıklarının orta noktaları ile frekanslarını çarpıyoruz. Çarpım toplamalarını da toplam kişi sayısına bölüyoruz.

Orta Noktalar	f	(O.N.) · f
29	2	58
26	3	78
23	6	138
20	1	20
17	2	34
14	1	14
11	0	0
8	2	16
5	2	10
2	1	+ 2
		$\Sigma(\text{ON}) \cdot f = 370$
		$\bar{x} = \frac{370}{20} = 18,5$

(Cevap D)

7. Seçme amacıyla kullanılacak yeni öğrenci hakkında önemli kararlar verilecek testler ayırt ediciliği yüksek maddelerden oluşmalı. Amaç seçme olduğu için de güçlüğü zor ve çok zor düzeyde olmalıdır. M2 ayırt edici ve zor bir soru olduğu için uygundur.

(Cevap B)

8. Melih 50T puan, aldığına göre Z puanı 0'dır yani aritmetik ortalama kadar puan almıştır. Yiğit'in z puanı -1 olduğu için ortalamanın altında puan aldığı yorumu yapılabilir. Diğer öğrencilerden Melih ortalama kadar puan almıştır. Tülin ve Mine 50'nin üzerinde T puanı, Gamze +1 z puanı aldığına göre ortalamanın üstündedir. Gamze +1 z puanı aldığına göre T puanı 60'tır.

$$(50 + 10 \cdot z = 50 + 10 \cdot (1) = 60)$$

Mine'nin T puanı 70'tir. Yani mine grubun ortalamasının üzerinde bir puan almıştır. E seçeneğinde ifade yanlıştır.

(Cevap E)

9. Dağılımda en çok tekrar eden puan 1'dir frekansı 3. Bu dağılımın mod değeri 1'dir. Ranjen yüksek puan (10) ile en düşük puan (0) arasındaki farktır. Bu dağılımın ranji $10 - 0 = 10$ 'dur.

(Cevap A)

10. Grafiği puan frekans tablosuna dönüştürelim.

x	f	yf
30	1	21
25	6	20
20	3	14
Ortanca ← 15	4	11
10	5	7
5	+ 2	2
		$\Sigma f = N = 21$

Toplam kişi sayısı (frekans toplamı) 21'dir.

(Cevap C)

11. Toplam kişi sayısı 21 olduğuna göre (tek bir değer) $21 + 1 / 2 = 11$. sıradaki değer ortancadır. Yiğit'in frekans sütununda 11 değeri 15 puanına karşılık gelmektedir.

(Cevap B)

12. Frekans değerlerinden en büyüğü 6'dır. 6 frekansına sahip 25 bu dağılımın modudur.

(Cevap D)

UNUTMA!

Test Sonuçları Üzerinde İstatistik

Merkezi Yığılım Ölçüleri

- Mod, Ortanca, Ortalama
- Başarılı ile ilgili bilgi verir.
- Grup başarılı-başarısız kararı için

Merkezi Dağılım Ölçüleri

- Ranj, Çeyrek Sapma, Standart Sapma
- Değişirlik/Yayılm ile ilgili bilgi verir.
- Grup homojen-heterojen kararı için

1. Doğru cevap B seçeneği olduğuna göre

$$\text{Güçlük} = P_{jx} = \frac{17+6}{100} = 0,23$$

$$\text{Ayırt edicilik} = r_{jx} = \frac{17-6}{50} = 0,22$$

(Cevap C)

2. Madde analizinde iyi işleyen çeldirici alt gruptan daha çok üst gruptan daha az öğrenciyi kendine çekmelidir. A seçeneği üst gruptan daha çok öğrenciyi çektiği için iyi bir çeldirici değildir.

(Cevap C)

3. Dağılımda en çok tekrar eden (4 kez) puan 30'dur. Dağılımın modu 30.

Puanlar sıralı olarak verilmiştir. Toplam 14 puan vardır. Dağılımın 7. ve 8. sırasındaki değerlerin orta noktası ortancadır.

10, 15, 30, 30, 30, 30, (40), (40), 40, 60, 60, 70, 80, 80

7. 8.

7. ve 8. değer 40 olduğu için orta nokta yine 40'tır.

(Cevap A)

4. Dağılımda puan ve yığılım frekans verilmiştir. İşlem kolaylığı için puan frekans tablosu oluşturalım.

x	f	yf	fx
20	2	$\Sigma f = N = 18$	40
18	1		18
Mod ← (16)	← (5)		15 80
Ortanca ← (10)	← 4	←	10 40
4	3		6 12
2	1		3 2
0	+ 2		2 + 0
	$\Sigma f = N = 18$		$\Sigma fx = 192$

En büyük frekans değeri 5'tir. Dağılımın modu da 16'dır.

(Cevap C)

5. Toplam puan sayısı (N) 18 olduğuna göre 9. ve 10. sıradaki puanların orta noktası ortancadır. Yığılım frekanslardan 9 ve 10 aynı satırdadır. 10 dağılımın ortancasıdır.

(Cevap C)

6. Aritmetik ortalamayı bulmak için fx çarpımlarını toplayıp toplam puan sayısına (N) bölmeliyiz.

$$\bar{x} = \frac{\Sigma fx}{N} = \frac{192}{18} = 10,66$$

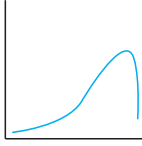
(Cevap D)

UNUTMA!

ÇARPIKLIK

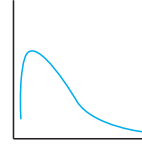
Negatif (-) Çarpıklık

- Dağılım sola çarpıktır.
- Başarılı grup-Kolay test
- $\bar{x} < \text{ortanca} < \text{mod}$
- Yüksek puanlarda yığılım
- Sola kayışlı

Pozitif (+) Çarpıklık

- Dağılım sağa çarpıktır.
- Başarısız grup-Zor test
- $\text{mod} < \text{ortanca} < \bar{x}$
- Düşük puanlarda yığılım
- Sağa kayışlı

7. Orta düzey güçlük indeksine sahip maddelerin ayırt edicilikleri daha yüksek olur. Buna göre M1 25 öğrenci tarafından doğru cevaplanmıştır. Maddenin güçlüğü $\frac{25}{50} = 0,50$ yani tam orta güçlüktür.

(Cevap A)

8. Seçme amaçlı sınavlarda güç maddeler tercih edilir. M1V 43 öğrenci tarafından doğru cevaplanmıştır. Maddenin güçlüğü $\frac{43}{50} = 0,86$ yani çok kolay maddedir.

(Cevap D)

9. Bir testin ortalaması test maddelerinin güçlük düzeylerinin toplamına eşittir.

$$\bar{x} = \sum p_{jx} = \frac{M1}{50} + \frac{M2}{50} + \frac{M3}{50} + \frac{M4}{50} + \frac{M5}{50} = \frac{104}{50} = 2,08$$

(Cevap D)

10. Yıllara göre cinsiyet dağılım grafikleri incelediğinde 2016 yılında erkek öğrenci kaydı fazladır. Yani 2016 yılı dağılımı için mod erkek öğrencidir.

(Cevap C)

11. Dağılım sağa çarpık olduğuna göre başarı düşüktür, puanlar düşük planlarda toplanmıştır. Çarpıklık katsayısı da pozitiftir. Dağılımda $\bar{x} > \text{ortanca}$ sıralaması söz konusudur. Puanların yarısından fazlası ortalamının altındadır.

(Cevap A)

UNUTMA!

Madde Güçlük İndeksi | **Madde Ayırcılık İndeksi**

• Güçlük - Zorluk	• Ayırt Edicilik
• P_{jx}	• r_{jx}
• 0 ile +1 arasında	• -1 ile +1 arasında
$0 - 0,40 = \text{zor}$	$-1 - 0 = \text{çok kötü / kesinlikle at}$
$0,40 - 0,60 = \text{orta güçlük}$	$0 - 0,20 = \text{testten at}$
$0,60 - (+1) = \text{kolay}$	$0,20 - 0,30 = \text{düzelt}$
	$0,40 - (+1) = \text{çok iyi madde}$

1. Öğrencinin en başarılı olacağı şube D'dir. Sınıfa yani gruba göre başarı değerlendirmesinde grup başarısı dikkate alınmalıdır. B ve D grupları en düşük ortalamaya sahip olduğu için öğrenciyi bu gruplarda gruba göre daha başarılı olacaktır. Bu gruplar arasında standart sapmayı daha düşük olan D en başarılısıdır.

(Cevap D)

2. Verilen soruya alt gruptan üst gruba göre daha fazla öğrenci cevap verdiği için sorunun ayırt ediciliği negatiftir. Eğer üst gruptan daha fazla öğrenci doğru cevaplasaydı pozitif ayırtıcı, alt ve üst gruptan eşit sayıda kişi doğru cevaplasaydı sıfır ayırcılık söz konusu olacaktır. Soruya üst ve alt gruptan toplam 30 öğrenciden 15'i doğru cevaplamıştır. Doğru cevaplayan öğrencilerin oranı 0,50 yani orta güçlüktedir.

(Cevap B)

3. Fırat ve Derya'nın z puanları arasında 1 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamı iki öğrencinin puanları arasında 1 standart sapma değerinde bir fark olduğudur. Buna göre testin standart sapması 4 bulunur. Deniz ortalamadan 1 standart sapma puanı daha yüksek puan aldığına göre $65 - 4 = 61$ testin aritmetik ortalaması olarak hesaplanır. Buna göre testten 73 puan alan öğrencinin z puanı $(73 - 61) / 4 = 3$ olarak hesaplanır. Buna göre t puanı da $50 + (10 \cdot 3) = 80$ olarak hesaplanır.

(Cevap D)

4. Öğrenci puanları Cem'den Murat'a kadar büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır. Toplam 10 tane puan olduğu için 5. ve 6. Sıradaki puanların ortalaması dağılımın ortancasıdır. 5. Sıradaki puan ve 6. Sıradaki puan 3'tür. Dolayısıyla ortanca değeri 3 ve 3'ün ortalaması yine 3 olacaktır. Aritmetik ortalama için tüm puanları toplayıp toplam öğrenci sayısına bölmeliyiz. $\text{Art. Ort} = (5 + 4 + 3 + 3 + 3 + 3 + 2 + 2 + 1 + 1) / 10 = 27 / 10 = 2,7$ olarak hesaplanır.

(Cevap D)

5. Test maddelerine doğru cevaplayan öğrenci sayıları dikkate alındığında 2 numaralı soru yalnızca 1 öğrenci tarafından doğru cevaplanmıştır. 2 numaralı madde sorular arasında en zor olanıdır. Güçlük indeksi 0,10'dur

(Cevap B)

6. Puanların değişirliği yani homojenlik-heterojenlik için standart sapmaya bakmalıyız. Standart sapma değeri ne kadar küçükse puanların değişirliği az yani homojen diğer bir ifadeyle ölçülen özellik bakımından grup benzer. Buna göre V numaralı dağılım en homojen dağılımdır.

(Cevap E)

7. Ortalama en geçerli başarı ölçütüdür. Ortalaması yüksek olan III ve V en başarılı testlerdir. Bunların arasında da ortancası yüksek olan III en başarılıdır. Diğer yandan ortalamalar yakın olduğu için doğrudan ortancalar da karşılaştırılabilir.

(Cevap C)

8. Puanların dağılımına baktığımızda 8, 9 ve 10 olan puanların yani yüksek puanların frekansları büyüktür, sırasıyla 10, 4 ve 8. Toplam 35 puanın 22'si yüksek puanlardadır. Dağılım sola çarpık yani sağa yığılımdır. Grup başarılı bir gruptur. Dağılımın modu 8'dir. Yani dağılım tek modludur.

(Cevap D)

9. Geçerliğe ve güvenilirliğe en çok hizmet eden madde, güçlüğü ve ayırt ediciliği 0,50 olan maddedir. Bu özellikleri taşıyan maddeler 4. ve 7. maddelerdir.

(Cevap E)

10. Aynı şekilde, bir sorunun hem kolay hem de ayırt edici olması için güçlük ve ayırtıcılık indeksinin 1'e yakın olması gerekir. Bu şartları en çok sağlayan soru 9. sorudur.

(Cevap E)

11. Seçme amaçlı bir testte kullanılacak sorunun zor ve ayırt edici olması gerekir. Böyle bir sorunun güçlük indeksi 0'a; ayırtıcılık indeksi 1'e yakın olmalıdır.

(Cevap A)

12. Soruların ayırtıcılık indekslerine göre durumlarını hatırlarsak;

Ayırtıcılık indeksi

- 0,40 ve üstü → Oldukça iyi soru
- 0,30 - 0,39 arası → İyi soru
- 0,20 - 0,29 arası → Düzeltilmeli
- 0,19 ve altı → Testten çıkarılmalı

Tablodaki soruları incelediğimizde 2., 5. ve 8. soruların ayırtıcılık indekslerinin 0,19'dan küçük olduğunu görürüz.

(Cevap C)

UNUTMA!

Bağıl Değişkenlik Katsayısı

Dağılımların değişirliğini/dağılımını karşılaştırmak için kullanılır. Şu formülle hesaplanır.

$$V = \frac{S_x}{\bar{x}} \cdot 100$$

$V \rightarrow < 20$ ise homojen dağılım

$V \rightarrow 20 - 25$ aralığında ise normal dağılıma yakın değişirlik

$V \rightarrow > 25$ ise heterojen dağılım

1. z standart puanı şu formülle hesaplanır.

$$z = \frac{(\text{Öğrenci puanı} - \text{Aritmetik Ortalama})}{\text{Standart Sapma}}$$

$$z = \frac{(22 - 34)}{8} \quad z = \frac{-12}{8} = -1,5$$

(Cevap E)

2. T puanı şu formülle hesaplanır.

$$T = 50 + 10 \cdot (z)$$

Testten alınabilecek en yüksek puan 54 olduğuna göre 54 puan için z standart puanını hesaplayalım

$$z = \frac{54 - 34}{8}$$

$$z = 2,5$$

Buna göre 2,5 z puanı için T puanı

$$T = 50 + 10 \cdot (2,5)$$

$$= 50 + 25$$

$$= 75$$

(Cevap B)

3. Madde analizinde ortalamayı hesaplamak için tüm maddelerin güçlük (p) indeksleri toplanmalıdır.

$$\bar{x} = \sum p$$

$$\bar{x} = 0,10 + 0,70 + 0,25 + 0,45 + 0,80 + 0,30 + 0,30 + 0,25 + 0,15 + 0,50$$

$$\bar{x} = 3,8$$

(Cevap D)

4. Standart puanlar öğrencinin gruba göre başarısını yansıtan ölçülerdir. En sık kullanılan standart puanlar Z ve T puanlarıdır. Hesaplanmasında öğrenci puanı ile grubun aritmetik ortalaması baz alınır.

(Cevap C)

5. Verilen ifadelerden I ve II. ifadeler doğrudur. B şubesi simetrik bir dağılım göstermemektedir. Simetrik dağılımların ortalama, ortanca ve mod değerleri eşittir.

(Cevap C)

6. İşlemleri daha kolay yapmak için dağılımın puan frekans tablosunu oluşturalım.

Puan Aralığı	f	yf	O.N.	(O.N.).f
21-25	6	38 = N	23	138
16-20	10	32	18	180
11-15	4	22	13	52
6-10	12	18	8	96
1-5	6	6	3	+ 18
				484

En büyük frekans değerine sahip puan aralığı 6-10 dur. Bu puan aralığının orta noktası $\frac{10+6}{2} = 8$ dağılımın modudur.

(Cevap B)

7. Toplam puan sayısı 38 olduğuna göre dağılımın ortancası 19 ve 20. sıradaki puanların orta noktasıdır. Yığılmalı frekanslar içinde 11-15 puan aralığının yığılmalı frekansı (22) her iki puanı da kapsamaktadır. 11-15 puan aralığı ortancanın bulunduğu aralıktır.

(Cevap C)

8. Ortalama hesaplamak için puan aralıklarının orta noktaları ile karşılık frekanslar çarpılır. Çarpım toplamları toplam puan sayısına bölünür.

$$\bar{x} = \frac{\sum f \cdot (\text{O.N.})}{N} = \frac{484}{38} = 12,7$$

(Cevap C)

9. Farklı soru sayıları olan testlerde başarı karşılaştırma için ortalama güçlük hesaplanır.

$$\text{Ortalama güçlük} = \bar{p} = \frac{\bar{x}}{K}$$

$$\text{Test I} \rightarrow \bar{p} = \frac{65}{100} = 0,65$$

$$\text{Test II} \rightarrow \bar{p} = \frac{17}{20} = 0,85$$

$$\text{Test III} \rightarrow \bar{p} = \frac{24}{40} = 0,60$$

$$\text{Test IV} \rightarrow \bar{p} = \frac{28}{60} = 0,47$$

$$\text{Test V} \rightarrow \bar{p} = \frac{31}{50} = 0,62$$

Test II 0,85 ortalama güçlük ile +1'e en yakın alandır ve grubun en başarılı olduğu testtir.

(Cevap B)

10. Yansızlık bir maddenin cevaplanmasında adaydan hiçbir gruba ya da cinsiyete avantaj sağlamamasıdır. Maddeyi cevaplandıran tüm adaylar için eşit koşullar oluşturulmasıdır. Verilen örnekte soru kadın adaylara cevaplamada avantaj sağladığı için yanlıdır.

(Cevap A)

11. Gruptaki öğrencilerin öğrenme düzeyleri arasındaki farkın fazla olması grubun heterojenliğine işaret etmektedir. Heterojen yani farklılaşmanın fazla olduğu gruplarda yapılan ölçümlerin standart sapma değeri yüksektir.

(Cevap B)

12. Bu testlere ilişkin öğrencilerin başarılarının sağlıklı olarak karşılaştırılabilmesi için aritmetik ortalamaların standart bir değere dönüştürülmesi gerekir. Bunun için testlerdeki ortalama güçlük hesaplanabilir. Bunun için de Art.Ort/Soru sayısı formülü kullanılır. Buna göre

$$T_1 = 12,8/20 = 0,64$$

$$T_2 = 19,5/40 = 0,48$$

$$T_3 = 24,6/50 = 0,49$$

$$T_4 = 48,5/100 = 0,48$$

$$T_5 = 4,3/10 = 0,43$$

Buna göre en yüksek ortalama güçlük değerine sahip olan I numaralı test öğrencilerin en başarılı olduğu/en kolay testtir.

(Cevap A)

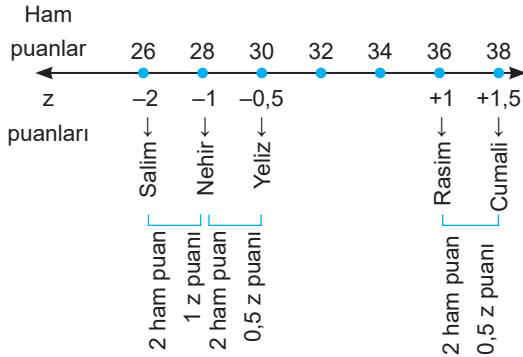

TEST VE MADDE ANALİZİ

1. Grup başarısı hakkında fikir veren ölçütler ortalama, ortanca ve moddur. Grup başarısı için ilk bakılacak ölçüt aritmetik ortalamadır. I ve II. Gruplar en yüksek aritmetik ortalamaya sahip olduğu için en başarılı gruplardır. Bu iki grup içinde II. Grup ortancası daha büyük olduğu için yani negatif kayışlı, daha başarılıdır. Standart sapma grubun değişirliği hakkında bilgi verir. Standart sapma değeri ne kadar küçük ise grup o kadar homojen olur.

(Cevap B)

2. Bu soruda hatalı puanı bulmak için ham puan z puan dönüşüm doğrusu çizmeli ve puanlar arası farkların tutarlığına bakmalıyız.

Nehir-Yeliz ve Rasim-Cumali puanları arası farklar tutarlı, 2 ham puan 0,5 z puanına karşılık geliyor. Bu durumda Salim'in z puanı yanlış hesaplanmıştır. Selim'in z puanı -1,5 olmalıdır.

(Cevap D)

3. Alınan tüm puanlar 60 olduğuna göre dağılımın modu, ortancası ve aritmetik ortalaması 60'tır. Ranjen en yüksek ve bu dağılımda da 0 olacaktır. Standart sapma da puanların aritmetik ortalamadan farklı ile hesaplanır. Tüm puanlar aynı olduğundan puanların ortalamadan farkı/sapması yoktur yani standart sapma değeri de 0'dur.

(Cevap D)

4. B seçeneğindeki ifade yanlıştır. Maddenin ayırt ediciliğini hesaplayalım.

$$m2, r_{jx} = \frac{18 - 4}{20} = \frac{14}{20} = 0,70$$

Bu değer oldukça iyi düzeyde bir ayırtıcılıktır. Madde 2 en yüksek ayırtıcılığa sahip maddedir.

(Cevap A)

5. Sultan'ın I. ve II. test için Z ve T puanlarını hesaplayalım.

$$\text{Test I} \Rightarrow \text{Sultan 2} = \frac{60 - 50}{10} = \boxed{+1}$$

$$\text{Sultan T} = 50 + 10 \cdot (1) = \boxed{60}$$

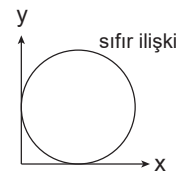
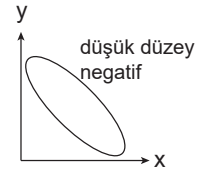
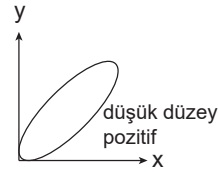
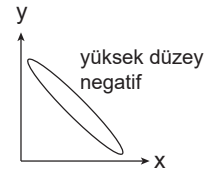
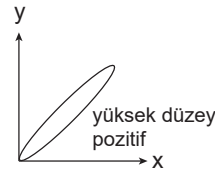
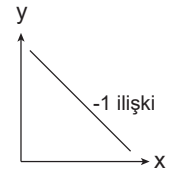
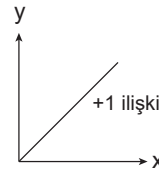
$$\text{Test II} \Rightarrow \text{Sultan 2} = \frac{60 - 50}{5} = \boxed{+2}$$

$$\text{Sultan T} = 50 + 10 \cdot (2) = \boxed{70}$$

(Cevap C)

6. İlişki katsayısı -1 ile +1 arasında değer alır. -1 mükemmel negatif ilişkiyi +1 ise mükemmel pozitif ilişkiyi gösterir. Pozitif ilişki değişkenlerin aynı yönde hareket ettiği (değişim gösterdiği) şeklinde yorumlanır.

İlişki grafikleri ise şu şekildedir.

(Cevap B)

7. Bir maddeye üst grup ve alt gruptan doğru cevapların yüzdesi bilindiğinde madde ayırt edicilik gücü üst grup yüzdesinden alt grup yüzdesi çıkarılarak pratik şekilde hesaplanabilir.

$$r_{jx} = \%70 - \%40 = 0,30$$

(Cevap A)

8. Madde sayısı ve aritmetik ortalamadan test güçlüğü şu formülle hesaplanır.

$$\bar{P} = \frac{\bar{x}}{k}$$

Test güçlüğü (ortalama güçlük) 0 ile +1 arasında değer alır. Güçlük +1'e yaklaştıkça testin kolay yani grubun başarılı olduğu yorumu yapılabilir. Verilen testlerin ortalama güçlüğü hesaplandığında

$$\text{Test 1 } \bar{P} = \frac{16}{50} = 0,32$$

$$\text{Test 2 } \bar{P} = \frac{12}{20} = 0,60$$

$$\text{Test 3 } \bar{P} = \frac{41}{100} = 0,41$$

$$\text{Test 4 } \bar{P} = \frac{26}{40} = 0,65$$

$$\text{Test 5 } \bar{P} = \frac{5,1}{10} = 0,51$$

En kolay test 0,65 güçlük ile 4. testtir.

(Cevap D)

9. Madde varyansı şu formülle hesaplanır.

$$s_j^2 = P_j \cdot (1 - P_j)$$

$$s_j^2 = \text{varyans} \quad p_j = \text{güçlük}$$

Buna göre, güçlük 1 ve 0 iken varyans en küçük değerini alır yani 0'dır. Madde güçlüğü 0,50 iken varyans en büyük değerini alır, 0,25'tir. Varyans 0 ile 0,25 arasında değer alır. 2 numaralı madde için verilen değer madde varyansının alabileceği bir değer değildir.

(Cevap B)

10. Ortanca puanlar sıralandığında dağılımın tam ortasında yer alan değerdir. Puan dağılımının %50'sini üstünde %50'sini altında tutar. Verilen dağılımdaki toplam puan sayısı 40'tır (yığılması frekansın en üstündeki, toplam frekans/kişi sayısı) Buna göre 20 ve 21. sıradaki puanların orta noktası ortancadır. Yığılmalı frekanslardan 20 ve 21'i içeren yığılmalı frekans değerini bulmalıyız. Yığılmalı frekanslardan 20 puanlardan 30'a karşılık gelmekte, 21'i kapsayan 30 yığılmalı frekans değeri ise 36 puanına karşılık gelmektedir. 30 ve 36 puanlarının orta noktası dağılımın ortancasıdır.

$$\text{Ortanca} = \frac{30 + 36}{2} = \frac{66}{2} = 33$$

(Cevap C)

11. Maddeye üst grubun da alt grubunda %50'si yani yarısı doğru cevap vermiştir. Buna göre sorunun güçlüğü 0,50'dir. Bu orta güçlük değeridir. Güçlüğü 0,50 olduğuna göre madde varyansı = $P_{jx} \cdot (1 - P_{jx})$ formülüne göre $0,50 \cdot (1 - 0,50) = 0,25$ hesaplanacaktır. Üst ve alt gruptan aynı sayıda birey doğru cevap verdiği göre madde ayırtıcılık değeri 0 olacaktır. Buna göre sadece III nolu ifade doğrudur.

(Cevap C)

UNUTMA!

PSİKOLOJİ YAKLAŞIMLARI

- Yapısalcılık:** Wundt tarafından kurulmuştur. Psikolojinin kurucu ekolüdür. Bilincin öğeleri, zihnin yapısı incelenmiş. İçebakış yöntemi kullanılmış.
- İşlevselcilik:** W. James en ünlü temsilcisi. Pragmatizmden etkilenmiş. Psikoloji canlının amaca yönelik zihinsel süreçlerini incelemeli. Zihnin işlevleri sorgulanmış.
- Davranışçılık:** Watson, Thorndike, Guthrie, Pavlov, Skinner ünlü temsilciler. Psikoloji gözlenebilir tepkileri incelemeli. Tüm davranışlar sonradan kazanılır. Tabularasa düşüncesi hakim. Deney-gözlem temel yöntem.
- Gestalt:** Bilişselci yaklaşımın öncüsü. Koffka, Levin, Köhler, Wertheimer temsilcileri. Algı ve zihinsel süreçleri incelemişler. Bütünlük yaklaşımın temel ilkesi.
- Psikoanalitik:** Freud kurucusu. Adler, Jung, Erikson önemli temsilcileri. Bilinçaltı süreçler davranışları belirler. Cinsellik ve saldırganlık dürtüleri davranışların temelinde.
- İnsancıl:** Maslow ve Rogers önemli temsilcileridir. İnsan doğuştan iyidir, tektir, biriciktir. Her insan kendini gerçekleştirme potansiyeline sahiptir.

1. Soruda verilen açıklama gelişim sürecinin belli bir yön ve sıra izlemesi ile ilgilidir. Bu sıra ve yön genetik plan ile çizilir. Bu genetik plan gelişmeyi belirler. İşte gelişimde genetik faktörleri ön plana çıkararak kuram olgunlaşma kuramıdır.

(Cevap A)

2. Psikolojide çevreci yaklaşımın en önemli temsilcisi ekol davranışçılıktır. Davranışçılar tüm davranışların sonradan kazanıldığı, çevresel uyaranların etkili olduğunu savunur. U-T kuramcıları olarak da bilinir. Bu davranışın uyarıcı tepki bağları ile ortaya çıktığı anlamındadır.

(Cevap D)

3. Kalemle düzgün kontrollü çizgiler çizmek ince motor kaslarla ilgilidir. Parmak kasları bu koordinasyonu yapacak motor gelişim seviyesine ulaşmadan bu beceri öğrenilemez. Bunun için ön koşul olgunlaşmadır. İnce motor kas olgunlaşması son çocukluk döneminde tam olarak olgunlaşır dört yaş bu açıdan çok erkendir.

(Cevap C)

4. Gelişim psikolojisinin temel kavramlarından biri de değişimdir. Değişim insandaki her türlü farklılaşmayı içerir. Soruda verilen örnek olumlu bir değişimdir. Bu değişim sistematik ve yaşla ilgili olmadığı için gelişim olarak ifade edilemez.

(Cevap C)

5. Soruda verilen açıklamada vurgulanan işe yararlıdır. Pragmatizmi temele alan işlevselciler psikoloji biliminin insan hayatını kolaylaştırması, içe vuruk olması gerektiğini savunur. Uygulamalı psikoloji dalları bu düşüncenin ürünüdür.

(Cevap E)

6. Son yıllarda KPSS'de karşımıza sıklıkla çıkan Ekolojik kuram bireyin çevresindeki farklı sistemlerin (okul, aile, devlet vb) bir ekoloji oluşturduğunu savunur. Bireyin davranışlarını anlamak için onu etkileyen bu sistemler anlaşılmalı yani ekolojisi ortaya çıkarılmalıdır. Bu yaklaşımda çevre davranışlardaki gibi tek boyutlu çıkarılmalıdır. Bu yaklaşımda çevre davranışlardaki gibi tek boyutlu ele alınmaz. Çevresel unsurlar katmanlıdır ve dinamikdir.

(Cevap E)

7. Kesitsel desen (kesit alma-enlemsel) gelişim araştırmalarında yaşlar/dönemler arası farkı ortaya koymak için kullanılır. Farklı yaşlar (doğum bölüğü olarak da ifade edilir) karşılaştırmasına dayalı bir yaklaşımdır. Farklı yaşlar 1 gözlem/inceleme ile karşılaştırılır. Sorudaki örnekte 3, 4 ve 5 yaş grubu uygulanan gelişim envanteri ile karşılaştırılır.

Gelişim Psikolojisinde Araştırma Desenleri

Boylamsal Desen: Aynı yaş grubunun tekrarlı incelenmesidir.

Kesitsel Desen: Farklı yaş gruplarının ir kez incelenip karşılaştırılması

Sırasal Desen: Farklı yaş gruplarının tekrarlı incelenmesi

(Cevap A)

8. İşlevselcilerin temel sorusu zihnin işlevleri nelerdir? olmuştur. İnsanın problem çözme ve uyum süreçleri ile uğraşmışlardır. Yarıcalık bu akımın dayandığı felsefedir. Seçeneklerdeki diğer sorulardan A yapısalcılığı, C davranışçılığı, D psikanalitik kuramı ve E de olgunlaşma kuramına işaret etmektedir.

(Cevap B)

9. Bir araştırmada sonuç konumunda olan, etkilenen değişken bağımlı değişkendir. Bağımlı değişken nedene göre nasıl değişir, değer alır incelenir. Sorudaki araştırmada çizgi film bağımsız, kavram gelişimi bağımlı değişkendir.

Neden	Sonuç
Etkileyen	→ Etkilenen
BAĞIMSIZ	→ BAĞIMLI

(Cevap B)

10. Psikoloji alanındaki ilk laboratuvar çalışmaları Wundt tarafından gerçekleştirilmiştir. Yapısalcı yaklaşımı ortaya koyan Wondt psikolojinin konusunun zihnin yapısını incelemek olduğunu savunur. Yöntem olarak da içe bakış (iç gözlem) benimsenmiştir.

(Cevap A)

11. Boylamsal araştırmalar aynı yaş grubunun zaman içerisinde tekrar tekrar incelenmesine dayanır. Zamanlı birlikte meydana gelen değişim ortaya konmaya çalışılır. Örnekte de ikizler 5 yıl boyunca incelenmiştir.

(Cevap B)

12. Büyüme gelişimin niceliksel boyutuna işaret etmektedir. Yaşla birlikte boyun uzaması, kilonun artması, el - kol - parmakların uzaması büyümedir. Musluğa erişemezken erişebilir duruma gelmek boy uzunluğu ile ilgilidir, bu da büyümeye işaret eder.

(Cevap D)

UNUTMA!

BÜYÜME

Büyüme vücudun kitlesinde yaşla birlikte meydana gelen artıştır. Yaşla birlikte boyun uzaması, kilonun artması, baş ve göğüs çevresinin genişlemesi büyümedir. Büyüme sayısal olarak ifade edilebilir, yani gelişmenin niceliksel boyutudur.

1. Araştırma etiği bilimsel araştırmalarda uyulması gereken deneye/çalışmaya/araştırmaya katılanları ve düzenleyenleri koruyan kurallardır. Soruda verilen örnekte katılımcılara araştırma gereği yanlış bilgiler verilir. Eğer araştırma sonunda verilen bilgilerin yanlışlığı söylenmezse katılımcı yanlış öğrenebilir ve zarara uğrayabilir. Bu açıdan deneyde/çalışmada yanlış ve hatalı durumlar süreç sonunda katılımcılara söylenerek aldatmacadan korunur.

(Cevap C)

2. Farklı yaş gruplarının tekrarlı incelemesine dayanan gelişimsel araştırma deseni sırasal desendir. Sorudaki örnek araştırmada 3, 5, 7 ve 9 yaşlarındaki çocuklar tekrar tekrar gözlenmiştir.

(Cevap C)

3. Büyüme yaş ile birlikte boyun uzaması, kilonun artması gibi niceliksel değişimleri, hacimsel artışı kapsamaktadır. Gelişim süreci hem niceliksel hem nitelikselidir. Bu sürecin niceliksel boyutunu büyüme oluşturur.

(Cevap B)

4. Psikanalitik kuramın kurucusu Freud'a göre kişiliğin temeli 0-6 yaşta oluşur. Bu dönemdeki yaşantılar bilinçaltını oluşturur ve davranışlara yön verir. Ayrıca Freud davranışlarımızda cinsellik ve saldırganlık dürtüleri belirleyicidir.

(Cevap A)

5. Gelişim süreci bir değişimdir. Ancak her değişim gelişim değildir. Gelişim olumlu, ileriye dönük, uyum sağlayıcı, yaşla birlikte ortaya çıkan, sistematik ve birikimli değişimlerdir. E seçeneğindeki örnek olumlu bir değişimdir ancak yaşa bağlı ve sistematik olmadığı için gelişim değildir.

(Cevap E)

6. Çatal kullanabilmek için ince motor olgunlaşma gerekir. El göz koordinasyonunu gerçekleştirebilmek için gerekli olgunluk düzeyi için 2 yaş erkendir. Bu özellik zaman içinde olgunlaşma ile kendiliğinde kazanılacaktır.

(Cevap D)

UNUTMA!

Kritik Dönem

Gelişim sürecinde bazı zaman aralıklarında bireyler çevresel etkilere karşı diğer dönemlerde olduklarından daha hassastır. Bu zaman aralıklarına kritik dönem denir. Bu dönemlerde sağlanacak olumlu yaşantılar gelişimi hızlandırır ve gelişim görevlerinin kolaylıkla kazanılmasını sağlar. Bu dönemlerdeki olumsuz çevresel koşulların da etkisi daha zorlayıcı olur.

7. Kritik dönem gelişim sürecinde bireyin çeşitli öğrenme ve gelişimsel görevleri kazanmaya karşı çevresel etkilere aşırı duyarlı olduğu zaman aralıklarıdır. Kritik dönemlerde yaşantı sağlanırsa ilgili öğrenmeler çok hızlı kazanılır. Bu dönemler atlanırsa örnekteki Zeynep Hanım gibi ilgili öğrenme ve çok zor gerçekleşir ya da gerçekleşemez. Ağaç yaşken eğilir.

(Cevap E)

8. Metaanaliz araştırmaların araştırılmasıdır. Metaanaliz ile çalışılacak konuda önceden yapılmış araştırma sonuçları bir araya getirilerek sentezlenir. Yapılan çalışmalardaki ortak bulgular ortaya konur. Birden çok çalışma sonucunun birleştirilip elde edilen bulguların istatistiksel analizinin yapılmasıdır.

(Cevap D)

9. Öğrenme süreçleri için yaş önemli bir faktördür. Yaş öğrenmenin hızını ve kalitesini belirler. Erken çocukluk yılları en hızlı öğrenmelerin gerçekleştiği yıllardır. Üç yaşındaki Fatih yaş avantajından dolayı dili bir yetişkinden daha hızlı öğrenecektir.

(Cevap D)

10. Anadolu'da bir söz vardır "çocuğun yediği helal giydiği haramdır" diye. Bu sözün temelinde çocukların hızlı büyümesi vardır. Çocuk büyüdüğü için alınan kıyafetler eskimeden çocuğa küçük gelmeye başlar. Büyüme vücut kitlesindeki yaşla birlikte meydana gelen artışlardır.

(Cevap A)

11. Soruda verilen örnek durumda ayırıcı nokta Levent'in gitar kursuna gitmek istememesi annesinin zoru ile devam etmesidir. Bu istek durumu güdülenmeye işaret eder. Güdülenme hazırbulunuşluk için önemlidir. Öğrenme isteği olmazsa öğrenme ya çok az gerçekleşir ya da hiç gerçekleşmez.

(Cevap C)

12. Verilen örnek durumda Aysel Öğretmen öğrencilerini (yeni aynı sınıf, aynı dönem) üç ayda bir inceler. Yapılan çalışma boylamsaldır. Boylamsal araştırmalarda aynı yaş grubu tekrar tekrar incelenir.

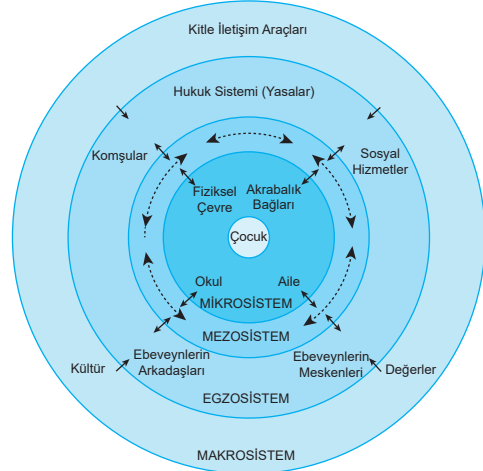
(Cevap B)

UNUTMA!

Ekolojik Sistem Kuramı II

Bronfenbrenger, ekolojik kuramın kurucusudur. Ekolojik sistemler kuramı çocuğun gelişiminin çok katmanlı bir çevre tarafından etkilenen karmaşık bir ilişkiler sistemi içinde gerçekleştiğini kabul etmektedir. Bu yaklaşım içinde çevre, çocuğun günlük yaşamını çevreleyen ev, okul ve mahalleyi içine alır ancak bunlardan da geniş bir biçimde tasarlanmıştır.

1. Gelişimsel araştırmalarda üç temel desen tercih edilmektedir. Bu desenler; Kesitsel desen, boylamsal desen ve sırasal desen. Kesitsel desen çalışmalarında farklı yaş gruplarından bireyler üzerinde bir kez inceleme gerçekleştirilir ve yaş grupları arasındaki incelenen özellik açısından farklılıklar ortaya konmaya çalışılır

(Cevap D)

2. Olgunlaşma bedenin bir uzvunun kendinden beklenen görevi yapabilecek düzeye ulaşmasıdır. Parmakların kalem tutabilecek düzeye ulaşması ya da beynin okuma, yazma, işlem yapma gibi becerileri öğrenebilecek düzeye ulaşması olgunlaşma için örnek olarak gösterilebilir. 4 yaş okuma-yazma ve matematik becerileri için yeterli olgunluk düzeyinin olmadığı bir dönemdir. Bu sebepten dolayı yani olgunlaşma düzeyinin yeterli olamamasından dolayı ilgili öğrenmeleri gerçekleştirme mümkün değildir.

(Cevap B)

3. Fazlı'nın yaşlara göre boy artışlarına baktığımız zaman bebeklik dönemine denk gelen 0-2 yaş arasında boyu 31cm uzamıştır. Son çocukluk dönemine denk gelen 9-11 yaş döneminde boyu sadece 9 cm uzamıştır. Bu gelişim hızının dönemlere göre değiştiğini ortaya koymaktadır. Bebeklik dönemindeki gelişim hızı son çocukluk dönemine göre daha fazladır.

(Cevap D)

4. Gelişim bir bütündür ve tüm gelişim alanlarında etkileşim esastır. Yani çocuğun her alandaki gelişimi bir-biriyle ilişki içindedir. Herhangi bir alandaki gelişim, diğer alanları da etkilemektedir. Soruda belirtildiği gibi bedensel alandaki gelişimsel süreçler sosyal ve duygusal gelişimi etkilemektedir.

(Cevap B)

5. Bronfenbrenner tarafından geliştirilen ekolojik sistem kuramına göre bireyin gelişiminde çevre etkisi anne baba ile sınırlı değildir. Ekolojik sistem kuramı çevresel koşulları mikro düzeyden makro düzeye iç içe geçmiş çemberler şeklinde ele almıştır. Bu sistemler etkileşimli biçimde bir bütün olarak gelişim sürecini etkilemektedir.

(Cevap B)

6. Gelişim alanları birbiriyle etkileşim içerisindedir. Bir gelişim alanındaki ilerleme ya da gerilik diğer gelişim alanlarını da etkilemektedir. Gelişim alanları arasındaki bu etkileşim gelişimde bütünlük ilkesi ile açıklanmaktadır. Verilen örnek durumda fiziksel gelişimin sosyal gelişim alanı üzerindeki etkisi yer almaktadır.

(Cevap C)

UNUTMA!

Olgunlaşma Kuramı

Arnold Gesell çocuklardaki fiziksel ve motor gelişim aşamalarına dikkat çekerek bu sürecin tüm dünyada aynı basamaklarla ve aynı yaşlarda oluştuğunu belirler. Gesell insanoğlunun dünyaya biyolojik bir programını kuramının merkezine alır. Genetik plan gelişim sürecinin temel belirleyicisidir.

7. Bireyin gelişim özelliklerini ve sosyal becerileri kazandığı gelişim süreci psikososyal gelişim alanı olarak adlandırılmaktadır. Psikososyal alan kişilik örüntüsünün oluşumu, bağlanma, sosyal becerileri kapsamaktadır.

(Cevap D)

8. 20. yüzyılın başlarında Freud tarafından yapılan çalışmalar sonucunda ortaya çıkan psikanalitik kuram temel olarak kişilik gelişiminin açıklanmasıyla ilgilenmiştir. Psikanalitik kuramcılara göre gelişim evreleri halinde ilerler ve her gelişim evresinde birey aşması gereken bir kriz (bunalım) ile karşı karşıya gelmektedir.

(Cevap C)

9. Davranışçı yaklaşıma göre insan çevresine tepki veren bir varlıktır. Davranış çevreden gelen uyarıcılara tepki ile oluşur. Gelişim ve öğrenme çevresel faktörler tarafından şekillendirilir. Çevre davranışları biçimlendirir.

Davranışçı Yaklaşım
Watson, Skinner, Pavlov, Thorndike, Hull
<ul style="list-style-type: none"> Davranışları çevre belirler U-T bağları önemli Psikolojinin konusu ölçülebilir gözlenebilir davranışlar olmalı İnsan doğuştan boş bir levhadır. Eğitimde ödül-ceza uygulamaları İnsan ve diğer canlıların öğrenme biçimi aynıdır.

(Cevap D)

10. Soru metninde "kritik dönem" kavramının önemi vurgulanmıştır. Kritik dönem, organizmanın farklı gelişim dönemlerinde öğrenmeye ya da gelişmeye en çok eğilimli, istekli ve çevredeki uyarıcılara en açık ve alıcı olduğu zaman dilimidir. Uyarıcıların en güçlü etkiyi yaratacağı dönem kritik dönemdir. Kritik dönemde öğrenmenin gerçekleşmesi önemlidir. Bu dönem atlatıldıktan sonra uyarıcılara maruz kalma, etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesini sağlamaz. Bu nedenle ünlü tıp doktoru Montessori'ye göre uygun çevre düzenlemeleri ve uyarıcı zenginliği ile çocukların gelişim evrelerinin özelliklerini kritik dönemlerinde kazanmaları sağlanmalıdır.

(Cevap D)

11. Olgunlaşma: Bedenin bir uzvunun kendinden beklenen görevi yapacak düzeye ulaşmasıdır. Hazırbulunuşluk: Bireyin belli bir gelişim görevini olgunlaşma ve öğrenme yoluyla yapılabilecek düzeye gelmesidir. Bir şeyi öğrenebilmek için gerekli olan ön koşul davranışların kazanılmış olmasıdır. Bireyin belli bir beceriyi kazanabilmesi için önce biyolojik olarak olgunlaşması, ardından da o beceriyi geliştirebilmesi için gerekli olan ön bilgi, beceri ve tutuma sahip olması gerekir. Bu koşullardan biri eksik olursa öğrenmeyi olumsuz yönde etkiler.

(Cevap A)

12. Gelişim, organizmanın döllenmeden başlayarak bedensel, zihinsel, dil, duygusal, sosyal açılarından sürekli ilerleme kaydeden değişimidir. Gelişimle ilgili olarak A, B, C ve D seçeneklerindeki ifadeler doğru, E seçeneğindeki ifade yanlıştır. Bazı gelişim sonuçları bireyin çevresi tarafından kabul edilmeyebilir. Örneğin 2,5 yaş civarında çocuklarda inat davranışlar görülür, bu değişim aile tarafından hoş karşılanmayabilir.

(Cevap E)

GELİŞİM PSİKOLOJİSİNİN TEMEL KAVRAMLARI

1. Kritik dönem gelişimin çevresel faktörlerin etkilerine daha açık olduğu, belirli gelişim görevlerinin gerçekleştirilebilmesi için en uygun zamanlardır. Kritik dönemlerde gerçekleştirilemeyen görevlerin daha sonraki dönemlerde telafisi güç ya da imkânsızdır. Gelişim alanlarının birbirlerini etkilemesi gelişimin bütünlük ilkesi ile ilgilidir

(Cevap E)

2. Bağımsız değişken araştırmada etkisi kontrol edilmek istenen ve bu nedenle manipüle edilen değişkendir. Verilen örnek araştırmada

“Aile içi şiddete maruz kalma”nın “dil gelişimi”

Bağımsız değişken

Bağımlı değişken

üzerindeki etkisi incelenmektedir.

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken
• Araştırmada etkisi incelenen, etkileyen değişken	• Araştırmada değişip değişmediğine bakılan etkilenen değişken
• NEDEN	• SONUÇ

(Cevap A)

3. Farklı gelişim alanlarındaki gelişim belirli dönemlerde diğer dönemlerin önüne geçebilir. Bu gelişimin nöbetleşe devam etmesi ilkesi ile ilgilidir. Doğum öncesi dönemde fiziksel gelişim ön plana çıkmaktadır, ilk çocukluk döneminde fiziksel gelişimdeki hız yavaşlarken nöbeti bilişsel gelişim devralır.

(Cevap D)

4. Araştırmalar sonucunda sıcaklığın etkisiyle saldırganlığın belli bir noktaya kadar artması, o noktadan sonra saldırganlığın azaldığının görülmesi sıcaklık ve saldırganlık arasında bir noktaya kadar pozitif bir korelasyon olduğunu göstermektedir. Bir düzeyden sonra ise sıcaklık artışı saldırganlığı düşürecektir. Bu ilişki düzeni B seçeneğinde mevcuttur. Sıcaklık artarken saldırganlık bir düzeye kadar artar daha ileriki sıcaklık artışlarında saldırganlık düşer.

(Cevap B)

5. Parçada belirtilen sıkıntıları aşmak için **hazırbulunuşluk** kavramına ve **gelişim psikolojisine** önem vermek gerekir. Hazırbulunuşluk, organizmanın istenilen davranışı göstermesi için gerekli olan biyolojik donanımının olgunlaşmaya bağlı olarak ortaya çıkma potansiyelidir. Hazırbulunuşluk bireyin olgunlaşma düzeyinin yanında bireyin önceki öğrenmelerini, ilgilerini, tutumlarını, güdülenmişlik düzeyini, yeteneklerini ve genel sağlık durumunu da kapsar.

Gelişim psikolojisi ise, insan davranışında doğumdan ölüme kadar tüm yaşamı boyunca gözlenen biyolojik ve psikolojik değişiklikleri incelemektedir. Büyüme ve gelişme sonucu davranış ve bilişsel sistemde ortaya çıkan değişiklikleri inceleyen psikoloji dalıdır. Hazırbulunuşluk öğrencilerin ön bilgilerini, gelişim psikolojisi ve farklı yaş ve dönemlerde çeşitli gelişim alanlarında nasıl değişim gösterdiğini açıklamak açısından eğitim – öğretim sürecini planlama da yardımcı olmaktadır.

(Cevap B)

6. **Gelişim psikolojisi**, bireylerin yaşam boyunca geçirdiği bedensel, zihinsel ve duygusal değişimlerin açıklanmasıyla ve aynı zamanda bireyler arasındaki değişim, benzerlik ve farklılıklarla ilgilenen bilim dalıdır. Gelişim psikolojisinin konusu bireyin fiziksel ve ruhsal yapısının ve davranışının değişimidir. Buna göre, psikolojinin insan gelişimini incelemesinin temel amaçları A, B, C ve D seçeneğinde belirtilen amaçlardır. Ancak psikoloji insan gelişimini incelerken E seçeneğindeki “insanların nasıl davranmaları gerektiğine ilişkin normlar belirleme” amacı taşımaz. Psikoloji sadece gelişimin normları, temel ilkeleri ile ilgilenir.

(Cevap E)

UNUTMA!

Gelişim

Bir süreçtir.

Sistemik ve aşamalıdır.

Değişimdir.

Uyumu kolaylaştırıcıdır, olumludur.

Bireye özgüdür.

Cinsiyete özgüdür.

Kuşağa ve tarihsel zaman özgüdür.

Kültürden etkilenir.

Gelişimin İlkeleri

Gelişim kalıtım, çevre ve zamanın etkileşiminin sonucunda oluşur.

Baştan ayağa, içten dışa, genelden özele doğrudur.

Belirli sıra izler ve süreklidir.

Gelişim bütünlük içinde gerçekleşir.

Gelişim nöbetleşe ilerler.

Gelişimde bireysel farklılıklar vardır.

7. Gelişim aşamalar halinde ileriye doğru gerçekleşir. Her gelişim aşaması bir önceki aşamayı temel alır ve kendinden sonraki aşamanın hazırlayıcısıdır. Bu aşamaları kesin çizgilerle birbirinden ayırmak mümkün değildir.

(Cevap B)

8. İstendik davranışların gerçekleşmesi için **hazırbulunuşluk** kavramının dikkate alınması gerekir. Hazırbulunuşluk, organizmanın bir konuyu öğrenebilmesi için gerekli gelişme düzeyine, ön bilgilere ve güdülenme düzeyine erişmesidir. Yeni öğrenmeler için hazırbulunuşluk gereklidir. Hazırbulunuşluk öğrenme ve olgunlaşma etkileşiminin bir sonucudur.

(Cevap B)

9. Olgunlaşma, genetik kod ile birlikte gelen talimatlar tarafından yönetilen ve bir türün tüm üyelerinde ortak olan ardışık değişim örüntüleridir. Olgunlaşma öğrenmeden bağımsız olarak kendiliğinden oluşur.

(Cevap E)

10. Gelişim psikolojisi ile ilgili olarak A, B, C ve D seçeneklerinde belirtilen ifadeler yanlış, E seçeneğindeki ifade doğrudur. 3 – 6 yaş arasındaki çocuklar Piaget'in bilişsel gelişim kuramına göre işlem öncesi dönemde (2 – 7 yaş) bulunurlar. Bu dönemdeki çocuklar canlı ve cansız varlıklar arasında ayırım yapamazlar ve cansız varlıklara canlı varlıkların özelliklerini yüklerler. (Animizm). İşlem öncesi dönemdeki çocuklarda görülen diğer bir özellikte yapaycılıktır. Yapaycılık, doğal olguları birisinin yaptığı ya da bunlara birisinin neden olduğu inancıdır.

(Cevap E)

11. Öğretmenin anaokulundaki öğrencilerine okuma – yazma öğretememesi “**olgunlaşma**” kavramı ile ilgilidir. **Olgunlaşma**, vücut organlarının kendilerinden beklenen işlevi yerine getirebilecek düzeye gelmesi için, öğrenme yaşantılarından bağımsız olarak kalıtımın etkisiyle geçirilen biyolojik değişimdir. Anaokulu düzeyindeki çocuklar, hem zihinsel seviyeleri, hem de kalem tutabilmek için parmak kasları yeterli olgunluğa ulaşmadığı için okuma – yazma öğrenemezler. Olgunlaşma öğrenme için ön koşuldur. Olgunlaşma tamamlandığında öğrenme süreci başlar.

(Cevap B)

UNUTMA!

Gelişimde SÜREKLİLİK	Gelişimde BÜTÜNLÜK
<ul style="list-style-type: none">• Gelişim süreklidir ve belirli aşamalarla gerçekleşir.• Her aşama öncesine dayanır ve kendinden sonrakini destekler.• Bir alandaki etki dönemler ilerledikçe devam eder.	<ul style="list-style-type: none">• Gelişim fiziksel, bilişsel, psikososyal-duygusal alanlara bölünse de bütündür.• Gelişim alanları birbirini etkiler.• Bir alandaki olumlu-olumsuz süreçler diğer alanları da etkiler.

1. Gelişim belirli bir sıra izler. Bu sıra
- içten dışa
 - genelden özele
 - baştan ayağa.

Baştan ayağa ilkesi doğrultusunda önce baş sonra kollar bacaklar gelişir. Örnekte de baş gelişimini önceden tamamladığı için ağabeyi ile baş çevresi aynıdır.

(Cevap D)

2. Gelişimi ergenlik dönemi ile sonlandıran klasik psikanalitik kuram ve Piaget gelişimin sürekliliği açısından eleştirilir. Gelişim bir yaşta durmaz yaşam boyu devam eder. Yani gelişim bu kuramların dediği gibi ergenlik ile son bulmaz.

(Cevap B)

3. Yaşantı/deneyim gelişim üzerinde oldukça etkilidir. Ancak bireysel farklılıklar yaşantının anlamlandırılmasında da karşımıza çıkar. Deneyime bireyin yüklediği anlamlar, deneyimi anlamlandırmak için kullanılan şablonlar içsel deneyim modelleridir. Şöyle somutlaştırabiliriz; öğretmen iki öğrenciyi azarlar, bu olayı iki öğrenci farklı yorumlayacak ve bu olayın etkisi iki öğrenci için farklı olacaktır.

(Cevap B)

4. Deneyim zamanlaması kritik dönem için kullanılan bir kavramdır. Burada önemli olan yaşantının ne zaman geldiğidir. Verilen örnekte doğumu izleyen ilk aylar görme gelişimi açısından kritiktir, yaşantının bu dönemde olması fark sağlar.

(Cevap C)

5. Verilen örnekleri sırayla değerlendirelim; İlk örnekte cinsiyet farklılığı vardır. Cinsiyet kalıtım tarafından tayin edilir.

- Zengin uyarıcılar, çevreye bir vurgudur.
- Tek yumurta ikizleri kalıtsal açıdan çok benzer, farklı ailelerde yetismeye (çevre) karşı benzerliğin fazla olması kalıtım ile açıklanabilir.

(Cevap C)

6. Gelişimde cinsiyet farkı vardır ancak gelişim sırası iki cinsiyet için de aynıdır. Erkek bebekler (genel olarak) daha kiloludur, iskelet gelişimleri hızlıdır ve hareketlilikleri fazladır. Daha iri oldukları için erkek bebeklerin doğum kazalarına yakalanma oranı yüksektir. İstatistiklere göre spontone düşük oranı erkek bebeklerde fazladır.

(Cevap E)

UNUTMA!

Gelişimde Kalıtım-Çevre

Gelişim kalıtım ve çevrenin etkileşiminin ürünüdür. Ne kalıtım ne de çevre tek başına gelişimi açıklayamaz. Kalıtım ile getirilen potansiyeller çevresel faktörler sayesinde gözlenir.

7. Polijenik (poligenik) kalıtım, birden fazla gen tarafından belirlenen özelliklerin kalıtımını tanımlar. Cilt rengi, göz rengi, boy, zeka gibi özellikler poligeniktir. Örneğin göz rengine 16'ya kadar farklı genin etki ettiği düşünülmektedir.

(Cevap B)

8. Parçada verilen açıklamalar yaşlılık döneminde gerçekleşmesi beklenen gelişimsel görevlerdir. Buna göre gelişim bu aşamada yani ölene kadar devam etmektedir. Bu örnek gelişimin yaşam boyu olma özelliği ile ilişkilidir.

(Cevap E)

9. Gelişim sürecinde dönemler birbirinden kesin çizgilerle ayrılmış değildir. Dönemler birbirlerini etkiler. Yani bir dönemdeki aksaklık ya da ilerilik ileriki dönemler üzerinde de etkilidir. Bu durum gelişimin sürekliliğidir. Unutmayın dönem etkileşimi süreklilik ilkesi ile ilgilidir.

(Cevap B)

10. Verilen örnekte Bülent'in ergenliğe erken girmesi fiziksel gelişim ile ilgilidir. Popüler olma, oyunlarda aktiflik ve dışadönüklük gibi özellikler ise sosyal - duygusal gelişimi ile ilgilidir. Örnekte de görüldüğü üzere bu alanlar birbirlerini etkilemektedir. Alan etkileşimi bütünlük ilkesi ile ilişkilidir.

(Cevap D)

11. Tek yumurta ikizleri kalıtsal açıdan büyük benzerlik gösterir. Yıllar ilerleyip farklı çevresel koşullara maruz kalmalarına rağmen 4 ve 10 yaşlarda zeka puanları büyük benzerlik göstermiştir. Bunun anlamı ilgili özellikte kalıtım baskın ve belirleyicidir.

(Cevap A)

12. Anne ve babanın müzik öğretmeni olması kalıtsal bir altyapıya işaret eder. Evde müzik aletleri yeni zengin bir uyarıcı çevresi vardır. Kalıtım ve çevre etkileşimi ile gelişim ortaya çıkmaktadır.

(Cevap B)

UNUTMA!

Tarihsel Zaman

Bireyin içinde yaşadığı zaman dilimi ve bu zaman dilimine has olay ve olgular gelişim üzerinde etkilidir. Bu etkiye Tarihsel Zaman denir. Tarihsel zaman etkisi bu zamanı yaşayanlarla sınırlıdır. Örneğin Suriye iç savaşı bundan yirmi sene öncesinde olmayan bir etkidir.

1. Gelişimde bazı öğrenmeler ve gelişimsel görevler için bireyin çevresel uyaranlara açık olduğu dönemler kritik dönem olarak adlandırılır. Bu zaman aralığında uygun koşullar sağlanırsa ilgili öğrenme / görev kolay ve hızlı gerçekleşir. Bu açıdan A uygun bir örnektir. İlk bir iki yıl dil gelişimi açısından kritik öneme sahiptir.

(Cevap A)

2. Gelişim tüm alanlarda aynı hızda ilerlemez. Bazı dönemlerde bazı alanlar hızıyla ön plana çıkar. Bu durum gelişimin nöbetleşelik ilkesi ile ilgilidir. Örnekteki gibi bedensel gelişim hızlanırken diğer alanlar geri planda kalabilir.

(Cevap D)

3. Doğum öncesi dönemde ilaç kullanımı oldukça risklidir. Bu çevresel değişken bebeklerde çok ciddi gelişimsel sorunlara yol açabilmektedir. Annenin alkol, sigara, madde ve ilaç kullanımı doğum öncesi gelişimi etkileyen çevresel faktörlerdir.

(Cevap D)

4. I numara kas koordinasyonu dediği için fiziksel yani psikomotor gelişim alanı ile ilgilidir. Fiziksel alan psikomotor becerileri, büyümeyi ve gelişimdeki bedensel süreçleri kapsamaktadır. II numaralı ifade ise duyuşsal alan ile ilgilidir. Bireyin kendini tanıması, gizil güçlerini keşfetmesi ve kendinin farkında olması ve kendini doğru değerlendirebilmesi duyuşsal becerileri gerektirir. Düşünme ve problem çözme de bilişsel alan kapsamındadır.

(Cevap D)

5. Kalıtım ve çevrenin çeşitli özelliklerimiz üzerindeki etki düzeyi farklıdır. Bazı özelliklerde kalıtım baskın iken bazı özelliklerde çevresel koşullar daha belirleyicidir. Bazı özelliklerde kalıtım ve çevrenin etki düzeyini ortaya koymak zordur. Ahlakî değerler, ilgiler ve tutumlar daha çok yaşantılar ile şekillenir yani çevre etkisi daha baskındır.

(Cevap C)

6. Savaşlar, depremler, göçler gibi olaylar bireylerin gelişimi üzerinde etkilidir. Bu şekildeki olayların geçtiği zaman dilimi yaşayanları etkiler. Bu etki tarihsel zaman etkisi olarak adlandırılır.

(Cevap D)

UNUTMA!

Gelişim sürecinde belirli yönelimler vardır.

Bu yönelimler:

Baştan ayağa → Önce baş sonra ayaklar

İçten dışa → Önce iç organlar

Genelden özele → Önce genel beceriler

7. Genotip anne ve babamızdan gelen kalıtsal mirasımız ve genetik potansiyellerimizdir. Fenotip ise bizim potansiyellerimizin çevreyle etkileşimi sonunda gözlenen kısımdır. Yani fenotip = kalıtım + çevre şeklinde ifade edilebilir.

(Cevap B)

8. Erim ranjı bir özelliğin bireyde gözlenebileceği çeşitlilik ve sınırlardır. Eğer bir özellikte kalıtım baskın ise çevre etkisi sınırlı olduğundan erim ranjı dar olacaktır. Eğer özellikte çevre baskın ise erim ranjı geniştir. Örneğin ilgiler ve tutumlarda çevre baskındır ve bireyin geçirebileceği deneyimlere göre çok çeşitlilik gösterebilir.

(Cevap A)

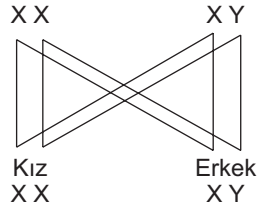
9. Verilen örnekte bebeğin el-kol kontrolünü kazanmadığı ancak başını dik tutabildiği belirtiliyor. Bu durumun nedeni başın kontrolünün daha önce kazanılmasıdır. Gelişim baştan ayağa doğrudur ilkesi ile ilişkili bir durumdur.

(Cevap E)

10. Büyük ekonomik krizler, doğal felaketler, teknoloji gibi faktörler bunları yaşayan kitlelerin gelişimlerini etkilemektedir. Bu etki tarihsel zaman faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır.

(Cevap E)

11. Cinsiyet kalıtım tarafından belirlenir. 23. kromozom gonozomdur. Kadınlarda XX, erkeklerde XY şeklindedir. Döllenme esnasında;

(Cevap C)

12. Soruda verilen örnek durumda üzerinde durulan temel nokta tüm öğrencilerin aynı anda okuma yazmaya geçmemeleri. Bu durum bireysel farklılıkların doğal sonucudur.

(Cevap B)

UNUTMA!**Refleksler**

Yeni doğan bir bebek tümüyle edilgen değildir. Refleksler bebeğin bir ölçüde koruma kalkanlarını oluşturur. Örneğin yeni doğan bir bebek nefesini tutabilir ve boğazını kasarak suyu dışarı atabilirler. Refleksler; uyarıcıya karşı yapılan dırılmış tepkilerdir, genel olarak bebeğin hayatta kalış mekanizmasıdır. Bebeklerin öğrenme olanağına sahip olmadan önce çevrelerine uyumsal tepki vermelerini sağlar.

1. Arama refleksi de denilen kökünü arama - rooting refleksi tamamen beslenme içgüdüsüyle ilgilidir ve emme refleksi ile birlikte işler. Bebeğin dudak çevresine ya da yanaklarına dokunulduğunda bebek otomatikman yüzünü o yöne doğru çevirir ve emmeye hazırlık yapar. Arama refleksi 3 ile 7 aya dek sürebilir.

(Cevap C)

2. Babinski refleksi bebeklerde 2 yaşına dek görülür. Bebeğin ayak tabanı kalem benzeri bir cisimle çizildiğinde ayak parmakları yelpaze gibi açılır Bunun tam tersim durm yani ayak tabanı uyarıldığında ayağını büzmesi ise plantar reflektir.

(Cevap A)

3. Refleksler bebeklik dönemi fiziksel gelişimin önemli bir bölümünü oluşturur. Reflekslerin gözlenmesi, izlenmesi ve zamanında ortadan kalkıp yerini istemli hareketlere bırakması gelişim açısından önemlidir. Refleksler özellikle nöral gelişim hakkında önemli bilgiler verir.

(Cevap A)

4. Bebeklik dönemi 0 ile 1,5/2 yaş arasını kapsamaktadır. Bu dönem doğru öncesinden sonra en hızlı gelişim dönemidir. Seçeneklerde verilen bilgilerden E seçeneğindeki yanlıştır. Boşaltım sisteminin tam olgunlaşması ve tuvalet kontrolü ilk çocukluk dönemi sarmaktadır.

(Cevap E)

5. Yaşıtlara göre erken ve geç ergenliğe girme kızları ve erkekleri farklı şekilde etkiler. Bu etkiler tamamen kültür ve cinsiyet rolleri ile ilgilidir. Bizim kültürümüzde erken ergenlik kızları olumsuz etkiler ve daha içe kapanık olmalarına neden olabilir. Erkeklerde ise etki tam tersidir, erken ergenlik onlara liderlik ve sosyalite kazandırabilir.

(Cevap D)

6. İkincil cinsiyet özellikleri dış görünüşle ilgili özelliklerdir. Erkeklerde sakal - bıyık vb. nitelikler ikincil cinsiyet özellikleridir. Bunların erkeklerde geç görünmesi yani erkek ergenin geç ergenliğe girmesi içe kapanık bir yapıya neden olabilir. Bu ergenler dikkat çekmek için farklı yollara başvurabilirler.

(Cevap D)

UNUTMA!

Erinlik (Puberte)

Erken ergenlikte yani ergenliğin ilk yıllarında ortaya çıkan hızlı ve yoğun hormonal ve bedensel değişiklikleri içeren fiziksel olgunlaşma dönemidir. Bu dönemde özellikle üreme organlarının üreme işlevlerinde hızlı değişimler meydana gelir.

7. Ergen sakarlığı ergenlerde elde-ayakta hızlı ve orantısız büyümenin sonucudur. Eller ve ayaklarda hızlı büyüme koordinasyon problemlerine yol açar ve sakarlıklar olarak gözlenir.

(Cevap C)

8. Okulöncesi dönem ilk çocukluk döneminin sonlarına denk gelmektedir. Bu dönemde kaba motor olgunlaşmayı tamamlar ancak ince motor (eller - parmaklar) kaslar henüz yeterince olgunlaşmamıştır. Bu durum çocukların tercihlerine de yansır. Çocuklar bu dönemde atlamak, zıplamak, koşmak isterler ve açık alan - bahçe oyunlarını tercih ederler. İnce motor kas becerilerini gerektiren çizgi, yazı, boya, kes - yapıştır gibi etkinliklerde yorulur ve sıkılırlar.

(Cevap A)

9. Gelişim baştan ayağa olduğu için önce baş büyür. Bu baş beden oranına yansır. Bebeklik döneminde baş beden oranı oldukça büyüktür. Bu oran yetişkinlik seviyesine büyüme sürecinin sonunda tam olarak ulaşır. Ancak öncesinde son çocukluk döneminde baş beden oranı normalleşir yetişkin seviyesine yaklaşır.

(Cevap E)

10. A ve B seçeneklerindeki öneriler ergenlik dönemi özelliklerine yöneliktir. D ve E seçeneklerindeki öneriler ise son çocukluk dönemi özelliklerine yöneliktir. Dört yaş ilk çocukluk dönemi kapsamındadır. Bu dönem özbakım becerilerinin kazanılması açısından önemlidir.

(Cevap C)

11. Gelişim cinsiyete özgü bir süreçtir. Tüm gelişim sürecinde olduğu gibi ergenlik döneminde de cinsiyetler arası farklar vardır. Ancak bu fark ve farklılıklar gelişimin sırası, yönü, yönelimi ve ilkelerinde değildir.

(Cevap D)

12. Son çocukluk dönemi 6-11 yaşları yani ilkököl yıllarını kapsamaktadır. Kişisel bağımsızlık yani özbakım becerilerinde tam olarak özerkleşme ve kendi kendine yeter hale gelme bu dönemde kazanılır. Bu dönemde okul yaşantıları önemlidir, bireyin ilgisi de bu konulara yönelir.

(Cevap B)

UNUTMA!

Büyüme atağı: Boy ve kiloda hızlı artış

Menarş: Bir kızın ilk menstural dönemi ilk adet yaşantısı olarak da tanımlanır.

Beden imajı: Bireyin bedeni hakkındaki algıları, düşünceleri ve duyguları

1. Olgunlaşma örüntüsü türe özgüdür. Bir türün tüm bireyleri aynı olgunlaşma örüntüsünü izler. Bunu bir plan gibi düşünebiliriz. Örneğin bebeklikte destekli oturma, desteksiz oturma, emekleme, ayakta durma sırası tüm bireylerde aynıdır. Biz bu örüntü ile donanık olarak dünyaya geliriz.

(Cevap E)

2. Erinlik döneminde cinsel organlardaki gelişim ve üreme fonksiyonu ile doğrudan ilgili olan özellikler birincil cinsiyet fonksiyonu ile dorudan ilgili olan özellikler birincil cinsiyet özellikleridir. Erinlik döneminde erkekler için önce birincil sonra ikincil, kızlar için önce ikincil sonra birincil cinsiyet özellikleri kazanılır. Kızlar ergenliğe erken girdikleri için cinsel olgunlaşma hemen hemen erkeklerle aynı zamanlara gelmektedir.

(Cevap B)

3. Skolyoz omurganın eğriliğidir. Birbirine eşit olmayan omuzlar, bel ya da kalçalar, bacaklara göre gövdenin orantısız kısalığı, denge bozuklukları skolyozun diğer belirtileridir.

(Cevap B)

4. El ve parmaklarla yapılan beceriler ince motor kas becerileridir. A, B, C ve D ince motor becerilerdir. Atlama, tırmanma, koşma, zıplama, topa tekme atma gibi beceriler ise kaba motor becerilerdir.

(Cevap E)

5. Materyal seçimini belirleyen temel faktör fiziksel ve bilişsel gelişim farklılıklarıdır. Beş yaş çocuğu işlem öncesi dönemin sonlarındadır ve ince motor kas olgunlaşmasını tamamlamamıştır. On yaş çocuğu somut işlemler dönemindedir ve ince motor kas olgunlaşmasını tamamlamıştır.

(Cevap C)

6. Obezite ve yeme bozuklukları ergenlik döneminde sıklıkla karşılaşılan sorunlardır. Sorunların altında duygusal problemler bozuk beden imajı yatmaktadır. Bunun yanı sıra sağlıklı beslenme gelişim için çok önemlidir. B seçeneğindeki ifade sağlıklı beslenme açısından doğru değildir.

(Cevap B)

UNUTMA!

Son Çocuklukta Fiziksel Gelişim

İlkokul (son çocukluk) döneminde öğrenciler çok hareketlidirler, oyun halen önemini yitirmemiştir. Özellikle erkek çocuklar atlama, tırmanma gibi fiziksel güç gerektiren etkinliklerden hoşlanır. İnce motor olgunlaşmasının tamamlanması dönem ortasına sarkabilir.

7. Verilen örnek durumda ilk olarak başın, daha sonra göğüs bölgesi, kollar ve bacakların geliştiği belirtilmiştir. Bu gelişimde temel yönelimlerden olan boştan ayağa ilkesi ile ilişkilidir.

(Cevap E)

8. Vücut organlarındaki orantısız büyüme sonucu oluşan sakarlık ergenlik döneminde gözlenir, ergen sakarlığı olarak adlandırılır. Son çocukluk dönemi ergenlik öncesi bir durgunluk dönemidir, fırtına öncesi sessizlik gibi

(Cevap D)

9. Tonik ense (boyun) refleksi doğumdan 3-4 hafta sonra daha belirgin olur. Yatan bebeğin başını aniden bir tarafa çevirdiğinizde o taraftaki kol-bacaklar dışa açılma, gerilme, karşı tarafta çekilme görülmektedir. Bebek adeta eskrimci pozisyonu alır.

(Cevap A)

10. Doğumda erişkindeki hava keselerinin %15'i oluşmuştur. 8 yaşında ise tam olgun halini alır. Doğumda göğüs duvarı yumuşak ve esnek, solunum kasları yeterli gelişmemiştir. Akciğerler kas gelişimi yeterli olmadığı için çocuklar altı yaşına kadar primer olarak diyafragmatik-abdominal (karın) solunumu yaparlar. Göğüs solunumu 2-3 yaşlarında başlar ve 7 yaşında tam olarak gelişir.

(Cevap E)

11. Beş yaş ince motor olgunlaşmanın tamamlanmadığı bir dönemdir. Bu dönemde yaptırılacak okuma-yazma çalışmaları olgunlaşma yeterli olmadığı için çocuğu yoracaktır. Hoşlanmayacağı bir etkinlik olacak ve olumsuz tutum geliştirmesine neden olacaktır.

(Cevap E)

12. Mora (sıçrama-irkilme) refleksi bebeğin ani seslere ya da hareketlere verdiği tepkidir. 28 ila 32. gebelik haftalarında gelişen ve 3-6 aylıkken kaybolan infantil bir reflekstir.

(Cevap D)

BİLİŞSEL GELİŞİM

1. Çocukların kendi kuramlarını oluşturma olanağı verme demek onlara bilgiyi hazır vermemek onlara dünyayı keşfetmeleri için fırsat sunmaktır. Piaget'e göre çocuklar küçük bilim insanlarıdır. Çevrelerini gözlemler, araştırır, sorgular, deney yapar ve bu şekilde öğrenir ve gelişirler. Bu yüzden çocuğun gelişimi için kendi deneyimleri çok değerlidir. Çevresiyle zengin etkileşim çocuğun bilişsel gelişimi için çok önemlidir.

(Cevap D)

2. İlk örnekte Selim masanın üzerinde pasta görür ve birinin doğum günü olduğunu düşünür. Bunun anlamı Selim'in doğum gününe ilişkin şuna benzer bir şeması vardır 'doğum gününde pasta olur'. Selim'in masa üzerindeki pastayı bu şekilde yorumlaması da özümlemedir. Duruma ilişkin bir açıklama vardır ve bu var olan şema kullanılarak yapılmıştır. İkinci örnek durumda ise Caner doğum günü şemasını pastanın zerine konan maytap ile sınırlandırmıştır. Yani Caner doğum günü şemasını darlaştırmış ve akıl dışı çıkarımda bulunmuştur. Bu durum ise özelden özele akıl yürütmedir.

(Cevap A)

3. Verilen örnek durumda Cenk çingırağı ağızda götürmesi ve emmeye çalışması bir özümseme örneğidir. Ancak bu süreçte ses çıkardığını fark edip sallamaya başlar. Yani nesne ile yeni bir etkinlik keşfeder. Sallama Cenk için yeni bir şemadır, bu yeni şemayı oluşturma süreci de uyumsuzdur.

(Cevap B)

4. İşlem öncesi dönemde gözlenen akıl yürütme yollarından biri de özelden özele akıl yürütmedir. Bu bir sınırlılıktır. Çocuk özel bir durudan yani örnekten yola çıkar ve yine özel bir duruma çıkarımda bulunur. Örnekte yarış arabası olma ve kırmızı olma iki özel durumdur ve Melih bunlar arasında bağ kurmuş özelden özele akıl yürütmüştür. Özelden özele akıl yürütme durumunda çocuk şemayı darlaştırır ve sınırlı düşünür.

(Cevap A)

5. Piaget bilişsel gelişim sürecinde kültüre bir vurgu yapmamıştır. Ancak Piaget çevremizdeki kültürden öğrendiklerimizi de yadsımaz. Örf adet ve gelenekler kültürel öğrenmelerimize örnektir. Yemekler ve yeme düzenleri, sofrada nasıl hareket edeceğimiz, el öpme, bayramlaşma, selamlaşma gibi davranışlarda da kültürel aktarımın etkisi büyüktür.

Piaget, bilişsel gelişimi biyolojik kökenlerden yararlanarak açıklamış ve zekanın tanımından başlayarak zihinsel süreçlerin gelişimini şema, uyum, dengeleme, özümseme ve örgütleme gibi kavramları kullanarak açıklamıştır. Kurama göre gelişen ve aktif çocuk ile çevresi arasında süreklilikli bir etkileşim vardır.

(Cevap B)

6. Yiğit kırmızı olma ve hızlı gitme arasında akıl dışı bir bağ kurmuştur. İlgisi olmayan öğeleri birbirine bağlamıştır. Bu duruma yanlış bağdaştırma denir. Dikkat ederseniz örnek özelden özele akıl yürütme ile aynıdır, çoğu kaynak özelden özele akıl yürütmenin temelinde yanlış bağdaştırma olduğunu kabul eder.

(Cevap D)

UNUTMA!

İntermodal Algı

Bebekler çeşitli duylardan gelen bilgileri nasıl birleştirirler? Örneğin bir bebek gördüğü bir oyuncacı sonrasında dokunarak nasıl tanıyabilir. Bu beceri, genel olarak intermodal algı olarak tanımlanır. Çoğu algı intermodaldır, çünkü dünya sürekli birden fazla duyu sisteminden gelen uyarıcı girdisi sağlar.

7. Duyusal motor dönemde gözlenen bilişsel özelliklerden biri de döngüsel tepkilerdir. Bebeğin istediği sonuca ulaşmak için yineleyici hareketleri döngüsel tepkileri oluşturur. Burada çingırak ile ses çıkarmak için bebek aynı hareketi yinelemektedir. Bu örnek ikinci döngüsel tepkiler kapsamında düşünülmelidir

(Cevap C)

8. Verilen örnek durumda Kadir çikolatalaya 'da da' dediğini öğrenir ve bu şekilde isimlendirir. Daha sonra tüm yiyecekleri bu şekilde isimlendirmesi özümsemedir. Tek kelime ile birçok şey anlattığı için yani kelime tümce dönemindedir, bu da morgem olarak adlandırılır.

(Cevap B)

9. Duyusal motor dönemde yaklaşık 6-8. ay civarında önemli bir bilişsel gelişim özelliği kazanılır, nesne sürekliliği. Bebek artık algı alanından çıkan bir nesnenin yok olmadığını, varlığını devam ettirdiğini anlar. Eğer bebek nesne sürekliliği kazanılmamışsa örnekte olduğu gibi ilgilendiği nesne algı alanından çıktığında onu unuttur ve amayı sürdürmez.

(Cevap D)

10. Kişi sürekliliği özelliğini kazanmış bebekler kişi ortamdan çıktığında onun hala var olduğunu anlar ve kıyafetleri, sakal, saç gibi unsurları değiştiğinde kişiyi tanıyabilir. Duru'nun sakalını kesen babasını tanıyamaması, garipsemesi kişi sürekliliği ile ilgilidir

(Cevap B)

11. Uğur Bey danışma görevlisine ilişkin bir şema oluşturmuştur 'kapıda duran, lacivert takım elbise – beyaz gömlek giyme' İş toplantısına gittiğinde lacivert takım giyen kişiyi danışma görevlisi sanmıştır. Yani Uğur Bey karşılaştığı durumu mevcut şeması ile açıklamıştır. Bu durum Piaget'nin bilişsel gelişim kuramında özümseme kavramı ile açıklanır.

(Cevap E)

12. Buse'nin annesini un çırparken gördüğünde kek yaptığını düşünmesi özümsemedir. Yani Buse durumu var olan kek yapma şeması ile açıklamıştır. Bu durum özümsemedir. Şöyle de denebilir karşılaştığımız durumları açıklarken ya da problem çözerken varolan bilgilerimizi kullanıyorsak özümseme yapmış oluruz. Örneğin işe aynı bildiğin yoldan gitmen ya da bir kutuyu daha önceden de kullandığın deneme yanılma yoluyla açman ya da öğretmenin sorusuna bildiğin için cevap vermen bir özümsemedir.

(Cevap D)

UNUTMA!

Vygotsky sosyokültürel gelişim kuramında insan gelişimini kültürel gelişim olarak tanımlamaktadır. Kültürel gelişim ise, bulunduğu kültüre özgü dolaylı ya da aracılı, yapay psikolojik işlevlere geçiş sürecidir.

1. Birincil, ikincil ve üçüncül olmak üzere üç tür döngüsel tepki söz konusudur. Birincil döngüsel tepkilerde bebeğin tekrarlayıcı tepkileri kendi bedenine dönüktür ve refleksiftir. Örnekteki gibi bebeğin sürekli elini ağzına götürmesi, sürekli tekrar tekrar parmak emmesi birincil döngüsel tepkidir.

(Cevap A)

2. Soruda verilen örnek durumda Küçük Tarık gözlük takan insanlara ilişkin bir öğrenme gerçekleştirmiştir (klasik koşullanma yoluyla). Bu durum Piaget açısından Tarık bir şema oluşturmuştur. Ertesi gün evlerine gelen gözlüklü misafire de aynı tepkiyi vermesi yani oluşturduğu şemayı kullanması Piaget açısından özümsemedir. (Dikkat edin Piaget de genelleme kavramı yoktur. Eğer bu soru öğrenme psikolojisi açısından nedir şeklinde sorulsaydı cevabı genelleme olurdu)

(Cevap E)

3. Bebeğin kendini dış dünyadan farklı bir varlık olarak duyumsaması ve algılayabilmesi doğadan ayrışmadır. Örneğin ilk aylarda bir arada olan bebeklerden biri ağladığında diğerleri de ağlamaya başlar (ses bulaşması) Piaget bunun nedeninin henüz doğadan ayrışma olmamasına bağlamaktadır.

(Cevap C)

4. Yapı iskelesi temelinde yakınsak gelişim alanı kavramı olan bir öğretim tekniğidir. Yapı iskelesinde öğretici/rehber öğrenciyeye destek sağlar. Bir süre sonra desteği kademe kademe azaltır ve sürecin sonunda öğrenen ilgili görevi kendi başına yapar hale gelir. Burada önemli olan öğrenene desteği yavaş yavaş sistematik olarak azaltmak ve sürecin sonunda kendi başına yapabilir hale gelmesini sağlamaktır.

(Cevap B)

5. Gelişimin sosyal yönüne baskın bir biçimde vurgu yapan kuramcı Vygotsky'dir. Sosyo Kültürel kuramında Piaget'e karşı çıkar. Bireyin sosyal olduğu, bir kültürün içinde yaşadığı ve çevresiyle sosyal etkileşimde bulunduğunu ve gelişim ve öğrenme için bunların anahtar rol oynadığını savunur.

(Cevap C)

6. Piaget çok yoğun biçimde vurgulamasa da kültürün bilişsel gelişimi etkilediğini savunur. Çevremizdeki insanlarla sosyal etkileşim sonucu gelişimi ve öğrenmeyi etkilemesini kültürel aktarım olarak adlandırır. Kollektifzeka sosyalliğimizin, bir arada yaşamamızın yani kültürel aktarımın ürünüdür

(Cevap A)

UNUTMA!

Benmerkezcilik

Bu düşünme biçimi Piaget'e göre işlem öncesi dönemdeki önemli yetersizliklerden biridir. Benmerkezci düşünen çocuk karşısındakinin bakış açısını anlayamaz. Kendi dünyasına ve bakışına odaklıdır. Bu bakış açısı dil gelişiminde monolog, oyun gelişiminde paralel oyun olarak gözlenir.

7. Her ne kadar hep eksiklikler ve yetersizliklerle olsa da, işlev Piaget için işlem öncesi dönemde kazanılan özelliklerdendir. Çocuğun neden sonuç ilişkisini sağlıklı biçimde kurmasıdır ve ilişkiyi kavrayabilmesidir. Örnekte de hızlı atmanın daha uzağa gitmeye neden olacağını kavrayabilmiştir. Bu özellik bir sonraki dönemde sağlıklı akıl yürütme yollarına kavuşmasını sağlayacaktır.

(Cevap C)

8. Beynin iki yarım küresinin (hemisfer) birbirinden farklı fonksiyonları gerçekleştirmek amacıyla özelleşmesine yanallaşma (laterizasyon) denir. Bu süreç sonrasında sağ beyin ve sol beyin farklı konularda uzmanlaşır.

(Cevap C)

9. Yenidoğan sağlık taramalarının önemli bir bölümünü de reflekslerin kontrolü oluşturur. Özellikle ilkel reflekslerin gözlenip gözlenmediğine, zamanı geldiğinde ortadan kalkıp kalkmadığına bakılır. Bu veriler bize bebeğin nöral gelişimi hakkında bilgi verir.

(Cevap B)

10. İşlem öncesi dönemin bilişsel yetersizliklerinden biri de benmerkezciliktir. Bu dönem çocuklar kendini başkasının yerine koyamazlar, perspektif alamazlar. Örnekte Mert kendi gördüğü için annesinin-herkesin gördüğünü düşünmekte, annesinin farklı bakış açısı olacağını anlamamaktadır.

(Cevap B)

11. Özdeşlik bir nesnenin kabı değişse de özünün değişmeyeceğini kavrayabilmektir. Meyve suyu bardakta da, sürahide de, tabağın ya da şişenin içinde de aynıdır, özü değişmez. İşte bunu kavrayabilmek özdeşliktir. Bunu kavrayamayan çocuklar bir içecek kabının içindeki temizlik maddesini rengi kokusu hiç benzemese de içecek sanıp içebilir.

(Cevap A)

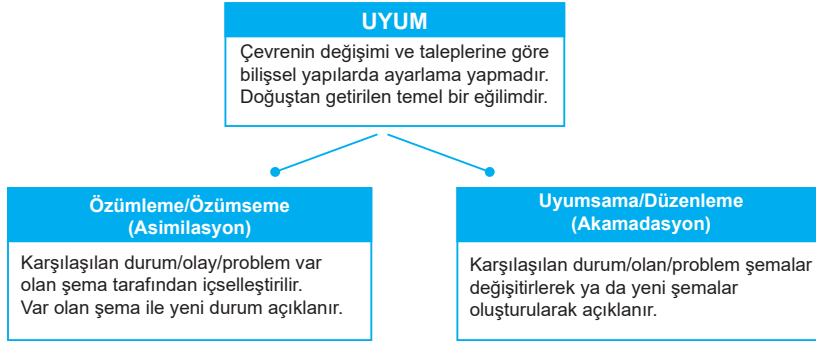
12. Benmerkezci düşünme yapısı farklı şekillerde gözlemlenebilir. Çocuk benmerkezci düşünme yapısı ile;
- Ben görüyorsam/görmüyorsam herkes görüyor/görmüyor
 - Ben seviyorsam/sevmiyorsam herkes seviyor/sevmiyor
 - Her şey benim için
 - Her şey benim yüzünden.
 - ...

Verilen örnekte de yağmur yağıyorsa bunun sebebinin kendisi olduğunu düşünmesi benmerkezci düşünme etkisiyledir.

(Cevap C)

UNUTMA!

1. Piaget bilişsel yapılandırmacılığın önemli kuramcılarındandır. Piaget epistemoloji alanında çalışmıştır ve bu alandaki düşüncelerini bilişsel gelişim kuramına aktarmıştır. Ona göre şemalar bilgi edinme süreçlerinde önemlidir ve bilgi bu şemalar içine yerleştirilir. Ayrıca çocuğun gelişim sürecinde aktif olması gerektiğini savunur.

(Cevap D)

2. Piaget, Genetik Epistemoloji kitabında kendini bir genetik epistemolog olarak tanımlar. Epistemoloji, felsefenin, bilginin kökeni, doğası, kapsamı ve sınırlarıyla ilgilenen bir koldur. Ama Piaget sadece düşüncenin doğasını değil, nasıl geliştiğini ve genetiğin bu süreci nasıl etkilediğini de merak ediyordu. Binet'nin testleri ile yaptığı ilk çalışmalarda edindiği bilgilerden yola çıkarak oluşturduğu kuram, bugün genel kabul gören bir bakış olsa da, o yıllarda devrim olarak kabul edildi.

(Cevap A)

3. Piaget bilişsel gelişimi dört evrede inceler. Bu evreler aşamalıdır ve hiyerarşiktir. Her evre kazanımları ile çocuğu bir sonraki evreye taşır. Yani evreler birbirlerine zincirleme bağlıdır. Bağımsızlık, kopukluk söz konusu değildir.

(Cevap E)

4. Refleksler Piaget'e göre bebeğin ilk şemalarıdır. Bebekler çevreyle bu şemalar sayesinde etkileşime girerler ve bu şemalarla dünyayı keşfetmeye çalışırlar. Emme ve kavrama ilk temel şemalardır. Bebek avcuna değen nesnelere kavrar yada ne bulduysa ağzına götürüp emmeye yani onu tanımaya çalışır. Her nesneyi ağzına götürme bir özümsemedir, var olan emme şeması ile anlama çabasıdır

(Cevap B)

5. Piaget'nin kuramına göre bilişsel gelişim sürecinde bilişsel özellikler dönemler arasında değiştiği gibi dönem içinde de sabit durağan değildir değişkendir. Yani bir bilişsel özellik dönem içinde sürekli olarak değişir. Özelliğin dönemler arasında değişimi dikey dekelaj, özelliğin dönem içinde farklılaşması ise yatay dekelaj olarak adlandırılır. Korunumun somut işlemler dönemi boyunca gelişmesi ve değişimi yatay dekelajdır.

(Cevap B)

6. Verilen örnek durum Piaget tarafından A değil B hatası (AB hatası) olarak adlandırılır. Çocuk saklanan bir nesneyi gözünün önünde saklansa bile her zaman ilk bulunduğu yerde arar. Hangi elimde oynarken ilk olarak saklanan nesnesi sağ elinizde bulduysa sonraki denemelerde hep ilk sağ elinizi kontrol edecektir.

(Cevap C)

7. Simgesel işlev (işaretsel işlev – semiyotik işlev): Çocuklarda işlem öncesi dönemde gelişen kavram ve dil yeteneğidir. Simgeleri anlama, oluşturma ve kullanma yetilerine dayanır. Kavram gelişimi, dil, jestler, düşsel ve simgesel oyun, resim yapma gibi özellikler simgesel işlev özelliğinin kazanılmasıyla gelişir.

(Cevap C)

8. Hatırlama bellek ile ilgilidir. Bellek gelişimi bilişsel gelişim açısından oldukça önemlidir. Verilen örnek durumda 3-4 yaş grubu ile 7 yaş grubu çocuklar arasındaki hatırlama düzeyindeki farklar bellek kullanımı ile ilgilidir.

(Cevap A)

9. Verilen örnek durumda Yiğit'in cevabı onun miktar ile ilgili temel düşüncelerinin oluşmaya başladığını göstermektedir. Yani Yiğit büyük olanın daha fazla miktarda alacağını kavramaktadır, bu ilişkiyi anlamıştır. Bu duruma Piaget düzenleme der ve bu kazanım çocuğu bir sonraki dönemde kazanacağı korunuma hazırlar.

(Cevap D)

10. Vygotsky'e göre iki insan iletişim ve etkileşimde bulunabilmek için üzerine inşa edecekleri ortak bir anlayışı paylaşırlar. Çiftin her biri diğerinin ne gördüğünün, bildiğinin, hissettiğinin farkında olmalıdır. Böyle ortak anlayışlar karşılıklı öznellik olarak bilinir. Sorudaki dialogda öğretmen ve öğrenci etkileşimlerinin sonucu ortak bilgi ve deneyimleri paylaşmaktadırlar. Öğretmenin dün yaptıklarını hatırlatması ortak anlayışın göstergesidir.

(Cevap C)

11. İşlem öncesi dönemde gözlenen canlandırıcılık çocuğun canlı cansız ayrımını tam yapamaması ve cansız nesnelere canlılık, canlı nesnelere de cansızlık özellikleri atfederek davranmasıdır. Çocuğun bisikletine söyledikleri, bisiklete canlıymış gibi davranması canlandırıcılık ile ilgilidir.

(Cevap D)

12. İşlem öncesi dönemde gözlenen sembolik oyun yani miş gibi oyun çocuğun nesnelere birbirleri yerine kullanarak kurduğu oyunlardır. Bir lego parçasını çocuk oyununda araba, tabanca, çekiç gibi pek çok nesne yerine kullanabilmektedir. Sembolik oyunun temelinde de sembolik düşünme yatmaktadır.

İşlem öncesi dönemin en önemli kazanımlarından biri sembolik düşümedir. Sembolik düşünce sembollerin, örneğin sözcükler, halihazırda var olmayan nesne ve olguların yerine onlara işaret etmek için kullanıldığı düşünce biçimidir.

(Cevap E)

UNUTMA!

Psikolingüistik Kuram

Psikolingüistik kuram, tüm insanların genetik olarak dil öğrenmeye programlanmış bir şekilde dünyaya geldiğini ileri sürer. Bu kuram, insanların doğuştan dil öğrenme yeteneği ile doğduğunu "insanın dili konuşmak üzere doğumdan önce programlandığını" kabul eder. Tüm insanların konuşmadan önce de tüm dillerde ortak olan kuralları içeren ve doğuştan gelen biyolojik bir dil edinme aygıtına sahip olduğunu savunmuştur. Bu yapı sayesinde çocuklar yeterli kelimeyi öğrenince konuşmaya başlarlar.

1. Yapaycılık – artifikalizm de denir – işlem öncesi dönemde gözlenen bilişsel gelişim özelliklerindedir. Yapaycılık doğal olay ve oluşumların yapay olduğunun düşünülmesidir. Çocuğun gölü insanlar tarafından kazılıp içine su konularak oluşturulduğunu düşünmesi yapaycılıktır.

(Cevap E)

2. Kişi sürekliliği gözünün önünden ayrılrsa bile kişinin varlığını sürdürdüğünü anlayabilmektir. Ayrıca saç, sakal ve kıyafet gibi unsurların kişiyi değiştirmediklerini kavramaktır. Sakalını kesen babasını bebeğin tanımaması onun kişi sürekliliğini henüz kazanamadığını gösterir.

(Cevap B)

3. Psikolingüistik kuram dilin doğuştan getirilen bir dil kazanım mekanizması sayesinde edinildiğini savunur. Genetik plan dil gelişimi süreçlerinde belirgindir. Ancak bireylerin dili öğrenirken ilk olarak anlamsal boyutunu kavradıklarını şekilsel ve gramatik kısmı ise daha sonra edindiklerini savunur. Yani ilk olarak alıcı dil daha sonra ifade edici dil gelişmektedir.

(Cevap D)

4. Tekrarlama işlem öncesi dönemde gözlenen bir dil özelliğidir. Çocuklar karşıdakinin sözlerini aynen tekrar eder. Tekrarlama benmerkezci bilişsel yapının bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Yetişkinler için biraz sinir bozucu hale dönüşebilse de tekrarlamaya çocukların sevdikleri bir şeydir.

(Cevap D)

5. Dil gelişiminde 12-18 ay arası tek sözcük (morgem) dönemidir. Bu dönemde çocuklar tek sözcükle birçok ihtiyacını anlatır, tek kelimeyi birçok anlamda kullanır. Sorudaki örnekteki gibi mama sözcüğünü acıktığında da bir yiyeceği istediğinde de ya da elindeki yiyecek düştüğünde de kullanır.

(Cevap E)

6. İşlem öncesi dönemin temel özelliklerinden olan benmerkezci düşünme çocukların konuşmalarına da yansır. Bu dönemde çocuk benmerkezci düşünme etkisiyle karşıdakinin ne diyeceği, karşılığı, dinleyip dinlemediğini umsamadan kendi kendine konuşur. Bu tip konuşmalara monolog denir. Çocuklar mologu bir arada olduklarında da sürdürürler. Aynı soruda olduğu her biri konuşur ama kise kimseyi dinlemez, herkes farklı şeylerden konuşur. İşte bu konuşmaya da toplu monolog denir.

(Cevap B)

UNUTMA!

Bruner'in Bilişsel Gelişim Kuramı

Bruner'e göre bilişsel gelişim, yaşam boyu devam etmektedir. Bilişsel gelişim için sistematik öğretmen-öğrenci etkileşimi bulunmaktadır. Bilişsel gelişim duyu organlarından çıkarak bağımsız hale gelmektedir. Bilişsel gelişimde dil önemlidir. Bireyler dil aracılığı ile çevresindekilerle etkileşimde bulunarak sosyal ilişkiler kurar. Bu sayede yeni bilgiler edinmektedir. Matematiksel kavramları kazandırılabilmesi için küçük çocukların başlarda somut materyaller ile çalışması gerektiğini vurgulamıştır. Böylece soyut düşüncenin temelleri atılmış olur. Bilişsel gelişim dönemlerini eylemsel, imgesel ve sembolik olarak üç dönemde incelenmektedir

7. Dil gelişimi de diğer gelişim alanlarında olduğu gibi zengin uyarıcılarla dolu, çocuğa etkin yaşantı sunan ve etkileşim fırsatlarının çok olduğu bir ortamda sağlıklı gelişir. Çocuğa kendini ifade etme olanağı tanıyacak etkinlikler, dramatik oyunlar, masal ve hikaye etkinlikleri gibi çalışmalar dil gelişimini destekleyecek zengin çevresel koşullar sağlar.

(Cevap B)

8. Kes yapıştır çalışmaları dil gelişiminden ziyade psikomotor gelişimi destekler. Özellikle ince motor becerilerin desteklenmesi için etkin çalışmalardır. Dil gelişimi açısından daha çok dile dayalı, çocuğun kendini ifade etmesi ve çevresindekilerle etkileşmesine dayalı etkinlikler tercih edilmelidir.

(Cevap E)

9. Bruner'e göre imgesel dönem görerek öğrenmenin etkin olduğu, imgelerin zihinsel etkinliklerde daha baskın olduğu dönemdir. Resimler imgesel dönem için en etkili öğrenme araçlarıdır.

(Cevap C)

10. Vygotsky gelişim sürecinde çocuğun yalnız bırakılmaması gerektiğini savunur. Ona göre gelişim sosyal kültürel süreçler içerisinde gerçekleşir. Birey bir yetişkinin, uzmanın ya da ustanın yardım, rehberlik ve desteğiyle daha fazla ilerler öğrenir gelişir. Destekle öğrenmeler yakınsak gelişim alanının kullanım ile ilgilidir. Kendi başına yapamazken bir destekle yapabilmesi yakınsak gelişim alanı kullanımına işaret eder.

(Cevap B)

11. Psikolingustik kuram dil gelişim sürecinde kalıtım ile doğuştan getirilen dil kazanım mekanizmasının öneme vurgu yapar. Bunun için en temel kanıtları çocukların ilk 6 ay çıkardıkları seslerin farklı kültürlerde/çevrelerde ortak olmasıdır. Bu dil gelişiminin olgunlaşma örüntüsü tarafından yönlendirildiğini gösterir

(Cevap D)

12. Altı aylık bir bebeğin anlamlı bir kelime kullanabilmesi mümkün değildir. Çocuklar ilk anlamlı kelimelerini bir yaş civarında kullanırlar. Bu açıdan D seçeneğindeki ifade dil gelişim süreci açısından uygun değildir.

(Cevap D)

UNUTMA!

Dil Gelişiminin Evreleri

- a. Agulama
- Ağlama (0-2 ay)
- Babıldama (2-6 ay)
- Çağıldama (Heceleme) (6-12 ay)
- b. Tek Sözcük (Morgem) (12-18 ay)
- c. Telgrafik Konuşma (18-24 ay)
- d. İlk Gramer Konuşması (24-60 ay)

Dil Gelişimini Etkileyen Faktörler

- Duyusal ve fiziksel engeller
- Zihinsel özellikler
- Cinsiyet
- Duyusal durum
- Güdüleme
- Ailenin yapısı, kardeşler, ikizlik

1. Filiz Piaget'in bilişsel gelişim özelliklerinden animizm özelliğini göstermektedir. Sembolik dönemin bir diğer önemli özelliği benmerkezci düşünce yapısıdır. Bu nedenle sembolik dönemdeki bir çocuk, kendini başkaları yerine koyamadığı gibi olaylara da başkaları açısından bakamaz. Sembolik dönemde dikkat çeken bir başka özellik; çocuğun canlı ile cansız, gerçek ile hayali karıştırmasıdır. Animizm olarak adlandırılan bu durum, bilişsel gelişimin henüz yeterince olgunlaşmamış olmasındandır. Örneğin animistik düşünce biçiminden dolayı sembolik dönemdeki çocuklar; taşların canlı olduğunu, ağaçların konuştuğunu düşünebilirler. Çocuğun oyuncaklarıyla konuşması, oyuncak bebeğine ninni söylemesi, acıktığı için oyuncak bebeğini beslemesi hep bu düşünme biçiminden kaynaklanan davranışlardır.

(Cevap C)

2. Naom Chomsky'e göre dil doğuştan getirilen dil öğrenmeye yönelik bir mekanizma sayesinde öğrenilir. Her çocuğun ilk 6 ay çıkardığı evrensel nitelikteki sesleri bu fikrine kanıt olarak sunmaktadır. Dil gelişiminin temelinde olgunlaşma yer almaktadır.

(Cevap A)

3. Dil gelişiminde iki kelimenin yan yana getirilip kullanıldığı yani ilk cümlelerin kurulduğu dönem telegrafik konuşma dönemidir. Bu dönemde çocuk sadece kelimeleri birleştirir. Zaman çekimleri ve gramer kuralları yoktur. Örnek durumda Harun'un 'Anne gogo' ifadesi telegrafik konuşmaya örnektir.

(Cevap E)

4. Dil gelişimi sürecinde ilk anlamlı kelimenin söylendiği bir yaşından önceki dönem dil öncesi dönemdir. Burada sesler, göz teması, mimikler iletişim için önem kazanmaktadır. C seçeneği dışındaki tüm örnekler dil dönemidir.

(Cevap C)

5. İşlem öncesi dönemde gözlenen özelden özele akıl yürütme tarzında çocuklar özel bir gerekçeden yola çıkar ve yine özel bir çıkarımda bulunur. Birbiriyle ilgili olmayan papyon ve tiyatroya gitmeyi Kürşat birbirine bağlamış, özelden özele akıl yürütmüştür.

(Cevap E)

6. Çok boyutlu sınıflama yani nesnelere birden çok özelliğini dikkate alarak gruplama ilk olarak somut işlemler döneminde oluşur. Toplumsal kuralları anlama da aynı şekilde ilk olarak somut işlemler döneminde gözlenir. Göreli düşünme de ilk soyut işlemler döneminde ortaya çıkar.

(Cevap C)

UNUTMA!

Dil Gelişimini Destekleyecek Etkinlikler

- Hikâye Okuma - Anlatma	- Bilmeceler
- Hikâye Tamamlama– Hikâye Oluşturma	- Sohbet
- Hikâye Resimleme	- Dramatik etkinlikler
- Şiir	- Şarkılar
- Tekerlemeler	- Parmak Oyunları

7. Verilen örnek durumlardan birincisinde tümevarım, II'de tek boyutlu (sınırlı) sıralama ve III'te çok boyutlu sınıflama söz konusudur. Bu özelliklerden I ve III somut işlemler döneminde II ise işlem öncesi dönemdir.

(Cevap D)

8. Bir davranışın gözlenip belli bir süre geçtikten sonra sergilenmesine ertelenmiş taklit denir. Örnek durumda Cenk ustayı arabayla uğraşırken gözlemleyip ertesi gün taklit etmiştir.

(Cevap E)

9. Bebeklik döneminde dil gelişiminin desteklenmesi için çocuğa etkileşim ortamları sunmak ve onu uygun modellerle karşılaştırmak gerekir. Bu açıdan II ve III numaralı öneriler uygundur. Çocuğu sürekli düzeltmek onu doğru telaffuza zorlamak doğru değildir.

(Cevap A)

10. Örgütlenme Piaget'nin kuramının temel kavramlarından biridir. Piaget dış dünyayı algılamamızda kullandığımız şemaların birbirinden ayrı kopuk ve bağımsız olmadığını savunur. Şemaları birbiri ile ilişkilendirme ve birbirleri ile birlikte bağ kurarak kullanma örgütlenmedir. Örnekte Ezgi'nin kevgire 'delikli kepçe' demesi bir özümsemedir. Bunu yaparken delik ve kepçe şemalarını bütünleştirmiş ilişkilendirmiştir.

(Cevap B)

11. Ramazan kendi deneyim ve gözlemlerinden yola çıkarak bir çıkarımda bulunmuştur. Bu çıkarımda Ramazan'ın izlediği yol örnek-kural yani özelden geneldir. Bu akıl yürütme yolu tümevarımdır.

(Cevap C)

12. Hipotetik düşünme bireyin içinde bulunduğu koşullara göre bir düşünceyi uygun tezler yürüterek savunabilmesidir. Olasılıklı düşünme de denilen hipotetik düşünme '....olursa ne olur?' yada '.....olmazsa ne olurdu?' şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

(Cevap B)

UNUTMA!

ERİKSON'UN PSİKOSOSYAL GELİŞİM DÖNEMLERİ

Temel Güvene Karşı Güvensizlik: 0-1 yaş, bakım gereksinimleri temel belirleyici, anne-bakıcı önemli. Temel güven duygusu

Özerkliğe Karşı Kuşku ve Utanç: 1-3 yaş, bağımsız hareket edebilme önemli. Aşırı koruyucu tutum bağımlı kişilik gelişimine neden olur.

Başarıya Karşı Yetersizlik: 7-11 yaş, okul-öğrenme ve başarılı olma önemli

Kimlik Kazanmaya Karşı Kimlik Karmaşası: 12-17/18 yaş, ben kimim? sorusuna cevap arar, kimliğini kazanır.

Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık: 17-30 yaş, romantik ilişkiler, evliliğe doğru giden ilişkiler esasi hemcinslerle arkadaşlıklar dostluklara taşınır.

Üretkenliğe Karşı Durgunluk: 40-60/65 yaş, verimlilik esas. Yararlı olma, gelecek kuşakları yetiştirme

Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk: 60/65+, hayatın muhasebesi yapılır.

1. Gerileme savunma mekanizması bireyin sıkıntılı durumlarda olduğundan daha alt bir gelişim dönemine ait davranışlar sergilemesidir. Mizmızlanmak, bebeksi konuşmalar gerilemedir.

(Cevap C)

2. Süperegö bizim toplumsal yönümüzü temsil etmektedir. Yasaklar, günahlar, ayıplar bu kişilik bölümündedir. Süperegönün iki bölümü bulunmaktadır bunlar ego ideali ve vicdandır. Ego ideali toplum tarafından övülecek davranış yaptığında bireyi ödüllendirir. Kişiyi kendini iyi hissettirir.

(Cevap B)

3. Freud'un evre yaklaşımı tamamen yaş-dönem odaklıdır. Dönemler yaşlar ilerledikçe devam eder. Örneğin 0-1/1,5 yaş oral dönemdir. Çocuk 1/1,5 yaşından sonra anal döneme geçer. Dönem geçişi için kazanım vb gerekmez yaş gelince diğer döneme geçiş olur ve psikoseksüel gelişim ilerler.

(Cevap A)

4. Freud için davranışlarımız bilinçaltı süreçlerin yansımasıdır. Bilinçaltı toplum tarafından kabul edilmeyen dürtülerimizin, bize sıkıntı acı ve ıstırap veren yaşantılarımızın bulunduğu bilinç bölümüdür. Bu bölümde yer alanları biz kendi çabamızla bilinç düzeyine çıkaramayız. Ancak bilinçaltı dil sürçmeleriyle, rüyalarla ya da psikanaliz ile açığa çıkar.

(Cevap C)

5. Transferans, yani aktarım, danışanın geçmiş deneyimlerdeki kişilere karşı beslediği duyguları, düşünceleri bilinçsizce danışmana yönlendirmesidir. Terapi sürecinin ilerlemesi ile beraber önceden yaşanan duygu ve çatışmalar bilinçaltından bilince çıkar. Danışan önceden yaşamış olduğu duyguları yaşar. Örneğin, terapist danışanın eskiden kaybettiği bir kişiyi hatırlatabilir. Bu durumda danışanın bastırıldığı duyguları, söylenmemiş sözleri ortaya çıkarabilir.

(Cevap D)

6. Erikson çağdaş psikanalitik kuramcılardanır. Freud'dan farklı olarak bireyin bilinçli yönüne ve sosyal süreçlerine vurgu yapmıştır. Erikson'a göre bireyin sosyal süreçleri ve sosyal çevresinin ona ilişkin davranışları gelişimi etkiler. Bu açıdan kuram psikososyal gelişim kuramı olarak adlandırılır.

(Cevap D)

7. Yansıtma savunma mekanizması aslında benliğimizin kendisine yakıştıramadığı duygu ve düşünceleri çevresindeki insanlara atfetmesidir. "Kişi kendinden bilir işi" demiş ya atalarımız, kişinin kendine ait kabul edilemez eksikliklerini, hatalarını ya da suçlarını, başkasının üzerine atmasıdır.

(Cevap C)

8. Anal dönem 1,5-3 yaşları arasında geçen dönemdir. Anal kasların gelişmesinden dolayı ego yön değiştirerek cinsellik ve saldırganlığı anal kaslardan boşaltma yoluna gider. Bu evrede genel haz noktası anüs etrafıdır. Birey tuvaletini yapip veya yapmamakla birlikte haz duymaya başlamıştır. Bu evrede anne ve ya bakım veren tuvalet eğitiminde çocuğa karşı aşırı hırpalayıcı davranırsa veya aşırı rahat bırakırsa ileriki dönemlerde saplantı meydana gelir. Bu dönemdeki saplantı sonucu birey ileriki dönemlerde aşırı titiz ya da çok dağınık olabilir, çok cimri ya da çok savurgan, yıkıcı ve öfkeli davranışlar gösterebilir.

(Cevap B)

9. Genç yetişkinlik yılları karşı cinsle duygusal evliliğe dönük, hemcinslerle dostluğa dönük ilişkilerin önem kazandığı dönemdir. Bu dönem Erikson açısından yakınlığa karşı yalıtılmışlık dönemidir. Eğer birey sosyal ortamların içine girmez ve yakın samimi ilişkiler bulamazsa kendini yalnız ve sosyal gruptan dışlanmış hisseder.

(Cevap C)

10. Gölgeleşmiş kimlik statüsünde genç kendi kimlik kararını verir ancak anne-babası gibi baskın kişinin kararına bağlanır. İpotekli kimlikten farklı olarak gölgeleşmiş kendi kararı vardır ancak bu karar baskın kişi kararının gölgesinde kalır ve buna bağlanamaz. İpotekli kimlikte ise kendi kararı yoktur kendisi için uygun görülen karara bağlanır.

(Cevap C)

11. Erikson'un psikososyal gelişim kuramına göre 3 yaş civarı özerkliğe karşı kuşku dönemidir. Bu dönemde çocuk kendi başına hareket etmek kendi sınırlarını ve yapabileceklerini keşfetmek ister. Bu konuda uygun ortam hazırlanırsa yani kendi yapabileceği etkinliklerde fırsat sağlanırsa çocukta özerklik gelişir.

(Cevap D)

12. Fallik dönem Freud açısından oldukça önemlidir. Bu dönemdeki odipus (erkeklerde) /elektra (kızlarda) kompleksi belirleyicidir. Başarıyla atlatılması çocuğun hemcinsi ebeveyni ile sağlıklı özdeşim kurmasına bağlıdır. Başarısızlık sonucu oluşacak saplantı sağlıklı cinsel kimlik, karşı cinsle bağlanamama olarak karşımıza çıkar. Ben babam gibi biriyle evleneceğim düşüncesi bu dönem saplantısını yansıtır.

(Cevap C)

KİŞİLİK GELİŞİMİ

1. Kişinin isteklerini, sıkıntılarını ve kızgınlıklarını gerçek kızılan kişiye değil de daha az zarar gelecek bir kişiye ya da nesneye yöneltmesi veya o tepki yerine başka bir tepkinin gösterilmesidir. Vedat Murat'a karşı kıskançlık temelli bir öfke duymaktadır, ancak bu öfkeyi doğrudan Murat'a yöneltmek yerine öfkesini küçük düşürücü sözlere ve dedikoduya yöneltmekte ve dışa vurmaktadır.

(Cevap C)

2. Güvensiz dirençli bağlanma stiline sahip çocuklarda, hem bakım verenine karşı ilgi, hem de direnç gözlemlenebilir. Bakım vereni tarafından tutarsız bir şekilde ilgilenilmiştir. Yani bazen ihtiyaçları karşılanırken, bazen anne meşgul olur ve tam ya da yeterli olarak ihtiyaçları karşılanamaz. Ayrılığa karşı aşırı tepki vardır yani ayrılığa direnç gösterir.

(Cevap B)

3. Süleyman davranışlarında hem erkeksi hem de kadıncı cinsel rolleri taşımaktadır. Bu durum sağlıklı bir cinsel kimliğe işaret etmektedir. Yerinde, zamanında ve tutarlıdır. Bu cinsiyet rolü androjen kimliktir.

(Cevap E)

4. Başarılı kimlik statüsüne sahip bireyler kendilerini tanırlar, seçeneklerini araştırır ve kendileri için uygun gördükleri kimlik tercihlerini seçer ve bağlanırlar. Bu şekilde verilen kimlik kararı da kişiye başarı ve mutluluk getirir. Verilen örnek de başarılı kimliği yansıtmaktadır.

(Cevap D)

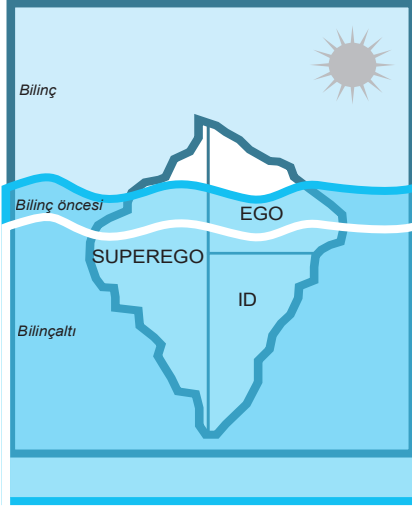
5. İlkokul dönemi akademik özgüvenin kazanılması, okula ve öğrenmeye ilişkin tutumların oluşması açısından oldukça önemlidir. Bireylerin bu dönemde öğrenmeye, başarmaya ve başarıları için takdir görmeye ihtiyaçları vardır. Sorudaki örnekte babanın yaptığı gibi çocuğun ürünlerinin sürekli eleştirilmesi ve yaptıklarının beğenilmemesi bireyde yetersizlik duygularına sebep olur.

(Cevap D)

6. Merak ve soru sorma girişimciliğe karşı suçluluk psikososyal gelişim dönemi çocuğunun en temel özelliğidir. Çevreyi tanımaya yönelik bu girişimler aile tarafından engellenir, sorduğu sorulardan dolayı azarlanır veya susturulursa çocuklarda suçluluk duyguları gelişir.

(Cevap E)

UNUTMA!

Topografik Kişilik Kuramı

- Bilinç
- Bilinç öncesi
- Bilinçaltı / Bilinçdışı

Yapısal Kişilik Kuramı

- İD
- EGO
- SÜPEREGO

7. Karmaşalı (kargaşalı) kimlik bireyin kimlik bunalımını aşamamasıdır. Birey çeşitli seçenekleri araştırırsa bile bir karara bağlanamamıştır. Birey geleceği ve seçimleri konusunda yoğun kararsızlıklar yaşamaktadır.

(Cevap E)

8. Freud'un psikoseksüel gelişim kuramına göre saplantı sadece ilk üç dönem için söz konusudur. Karşı cinsle ilişkilerde sorunlar yaşama fallik dönem saplantısıdır. Gizil dönemde bir saplantı söz konusu değildir.

(Cevap C)

9. Erikson dönemlerinde bir psikososyal kriz tanımlar. Eğer uygun ortam sağlanırsa birey bu krizi sağlıklı biçimde atlatır ve ilgili dönemdeki özelliği kişiliğine ekler. Eğer kriz aşılamazsa bu döneme ilişkin olumsuz özellikler kişiliğe eklenir. Ancak Erikson bir dönemde kazanılamayanın ileriki bir dönemde uygun koşullar sağlanırsa kazanılabileceğini savunur. Hatta çok olumsuz bir ortamda sadece ilgili dönem değil önceki kazanımlarını da kaybedebilir. Erikson'da telafi vardır.

(Cevap C)

10. İş yaşamı ve çocuk yetiştirmenin kişinin hayatında ön planda olduğu dönem üretkenliğe karşı durgunluk dönemidir. Bu dönemde birey üretmek, çevresine, ailesine faydalı olmak ister. Eğer bunu yaşayamazsa hiçbir işe yaramadığını düşünür ve durgunluk yaşar.

(Cevap E)

11. İzin verici anne baba tutumu, çocuğa aşırı sevgi verildiği, yaptırımın olmadığı, kuralların sınırlarla belirlenmediği, çocuğun her istediğinin anında yerine getirildiği, çocuk merkezli anne baba tutumudur. Bu aşırı hoşgörü çocuğun aileye hükmetmesine ve çok az saygı göstermesine neden olur. Çocuk sınırlarını bilmediği için toplumsal yaşamda kurallara uymakta ve uyumda güçlük yaşar.

(Cevap D)

12. Piaget'e göre kural kavramı somut işlemler döneminde tam olarak kavranabilir. İşlem öncesi dönemde kuralları anlamakta güçlük çeker. Ancak anne ve babasını otorite olarak görüp onların isteklerine uyarlar.

(Cevap A)

KİŞİLİK GELİŞİMİ

1. Bedenselleştirme savunma mekanizması bireyin yaşadığı psikolojik sorunların fiziksel rahatsızlıklar olarak dışavurumudur. Bu tip psikolojik kökenli rahatsızlıklar psikosomatik olarak da adlandırılmaktadır.

(Cevap B)

2. Erikson'un psikososyal gelişim kuramında yaş gelişim dönemini ayırt etmek için önemli bir ipucudur. 35-65 yaş arası üretkenliğe karşı durgunluk dönemidir. Bu dönemde birey olgunluk düzeyine ulaştığı mesleğinde üretmeli, bilgi, beceri ve tecrübeleri ile genç kuşakların yetiştirilmesine rehberlik etmelidir.

(Cevap A)

3. Dış denetim odaklı bireyler çalışma süreçlerinde sürekli olarak dışarıdan bir desteğe ihtiyaç duyarlar. Bu bireyler başarı ve başarısızlıklarının nedenlerini hep kendi dışındaki faktörlerde ararlar. Bu sebepten dolayı kendi öğrenmelerini ve çalışmalarını yönlendirme konusunda eksiklikler yaşarlar.

(Cevap C)

4. Maslow'un ihtiyaçları hiyerarşisine göre fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarından sonra sevgi - ait olma ihtiyacı gelir. Birey çevresi tarafından kabul edilmek, benimsenmek, ilgi, yakınlık ve şefkat görmek ister. Annesi davranışıyla sevgi ve ilgiyi kardeşine göstermiş ancak Mert'i ihmal etmiştir.

(Cevap B)

5. Soruda verilen örnek durumda Mert beşinci sınıf öğrencisidir ve ders başarısı, öğrenme, başarılarının ödüllendirilmesi onun için önemlidir. Yaşadığı başarısızlıklar Mert'i etkilemiş onda yetersizlik duygularına, akademik açıdan güvensizliğe neden olmuştur.

(Cevap A)

6. Yansıtma savunma mekanizması bireyin kendinde bulunan kusurları başkalarında görme davranışıdır. Yansıtma kişi kendi eksikliklerinin ve yenilgilerinin sorumluluğunu veya suçunu başkalarına yüklediği gibi, kendinde suçluluk uyandırarak nitelikteki dürtü, düşünce ve isteklerini diğer insanlara da mal edebilir. Yansıtmayı suç atma, kendi olumsuzluklarını başkalarına yüklemek olarak da düşünebiliriz.

(Cevap C)

7. Moratoryum (ertelenmiş, kararsız, gecikmiş) kimlik statüsüne sahip bireyler ailelerinin ve sosyal çevrelerinin tercihleri ile kendi tercihleri arasında sıkışmışlardır, kimlik krizi yaşamakta ve bir çözüm yolu bulamamaktadırlar. Bu kararsızlık nedeni ile hiçbir karar vermemeyi ve hiçbir şey yapmamayı tercih edebilirler. Birey kimlik arayışına devam etmektedir. Karar daha ileriki bir zamana ertelenmiştir. Örnek durumda da İsmail kararını sınav sonrasına ertelemiştir.

(Cevap A)

8. Yaşlılık yıllarını kapsayan benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk döneminde birey ya önceki yedi dönemin olumlu birikimi sonucu benliğini tam olarak bulmuştur ya da önceki dönemlerde yaşadığı çatışma tecrübeleri sağlıklı olarak geçirmeme sonucu umutsuzluklar içinde bulunmaktadır. Bu dönem, üretken geçen bir yaşamın sağlamış olduğu doyum ile yıllarını anlamsız geçirmiş olmanın umutsuzluğu arasındaki çatışmayla belirlenir. Diğer tüm gelişim süreçlerini ve gelişim dönemlerini başarı ile tamamlamış olan yaşlı birey artık hikmete ulaşmakta ve ölümü kabullenilebilmektedir. Benlik bütünlüğüne ulaşmış yaşlı birey için, çevrede o güne değin üretmiş olduğu şeylerden genç kuşakların yararlanmakta olduğunu görmenin verdiği haz yaşanır.

(Cevap D)

9. Kaçınmacı (kayıtsız) bağlanmış çocuklar, bakım veren kişiyi yok sayma eğilimindedirler. Bakım veren kişi ile yabancı birini seçme şansı sunulduğunda hiç bir tercih belirtmezler.

Kaçınan bağlanmış çocuğun, bakım veren kişiyi yok sayması özellikle, yetişkinin odadan çıkıp geri döndüğünde gerçekleşir. Çocuk, bağlandığı kişiden bir telkin, temas ihtiyacı hissetmez. Reddedilmek yerine yakın ilişkiden kaçınır.

(Cevap C)

10. İd kişiliğin hayvani yönünü temsil eder. Haz ilkesi ile çalışır ve isteklerin hemen yerine getirilmesini, doyurulmasını ister. Ayşe'nin bekleyememesi ve hemen karnını doyumak istemesi id için uygun temsildir. Süperego ise kişiliğin toplumsal boyutudur. Yasak, günah, ayıp ve toplumsal normlarla idin isteklerini bastırır. Ablası süperego temsildir. Ego ise id ve süperego arasında denge sağlar ve mantık kuralları doğrultusunda hareket eder. Annesi de egoyu temsil etmektedir.

(Cevap E)

11. Başarıya karşı aşağılık duygusu döneminde çocuk için öğrenme görevlerinin üstesinden gelme, başarı ve başarılarının takdir edilmesi önemlidir. Başarı fırsatı yakalar ve başarıları takdir edilirse çocukta yeteneklerine güvenme ve akademik özgüven oluşur. Yaşayacağı başarısızlıklar yetersiz duyguları yaşamasına neden olur.

(Cevap D)

12. Saygı ihtiyacı bireyin tanınan, çevresi tarafından kabul ve onay gören bir kişi olmayı istemesidir. Grup içinde bir statü elde etmek, tanınan biri olmak saygı ihtiyacı kapsamında değerlendirilir.

(Cevap D)

UNUTMA!

PSİKoseksüel Gelişim Kuramı			
Dönem	Yaş	Haz Kaynağı	Gelişimsel ödevler
Oral	0 - 1	Ağız	<ul style="list-style-type: none">• Memeden kesilme• Anneden ayrılma
Anal	1 - 3	Anüs	<ul style="list-style-type: none">• Tuvalet eğitimi• Öz denetim
Fallik	3 - 6	Cinsel organ	<ul style="list-style-type: none">• Aynı cins ebeveynle özdeşim
Latent	6 - 12	-	<ul style="list-style-type: none">• Sosyal ilişkileri geliştirmek
Genital	12 - 18	Cinsel organ	<ul style="list-style-type: none">• Karşı cinsle yakın ilişkiler kurma

1. Grafikte sorulan olumlu beden imgesi kendi görünüşlerinden memnun olduklarını göstermektedir. Grafik incelendiğinde 6. sınıftaki kızlar eğer erken gelişmişlerse daha olumlu beden imgesine sahip olmuşlar, geç gelişmişlerse bedenlerinden memnun olmamışlardır. Oysa 10. sınıf kızlar, 6. sınıf kızların tersine erken olgunlaşmışlarsa bedenlerini sevmemiş geç kaldıklarında bedenlerinden daha memnun olmuşlardır.

(Cevap C)

2. Süperego bizim toplumsal yönümüzü temsil eder. Toplumsal değer yargıları, ayıplar, günahlar, kurallar ve kısıtlamaları temsil eder. Süperego idden gelen istekleri, arzuları ve dürtüleri bastırır bireyi toplumsal normlara uygun davranmaya yöneltir.

(Cevap A)

3. I. ifade; temel güvene karşı güvensizlik, Çünkü temel güven duygusu çocuklarda onu bakan kişinin ihtiyaçlarını ne kadar yeterli ve sağlıklı karşıladığı ile ilgili oluşur. İhtiyaçları zamanında, yeterince ve sevgiyle karşılanan bebeklerde temel güven duygusu oluşur. II. ifade; özerkliğe karşı kuşku ve utanç, özerklik döneminde çocuk kendi yapabileceklerini ve sınırlarını dener. Çocuğa yeterliklerini ortaya koyabileceği ortamlar sağlanırsa kendi yeteneklerine karşı olumlu duygular geliştirir. III. ifade; girişkenliğe karşı suçluluk dönemleri ile ilgilidir. Girişkenliğe karşı suçluluk döneminde çocuk sürekli olarak sorular sorar. Bu dönemdeki çocukların en belirgin özelliği geniş hayal güçleridir.

(Cevap B)

4. Oral Donem doğumda başlar ve 1-1,5 yıl devam eder. Doyum kaynağı ağız, dudaklar ve dildir. Çocuk bu dönemde annesine bağımlıdır, tüm ihtiyaçları dışarıdan karşılanır ve bu sayede dış dünyaya güven duygusu geliştirmeye başlar.

(Cevap B)

5. Anal Dönem 1/1.5-3 yaş dönemini kapsamaktadır. Fiziksel haz olarak tuvaletini tutmak ya da bırakmak çocuk için çok önem taşımaktadır. Bu dönemde olumlu tuvalet eğitimi yaşantısı önemlidir. Baskıcı, hoşgörüsüz, cezalandırıcı tuvalet eğitimi çocukların bu döneme bağımlı kalmasına neden olabilmektedir. Freud'a göre çocukken titiz bir tuvalet eğitimi gören bir çocuk sıkı, cimri, inatçı, sürekli kendini denetim altında tutan bir birey olarak gelişebilmektedir. Örnekte Kudret Hanım davranışları ile anal dönem saplantısı özelliklerini göstermektedir.

(Cevap B)

6. Girişimciliğe karşı suçluluk döneminin en belirgin özelliği çocuğun merakı ve sosyal girişimleridir. Verilen örnekte annesi çocuğu girişkenlik için cesaretlendirmektedir. İletişimi başlatma, soru sorma, sosyal girişimlerde bulunma bu dönemde temeldir.

(Cevap A)

7. Bastırma dürtülerin, eski yaşantıların bilinç dışına itilip orada saklanmasıdır. Kişinin kendisi için acı veren olayları unutmamasıdır. Bu mekanizma her kişide işler bilinçli değildir.

(Cevap C)

8. Ergenlik döneminin temel gelişim görevi bir kadın ya da erkek sosyal rolünü edinmek ve duygusal bağımsızlığa ulaşmaktır. Bu süreç "kimlik arayışı" ile başlar. Gençler kimliğini bulmaya çalışırken, bir bunalım süreci içine girebilir. Yani "kimim ben?" "nasıl biri olmalıyım?" gibi soruların içinde boğulabilir. Toplum içinde bir yer edinmeye çabalarlar. Bu bunalım dönemlerinde, aileye büyük görevler düşmektedir. Bu dönemi sorunsuz atlatan bireyler, ileriki yıllarda psikolojik olarak daha sağlıklı yetişkinler olurlar.

(Cevap A)

9. Kişi kendisinden kaynaklanan hoş olmayan yaşantıların sorumluluğunu, kendi dışındaki nesnel ve yükleyerek bu yaşantıların yaratacağı kaygıdan kurtulabilir. Yansıtmanın diğer bir şeklinde hoşnutsuzluk yaratan veya dış dünyaya uygun olmayan "id" veya "süperego" isteklerinin başka kişilere mal edilmesidir.

(Cevap C)

10. Ahmet'in davranışları "moratoryum (gecikmiş) kimlik" ile ilgilidir. Moratoryum kimliğe sahip bireyler kimlik statüsü bunalımı yaşamaktadırlar ve bir çözüm yolu bulamamaktadırlar. Ailelerinin ve sosyal çevrelerinin tercihleri ile kendi tercihleri arasında sıkışmış durumdadırlar.

(Cevap D)

UNUTMA!

Ahlak ve ahlaklılığın tanımında genel olarak farklı yaklaşımları temsil eden üç ayrı kriterden söz edilebilir.

Normların içselleştirilmesi: Dışsal denetim ve zorlama olmadan kuralların yerine getirilmesi

Adalet duyarlılığı: Sosyal sistemdeki ödül-ceza uygulamalarındaki adalet bilinci

Kendi ihtiyaç ve çıkarlarını geri çekme: Karşılıklı sorumluluk bazında kendi ihtiyaç ve çıkarlarından vaz geçme

1. Psikanalitik kuram ahlak gelişimini süperego ile açıklamaktadır. Süperego bizim toplumsal yönümüzü yansıtan kişilik bölümümüzdür. Bu kişilik yapısı iki bölümden oluşur ideal ego ve vicdan. Bu yapılar kişiyi toplumsal normlar doğrultusunda hareket etmeye yönlendirir.

(Cevap D)

2. İlkokul dönemi bilişsel gelişim açısından somut işlemler dönemidir. Piaget'e göre bu dönemde çocuklar kuralları anlar ve kurallara uygun davranışlar sergilerler. Bu yaş dönemi Piaget'nin ahlaki gelişim kuramı açısından dışsal kurallara bağlılık dönemidir. Kral kavramı vardır ancak kuralların değişmez olduğu düşüncesi hakimdir, kurallara katı bir tutumla uyarlar.

(Cevap B)

3. İyi Çocuk Eğilimi (Kişilerarası Uyum) aşamasında birey çevresindeki insanların ihtiyaçları ve beklentilerine, kendine biçilen role göre davranır. Grubuna karşı düşünceli ve özverilidir. Bu süreçte artık birey, olayları çevresindeki kişilerin gözleriyle görmeye başlar, yani empati kurar. Önemli olan yakın çevredir, onların ihtiyaçlarına duyarlı olmak ve karşılamaya çalışılır.

(Cevap C)

4. Saf Çıkarıcı Dönem (Araçsal İlişkiler Eğilimi) aşamasında ihtiyaç karşılandığı sürece kurallara uyulur. Birey için her şey karşılıklıdır ve menfaate dayalıdır. Bu eğilimde olan bireyler, çıkarlarına göre davranmaktadır. Dolayısıyla burada doğru davranış, kişinin gereksinimlerini tatmin eden davranıştır. Arda'nın karşılıklılık esasına dayanan düşüncesi saf çıkarıcı eğilimi yansıtmaktadır.

(Cevap B)

5. Kohlberg'in Ahlak Gelişim kuramında birinci aşama Ceza ve itaat eğilimidir. Bu aşamadaki bireyler sadece otoriteye uyar ve cezalandırılmaktan kaçınırlar. Birey için doğru yada yanlıştan daha önemli olan şey davranışlarının sonucudur. Otoriteye uyma temel güdüdür. Bu nedenle bu evreye ceza-boyun eğme evresi de denebilir. Müdülden ceza almama ya da azar işitmemeye göre davranışları düzenleme bu aşamada bir eğilimi göstermektedir.

(Cevap A)

6. Piaget'nin Ahlak gelişim kuramına göre 6-10 yaş arası ahlaki gerçekçilik dönemidir. Bu dönem heteronom ahlak, dışa bağımlı ya da dışsal kurallara bağlılık olarak da adlandırılır. Çocuk bu dönemde kuralları anlar ve uyar. Ancak çocuk kuralların değişmez olduğunu savunur.

(Cevap B)

UNUTMA!

Kohlberg'in Ahlak Tanımı

Kohlberg'e göre ahlak, hak-haksızlık, doğru-yanlış, iyi-kötü konularında bilinçli karar vermeyi ve bu karar doğrultusunda davranışta bulunmayı kapsayan bilişsel bir yapıdır. Bilişsel bir yetenek olan ahlak, bireyin kendisinin belirlediği ve aynı zamanda evrensel ilkelerle örtüşebilecek düzeydeki ilkelere göre yargıda bulunması, kararlar alması ve bu doğrultuda davranabilmesi yeteneğidir.

7. Ödünleme, bireyin bir alandaki başarısızlığını ya da yetersizliğini başka bir alandaki başarı ile telafi etmesi. Ödünlemeye neden olan temel etken bireyde olan eksiklik ve yetersizliklerdir. Fiziksel olarak kendini yetersiz ve çirkin olarak algılayan Büşra bu yetersizliği müzik alanındaki başarı ile telafi etmiştir.

(Cevap C)

8. Kohlberg Ahlak Gelişim Kuramında gelenek öncesi dönem itaat-ceza eğilimi ve saf çıkarıcı eğilim aşamalarını kapsamaktadır. İtaat ve ceza eğiliminde bireyin davranışlarını otoriteye uymak ve verebileceği olası cezadan kaçmak oluşturur. Saf çıkarıcı eğilimde ise kendi istekleri ve çıkarları her şeyin önündedir. Müdür soruşturma başlatabilir düşüncesi itaat ve ceza eğilimi aşamasını yansıtmaktadır ve gelenek öncesi düzeydedir.

(Cevap D)

9. Sosyal (Toplumsal) Sözleşme Eğilimi aşamasında bireye göre toplumun üzerinde anlaşıldığı konular korunmalıdır. Ancak ihtiyacı karşılamayan düzenler toplum yararına değiştirilebilir. Kanunların toplumun ihtiyacına göre değiştirilebilmesi anlayışı, kanun ve düzen eğiliminden farkını gösterir.

(Cevap D)

10. Grup beklentilerinin, yakın çevredeki bireylerin ihtiyaçlarının karşılanmasının ön plana çıktığı ahlak gelişim aşaması kişilerarası uyum (iyi çocuk) eğilimidir. Gruptan kopmamak, arkadaşlarının beklentilerini karşılamak, kendi isteklerini bunların ger planına atmak bu aşamayı yansıtmaktadır.

(Cevap B)

11. Freud'un psikoseksüel gelişim kuramına göre Fallik dönem odipal karmaşası vicdan gelişimi açısından oldukça önemlidir. Odipal karmaşada yaşanan çekişmeli duygular (babaya karşı yaşanan sevgi, kıskançlık, rekabet) süperegonun oluşumunu sağlar.

(Cevap A)

12. Kanun ve Düzen Eğilimi (Toplumsal Uyum) değer yargıları, kurallar toplumun düzeni için olmazsa olmaz olarak görülür. Kanun ve düzen eğiliminde genel anlamda yasaların, kanunun üstünlüğü esastır. Doğru davranış kanunlar içinde değerlendirilir, kanunlar tartışılmadan, sorgulanmadan uygulanır.

(Cevap D)

UNUTMA!

Kohlberg'in Ahlak Gelişim Kuramı
Gelenek Sonrası Düzey

Sosyal Sözleşme Eğilimi

- Kuralların göreceli olduğu gerçeğini bilir.
- Kanun ve kuralların sosyal uzlaşmalarla oluşturulacağına inanır.
- Kanun ve kuralları sorgular, değişebileceğini bilir, değişimi için gerekirse çaba harcar.

Evrensel Ahlak Eğilimi

- Kendisi tarafından seçilen etik prensipleri izler.
- Adaletin evrensel prensipleri esas alınır.
- Eşitlik, adalet, insan hakları, dayanışma gibi değerler önemlidir.

1. Metin Bey'in davranışına ilişkin arkadaşına sunduğu gerekçede çocuğu için yaptığı, baba olmanın sorumluluğu ile davrandığı belirtiliyor. Bu gerekçe kişilerarası uyum ya da diğer adıyla iyi çocuk eğilimi aşamasına işaret eder. Bu eğilimde ilişkilerin bozulması için fedakarlık söz konusudur.

(Cevap B)

2. Kohlberg'in ahlak gelişim kuramı üç düzey ve her düzeyde iki aşama olacak şekilde 6 aşamadır. Son düzey gelenek sonrasıdır 5. ve 6. aşamalar burada yer almaktadır. Soruda verilen açıklamalar evrensel ahlak aşamasıdır, yani gelenek sonrası son aşama 6. aşamadır.

(Cevap D)

3. Araçsal ilişkiler eğilimi basamağında davranışları yönlendiren temel unsur bireysel çıkarlardır. Kişi davranışlarını sonucunda kendi çıkarı olması durumuna göre seçer ve yönlendirir. Bu aşamada karşıdaki bireye yardım varsa bile kendi çıkarına yönelik bir beklenti doğurtusundadır. Yani kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez mantığı hakimdir. Örnek durumda Serdar arkadaşlarından bir şey gelmediği, yaptıklarının karşılıksız kaldığı için vazgeçmiştir.

(Cevap B)

4. Piaget ahlak gelişimi açısından 6-12 yaş arası dışa bağımlı dönem olarak tanımlanmaktadır. Bu dönemde çocuğun kurallara mutlak uyumu söz konusudur. Kuralların doğasını, değişebileceğini anlama söz konusu değildir. Bu dönemde bir davranışın sonucu önemlidir, davranışı ortaya koyarkenki niyet değerlendirilmez. Nesnel sonuç önemlidir. E seçeneğinde verilen örnek durumda sonuçtan çok nedenlerin göz önüne alındığı bir ahlaki çıkarım söz konusudur.

(Cevap E)

5. İyi baba olma, çocukların isteklerini yerine getirmeye çalışma ve ailesi için fedakarlıkta bulunma kişilerarası uyum (iyi çocuk) eğilimi aşamasını yansıtmaktadır. Bu aşamada birey için önemli olan yakın çevresine faydalı olmak, onlar tarafından kabul görmektir.

(Cevap E)

6. Verilen örnek durumda Mert oyunun kurallarının değişemeyeceğini söylemektedir. Piaget'e göre kişinin kuralları olduğunu düşündüğü dönem dışa bağılı dönemdir.

(Cevap B)

7. Özerk Ahlak Piaget'e göre 12 yaş ve sonrası görülen ahlaki gelişim evresidir. Bu evrede çocuk kuralların değiştirilemez olmadığını, istenirse anlaşılabilir olarak değiştirilebileceğini, kuralların çiğnenmesi durumunda sonuçlara göre değil niyete ve koşullara göre karar verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Verilen örnek durumda Merve'nin niyeti kötüdür verdiği zarar azdır, Kerem ise kötü niyet gütmeyen Merve'den daha fazla zarar vermiştir. Özerk ahlak evresinde olan bir çocuk bu durumu niyete göre değerlendirir. Merve'nin niyetinin kötü olduğu için ceza alması gerektiği, Kerem'in kötü niyetli olmadığı için ceza almaması gerektiğini savunacaktır.

(Cevap C)

9. Kohlberg'e göre Gelenek öncesi düzeyde kişi iyi-kötü, doğru-yanlış gibi kültürel kural ve değerlere açıktır. Ancak bunları, ceza ödül gibi fiziksel sonuçlarına göre ya da bu kuralları ortaya koyan kimselerin fizik gücüne göre değerlendirir. Cihat için doğru davranış öğretmenin verdiği görevi yerine getirmektir. Bu şekilde davranmadığında öğretmenin kendisine kızacağını söylemektedir. Cihat otoritenin vereceği cezadan kaçınmaya yönelik davranış sergilemektedir.

(Cevap C)

8. Kohlberg'in Ahlak Gelişim Kuramı'nın ilk evresi İtaat ve Ceza eğilimidir. Bu evrede bireyin davranışlarını yönlendiren temel unsur otoritenin istek, beklenti ve emirlerine uymak ve olası cezadan kaçınmaktır. Kişi anne, baba, eş, müdür, öğretmen gibi otorite figürüne göre davranışlarını şekillendirir. Olası cezadan kurtaran davranış iyi kabul edilir. Verilen örnek durumda da Talat bey için eşi bir otoritedir ve davranışlarına yön vermektedir.

(Cevap A)

10. Evrensel Ahlak evresinde doğru ve yanlış, sosyal düzenin yasa ve kurallarıyla değil, kişinin kendi vicdaniyla ve kendi geliştirdiği ahlak ilkeleriyle tanımlanır. Bu ilkeler somut ahlak kuralları olmayıp genel soyut ilkelerdir. Bunlar, evrensel adalet ilkelerini, insan haklarını ve insana saygıyı içerebilirler. Verilen örnek durumda da Celil Bey daha hafif yaralanan oğlu yerine hayatı tehlikesi olan öğrenciye yardıma gitmesi evrensel ahlakı yansıtır

(Cevap C)

AHLAK GELİŞİMİ

1. Evrensel Ahlak Eğilimi aşamasında sistem ve kuralardan çok insan hakları, özgürlük, adalet, demokrasi gibi ilkeler ön planda tutulur. Yarar tüm insanlık içindir. Etik ilkeler göz önünde tutulur ve ahlak üstü bir anlayış oluşur. Sevcan Hanım'ın davranışı etik temellidir ve evrensel ahlak yansıtır.

(Cevap D)

2. Patronun sözleri çıkar temellidir. Sevcan Hanım'ın patronu kar temelli düşünmekte, kazanacağı parayı insan sağlığından önemli görmektedir. Bu anlayış saf çıkarıcı eğilim (araçsal ilişkiler) aşamasını yansıtmaktadır.

(Cevap E)

3. Kohlberg'i Ahlak Gelişim Kuramının 6. Ve son evresi olan Evrensel Ahlak Eğilimi aşamasında kişi ahlak ilkelerini kendisi seçip oluşturur. Bu ilkeleri ihlal eden kanunlara uyulmamalıdır. Çünkü "adalet yasanın üstündedir". Bireyin haklarına saygı esastır. İnsan haklarını temele alan D seçeneğindeki cevap bu aşamada yer almaktadır.

(Cevap D)

4. Piaget'nin ahlak gelişim kuramı Ahlaki Özerklik Dönemi 12 yaş sonrasıdır. Çocuğun sosyal dünyası giderek artan akran gruplarıyla genişlemiştir. Bu durum kurallar hakkındaki fikirlerinin değişmesine etki etmektedir. Kuralların insanlar tarafından oluşturulduğu ve gerektiğinde değiştirilebileceği bilincine ulaşır. Ceza, kurallar ihlal edildiğinde otomatik olarak verilmez, ihlal edilme nedenleri de önemlidir. Kuralları ihlal edenlerin niyetleri ve içinde buldukları durumlar da dikkate alınır.

(Cevap B)

5. Varoluşçu eğitimin temel amacı özgürlüklerin artırılmasıdır. Çocuğun bireyselliğini geliştirmeye imkân sağlamaktır. Varoluşçuluğa göre eğitimin amacı, bireye insan özgürlüğünün her şeyden üstün olduğunu öğretmek, kendi bireyselliğini geliştirme imkânı sağlamaktır. Değişmez, evrensel, katı ahlak kurallarını kabul etmeyen varoluşçu düşünürler bireyin kendi değerler sistemini seçip oluşturmasını önemsemektedir.

(Cevap A)

6. Kohlberg, ahlâki gelişimin başkalarının telkiniyle değil çocukların bizzat kendilerinin bilişsel gelişimine göre ilerleyen akıl yürütme süreçleri sonucunda gerçekleştiğini ileri sürmektedir. Kohlberg'e göre gelecek öncesi düzeyde, ihtiyaç karşılanırken otoriteye itaat ve çıkarlar göz önünde tutulmaktadır. Davranışın fiziksel etkileri önemlidir ve bireysel ihtiyaçlar ve istekler baskındır.

(Cevap A)

UNUTMA!

Kohlberg'in Ahlak Gelişim Kuramı

Gelenek Öncesi	Geleneksel	Gelenek Sonrası
<ul style="list-style-type: none"> • Toplumsal beklentiler BEN karşısında dışarıda kalır. • Temel düşünce ihtiyaçları karşılama ve kendi çıkarlarını koruma, kızgınlıktan cezadan kaçma 	<ul style="list-style-type: none"> • Kurallar, ödevler ve içinde bulunduğu grubun beklentileri benliğe ait olarak yaşanır. • Yakın grupların ya da toplumun geneli ile özdeşleşme 	<ul style="list-style-type: none"> • Özgürlük, eşitlik, dayanışma gibi genel prensiplerden hareket eder. • İnsani ve aşkın prensipler-kurallar

7. Piaget ahlak gelişim kuramını oluştururken çocukların kuralları nasıl algıladığını temele almıştır. Soruda örnek durumda Salih kuralların değişmezliğine inandığı için ahlaki gerçeklik dönemindedir. Ağabey Kemal ise kuralların değişen ihtiyaçlara göre değişebileceğini düşündüğü için ahlaki özerklik döneminde dir.

(Cevap A)

8. Kohlberg, Piaget'nin ahlak gelişim kuramını yeniden incelemiş ve anlamlandırmıştır. Çocuk ve yetişkinlerin belirli durumlarda davranışlarını yöneten kuralları nasıl yorumladıklarını incelemiştir. Araştırmasını çocuklara ahlaki ikilemler vererek ve onlara bu durumlarda nasıl tepkide bulunacaklarını sorarak yapmıştır. Kohlberg'in ahlâk gelişim evreleri anlayışı, bireylere ahlâkî değerlerin aile, din, hukuk ve ekonomi gibi sistemler içinde kazandırılacağını ortaya koymaktadır. Çocukların ahlâkî değerleri benimsemele ri ancak arkadaşları ve yetişkinlerle iletişime geçmek suretiyle mümkün olabilecektir.

(Cevap D)

9. Kohlberg'in kuramının 5. Aşaması Sosyal Sözleşme Eğilimidir. Bireyler bu aşamada genelde toplumsal normlarla değerlere uygun davranışlar sergilemekle birlikte, insani değerlerle çatışan yasal düzenlemeleri sorgulayabilir, bu kuralların değişmesi gerektiğini savunarak bunları reddedebilir. Kanunların demokratik olarak değiştirilebileceği ilkesine sahiptir.

(Cevap C)

10. I numaralı ifade dikkat edilmesi gereken nokta kurallara kural olduğu için uyma söz konusu değil, uymamanın cezası/bedeli ağır yani çıkarlara ters. Bu açıdan yaklaşım araçsal ilişkiler eğilimi için uygun. II numaralı ifade ise kuralın anlamı ve işgörüsü üzerinde durur. Kural toplumsal düzeni sağlar anlayışı var. Bu anlayış da kanun ve düzen eğilimi aşamasını yansıtmaktadır.

(Cevap B)

11. Kişilerarası Uyum Eğilimi aşamasında birey dış dünyaya ve kendi dışındaki olaylara kendi dışındaki bir bakış açısından yaklaşmaya başlar. Akran gruplarıyla işbirliği gözlenir. İyi davranış başkalarına yardım etmek ya da onları mutlu etmektir. Artık yaptıklarını ceza almamak için değil; aynı zamanda başkalarını mutlu etmek için yapmaya çalışır.

(Cevap D)

UNUTMA!

ALİŞMA	DUYARSIZLAŞMA
<ul style="list-style-type: none">• Sürekli maruz kalınan bir uyarıcıyı duyu organlarının algılayamaması• Olumlu duygusal tepki oluşturan uyarının bir süre sonra bu etkiyi yaratamaması- Kokuya alışma- Yeni alınan bir oyuncuğun çocuğu bir süre sonra mutlu etmemesi	<ul style="list-style-type: none">• Olumsuz bir uyarıcıya sürekli maruz kalınması sonucu uyarıcının etkisini yitirmesi, kişinin tepki vermemeye başlaması• Öğretmenin sürekli bağırıp azarlaması sonucunda öğrencilerin bu azarlanmalardan etkilenmemeye başlaması
Her ikisinde de meydana gelen davranış değişimi öğrenme olarak nitelendirilemez.	

1. Öğrenmenin en temel koşulu öğrenilecek davranışın öğrenecek olan organizmanın biyolojik donanımına uygun olmasıdır. Öğrenilecek davranış o türün davranış repertuarında olmalıdır. Bunun anlamı her tür her davranışı öğrenemeyebilir. Bir köpeğin öğrendiğini bir kedi öğrenemeyebilir ya da yunusa öğretilen bir davranış köpek balığına öğretilmeyebilir. Bu tür özgü hazıroluş kavramı ile açıklanır.

(Cevap D)

2. Öğrenmeyi etkileyen önemli faktörlerden biri de öğrenme zamanının ayarlanmasıdır. Sınavdan önce gece çalışma toplu çalışmadır. Burada zaman bir kerede kullanılır. Toplu öğrenme sınavlardan yüksek not almada etkili olabilir ancak bu tür öğrenmenin kalıcılığı azdır. Kalıcı öğrenmeler için aralıklı çalışma daha etkili bir yoldur. 10 birimlik çalışmayı bir günde yapmak yerine bunu 2'şer birimden 5 güne bölmek yani düzenli çalışmak aralıklı öğrenmedir.

(Cevap D)

3. A seçeneğinde verilen örnek alışmadır. Duyusal uyum da denilen alışma sonucu meydana gelen değişimler öğrenme ürünü olarak kabul edilmez. Diğer seçeneklerde verilen örnekler öğrenme ürünü davranışlardır.

(Cevap A)

4. Öğrenme bireyde yaşantı sonucu oluşan nispeten kalıcı izli davranış değişiklikleridir. Tanıma göre öğrenmeden bahsedebilmek için üç şart vardır. Bunlar; bir davranış değişimi olması (1), bu değişimin yaşantı ürünü olması (2) ve değişimini nispeten kalıcı ve izli olmasıdır (3). Öğrenmede sonuç her zaman öngörülemezdir. İstendiklik ise eğitimin tanımında vardır. Sadece olgunlaşma ve büyüme sonucu ortaya çıkan değişimler de yaşantı ürünü olmadığı için öğrenme ürünü olarak kabul edilemez.

(Cevap E)

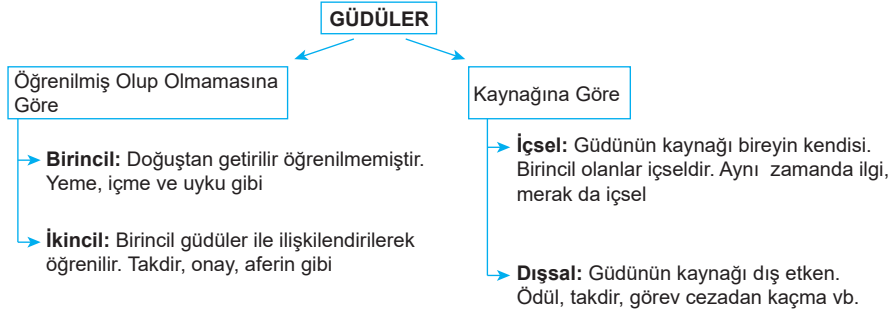
5. Öğrenme için olgunlaşma önkoşul niteliğindedir. Olgunlaşmanın önkoşulu ise büyümedir. El ve parmakların yeteri kadar uzaması ifadesi büyümeye işaret eder. Büyüme niceliksel artışa işaret eder. Sinir sisteminin el göz koordinasyonunu yapabilecek düzeye erişmesi ise olgunlaşmadır.

(Cevap B)

6. Öğrenme sürecinde önemli bir kavram da performanstır. Performans öğrenmenin gözlenebilir ölçülebilir boyutunu oluşturur. Öğretmenin sözleri de performans işaret etmektedir. Öğrenme süreci içseldir ve sadece performans ile gözlenip ortaya konabilir.

(Cevap A)

UNUTMA!

7. Öğrenme sürecini etkileyen önemli faktörlerden biri de güdülenmedir. Güdülenme ihtiyaçlarla ilgilidir. Öğrenen öğreneceği konunun işine yarayacağını, ihtiyacı olduğunu düşünüyorsa kalıcı öğrenmeler gerçekleştirebilir. Bunu sağlamak için de öğretimde konunun ne işe yarayacağı ve günlük yaşamla bağlantısı öğrenciyeye mutlaka verilir.

(Cevap A)

8. Dikkat odaklanma ile ilgilidir. Öğrenme psikologlarına göre dikkat seçicidir yani bir uyarana odaklanabilir ve bölünebilir yani birden çok uyarana/işeye paylaşılabılır. Verilen örnek durumda dolmuş şoförü dikkatini pek çok etkinliğe bölmektedir. Ancak dikkatin bölünebilmesi için otomatikleşme gerekir. Bir beceri ne kadar otomatik yapılırsa kısa süreli bellekte daha az yer işgal eder ve daha az odaklanma gerektirir. Araç kullanma becerileri yeteri kadar otomatikleşmemiş henüz yeteri ustalığa ulaşmamış sürücülerini düşünün. Bu şoförler sadece araç kullanmaya odaklanabilir dikkatini bölemez.

(Cevap D)

9. A ve E seçeneğindeki davranışlar koşulsuz tepkidir öğrenme ürünü değildir. B ve C ise büyüme ve olgunlaşma ile kendiliğinden ortaya çıkan bir davranıştır öğrenme gerektirmez. D seçeneğindeki örnek ise tepkisel koşullama ile öğrenilmiş bir davranıştır. Bir yaşantı ve deneyim gerektirir.

(Cevap D)

10. Genel uyarılmışlık hali organizmanın çevresel uyarılara duyarlılığı onları algılayabilme düzeyini ifade etmektedir. Yorgunluk, uyku, uyuklama gibi durumlarda uyarılmışlık düşer. Genel uyarılmışlığın normal düzeyde olması istenir. Genel uyarılmışlık halinin düşmesi ya da çok yükselmesi öğrenmeyi olumsuz etkiler.

(Cevap D)

11. İçsel güdülenmede organizmayı öğrenmeye doğru iten güç içseldir. Birincil güdüler içseldir. İlgi ve merak ise ikincil içsel güdülerdir. İlgi ve merak kalıcı öğrenmelere yol açar. Ceza yememek için, not, takdir belgesi ya da ödül için yapılan davranışlar dışsal güdülenmenin ürünüdür.

(Cevap A)

12. Kaynağı bakımından güdüler içsel ve dışsal olarak ayrılmaktadır. Açlık, susuzluk, uyku gibi ihtiyaçlardan kaynaklanan birincil güdüler aynı zamanda içseldir. İlgi ve merak da içsel güdülerdendir. Buna göre A, B, D ve E içseldir. C seçeneği ise dışsal güdülenmedir.

(Cevap C)

UNUTMA!**Hazırbulunuşluk**

Öğrenme ile ilgili tüm koşulların sağlanmasıdır. Öğrenen ile ilgili öğrenmeyi etkileyecek tüm faktörler yerine getirilmiş, öğrenmenin önündeki tüm engeller kaldırılmıştır. Uygun yaşantılar sağlandığında bireyin verimli biçimde öğrenebileceği anlamını taşır.

1. Öğrenme için tüm şartların sağlanması hazırbulunuşluktur. Hazırbulunuşluk olgunlaşma, ön öğrenmeler, güdülenme gibi öğrenme için tüm şartları içermektedir. Soruda verilen örnek durumda Sami ön koşul niteliğindeki öğrenmeleri gerçekleştiremediği için konuyu öğrenememiştir. Sami'nin hazırbulunuşluk düzeyi yeterli değildir.

(Cevap E)

2. Olgunlaşma öğrenmenin ön koşuludur. Zihinsel ya da bedensel olarak ilgili öğrenmeyi gerçekleştirebilecek düzeye ulaşmadır. Olgunlaşma kalıtım tarafından kontrol edilir, çevre etkisi çok azdır. Genetik plan doğrultusunda zamanı geldiğinde belirli olgunluk düzeylerine ulaşılır. Dört yaş okuma, yazma ve matematik gibi akademik becerileri öğrenme için olgunlaşma düzeyi açısından uygun değildir.

(Cevap D)

3. Öğrenme malzemesinde dikkat çekici unsurlar kullanma algısal ayırt edilebilirliği artırır ve öğrenmeyi kolaylaştırır. Altını çizme, büyük harf, koyu punto, farklı renkler vb. unsurlar algısal ayırt edilebilirliği artırmak için kullanılır.

(Cevap C)

4. Öğrenme malzemesi ile ilgili öğrenmeyi etkileyen faktörlerden biri de telaffuz edilebilirliktir. Kolay söylenen, rahat telaffuz edilen içerik daha kolay öğrenilir. Örnek durumda yabancı dil öğrenen Tuncay kolay söyleyemediği kelimeleri öğrenmekte güçlük çekmektedir.

(Cevap B)

5. Öğrenilmiş olan sözel bilgilerin birbirlerinin hatırlanması üzerindeki bozucu etkiye ket vurma denir. İleriye ket vurma önceden öğrenilenlerin daha yeni öğrenilen bilgilerin hatırlanmasını zorlaştırması karıştırmasıdır. İleriye ket vurmada bozucu etki sonradan öğrenilen bilgi üzerindedir. Verilen örnekte hatırlanmayan, karışan yeni öğrenmedir, ileriye ket vurma söz konusudur.

(Cevap C)

6. Önceki öğrenme ve yaşantıların yeni öğrenmeleri kolaylaştırmasına olumlu aktarım (pozitif transfer) denir. Olumlu aktarım daha çok davranışçı kuramlar tarafından ve psikomotor öğrenmeler için kullanılmaktadır. Önceki öğrenme yeni öğrenilecek olanı kolaylaştırmaktadır.

(Cevap B)

UNUTMA!

KET VURMA
Hatırlamayı zorlaştırma
unutturma, bozma, karıştırma

İleriye Ket Vurma
Önceki bilgi → Yeni bilgi
Eski bilgi yeni öğrenileni
unutturur, bozar, karıştırır

Geriye Ket Vurma
Önceki bilgi ← Yeni bilgi
Yeni öğrenilen eski bilgiyi
bozar, karıştırır

7. Verilen örnek durumda öğrencinin edindiği sözel bilgiler birbiri üzerinde bozucu etki yapmıştır. Bu durum ket vurmadır. Eğer bozucu etki eski öğrenilene yönelik ise yani önceden öğrenilen hatırlanamıyorsa geriye ket vurma vardır. Örnek durumda eski öğrenilen hatırlanamıyor.

(Cevap B)

8. Öğrenme öğretme süreci içerisinde yapılan değerlendirmeler süreci daha etkili kılmaya yöneliktir. Öğrenme eksiklerini ve yanlışlarını belirleyip öğrenene anında dönüt (geribildirim) sunma amaçlıdır. Öğrenme düzeyi etkin geribildirim ile artmaktadır. Öğrenene öğrenme sonucu bildirilirse daha kalıcı öğrenmeler gerçekleşir.

(Cevap C)

9. Öğrenilecek olan kavramları benzerliklerine göre gruplamak ve sınıflamak öğrenmeyi kolaylaştırır. Bu amaçla kavram ağları, tablolar ve şemalar kullanılır. Kavramları bir liste olarak vermek yerine gruplayarak sunmak öğrenmeyi kolaylaştırır. Bu durum öğrenmeyi etkileyen içerik ile ilgili faktörlerden kavramsal gruplamadır.

(Cevap D)

10. Önceki öğrenmelerin yeni öğrenmeleri güçleştirme si ve zorlaştırmasına olumsuz aktarım (negatif transfer) denir. Bu durum alışkanlık çatışması olarak da karşınıza çıkabilir. Bir psikomotor beceri çok fazla tekrar ettiğinde kas hafızası dediğimiz düşünmeden yapma sürecine dönüşür. Bu aşamadan sonra yeni beceri öğrenmek güçleşir. Alışmışın zordur yeni öğrenmesi.

(Cevap C)

11. Anlamsal çağrışım (çağrışımsal anlam) öğrenilecek içeriğin günlük yaşamla ya da diğer öğrenmelerle bağlanması çağrışım oluşturmaktır. Ders esnasında bol örnek, bol uyarıcı ve yaşantı zenginliği sunma öğrenilen bilgiler için çağrışımı zenginleştirecektir. Bu kalıcı öğrenmeler sağlayıp hatırlamayı kolaylaştıracaktır.

(Cevap A)

12. Aç, uykusuz, yorgun, kaygılı olmak çevreden gelen uyaranları algılama gücümüzü düşürür. Bu durum genel uyarılmışlık halidir. Ayrıca aşırı sıcak, aşırı soğuk ya da loş ortamlar da uyarılmışlığı düşürerek öğrenmeyi olumsuz etkiler.

(Cevap E)

UNUTMA!

Öğrenen İle İlgili Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler

- Türe özgü hazıroluş
- Olgunlaşma
- Güdülenme
- Genel Uyarılmışlık hali - kaygı
- Dikkat
- Ön öğrenmeler / Önceki yaşantılar
- Yaş
- Zeka

Bir öğrenme durumunda öğrenen, öğrenme, öğrenilen, öğretene ve öğrenme ortamı olmak üzere beş öge bulunur. Bu öğelerden öğretmen ve ortam diğerlerini etkilediği için öğrenme üzerinde dolaylı bir etkiye sahiptir. Bu yüzden öğrenmeyi etkileyen faktörler öğrenen, öğrenme yöntemi ve öğrenilecek içerikle ilgili olmak üzere üç başlıkta ele alınır.

1. Homeostasis vücudumuzun ısı ve kan şekeri dengesini sağlayan sistemdir. Üşüdüğümüzde titreme, sıcakta terleme bu denge mekanizması sayesinde.

(Cevap D)

2. Verilen örnek durumda ve hatta çoğu reklamda satıcının görmemizi istedikleri büyük puntolarla, canlı renklerle yazılır ya da daha yüksek sesle dile getirilir. Bu algılanması istenen uyarıcının vurgulanmasıdır. Vurgu uyarıcının algısal ayırt edilebilirliğini artırır. Büyük yazılı olanlar küçük yazılara göre daha rahat algılanır.

(Cevap C)

3. Öğrenmeye ayrılan zaman öğrenmeyi etkileyen faktörlerden öğrenenin özelliklerinden değildir.

- Türe özgü hazıroluş
- Genel uyarılmışlık hali
- Öğrenmenin aktarılması
- Olgunlaşma

gibi faktörler öğrenenin özelliklerindedir.

(Cevap D)

4. Organizmanın bir öğrenmeyi gerçekleştirebilmesi için temel koşullardan biri de türe özgü hazıroluştur. Türe özgü hazıroluş öğrenme görevi için organizmanın biyolojik donanımının uygun olmasıdır. Her tür her öğrenmeyi gerçekleştiremez. Örnekte sincapların bazı becerileri öğrenememesinin nedeni türe özgü hazıroluşu ile ilgilidir.

(Cevap D)

5. Dikkat öğrenenin öğrenme sürecinde odaklanmasıdır. Ders esnasında öğrencinin başka şeylerle ilgilenmesi dikkat düzeyinin düşük olduğunu gösterir. Öğrenme için bireyin yeterli fiziksel ve bilişsel düzeyinde olması olgunlaşma ile ilgilidir. Öğrencinin tekrar ve ödev yapmaması öğrenme için yeterli zaman ayırdığını gösterir.

(Cevap B)

6. Gördüklerimi ve duyduklarımı daha kolay hatırlamak için ne yapmalıyım? sorusu öğrenme stratejisini belirlemek için sorabileceği sorulardan biridir.

(Cevap C)

UNUTMA!

Öğrenme

Tekrar ya da yaşantılar yoluyla davranışta ya da potansiyel davranışta meydana gelen nispeten kalıcı - izli değişimlerdir. Buna göre öğrenmeden bahsedilmek için üç koşul vardır.

- Öğrenme yaşantı ürünüdür.
- Öğrenme ve davranışta ya da potansiyel davranışta değişme yol açar.
- Öğrenme sonrası oluşan davranış değişikliği kalıcı ve izlidir.

7. Öğrenilecek konuların benzerliklerine göre sınıflandırılması kavramsal gruplamadır. Sınıflanan ve kategorize edilen bilgiler daha kolay öğrenilir. Öğrenci kavramsal gruplama sayesinde bir kavramla ilişkili diğer kavramları bütüncül bir biçimde görebilmektedir.

(Cevap C)

8. Öğrenme yaşantı sonucu davranışta ve zihinsel süreçlerde meydana gelen sürekli değişimlerdir. Öğrenme için;
1. Davranışta değişme,
 2. Yaşantı ya da tekrar,
 3. Değişimin nispeten kalıcı ve izli olması gerekmektedir.

(Cevap D)

9. Genel uyarılmışlık hali organizmanın çevreden gelen uyarıcılara açık olmasıdır. Uyku, açlık, aşırı sıcak-soğuk, kaygı gibi durumlar uyarılmışlığı olumsuz etiler. Uyku hali genel uyarılmışlığı düşürür. Bu durumda öğrenmeyi ve performansı olumsuz etkiler.

(Cevap E)

10. Öğrenme malzemesi ile ilgili öğrenmeyi etkileyen faktörlerden biri de algısal ayırt edilebilirliktir. Bu uyarının dikkat çekiciliği ile ilgilidir. Yanındaki uyarılara göre daha dikkat çekici olanlar daha iyi öğrenilir. Altını çizme, fosforlu kalemle çizme, büyük punto, farklı renkler algısal ayırt edilebilirliği artırır.

(Cevap A)

11. Ses, koku ya da tensel uyarılara bir süre maruz kaldıktan sonra bu uyarıları algılamamaya fark etmemeye başlanmasına alışma denir. Alışma duyuşsal uyum olarak da adlandırılır. Örnekte bir süre sonra yağ kokusunu algılamaması alışmadır.

(Cevap D)

12. Öğrenme için temel koşullardan biri de olgunlaşmadır. Olgunlaşma organizmanın öğrenme için gerekli olgunluğa ulaşmasıdır. Faruk küçük yaşından dolayı bu olgunluk düzeyinde olamaz.

(Cevap C)

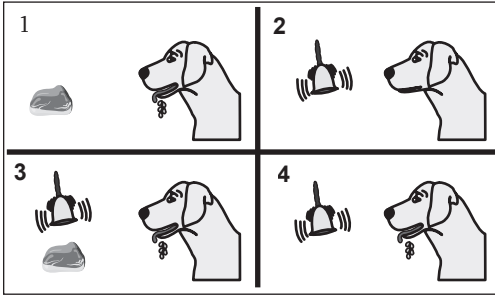

DAVRANIŞI KURAMLAR (TEPKİSEL KOŞULLAMA)

1. Çaydanlık koşullanma süreci öncesi nötr uyarandır ve tedirgin olma tepkisine yol açmamaktadır. Kaynar su ve yaşananlar koşullanmaya neden olmuş ve çaydanlık tedirginlik yaratmaya başlamıştır. Koşullanma süreci sonrası yani tedirginlik ve korku tepkilerine neden olan çaydanlık artık koşullu bir uyarıcıdır.

(Cevap C)

2. Koşullanma süreci için önemli ilkelerden biri de haberciliktir. Habercilik nötr uyarının kendisinden sonra koşulsuz uyarının geleceğini haber vermesidir. Bu sıralama yani geleceğini haber verme olumlu haberciliktir. Verilen örnekte önce tartışma programı arkasından sevilen dizi başlamaktadır. Tartışma programı bu süreçte olumlu habercidir, yani dizinin başlayacağını haber vermektedir.

(Cevap C)

3. Engelleme ilk koşullanma sürecinin çok güçlü olması halinde yeni bir uyarıcıya koşullamanın oluşmamasıdır. Verilen örnek durumda da ilk koşullanma çok güçlü olduğu için bu koşullu uyarana yeni uyarana koşullanmayı engellemiştir.

(Cevap E)

4. Koşullanma süreci sonrası koşullu uyarana verilen tepkinin benzer uyarılara da verilmesine uyarıcı genellemesi denir. Verilen örnek durumda Kemal eski radyoya koşullanmış. Bu sürecin sonunda Kemal diğer elektrikli aletlere de (benzer uyarılar) aynı koşullu tepkiyi vermiştir.

(Cevap C)

5. Koşullanma sürecinde koşulsuz uyarana yerine daha önceden başka bir süreçte koşullanılmış bir uyarının söz konusu olduğu sürece üst düzey koşullanma (dereceli- ikinci dereceden) denir. Bu süreçte ilk aşamada bir uyarıcıya koşullanılır, ikinci aşamada ise koşullanılmış bu uyarana nötr bir uyarının koşullanmasını sağlar. Örnek durumda futbol Leyla için koşullu bir uyarıcıdır, Fırat'ı ilk kez gördüğünde kendisi için koşullu uyarana olan futbol onun koşullanmasını sağlamıştır.

(Cevap B)

6. Duyusal ön koşullanmada koşullanma öncesi birliktelik ile uyarılar arası bir ilişkilendirme söz konusudur. Örnek durumda Selim için arkadaşı Barış ve maça gittikleri uyarılar ilişkilendirilmiştir. Bu uyarılardan birine (kafeye) koşullanma diğer uyarana da (arkadaşı Barış) koşullanmayı sağlar. Burada dikkat edilmesi gereken önemli ayrıntı koşullanma sürecinde ilişkilendirilmiş uyarılardan sadece birisi ortamdadır.

(Cevap D)

UNUTMA!

KOŞULLANMA PROSEDÜRLERİ

Gecikmeli Koşullanma

Nötr Uyarıcı xxxxx
 Koşulsuz Uyarıcı xxxxx

- Önce zil, sonra et. İkisi kısa bir süre birlikte
- En güçlü

Kısa Zaman Aralıklı (İze) Koşullanma

Nötr Uyarıcı xxxxxxx
 Koşulsuz Uyarıcı xxxxxxx

- Önce zil, zilden sonra ara, sonra et
- Zil ve et arasındaki zaman bitişikliğinin ölçüsünü belirler.

Eş Zamanlı Koşullanma

Nötr Uyarıcı xxxxxxx
 Koşulsuz Uyarıcı xxxxxxx

- Zil ve et aynı zamanda başlar ve biter.
- Koşullanma gücü az
- Bitişiklik var habercilik yok

Geriyeye Koşullanma

Nötr Uyarıcı xxxxxxx
 Koşulsuz Uyarıcı xxxxxxx

- Önce et verilir, etten sonra zil çalar
- Olumsuz habercilik
- Koşullanma gücü az ya da hiç yok

7. Geçici koşullanma prosedüründe zamana koşullanma söz konusudur. Organizmaya koşulsuz uyarıcı belirli sabit zaman aralığı ile verilir. Burada nötr uyarıcı olarak sabit zaman aralığı kullanılır. Örnek durumda her gün aynı saatte can sıkıcı bir durumla karşılaşma bu saatlere koşullanmayı sağlamıştır.

(Cevap D)

8. Üst düzey koşullanma koşullanmanın önceden koşullanmış bir uyarıcı ile gerçekleşmesi durumudur. Verilen örnekte Sami Bey için doğa koşullu bir uyarıcıdır. Kulüpte doğayla ilgili olan bireylere de aynı olumlu duygusal tepkiler vermesi üst düzey koşullanmadır.

(Cevap B)

9. Biberon su ile ilişkilendirilmiş yani koşullanmış bir uyarıcıdır. Su koşulsuz bir uyarıcıdır, biberon su birlikteliği koşullanma sağlar. Bu sürecin sonunda biberon koşullu uyarıcı, biberona karşı gösterilen sevinme tepkisi de koşullu tepkidir.

(Cevap D)

10. Meltem'in toplantı salonunda yaşadıkları bir koşullanmaya neden olmuştur. Toplantı salonu sürecin başında utanmaya neden olmayan nötr bir uyarıcı iken tepki üreten bir koşullu uyarıcı olmuştur. Toplantı salonu koşullu uyarıcı, bu uyarıcıya karşı gösterilen utanma ise koşullu tepkidir.

(Cevap D)

11. Koşullu uyarıcının (cezve-kahve) bir süre koşulsuz uyarıcı (sıcak-yanma) olmadan verilmesi (benzer bir olay yaşamama) sonucu koşullu uyarıcı üretmemeye (kahve pişirirken tedirgin olmama) başlaması sönmedir. Kahve pişirirken gösterilen tedirginlik tepkisi giderek azalır sönmiştir.

(Cevap C)

12. Kahve pişirme süreci Filiz'in yaşadığı olay sonucu tedirginlik oluşturmuştur. Geçirdiği kaza Filiz için bir koşullanma sürecidir. Kahve başlangıçta nötr iken koşullu bir uyarıcı olmuştur. Bu sürecin sonucunda kahve pişirirken tedirginlik tepkisi de koşullu bir tepkidir.

(Cevap A)

UNUTMA!

Tepkisel Koşullanmanın İlkeleri

Koşullanmanın gerçekleşmesi için gerekli koşullar

- Bitişiklik: Koşullanma sürecinde nötr ve koşulsuz uyarıcıların zamanının birbirine yakın olması
- Habercilik: Nötr ve koşulsuz uyarıcıların koşullanma sürecinde verilme sırası ile ilgilidir. Önce zil sonra et verilirse olumlu habercilik, önce et sonra zil verilirse olumsuz habercilik

1. Klasik (tepkisel) koşullanma nötr yani tepki üretmeyen bir uyarının doğal bir uyarı ile (koşulsuz uyarıcı) eşleşmesi sonucu tepki üretmeye başlamasıdır. Temel deney düzeneğini hatırlarsak başlangıçta salya tepkisi üretmeyen zil et ile eşleştirilmesi sonucu salya tepkisi üreten koşullu bir uyarıcı haline gelmiştir.

(Cevap A)

2. Ayakkabı dükkanı Murat için sevgi ve yakınlık duygularıyla koşullanmıştır. Bu yaşantıları geçirmeden önce nötr olan dükkan koşullanma süreci sonunda artık koşullu bir uyarıcı olmuştur. Ayakkabı dükkanına karşı gösterilen mutluluk ve huzur duyguları da koşullu tepkidir.

(Cevap B)

3. Karşıt koşullama gerçekleşmiş bir koşullamanın tam tersine çevrilmesidir. Caner beden eğitimi dersine yönelik bir koşullanma gerçekleştirmiş. Olumsuz duygu ve tutumlar içeren bu koşullanma sıcak, yakın ilgi ve eğlenceli etkinlikler ile tam karşıtı duygulara koşullanmıştır.

(Cevap C)

4. Teneffüs zilli teneffüsün yani öğrenciler için keyifli ve dinlendirici zamanların başlangıcına işaret etmektedir. Koşullanma sürecinde ilk olarak koşullu uyarıcı sonra koşulsuz uyarıcının gelmesi durumunda koşullu uyarıcı kendisinden sonra koşulsuz uyarıcı geleceğini haber vermektedir. Bu durum olumlu haberciliktir.

(Cevap C)

5. Hakan Bey geçirdiği operasyon sürecinde klasik müziğe yönelik bir koşullanma gerçekleştirmiştir. Başlangıçta kasılma tepkisi yaratmayan müzik ameliyat ve iğne ile eşleşmiş ve koşullanmıştır. Koşullanma süreci sonunda klasik müzik artık tepki üreten koşullu bir uyarıcı olmuştur. Klasik müziğe karşı gösterilen kasılma tepkisi de koşullu bir tepkidir.

(Cevap C)

6. Annesinin Bülent'in parmak emme davranışını ortadan kaldırmak için kullandığı teknik itici uyarıcıya koşullamadır. İtici uyarıcı olarak iğne kullanmış. Parmak emme Bülent için çekici gelen bir davranış, annesi bu davranışı iğne ile itici ve istenmeyen bir davranışa dönüştürmüştür.

(Cevap E)

UNUTMA!

Öğrenilmiş Çaresizlik

Organizmanın ne yaparsa yapsın durumu değiştiremeyeceğini öğrenerek pasif olması ve bu pasifliği de tüm olumsuz durumlara genellemesidir. Organizma cezadan kaçmak ya da ödül elde etmek için isteksizlik sergiler ve sonucu kabullenir.

7. Verilen öğrenmeler duygusal-refleksif tepkilerdir. Bu öğrenmeler tepkisel koşullanma yoluyla oluşur. Bu öğrenme sürecinde uyarıcı ve tepki arasında bir bağ ve çağrışım oluşur. Bu yüzden bu tür öğrenmeler çağrışımsal öğrenme olarak da adlandırılmaktadır.

(Cevap D)

8. Sistematik duyarsızlaştırma davranışçı kuramların korkuları ortadan kaldırmak için kullandıkları en temel tekniktir. Bu teknikte uyarıcı yavaş yavaş artırılarak verilir ve gevşeme egzersizleri ile korku ortadan kaldırılır.

(Cevap D)

9. Kendini gerçekleştiren kehanette olumsuz düşünce ve inançlar gerçeğe dönüşür. Başaramayacağım inancı kişiyi bu yönde davranmaya sevk eder ve bu inanç başarısızlığa dönüşür. İlk gruba yapılan olumsuz telkinler kendini gerçekleştiren kehanete dönüşmüş ve grup başarısız olmuştur.

(Cevap B)

10. Olumsuz tat koşullaması klasik koşullanma sürecinde bitişiklik olmasa da koşullanma olabileceğini gösterir. Burada uyarıcı ve tepki arasında süre uzun olmasına rağmen koşullanma olur. Örnek durumda da öğle yediği pilav öğleden sonra kusma ve mide ağrısı, buna rağmen koşullanma oluşmuş.

(Cevap A)

11. Öğrenilmişlik çaresizlik başarısız denemelerden sonra kişinin çaresizliği tepki vermemeyi öğrenmesidir. Bu süreçte ilk olarak olumsuz deneyimler vardır. Olumsuz deneyimler olumsuz düşüncelere, başaramayacağına ilişkin inanca dönüşür.

(Cevap D)

12. Ferit eline iğne batması sonucunda balık takımlarına yönelik bir koşullanma geliştirir. Olumsuz bir yaşantı geçirmemesi sonucu olumsuz duyguların ortadan kalkması sönmedir. Sönme sonucunda tekrar koşullu uyarıcı ile karşılaşma sonucunda koşullu tepkinin yeniden gösterilmesi de kendiliğinden geri gelmez. Sönme süreci sonrası sahilde balık tutanları görünce olumsuz duygular hissetmesi kendiliğinden geri gelmez.

(Cevap D)

UNUTMA!

Tepkisel Koşullanma

- U-T düzeneği söz konusudur. Zil - Salya
- Refleksif, bilinçsiz, otomatik tepkileri içerir.
- Pekiştirici olarak doğal uyarıcı (et) kullanılır.
- Davranışlar otonom sinir sistemi tarafından kontrol edilir.
- Organizma süreçte pasiftir.

Edimsel Koşullanma

- T-U düzeneği önce davranış sonra pekiştirme
- Bilinçli davranışlara yönelik
- Organizma aktif pekiştirme davranışına bağlı

1. Verilen grafik incelendiğinde I numaralı işlem noktasında henüz koşullu tepki oluşmamıştır, bu koşullanma sürecinin henüz başlamadığını yani koşulsuz uyarıcının dahil olmadığını gösterir. Pavlov'un temel deney düzeneği göz önünde bulundurulduğunda I numaralı bölümde zilden sonra et henüz verilmemiştir. II numaralı işlem zamanında koşulsuz uyarıcı ortamdaki çıkarılmış ve sönme süreci başlamıştır. Çünkü dikkat edilirse II numaralı işlem zamanından sonra koşullu tepki düşmeye başlamıştır. III numaralı işlem zamanında koşulsuz uyarıcı tekrar ortama dahil edilmiş koşullanma canlandırılmıştır. III numaralı işlem de kendiliğinden geri gelme olması için sönmenin gerçekleşmesi gerekir. Ancak burada koşullu tepki ortadan kalkmamış sadece azalmıştır. Bu sebepten dolayı bu yeniden canlandırma IV numaralı işlem zamanında ise yeniden sönme süreci başlatılmıştır.

(Cevap A)

2. Verilen örnek durumda bir korku koşullanması söz konusudur. Gürültü koşulsuz bir uyarıcıdır ve Oya için oyuncakla eşleştiğinde tepkisel koşullama meydana gelmiştir. Başlangıçta korku tepkisi oluşturmayan ışıklı oyuncak yüksek sesle eşleştikten sonra korku tepkisine neden olan koşullu bir uyarıcıya dönüşmüştür.

(Cevap B)

3. Tepkisel koşullanma organizmanın daha önceden tepki vermediği nötr bir uyarana, koşulsuz uyararla (her zaman tepki verdiği) birlikteliği sonucu aynı tepkiyi vermesidir. Mavi otomobil yaşantı öncesi bir anlam ifade etmezken atlatılan kaza sonucu korkulan bir uyarana dönüşmüştür. Tepkisel koşullanma sonunda mavi otomobil artık koşullu uyarıcı buna verilen korku tepkisi de koşullu tepkidir.

(Cevap D)

4. Buğra'nın geçirdiği olumsuz yaşantı onun tepkisel koşullanmasına neden olmuştur. Bu koşullanma sürecinde kırmızı otomobil koşullu uyarıcıdır. Buğra'nın gördüğü bütün kırmızı otomobillere korkma tepkisini vermesi ise genellemedir.

(Cevap A)

5. Bir sınavı kötü geçen Sinan'ın sonraki bütün sınavlarının kötü geçeceğini düşünmesi "genelleme" ile ilgilidir. Genelleme, belli bir uyarana karşı, koşullu bir davranım kazanıldığında, bu uyarana benzer uyarılara da aynı davranımın gösterilmesidir.

(Cevap D)

6. Parçada vurgulanan kavram bağlanma güdüsü kavramıdır. Bağlanma güdüsü, hayatın ilk yıllarında bebek – anne etkileşimi sonucunda öğrenilmektedir. Bebeğin kendine bakabilme yeteneği olmadığı için, tüm ihtiyaçları anne tarafından karşılanmakta, gereken rahatlık ve sıcaklığı anne sağlamaktadır. Diğer insanlarla birlikte bulunmak, önemli bir doyum kaynağı ve sosyal bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyaç bizi birilerine ya da bir gruba bağlanmak için güdülemektedir.

(Cevap B)

7. Çocuğun rahatlık ve sıcaklık duygularıyla annesi arasında bir bağ kurması tepkisel koşullanma ile ilgilidir. Tepkisel (klasik) koşullanma, belli bir uyarının varlığında belli bir davranışın ya da tepkinin ortaya çıkmasıdır. Annesinin çocuğa gösterdiği sıcaklık, rahatlık ve doyum çocukla arasında bir bağ kurulmasına neden olmuştur. Tepkisel koşullanmada, nötr olan ve tepki verilmeyen uyarıcının geçirilen yaşantılar sonucunda koşullu uyarıcı haline gelmesi ve tepki verilmeğe başlanması söz konusudur.

(Cevap C)

8. Geçici koşullanma koşullu uyarıcının olmadığı koşullanmadır. Bu süreçte sabit zaman aralığında koşulsuz uyarıcı verilir, örnekteki gibi her dört saatte bir emzirme. Koşullanma burada sabit zaman aralığına olur.

(Cevap A)

9. Üst düzey koşullanma koşullu bir uyarıcının nötr bir uyarıcı ile eşleşmesi sonucu koşullanmanın gerçekleşmesidir. Yani üst düzey koşullanmada koşulsuz uyarıcı işlevini daha önce koşullanma süreci ile koşullu uyarıcı özelliğini kazanmış bir uyarıcı üstlenir. Sefa tartışma sürecinden sonra artık Ceyda için rahatsızlık tepkilerine neden olacak koşullu bir uyarıcıdır. Sefa ikinci aşamada daha önce rahatsızlık tepkilerine neden olmayan Melek'in koşullanmasını sağlamıştır.

(Cevap A)

10.

Koşullanma öncesinde:

Hayır → Nötr uyarıcı
 $\frac{\text{Eline vurma}}{\text{(Koşulsuz Uyarıcı)}} \rightarrow \frac{\text{Eline Geri Çekme}}{\text{(Koşulsuz Tepki)}}$

Koşullanma sırasında:

$\frac{\text{Hayır}}{\text{(Nötr Uyarıcı)}} + \frac{\text{Eline Vurma}}{\text{(Koşulsuz Uyarıcı)}} \rightarrow \frac{\text{Eline Geri Çekme}}{\text{(Koşulsuz Tepki)}}$

Koşullanma sonrasında:

$\frac{\text{Hayır}}{\text{(Koşullu Uyarıcı)}} \rightarrow \frac{\text{Eline Geri Çekme}}{\text{(Koşullu Tepki)}}$

“Hayır” sözcüğü çocuk için başlangıçta nötr uyarıcıdır. Ancak annesi hayır deyip eline vurduktan ve bu birkaç kez tekrar edildikten sonra “hayır” sözcüğü koşullu uyarıcı durumuna geçmiş ve çocuk elini geri çekme tepkisi göstermiştir. Koşullu uyarıcı, başlangıçta nötr uyarıcıyken koşulsuz uyarıcı ile birlikte verilerek koşulsuz uyarıcının meydana getirdiği etkiyi paylaşması sağlandıktan sonra tek başına verildiğinde organizmada doğal ve otomatik tepkiyi oluşturan uyarıcıya denir.

(Cevap B)

11. Olumlu habercilik nötr uyarıcının koşulsuz uyarıcıdan önce verilmesi ile oluşur. Bu eşleşmeden sonra artık organizma nötr uyarıcıdan sonra koşulsuz uyarıcı geleceğini öğrenir. Örnek durumda zilin çalması Melih için olumlu habercidir.

(Cevap C)

UNUTMA!

Eğitimde Tepkisel Koşullanma

Klasik koşullanma eğitim ortamlarında pek çok davranışın açıklanmasını sağlar. Bu davranışlardan ilki öğrencilerin okula karşı geliştirdikleri tutumlardır. Okula, öğretmene, derse karşı mutluluk, huzur ya da korku ve kaygı tepkileri tepkisel koşullama ile kazanılır.

1. Tepkisel koşullama sürecinde koşullu uyarıcı tek başına verildiğinde yani koşulsuz uyarıcı ortamdaki çekildiğinde sönme süreci başlar. Sönme sürecinde koşullu tepki koşulsuz uyarıcı ortamdaki çıktıktan sonra giderek azalır ve bir süre sonra yok olur. Verilen grafiklerden en uygunu B seçeneğindedir.

(Cevap B)

2. Uyarıcı genellemesi belirli bir uyarıcıya verilen tepkinin, benzer uyarıcılara da verilmesidir. Uyarıcı genellemesi hayatta kalmak için yararlıdır. Tehlikeli uyarıcılardan genelleme sayesinde korunabiliriz. Organizmaların hayatlarını devam ettirmeleri ve çevreye uyumları için uyarıcı genellemesi yapmaları gerekir.

(Cevap B)

3. Edimsel ve klasik koşullanma ile ilgili olarak A, B, C ve D seçeneklerindeki ifadeler doğru, E seçeneğindeki ifade yanlıştır. Klasik koşullanmada pekiştirme doğal (koşulsuz) uyarıcının meydana getirdiği etkidir. Doğal uyarıcı pekiştirici rolü görmektedir. Doğal uyarıcı birincil, koşullu uyarıcı ikincil olumlu pekiştiricilerdir. Klasik koşullanmada doğal uyarıcıdan önce olumsuz pekiştirici kullanılmamaktadır. Edimsel koşullanmada ise davranışın yapılma olasılığını arttırmak için olumsuz pekiştiriciler kullanılmaktadır. Olumsuz pekiştiriciler organizmaya rahatsızlık veren uyarıcılardır. Olumsuz pekiştiricileri ortamdaki çıkararak davranışın yapılma olasılığını artırma işlemine "olumsuz pekiştirme" denir.

(Cevap E)

4. Arı ile olumsuz yaşantı olmaması sonucunda yani koşulsuz uyarıcı ortamdaki çıkınca korkunun ortadan kalkması sönmedir. Koşullu uyarıcı ile sönme sonrası karşılaşınca korkunun yeniden ortaya çıkması kendiliğinden geri gelmedir. III numaralı yaşantı da koşullu tepki yani korku ortadan kalkıyor. Ancak buradaki durum sönmeden farklı koşulsuz uyarıcı (arı sokması) ortamda ve artık tepki çıkarmıyor. Barış artık duyarsızlaşıyor.

(Cevap B)

UNUTMA!

Uyarıcı Genellemesi

Organizmanın koşullu uyarıcıya benzer uyarılara önceden kazanılan tepkinin gösterilmesidir. Uyarıcı koşullu uyarana ne kadar benzerse gösterilen tepki de o kadar güçlü olur.

5. “Kendiliğinden geri gelen koşullu tepki, ilk koşullu tepkiyle her zaman aynı güçtedir.” Klasik koşullamanın ilkelerinden değildir. Kendiliğinden geri gelen koşullu tepki daha zayıf ve güçsüzdür. Bu aşamada koşulsuz uyarı verilmezse yani tepki pekişmezse çok çabuk ortadan kalkar.

(Cevap B)

6. Mert'in arkadaş ortamında sergilediği davranış (hikaye anlatma) pekişmiş. Bundan dolayı Mert farklı ortamlarda aynı tepkiyi vermiştir. Bu uyarıcı genellemesidir. II numaralı durumda Mert farklı durumlara farklı tepki vermektedir. Burada da ayırt etme durumu söz konusudur.

(Cevap A)

7. Koşullanma süreci açısından ilaç kutusu başlangıçta nötr uyarıcıdır. İlacın oluşturduğu mide bulantısı koşulsuz tepkidir. İlaç kutusu koşullama sonrası koşullu uyarıcı, süreç sonrası ilaç kutusuna gösterilen bulantı tepkisi de koşullu tepkidir.

(Cevap A)

8. Kaçma davranışı tepkisel bir davranıştır. Sıcak bir yere dokunduğumuzda elimizi hemen çekmemiz bir kaçma davranışdır. Örnek durumda sıcak çaydanlığı dokunma bir kaçma koşullanmasına neden olmuş, çaydanlık koşullu bir uyarana dönüşmüştür. Soğuk olmasına rağmen çaydanlığa dokununca hemen elini çekme koşullu bir tepkidir ve kaçma koşullanmasının sonucudur.

(Cevap B)

9. Birleşik koşullanma aynı anda iki koşullu uyarana koşullanmadır. Bu süreçte koşulsuz uyarı aynı anda ortamda olan birden çok uyarıcıya koşullanmayı sağlar. Verilen örnek durumda Şule yaşadığı olay sonrasında hem kantine hem de görevliye koşullanmıştır.

(Cevap D)

10. Alışma: Duyu organlarının sık sık karşılaştığı uyarıcılara karşı bir süre sonra tepkide bulunmamasıdır. Duyu organlarının aynı şiddet seviyesini koruyan bir uyarıcıya sürekli maruz kalması sonucu bu uyarıcının ilk etkisini giderek kaybetmesi ve bu uyarıcıya karşı tepkinin giderek zayıflaması veya tepkinin ortadan kalkmasıdır.

(Cevap A)

UNUTMA!**Pekiştirmenin İlkeleri**

- Pekiştirme istenen davranışın hemen ardından yapılmalı
- Pekiştireç kişinin özelliklerine, yaşına, cinsiyetine ve ihtiyaçlarına uygun olmalı
- Sürekli aynı pekiştireç kullanılmamalı, pekiştirici özelliğini yitirmeden değiştirilmeli
- Davranış ilk aşamada kazandırılırken sürekli, davranışın devamlılığını sağlamak için aralıklı tarifeler kullanılmalı

1. Edimsel koşullama davranış sonrası bireye pekiştirme vererek davranışın sıklığını arttırma ve ortadan kalkmasını engellemektir. Edimsel koşullanma kuramına göre davranışın tekrar yapılıp yapılmayacağını yani sıklığını sonucu belirler. Kişi davranışın sonucundan memnun olursa yani pekiştirme alırsa davranışı tekrar yapar. 100 soru için 5 TL harçlık pekiştirme değildir ve alışkanlık oluşturmak amaçlıdır. Unutmamız alışkanlıklar edimsel koşullanma ile açıklanır.

(Cevap B)

2. Pekiştirme ve pekiştireç seçim sürecine ilişkin A seçeneğinde verilen ifade yanlıştır. Pekiştirme sürecinde ilk aşamalarda nesnel pekiştireçler kullanılmalıdır daha sonra sosyal pekiştireçler verilmelidir. Özellikle küçük yaş gruplarında nesnel pekiştireçler oldukça etkilidir. Ancak unutulmamalıdır ki sürekli aynı pekiştireçlerin kullanılması alışmaya neden olur ve pekiştireç işlevini yitirir.

(Cevap A)

3. Premack ilkesi çocuklara istenen davranışları kazandırmak için kullanılan etkili bir tekniktir. Bu teknikte pekiştireç olarak çocuğun sevdiği etkinlik kullanılır. Yapmayı sevmediği etkinliği yaparsa sevdiği etkinliği yapabileceği şartı koşulur. Odanı toplarsan oynamaya gidebilirsin Premack tekniği için örnek oluşturur.

(Cevap D)

4. Verilen örnek durumda pekiştirmenin yapılması zamana bağlıdır. Hafta, ay, yıl, gün gibi zamana bağlı pekiştirme tarifeleri aralıklı tarifelerdir. Pekiştirmenin yapılacağı zaman belli olduğu için sabit aralıklı tarife kullanılmıştır. Her hafta sonu ifadesi sabit aralıklı tarife için temel ipucudur.

(Cevap C)

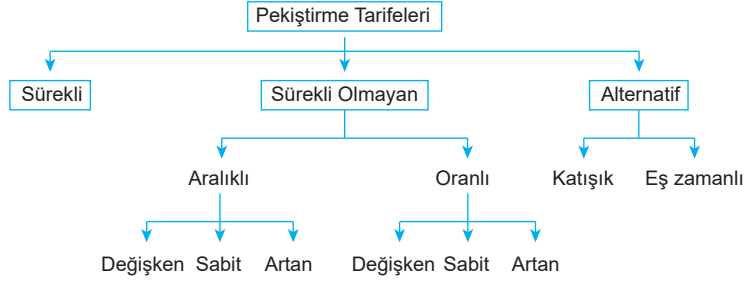
5. Arkadaşlarının Haşmet'in anlattıkları ile ilgilenmemesi yani pekiştirme almaması sönme sürecini başlatacaktır. Edimsel koşullamada sönme süreci klasik koşullanmadan farklı olabilmektedir. I numaralı ifade sönme patlaması arkasından sönmeye işaret eder bu durum olasıdır. II numaralı ifade davranış topografyasında değişimdir ve gözlenebilir. III numaralı ifade de normal sönme sürecidir ve bu şekilde gözlenebilir. Sönme süreci edimsel koşullanmada bu üç şekilde gözlenebilir.

(Cevap E)

6. Bir davranıştan sonra ortama istenmeyen uyarıcının dahil edilmesine birinci tip ceza denir. Davranış sonrası istenmeyen uyarıcı ile karşılaşan organizma için hoş olmayan bir durum ortaya çıkar. Örnek durumda davranış farklı bir otobüse binmedir. Bu davranış sonrası ise fazla dolaşma, yorgunluk ve mide bulantısıdır. Yani davranış sonrası olumsuz uyarıcılar ortama dahil olmuş yani I. tip ceza söz konusudur.

(Cevap D)

UNUTMA!

7. Öğretmenin davranışları sonucu öğrenciye bağırması, onu azarlaması ve ona hoş olmayan sözler söylemesi birinci tip cezadır. Birinci tip cezada davranıştan sonra organizma için hoş olmayan uyarılar ortama dahil edilir. Birinci tip ceza davranış değiştirmek için etkili değildir ve eğitimde kesinlikle kullanılmamalıdır. Öğretmenin öğrenciyi boş bir bölüme alması, sakinleşmesi ve davranışları üzerinde düşünmesi için fırsat vermesi ara verme tekniğidir.

(Cevap C)

8. İkincil pekiştireçler pekiştireç olma özelliğini öğrenilerek kazanmıştır. Doğuştan değildir, anlamını sonradan kazanmıştır. Şeker, çikolata vb yiyecek içecek birincil olumlu pekiştireçlerdir. Elektrik şoku, ağrı, acı, aşırı sıcak-soğuk vb birincil olumsuz pekiştireçtir. Oyuna dahil etme, alkışlama, onay, takdir vb. uyarıcılar da ikincil olumlu pekiştireçtir.

(Cevap D)

9. Edimsel koşullanmada ayırt etme ayırt edici uyarıcı ile ortaya çıkan davranıştır. Yani bir uyarıcı ortamda iken davranış sergilenmezken ayırt edici uyarıcı ortamdayken davranış sergilenir. Verilen örnek durumda cumartesi günü yani babasının neşeli olması ayırt edici uyarıcıdır ve Zeliha'nın bu zamanda babasından bir şeyler istemesi de ayırt edici davranıştır.

(Cevap A)

10. Yiğit'in annesinden ağlayarak bir şey isteme davranışı pekiştiği için tekrar etmektedir. Televizyonda korkunç görüntüler Yiğit için olumsuz uyarıcılar, annesinin gelip kanalı değiştirmesi ve Yiğit'i bu rahatsız edici durumdan kurtarması olumsuz pekiştirme. Olumsuz pekiştirme davranışın ardından istenmeyen uyarıcı ortamdaki çıkarılarak yapılır.

(Cevap B)

11. Olumsuz pekiştirme davranış sonrasında organizmanın istenmeyen bir durum yada uyarıcıdan kurtarılması yoluyla pekiştirilmesidir. Disiplin cezasını silme istenmeyen uyarıcının ortamdaki çıkarılmasıdır.

(Cevap B)

UNUTMA!

Premack İlkesi

Büyükanne kuralı olarak da bilinen bu davranış değiştirme tekniği KPSS’de çokça çıkmış ve çıkma ihtimali yüksek bir kavramdır. Bu teknikte istenen davranışın sıklığını arttırmak için sevilen bir etkinlik/davranış pekiştirici olarak kullanılır. Bireyin istemeyerek ve daha az sıklıkla gösterdiği davranışların sıklığını arttırmak için, çok sevdiği ve daha sık yaptığı davranışlar pekiştirici olarak sunulur.

1. Pekiştiricte kontrast etkisi süreç içerisinde önceden belirlenen ödülün değiştirilmesinin performansa etkisidir. Eğer ödül süreç içerisinde daha büyük bir ödülle değiştirilirse büyük ödülle başlamaktan da çok performansa olumlu katkısı olur. Bu durum pekiştiricte olumlu kontrast olarak da adlandırılır. Elbette ödül küçük bir ödülle değişince bu kez performans küçük ödülle başlamanın da altında olur, bu durum da pekiştiricte olumsuz kontrasttır.

(Cevap D)

2. Mustafa başarılı geçen iş görüşmesi ile çorabının sol tekini ters giyme arasında tesadüfi izlerlik ile bir bağlantı kurmuştur. Gerçek bir neden sonuç ilişkisi olmasa da tesadüfi pekiştirme sonucu batıl davranış oluşmuştur.

(Cevap D)

3. Premack ilkesinin uygun biçimde kullanılabilmesi için çocuğun sevdiği etkinlik pekiştirici olarak kullanılmalıdır. Sevmediği etkinliği yaparsa sevdiği etkinliği yapacağı söylenmelidir. Yani şarta bağlanmalı ve sıralama doğru yapılmalıdır. Oyuncakları toplarsan çizgi film izleyebilirsin doğru bir premack kullanımudur.

(Cevap E)

4. Pekiştirmenin nasıl olacağı ve ödülün ne olacağına kişinin karar verdiği tarife eş zamanlı tarifedir. Örneğin 'İstersen 100 sayfa kitap oku sana çikolata alayım, istersen 200 soru çöz seni sinemaya götüreyim.' Kişi hangi ödülü istiyorsa onun gerekliliğini yapar.

(Cevap B)

5. Pekiştirmenin her davranıştan sonra yapıldığı tarife sürekli tarifedir. Verilen örnek durumda ödül müşterilere her alışverişten sonra verilmektedir. Burada dikkat etmeniz gereken nokta ödülün değiştirilmesidir. Ödülün değiştirilmesi tarifeyi değiştirmiyor. Önemli olan HER davranıştan sonra pekiştirici veriliyor.

(Cevap B)

6. Verilen örnekte Sare Hanım alışkanlık oluşturmak için oğlunun sevdiği kekleri seçmiş yani doğru bir ödül belirlemiştir. İlk aşamada her istenen davranış pekiştirmiş sürekli tarife kullanmış, devamlılık için de sonra değişken oranlı tarifeye geçmiştir. Süreç tarife seçimi ve ödül seçimi açısından doğrudur. Ancak ödül hep aynı kaldığı için ödülle alışma olmuş ve ödül pekiştirici etkisini yitirmiştir.

(Cevap C)

UNUTMA!

	Uyarıcıyı Ortama Ver	Uyarıcıyı Ortamdan Çek
Olumlu Pekiştireç (İstenen uyarıcı)	Olumlu Pekiştirme	II. Tip Ceza
Olumsuz Pekiştireç (İstenmeyen uyarıcı)	I. Tip Ceza	Olumsuz Pekiştirme

7. Verilen örnekte fatura kesimi için zaman aralığı söz konusudur. Pekiştirmenin zaman aralığına göre verildiği tarife aralıklı tarifiedir. Pekiştirmenin ne zaman geleceği belli ise tarife sabit aralıktır. Örnekte ne zamanlar fatura kesileceği nettir bellidir, sürpriz yoktur bu yüzden sabit aralıklı tarife esas alınmıştır.

(Cevap B)

8. Yıldız, artı, güneş, gülen yüz gibi simgelerin kullanıldığı pekiştirme uygulamasına simgesel ödülle pekiştirme denir. Jeton biriktirme olarak da adlandırılan bu teknikte kişi doğru istendik davranışlarla belirli sürelerde belirlenen simgesel ödüllerden toplar ve sonunda bunları gerçek bir ödül için kullanır.

(Cevap C)

9. Zincirleme edimsel koşullama ilkelerini temele alan bir davranış biçimlendirme yöntemidir. Zincirleme yönteminde istenen beceri basamaklıdır, kişi her basamaktan sonra ödüllendirilerek ilgili beceri kazanır.

(Cevap D)

10. Verilen örnekte Cansu'nun öğrendiklerini söylemesi misafirler tarafından ödüllendirilmiştir. Cansu aynı davranışı markette de sergilemiştir. Bu durum öğrenmenin genellenmesidir. Tepki genellemesinden ayırmak için şuna dikkat etmelisiniz Cansu farklı ortamlarda aynı davranışı yapıyor, yani öğrendiğini geneliyor. Eğer Cansu aynı ödül için benzer davranışlar/tepkiler ortaya koysaydı tepki genellemesi olurdu.

(Cevap B)

11. Davranışta kontrast etkisi davranışın farklı çevrelerdeki pekiştirilme koşullarının değişmesi ile ilgilidir. Bir ortamda pekiştirme artması ya da azalması sonucunda farklı bir ortamda davranışın sıklığının değişmesidir. Babaannesi bilgisayar oynamasını yasaklayınca evde davranış daha da artıyor.

(Cevap A)

12. Verilen pekiştirme uygulamasında birinci hafta tamamlanan her çalışma (1 çalışmaya ödül), ikinci hafta üç çalışmadan sonra, üçüncü hafta da beş çalışmadan sonra ödül verilmektedir. Ödül alabilmek için her hafta yapılması gereken çalışma sayısı artırılmıştır. Bu tarife artan oranlı tarifiedir.

(Cevap D)

UNUTMA!

Kademeli Yaklaşım/Davranış Biçimlendirme

Biçimlendirme, beklenen tepkiye yakın olarak görülen bir tepkinin pekiştirilmesiyle başlayan ve giderek kademeli bir şekilde, daha yakın bir tepkinin bir sonrakine daha yakın bir tepkinin ve en sonunda istenen tepkinin pekiştirilmesiyle sonlanan bir süreçtir. Kazandırılacak davranış aşamalandırılır ve her aşama ayrı ayrı pekiştirilir.

1. Bireyin kendini sınırlanmış ve engellenmiş hissetmesi durumunda buna tepki verir, buna psikolojik tepkiselik denir. Selin babasının uyarısı ile kendini engellenmiş hissetmiş ve buna tepki olarak daha geç gelmeye başlamıştır.

(Cevap A)

2. Edimsel davranışı ortaya çıkaran uyarıcıya ayırt edici uyarıcı denir. Başka uyarılara karşı davranış sergilenmezken ayırt edici uyarıcı ortamdakken davranış sergilenir. Örnek durumda da şoför farklı uyarılara karşı durma davranışını göstermezken el kaldıran yolcu (ayırt edici uyarıcı) varken minibüsü durmaktadır (ayırt edici edim)

(Cevap C)

3. Öğrenci ile ilgilenme ortama olumlu bir uyarıcı dahil edildiği için olumlu pekiştirmedir. Öğrencinin istedik davranışından sonra onunla ilgilenmek bu davranışın görülme sıklığını arttıracaktır. Öğrenciyi görmezden gelmek ise pekiştirmeye tabi tutmamaktır. Pekiştirilmeyen bir davranış amacına ulaşmadığı için sönecektir.

(Cevap E)

4. Bir davranış sonucu istenmeyen uyarının ortamdaki çekilmesi yoluyla pekiştirmeye olumsuz pekiştirme denir. Verilen örnek durumda faiz ödeme istenmeyen bir durumdur, zamanında ödeme sonucu bu istenmeyen ödemeden kurtulma da olumsuz pekiştirme değildir.

(Cevap E)

5. Kademeli yaklaşım (davranış biçimlendirme) edimsel koşullanma kuramını temele alan bir davranış kontrol tekniğidir. Yeni bir beceri kazandırırken kullanılan bu teknikte giderek istenen düzeye yaklaşan davranışlar pekiştirilir.

(Cevap B)

6. Verilen örnek durumda Hasan öğretmen Premack ilkesinden yararlanmış. Sevilen yapmayı tercih edilen bir etkinlik yapmayı daha az tercih edilen etkinlik için şarta bağlanıp pekiştireç olarak kullanılmıştır. Sinemaya gitme bir etkinlik pekiştirecidir. Soru çözme etkinliği yapılırsa pekiştireç olarak kullanılacaktır.

(Cevap C)

UNUTMA!

Ceza

Bireye hoş olmayan bir uyarıcı vermek ya da onun için güzel bir uyarıcıyı ortamdaki çekmek cezadır. Genellikle ceza ve olumsuz pekiştirme karıştırılır. Ceza davranışın sonucunda birey için hoş olmayan bir durum yaratır ve davranışın sıklığını azaltır. Pekiştirme ise davranışın sıklığını artırır.

7. Melih Öğretmen'in bir strateji olarak kullandığı ceza yönteminin sınıfta istenmeyen davranışların azalmasında edimsel koşullamaya öğrencilerin verilecek cezalar konusunda önceden bilgilendirilmiş olması etkili değildir.

(Cevap C)

9. Öğretmenin yaptığı uygulama "I. tip ceza"dır. I. tip ceza, hoş gitmeyen olumsuz pekiştiricilerin ortama konulması sonucu davranışın yapıma sıklığının azalması olarak tanımlanabilir. Öğretmen sınıfın düzenini bozanlara dersler bittikten sonra 15 dakika sınıfın temizliğini (hoşa gitmeyen durum) yaptırarak onların uygun olmayan davranışlarını azaltmayı amaçlamıştır.

(Cevap D)

8. Anne çocuğunun mızızlanma ve ağlama davranışını pekiştirerek bu davranışın devamlılığını sağlamaktadır. Ancak anne her davranıştan sonra pekiştirmemektedir. Eğer çocuğun her mızızlanması ve ağlaması pekiştirseydi sürekli pekiştirme olurdu. Ya da belli sayıda davranışını pekiştirseydi sabit oranlı pekiştirme olurdu. Anne belirsiz ve değişken sayılardaki davranışını pekiştirerek değişken oranlı tari feye uygun davranmaktadır.

(Cevap D)

10. Pekiştirilmeyen davranışlar, sönme eğilimindedir. (Davranışçı yaklaşıma göre). Sönmeye yüz tutan bir davranış, ilk zamanlarda artsa da bu durum geçicidir. Şafak'ın ağlama davranışı daha önce annesi tarafından pekiştirildiği için Şafak istediği şeyleri ağlayarak aldırma öğrenmiştir. Fakat bu ağlama davranışı, istediği şeylerle pekiştirilmezse sönme sürecine girer. İlk başlarda ağlama davranışı biraz artsa da davranış pekiştirilmediği ortadan kalkar.

(Cevap A)

11. Sembolik pekiştirmede pekiştirici olarak kupon, marka, etiket vb gerçek pekiştirici değeri olmayan simgeler kullanılır. Bu semboller belli bir miktar biriktirilerek gerçek ödülle değiştirilir.

(Cevap C)

UNUTMA!

Ceza uygulamalarında dikkat edilmesi gerekenler

- Alternatif tepkiler sunmak gerekir. Bireyden ne beklendiği açıkça ifade edilmeli
- İstenmeyen davranışa neden olan uyarıcı ortamdaki çıkarılmalı
- Uygun olmayan davranışlar cezalandırılıyorsa uygun davranışların pekiştirilmesine özel gösterilmeli
- Cezanın şiddeti istenmeyen davranışa uygun olmalı
- I. Tip ceza tercih edilmemeli
- Tutarlı uygulanmalı
- Önceden istenmeyen davranış ve cezaya ilişkin bilgilendirme yapılmalı
- Cezaya alternatif yollar her zaman birinci öncelik olmalı

1. Köpeğin tasmaından sert biçimde çekmek I. tip cezadır. I. tip cezada ortama organizma için hoş olmayan, istenmeyen bir uyarıcı dahil edilir. Köpeğin davranış değiştirme sürecinde uygulanan yöntem kararlı değildir. İsmail ve kardeşi köpeğe farklı şekilde davranmışlardır. Bu durum da davranışın değişmesini engellemişlerdir.

(Cevap C)

2. Örnek durumda Aysel Hanım davranış ilk kazandırma aşamasında kızının her istedik davranışını pekiştirmiş yani sürekli pekiştirme tarifesi kullanmıştır. Davranış kazanıldıktan sonra davranışın devamlılığı için aralıklı olarak pekiştirmeye devam edilmelidir. Bu noktada Aysel Hanım pekiştirmeyi bıraktığı için davranışta devamlılığı sağlayamamıştır.

(Cevap C)

3. II. tip ceza bireyin davranış sonucu sevdiği uyarıcının ortamdaki çekilmesidir. II. tip ceza uygulamasında birey davranış sonucunda istediği uyarıcı veya etkinliklerden mahrum bırakılır. Örnek durumda müdür yardımcısının spor kulübü başkanlığını Tayfun'dan geri alması II. tip cezadır.

(Cevap E)

4. I. Bireyin kendini pekiştirmesi bir şarta bağlandığı için bu ifade koşullu anlaşmaya örnek oluşturur.
II. Bireyin olumsuz düşünceleri sonucu bir çabada bulunmayarak bu olumsuz düşünceleri yaşamaması kendini gerçekleştiren kehanettir.
III. Çokça tercih edilen davranışın (teneffüse çıkma), az tercih edilen davranışa pekiştireç olması Premack ilkesine örnektir.

(Cevap C)

5. Verilen örnekte kapının tahtasına vurma ve tavukların çıkarak yem yemesi edimsel koşullanma sürecidir. Tahtaya vurma uyarıcı tavukların kümesin dışına çıkma edimlerini kontrol eden ayırt edici uyarıcıdır. Tahtaya vurulduktan sonra tavukların çıkması ise ayırt edici edimdir.

Buradaki süreç

Kapıya vur → Kümeden çıkma → Yem
(Ayırt edici U.) → (Tepki) → (U-Pekiştirme)

şeklindedir.

(Cevap A)

UNUTMA!

Premack	Koşullu Anlaşma
<ul style="list-style-type: none"> • Mutlaka ikinci kişi gerekir. • Yapmayı sevmediği-sevdiği etkinlik sıralaması gerekir. • Ödül olarak mutlaka sevilen etkinlik olmalı • Odanı toplarsan müzik dinleyebilirsin • Ödevini bitirirsen bilgisayar oynayabilirsin 	<ul style="list-style-type: none"> • Kendi kendine yapılabilir. • Bireyin haşlandığı davranış sıralaması listesi gerekmez. • Nesnel ödül de kullanılır. <ul style="list-style-type: none"> - Mezun olursan tatile gideceksin. - Sınıfını geçersen bisiklet alacağım.

6. PeKiştirimenin sergilenen uygun davranış sayısına göre gerçekleştirildiği tarifeler oranlı tarifelerdir. PeKiştirme belirli bir davranış sayısından sonra yapıyorsa tarife sabit oranlıdır. Örnek durumda peKiştirme (gülen yüz - dergi) öğrencinin her beş katılımdan yani belirlenen davranış sayısından sonra verilmektedir.

(Cevap A)

7. Soruda dikkat edilmesi gereken nokta Mert'in içinde bulunduğu gelişim dönemidir. Ergenlik döneminde bu tarz çatışmalar normaldir. Eğer bu çatışmaların üzerine çok gidilirse ergen ve aile arasındaki bağlar kopabilir. Bunu ve öğrenme psikolojisi ilkelerini göz önünde bulundurursak istenmeyen davranışların sönmeleri için görmezden gelinmeli, istenen davranışlar peKiştirilmelidir.

(Cevap A)

8. Organizmanın her doğru davranışının peKiştirilmesi sürekli peKiştirme değildir. Belirli sayıdaki doğru davranıştan sonra peKiştirme ise sabit oranlı tarifedir.

(Cevap B)

9. Artan oranlı tarife peKiştirimenin artan davranış sayısına yapıldığı tarifedir. Organizma peKiştirme almak için bir öncekine göre davranış sayısını arttırmalıdır. Önce 10, sonra 20, daha sonra ise 30 sayfa kitap okumanın ödüllendirilmesi artan oranlı tarife için örnektir.

(Cevap C)

10. Olumsuz peKiştireçleri ortandan çıkartarak davranışın yapılma olasılığını arttırmaya olumsuz peKiştirme denir. Olumsuz peKiştirmede organizma davranışı sonrası istemediği durumda kurtulur. Aşından sonra bu sınırlamalardan kurtulma da olumsuz peKiştirme değildir.

(Cevap B)

11. Verilen örnekte Ömer'in istenmeyen davranışları ortandan kaynaklanmaktadır. Hale Hanım davranışın nedenini keşfettikten sonra ortamda düzenleme yaparak davranışı kontrol altına almış, istenmeyen davranışı ortadan kaldırmıştır. Koşullar değiştirilerek istenmeyen davranışın ortaya çıkması engellenir.

(Cevap C)

UNUTMA!

Watson

Davranışçı yaklaşımın kurucusu olarak kabul edilen Watson'un görüşleri J. Locke'un felsefi yaklaşımına dayanır. Watson potansiyel tepki kaynağı olarak kalıtımı kabul etmiş ancak, davranışın kalıtsal olmadığına inanmıştır. Watson'a göre tüm davranışlarımız klasik koşullanma ile açıklanabilir. Öğrenme için Watson iki ilkeyi benimsemiştir en son (sonunculuk) ve en sık (tekrar)

1. Zıt tepki Guthrie'nin bitişiklik kuramında kullandığı davranış kontrol tekniklerinden biridir. Bu teknikte istenmeyen tepkiye neden olan uyarıcı tam zıt tepki oluşturacak uyarıcı ile birlikte verilir. Örnek durumda ayran istenmeyen uyarıcı pizza ise tam zıt tepki oluşturacak uyarıcıdır. Annenin bunları 1likte vermesi zıt tepkidir.

(Cevap B)

2. Watson'a göre öğrenme için pekiştirmeye gerek yoktur. Watson öğrenme için iki temel ilke öne sürmüştür. Burada sıklık söz konusudur. Bir uyarana karşı en sık tekrarlanan tepki bu uyarana karşılaşıldığında gösterilecektir. Hayrettin eve girince sürekli/sıklıkla mutfağa yöneldiği için aç olmasa da eve girdiğinde yine bu tepkiyi ortaya koymuştur.

(Cevap C)

3. Watson davranışçı yaklaşımın temellerini oluşturan önemli bir psikologtur. Watson çok katı biçimde çevrecidir. İnsan davranışlarının tamamen çevre tarafından şekillendiğini, tüm davranışlarımızı uyarıcı tepki bağları ile oluşturduğumuzu savunmuştur. Boş levha teorisini benimsemiş yani kalıtımı reddetmiştir.

(Cevap C)

4. Guthrie'nin sonunculuk ilkesine göre bir uyarana karşı karşılaştığımızda o uyarana verdiğimiz son tepkiyi ortaya koyarız. Cemal için maça girişte verilen son tepki rahatsızlık ve kötü hisler olduğu için aynı tepki verilmiştir.

(Cevap A)

5. Guthrie'nin önerdiği davranış kontrol tekniklerinden biri de bıktırmadır. Bıktırmada kişi yorulup, bıkmaya ve uyarana yeni bir tepki verinceye kadar davranışı yapmaya zorlanır. Bu yolla uyarana karşı verilen son tepki değiştirilmeye çalışılır. Verilen örnek durumda Suat'a annesi mısırları balkondan attırarak bıktırma yöntemini kullanmıştır.

(Cevap E)

6. Guthrie'de Watson gibi öğrenme için pekiştirmenin gerekli olmadığını düşünmektedir. Tüm öğrenmelerin basit uyarıcı tepki bitişikliği ile açıklanabileceğini savunur. C seçeneğindeki ifade etki kanunu ile ilgilidir. Etki kanunu pekiştirmenin ve edimsel koşullamanın temelini oluşturur. Guthrie için öğrenme için pekiştirmeye ihtiyaç yoktur.

(Cevap C)

UNUTMA!

Bağ Kuramı

Thorndike davranışçılığın önemli isimlerindedir. Thorndike'in kuramı bağ, bağlantı ya da bağlaşımcılık kuramı olarak bilinir. Thorndike bir problem durumunda çözüm için farklı yollar denendiğini çözüme götüren tepkinin öğrenme için gerekli sinirsel bağı oluşturduğunu savunur.

7. Thorndike öğrenmeyi bir problem çözme süreci olarak görmüş ve deneme yanılma yoluyla öğrenme yolunu ortaya koymuştur. Buna göre birey bir problem durumu ile karşılaştığında farklı tepkiler ortaya koyar. Bu tepkiler problem çözümü için alternatif çözümlerdir. Eğer birey bu aşamada ne kadar çok tepki ortaya koyarsa problemi çözme ihtimali de o kadar artacaktır. Verilen örnek durumda da asansörden kurtulmak için farklı tepkiler verilmiştir, bu durum bağ kuramına göre tepki çeşitliliği ile ilgilidir.

(Cevap D)

8. Bağ kuramının dikkat çekici uyarıcılar kavramı algısal ayırt edilebilirliğe benzer. Thorndike problem çözümü için tepki verileceği zaman ilk olarak en bariz olan, en baskın uyarıcıya tepki verileceğini söyler.

(Cevap A)

9. Çağrışımsal geçiş iki uyarının bir süre birlikte algılanması sonucu birine verilen tepkinin diğerine geçiş yapması diğer uyarana da verilmesidir. Verilen örnekte güvenilir sanatçıya verilen tepki yeni ürüne geçiş yapmıştır, yeni ürün tek başına verildiğinde de artık bu tepki gösterilmektedir.

(Cevap B)

10. Thorndike'a göre uyarıcı tepki arasında bağ kurabilmek için u-t nin anlamlı olması birbirlerine uyumlu olması gerekir. Verilen örnek durumda sarı renk karta yazılı kırmızı yazısı uyumlu değil, bu iki uyarıcı birbirine ait değildir ve bir bağ kurulamaz.

(Cevap B)

11. Etkinin yayılması pekiştirmenin sadece ilgili davranışın değil onunla birlikte yapılan diğer davranışların da sıklığını arttırmasıdır. Yani pekiştirmenin etkisi sadece ilgili davranışa değil onunla yakın zamanda sergilenen davranışlara da yayılır. Verilen örnekte babanın sarılması öpmesi (pekiştirme) kardeş ile kavga ve resim yapmaya olmuştur.

(Cevap E)

12. Çağrışımsal zıtlık kavramı Thorndike Gestalt kuramcılarının bütüncül anlamlı öğrenmesine karşı ortaya atmıştır. Thorndike öğrenmenin belirli bir sıra düzen içerisinde u-t bağları ile olduğunu bu yüzden sırayla öğrenilenin tersten sayılamayacağını söylemiştir. Thorndike'a göre eğer Gestalt kuramcılarının dediği gibi bütüncül öğrenseydik tersten de rahatlıkla sayabilirdir.

(Cevap A)

UNUTMA!

Deneme-Yanılma Yoluyla Öğrenme

Organizma bir soruyla karşılaştığında bu sorundan kurtulmak için bazı davranışlar sergiler. Bu davranışlardan onu amaca ulaştırmayanları eler, sorunu çözen davranış öğrenilir, kalıcı hale gelir. Organizma kendini amaca götüren, haz veren tepkilerle uyarıcı arasında sinirsel bağ kurar. Bu öğrenme yoluna deneme-yanılma yoluyla öğrenme denir.

1. Thorndike'in kuramında ortaya attığı en temel ilkelere biri hazırbulunuşluktur. Bu yasaya göre çocuk bir davranışı yapmaya hazırsa ve ona yapması için izin verilirse yapmaktan keyif alır başarılı olur. Eğer çocuk yeteri hazırbulunuşluk düzeyinde değilse ve yapması için zorlanırsa kendini yetersiz hisseder. Çocuk hazır ve yapmak isterken yapmasına izin verilmezse bu durum da çocukta öfke yaratır. Verilen örnek durumda Mücahit Bey kursiyer öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini tespit ederek süreci planlamıştır.

(Cevap C)

2. Verilen örnekte Sedat Bey karşılaştığı problem durumunu sırayla düğmelere basarak bulmuştur. Bu yolla problem çözme yani olası çözüm yollarını sırayla deneyerek özme deneme yanılma yoluyla öğrenmedir.

(Cevap B)

3. İstenmeyen tepkiye neden olan uyarının o tepkiyi oluşturmaması için tam zıttı tepkiyi yaratan uyarın ile birlikte verilmesine zıt tepki yöntemi denir. Örnek durumda Yiğit fizik dersine yönelik istenmeyen bir tepki ortaya koymaktadır. Müzik ise Yiğit için tam zıt tepki yaratacak bir uyarıcıdır. Bu iki uyarıcı birlikte verilerek fiziğe karşı istenmeyen tepki ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

(Cevap B)

4. Çağrışımsal geçiş bir uyarana verilen tepkinin ortama yeni bir uyarın sokulduktan sonra eski uyarının yavaş yavaş ortamdaki çekilmesidir. Bu yolla ortama yeni giren uyarana da aynı tepkinin verilmesi sağlanmış olur. Örnek durumda firma yeni markayı eskisiyle bir süre birlikte kullandıktan sonra eski markayı ortamdaki çeker. Böylece yeni marka da tanınır.

(Cevap E)

5. Yunus Bey'in çocuğuna kefir içmeyi alıştırmayı eşik yöntemine uygundur. İstenmeyen tepkiye neden olan uyarıcı tepki oluşturmuyacak biçimde çok az verilir. Miktar giderek azar azar artırılarak uyarıcıya alıştırılır.

(Cevap C)

6. Öğrenme yaşantı sonucu organizmanın davranışında meydana gelen kalıcı izli değişiklikleri ifade etmektedir. Öğrenmeden bahsedebilmemiz için davranışta değişme gözlemlenmelidir. Bu sebepten dolayı kavrama durumu gözlemlenebilir bir sonuç ifade etmediği için öğrenme göstergesi olarak kabul edilemez.

(Cevap C)

7. Hapishaneye giren insanların ilk dönemlerde yoğun bunalım yaşamalarının sebebi "yetersiz uyarılma"dır. Yetersiz uyarılma, uyarıcıların duyum eőiőini ge-
çememesi ya da uyarıcıların organizmayı normal Őid-
det ve süresinin altında etkilemesi durumudur. Ha-
pishaneye giren insanlar, hapishanede günlük ya-
şamda alıőtıkları düzeyin altında uyarıcı ile karşı kar-
őıya kaldıkları için fizyolojik ve psikolojik anlamda
çevreye uyum güçlüğü yaşarlar ve bunalıma girer-
ler.

(Cevap A)

9. Thorndike Gestalt yaklaşımının bütüncüllük ve ilke
öğrenme düşüncelerine çağrışimsal zıtlık kavramı ile
karşı çıkmıştır. Öğrenmelerin sıralı olduğunu savu-
nur. Notaları öğrendiğimizde bunları tersten sayama-
mamız çağrışimsal zıtlık ile ilgilidir. Ya da alfabeyi
tersten okumak çok zorlayıcı olacaktır.

(Cevap E)

8. Thordike'in öğrenme ile ilgili temel kanunlarından
biri hazırbulunuşluktur. Organizmanın belirli bir dav-
ranıő ya da tepki için gerekli hazırlıklara sahip olma-
sıdır. Hazırbulunuőlukta, dikkat, güdülenme, öğren-
meye ilişkin tutumlar ve ön bilgi ve beceriler önemi-
lidir. Öğrenme yöntemi, hazırbulunuőluktan sonraki
aşamalar için önemlidir.

(Cevap D)

10. Verilen örnek durumda Mert'in hastalığa yönelik du-
yuősal tekileri tepkisel koşullanma sonucudur. Evde
kapalı kalma koşullanmaya neden olmuştur. Süreç
sonunda hastalık koşullu uyarıcı, hastalığın adını du-
yunca öfkelenme koşullu tepkidir.

(Cevap A)

11. Hazırbulunuşluk, organizmanın belli bir tepki veya
davranış için gereken hazırlığa sahip olup olmadığı-
nı gösterir. Konunun zorluk düzeyinin öğrenci yete-
neklerine uygunluğu ve ön öğrenme eksiklerinin ol-
maması öğrenme için hazırbulunuőluėa Őaret eder.

(Cevap C)

UNUTMA!

Gizil (örtük) Öğrenme

Performansa dönüştürülmeyen öğrenmedir. Öğrenme, performansa dönüştürülünceye kadar bellekte saklı kalır. Performansa dönüştürme ise organizma için bir amaç ortaya çıktığında gerçekleşir. Dikkat etmememize ve beğenmemize rağmen moda bir şarkının sözlerini biliriz.

1. Tolman bireyin bir problem durumu ile karşılaştığında hep en kısa yolu seçeceğini söyler. Bu durumu en az çaba ilkesi ile adlandırmaktadır. Amaçlı davranışçılık kuramına göre birey amaç doğrultusunda davranış sergiler ve amaca ulaşmak için diğer etkeler aynı olduğunda en kısa yolu tercih eder.

(Cevap A)

2. Tolman'a göre öğrenme için pekiştirmenin ortadan kalkması gerekmez, Tolman öğrenmenin davranışın amaca ulaşmaması gerektiğini söylüyor. Yani Tolman'a göre pekiştirilmeyen değil amaca götürmeyen davranış söner. Bunu Tolman örtük öğrenme olarak adlandırır. Verilen örnek durumda kafeye gitme aslında güzel bir tatlı ile pekişmiş ancak Barış kafeye gitme amacına ulaşmadığı için bu davranış öğrenmez.

(Cevap D)

3. Yer öğrenme bir gizil öğrenmedir. Tolman öğrenme için dikkatin gerekli olmadığını söyler. Bir çevrede gezerken çevrede neler olduğuna dikkat etmesek bile o çevreyi öğreniriz. Verilen örnek durumda da daha önce gittiği bir çevrede bir yeri dikkat etmemesine rağmen bulabilmesi yer öğrenme ile ilgilidir.

(Cevap A)

4. Tolman insanların açlık susuzluk gibi belirli dürtü durumlarını belirli uyarıcılarla eşleştirmesini kateksis olarak adlandırmıştır. Adanali birinin karnı acıktığında ilk aklına kebab gelmesi olumlu kateksistir. Bir Müslümanın ne kadar acıksa da domuz etinden kaçınması da olumsuz kateksistir.

(Cevap A)

5. Tolman'a göre davranış belirli bir amaca yönelik gerçekleştirilir. Birey farklı ihtiyaçlarına yönelik farklı davranışlar sergiler. Acıktığında farklı, susduğunda farklı davranır. Tolman bu farklı tepkilerin dürtü ayrımından kaynaklandığını söyler. Dürtü ayrımı yaparak amaçla yönelik davranış sergilenir.

(Cevap D)

6. Bireyin çabası olmadan, dikkat etmeden gerçekleştirildiği öğrenme gizil öğrenmedir. Suzan arka fonda çalan müziğe dikkatini vermemesine rağmen şarkı sözlerini öğrenebilmiştir. Bu gizil öğrenme yoluyla gerçekleştirilmiştir.

(Cevap D)

UNUTMA!

Öğrenmeyi Sağlayan Dolaylı Yaşantılar

Sosyal öğrenme kuramına göre sadece kendi deneyimlerimizden değil başkalarının yaşantılarının sonuçlarından da yani başkalarını gözlemleyerek de öğreniriz. Bandura'ya göre modelden edinilen dolaylı yaşantılar şunlardır;

- Dolaylı pekiştirme
- Dolaylı ceza
- Dolaylı güdülenme
- Dolaylı duygu

7. Dolaylı öğrenme diğerlerinden görek onların davranışlarını gözlemleyerek gerçekleştirdiğimiz öğrenmelerdir. Gözlem yoluyla öğrenme ya da sosyal öğrenme olarak da adlandırılır. Verilen örnek durumda Melih (gözlemci) babasının (model) davranışlarını gözlemlemiş (bu dikkat aşamasıdır), bir gün boyunca zihninde tutmuş (hatırda tutma aşaması) ve sonrasında da davranışa dönüştürmüştür.

(Cevap E)

8. Kemal'e babasının çözdüğü testler sonrası övgüde bulunması pekiştirir (olumlu pekiştirme). Kemal'in kardeşi ise bu süreci gözlemlemiştir. Kardeş Mustafa için Kemal'in aldığı pekiştirme dolaylı pekiştirme-dir. Modelin pekiştirilen davranışları gözlemci için dolaylı pekiştirir.

(Cevap B)

9. Gözlem yoluyla öğrenme sürecinin ilk basamağı dikkattir. Gözlemci modelin davranışlarına odaklanmalı, davranışı ve aşamalarını takip etmelidir. Gözlemci model davranışları sergilerken izlemez, başka şeylerle meşgul olursa dikkat basamağında sorun olur ve modelden öğrenme gerçekleşmez.

(Cevap A)

10. Gözlem yoluyla öğrenmenin dikkatten sonraki ikinci aşaması hatırd tutmadır. Bu aşamada gözlemci modelin davranışlarını zihnine kaydeder. Bu kaydetme işlemini gözlemci izlediği davranışları sembolleştirerek kodlayıp yapar. İşte bu süreçte sembolleştirme kapasitesi ne kadar iyi ise kodlamayı daha başarılı yapar. Bu şekilde hatırlaması da daha kolay olur.

(Cevap C)

11. *İnternette* alınan bir ürünün kötü çıkması satın alan kişi için cezadır. Davranışın sonucunda hoş olmayan bir durumla karşılaşmıştır. Hazel ise bu durumda gözlemcidir. Modelin cezalandırılan davranışının gözlemci için anlamı ise dolaylı cezaadır.

(Cevap B)

12. Sosyal öğrenme kuramına göre kişi davranışlarını seçen, değiştiren ve yönlendiren aktif bir varlıktır. Kendi davranışlarımızı amaçlarımız doğrultusunda seçip yönlendirebilir ve gerektiğinde değiştirebiliriz. Bu becerimiz sosyal öğrenme kuramının öz düzenleme kavramı ile açıklanır.

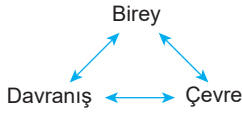
(Cevap C)

UNUTMA!

Karşılıklı Belirleyicilik

Bandura'ya göre bireysel özellikler, bireyin davranışı ve çevre karşılıklı olarak birbirini etkilemekte ve bu etkileşimler bireyin sonraki davranışını belirlemektir.

1. Sosyal öğrenme kuramına (Sosyal bilişsel kuram) göre birey sadece çevreden etkilenen pasif bir canlı değildir. Birey davranışlarını seçip yönlendirebilir, davranışları ile çevresini şekillendirir ve çevrede bireyi ve davranışlarını etkiler. Bu birey, davranış ve çevre arasındaki etkileşim karşılıklı belirleyicilik ilkesi olarak adlandırılır.

(Cevap D)

2. Verilen örnek durumda Murat için model arkadaşlarıdır. Yani modelin statüsü ile gözlemcinin statüsü eşittir. Bu durumda Murat arkadaşlarının övgü alan yani pekiştirilen davranışlarını model almakta onları sergilemeye çalışmaktadır. Modelin statüsünün eşit olduğu durumlarda modelin davranışlarının sonuçları model alma sürecinde etkilidir.

(Cevap A)

3. Serhat'ın hocasını ilgiyle takip etmesi ve ona odaklanması dikkat aşamasıdır. Hocasının duruşunu hatırlaması da hatıra tutma basamağını gerçekleştirdiğini gösterir. Ancak Serhat davranışı sergileyememiştir. Yani davranışa dönüştürme (uygulama) aşamasında problem yaşamıştır.

(Cevap E)

4. Tolman'ın amaçlı davranışçılık kuramına göre performans öğrenmenin bir göstergesi değildir. Öğrenme hemen performansa dönüşmeyebilir. Performansa dönüşene kadar potansiyel olarak durur. Bu tür öğrenmeler gizil öğrenmelerdir.

(Cevap B)

5. Bireyin başarılı olup olamayacağına yönelik kendine olan güveni ve inancı öz yeterlidir (I). Bireyin kendi davranışlarını planlayıp değiştirmesi, amacına yönelik davranışlarında değişikliğe gitmesi öz düzenlemedir (II). Bireyin gözlemleri sonucu ileriyi, bir sonraki aşamayı görüp kestirebilmesi de öngörü kapasitesidir (III)

(Cevap B)

6. Bireyin kendi davranışı üzerinde düşünüp yaptığı hataları tespit edebilmesi yani davranışlarını değerlendirebilmesi öz yargılamadır. Verilen örnek durumda Sami yaptığı davranışları inceleyip değerlendirerek nerede hata yaptığını bulmuş yani öz yargılama yapmıştır. Öz düzenleme ile karıştırmamak için şuna dikkat edin. Bu aşamadan sonra Sami yeni bir davranış üretse, davranışını değiştirirse öz düzenleme yapmış olurdu. Yani 'Davranışım doğru mu, ben nerede hata yaptım, yanılsım neydi?' sorularının cevabı öz yargılamadır.

(Cevap B)

UNUTMA!

Öz Yeterlik

Bireyin kendisi ve yapabileceklerine yönelik algısı ve yargıları öz yeterlidir. Bireyin karşılaştığı güçlüklerde başarılı olup olamayacağına ilişkin kendisi hakkındaki inancıdır.

Öz yeterlik kaynakları

- Yaşantı (Bireyin kendi deneyimleri)
- Dolaylı yaşantı
- Sözel ikna
- Psikolojik durum

7. Öz yeterlik Bandura'nın sosyal bilişsel kuramında üzerinde en çok durduğu kavramlardan biridir. Öz yeterlik bireyin bir davranışı yapabileceğine, bir güçlüğü aşabileceğine yani başarabileceğine ilişkin kendine yönelik inancıdır. 'Ben yapabilirim, ben başarabilirim' yüksek bir öz yeterlik göstergesidir.

(Cevap A)

8. Modelin davranışı gözlemcinin önceden sergileyebileceği bir davranışın ortaya çıkmasını sağlayabilir. Bu etkiye tepki kolaylaştırıcı etki denir. Dikkat edilmesi gereken nokta tepki kolaylaştırıcı etkinin basit tepkileri kapsamıdır. Alkışlama, el sallama, ayağa kalkma ya da çömelme gibi davranışları grubun ya da modelin yaptığını görüp hemen aynısını düşünmeden yapmamızdır.

(Cevap B)

9. Gözlem yoluyla öğrenme sürecinde sadece yeni bir davranış yeni bir beceri öğrenilmez. Birey modeli, modelin davranışlarını gözlemleyerek çevreyi ve modelin çevreyi nasıl kullandığını da öğrenir. Bu çevreye ilgiyi arttırıcı etkidir.

(Cevap C)

10. Ağabey'in parkta akrobatik hareketleri sonrası babanın bağırması ağabey için birinci tip cezadır. Caner ise bu durumda gözlemcidir. Ağabeyinin yani modelin davranışı sonucu ceza alması gözlemci için dolaylı cezadır.

(Cevap E)

11. Ablasının sınav öncesi gösterdiği kaygı tepkileri Damla için model oluşturmuştur. Kendisinin sınavla ilgili olumsuz bir yaşantısı ya da duygu koşullaması olmamasına rağmen Damla da sınavda kaygı yaşamıştır. Modelden gözlemciye aktarılan bu duygusal tepkiler dolaylı duygudur.

(Cevap A)

UNUTMA!

Modelin Özellikleri	Modelin Davranışının Sonucu	Modelin Alınma Düzeyi
Yüksek Statü	Tam olarak bilinmiyor	Yüksek
Eşit Statü	Olumlu	Yüksek
Eşit Statü	Olumsuz	Düşük
Düşük Statü	Olumlu	Düşük
Düşük Statü	Olumsuz	Düşük

1. Öz düzenleme kapasitesi: Bireyin kendi davranışlarını değerlendirip istediği yönde düzenleyebilme ve değiştirebilme becerisidir. Öz düzenleme kapasitesi sayesinde bireyler kendi davranışlarını kontrol edebilir. Bu da dıştan denetimli değil içten denetimli bireylerde gözlenir. Öz yargılama kapasitesi:

(Cevap B)

3. Verilen örnek durumda Neriman gözlemci konumundadır. Gözlemlendiği arkadaşı Leyla'nın duygusal tepkileri benzer duygular yaşamasına neden olmuştur. Sosyal öğrenme yoluyla gerçekleşen bu duygusal öğrenme dolaylı duygudur. Bu yolla kazanılan duygusal tepkiler birey kendisi olumsuz bir yaşantı yaşamamasına rağmen dolaylı olarak gözlem yoluyla kazanılır.

(Cevap B)

2. Öğrencilerinin her binine potansiyellerinin üstünde yüksek hedefler koyarak onları bu hedeflere ulaşmaları için pekiştirmek ve desteklemek Sosyal Öğretim Kuramı'nın ilkeleri doğrultusunda yapılacak etkinlikler arasında yer almaz.

(Cevap B)

4. Yusuf'un tişörtünü devamlı giymek istemesi annesinin benzer tişörtü giyen ağabeyine yakışıklı demesinden dolayıdır. Yusuf'un bu davranışı Sosyal Öğrenme Kuramı'nın dolaylı pekiştirme kavramı ile açıklanır.

(Cevap D)

5. Özyeterlik bireyin kendi beceri ve yeterliklerine ilişkin düşüncesidir. Özyeterlik kapasitesi yüksek olan bireyler öğrenme görevlerinde kendilerine güvenirlere ve kendilerine ben yapabilirim, başarabilirim derler. Özyeterlik kapasitesi düşük olan bireylerin başaracaklarına yönelik kendilerine güvenleri yoktur.

(Cevap A)

UNUTMA!

Gözlem Yoluyla Öğrenme Süreci

A)	Dikkat: Gözleyen kişinin modelin davranışlarını izlemesi, dikkatini yöneltmesi
B)	Hatırda Tutma: Gözlenen davranışın bellekte tutulması, sembolleştirilerek zihinde saklama
C)	Davranış: Gözlemcinin gözlediği davranışı sergilemesi, performans
D)	Güdülenme: Gözlenen davranışın performansa dönüştürmeyi, tekrar sergilemeyi sağlayan süreç

6. Öz yeterlik bireyin başarılı olabileceğine ya da bir görevi yapabileceğine yönelik kendine olan inancıdır. Öz yeterlik düzeyi yüksek olan öğrenci kendine güvenir, başarısızlıktan yılmaz, başarısız olduğunda yeni yollar arar. Başaramadığı durumlardan kaçmak öz yeterliği düşük öğrenci özelliğidir.

(Cevap C)

7. Sosyal öğrenme kuramına göre kişi çevreden etkilenen pasif bir canlı değildir. Birey kendi davranışlarını seçerek çevreyi etkiler aynı zamanda çevreden de etkilenir. Davranışların U-T düzeneği sosyal öğrenme kuramında birey, davranış ve çevrenin karşılıklı etkileşimi biçiminde ele alınır. Örnek durumda Mustafa davranışları ile çevresini şekillendirmiş daha sonra çevre de Mustafa'yı etkilemiştir.

(Cevap E)

8. Korkular iki yolla edinilir. Bireyin kendi olumsuz yaşıntıları ile kazandığı duygular tepkisel koşullanma ürünüdür. Çevremizdeki bireylerin duygusal tepkilerini gözleyerek kazandığımız duygular ise dolaylı duydur. Örnek durumda Buse'nin edindiği korku arkadaşısı Ayla'nın duygusal tepkilerini izleyerek yani dolaylı olarak kazanılmıştır.

(Cevap D)

9. İnsanlar sadece kendi deneyimlerinden değil, başkalarında kendilerine uygun gördükleri ve ödüllendirilen davranışları da öğrenebilirler. Sosyal öğrenmenin bir diğer ifadesi de taklit yoluyla öğrenmedir. Bu bağlamda sorunun D seçeneğinde verilen "küçük kızın annesi gibi konuşması" kızın annesinin davranışlarını taklit yoluyla öğrendiğini göstermektedir.

(Cevap D)

10. Gizil öğrenme dikkat etmememize, çaba göstermemize rağmen kendiliğinden öğrenmelerimizdir. İşaret gestalt kuramında Tolman dikkat olmadan da öğrenmenin gerçekleşebileceğini söyler.

(Cevap E)

UNUTMA!

Model Alma Yoluyla Kazanılan Ürünler

- Yeni bilişsel ve psikomotor beceriler
- Önceden öğrenilen yasaklar ya güçlenir ya zayıflar.
- Yeni tutum, değer ve inançlar
- Çevrenin ve eşyaların nasıl kullanılacağı
- Yeni duygular, duyguları ifade etme yolları

1. Beyin birçok veriyi aynı anda işleyebilir. Bu yüzden sadece bilinçli yaşantılarla değil farkında olmadığımız uyarılarla da öğreniriz. Tolman'a göre bu tür öğrenmeler gizil öğrenmedir. Öğrenme gerçekleşir ve amaç ortaya çıkıp performansla dönüştürmek gerekinceye kadar öğrenme potansiyel olarak kalır.

(Cevap E)

3. Özdüzenleme kapasitesi bireyin kendi davranışlarını değerlendirip istediği yönde düzenleyebilme ve değiştirebilme becerisidir. Özdüzenleme kapasitesi sayesinde bireyler kendi davranışlarını kontrol edebilir. Bu da dıştan denetimli değil içten denetimli bireylerde gözlenir.

(Cevap C)

2. Edimsel koşullanmada davranışta bulunan organizma doğrudan pekiştireci elde ederken, sosyal öğrenmede başkalarının davranışlarının sonuçları da pekiştireç yerine geçer. (dolaylı pekiştireç)

(Cevap B)

4. Dolaylı yaşantılar Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre modelin yaşantılarının gözlemci üzerindeki etkisidir. Modelin duygusal tepkileri (korku, endişe, kaygı vb.) gözlemci tarafından da gösterilebilir. Bu yolla gösterilen duygusal tepkiler dolaylı duygu sonucudur. Soruda verilen örnek durumda kendisinin yaşantısı olmamasına rağmen Murat sadece arkadaşlarını gözlemleyerek endişe ve korku hissetmiştir.

(Cevap E)

5. Gözlem yoluyla öğrenme dört aşamadan oluşur. Dikkat, hatırlama, davranış ve güdülemedir. Dikkat aşamasında gözlemci davranışı izler. Soruda Arda'da dikkat aşamasındadır.

(Cevap A)

6. Yağız'ın kursu başarı ile götürmesine rağmen balıklama atlayışı yapamayacağını düşünmesi özyeterlik düzeyinin düştüğünü gösterir. Bunun nedeni gözlemediği kursiyerdir. Yani gözlenen bireyin yaşantıları, dolaylı yaşantılar Yağız'ın öz yeterlik düzeyini düşürmüştür.

(Cevap B)

7. Öz yeterlik bireyin bir konuda başarılı olup olamayacağına yönelik kendine olan inancıdır. Öz yeterlik düzeyi düşük olan bireyler kendilerine güvenmez, başarılı olabileceğine inanmaz ve en küçük bir başarısızlık ya da olumsuzlukta çabucak vazgeçerler.

(Cevap A)

8. Verilen örnekte Aylin'in davranışa dönüştürmede sorun yaşadığı görünmektedir. Ancak burada sorunun kaynağı yani nedeni sorulmuştur. Durumun nedeni Aylin açıklamaktadır. Öğretmen beceriyi gösterirken bazı bölümlere bakmamış yani dikkat etmemiştir. Sorun dikkat sürecinden kaynaklanmaktadır.

(Cevap A)

9. Gözlemcinin aynı davranışı sergileyen modelin cezalandırıldığını görerek davranışını bastırması engelleyici etkidir. Verilen örnekte Hayri Bey için arkadaşının borsadan zarar etmesi dolaylı cezadır. Modelin davranışının cezalandırıldığını görmesi davranışı yapmaktan vazgeçmesi de engelleyici etkidir.

(Cevap B)

10. Modelin davranışı gözlemcinin daha önceden öğrendiği davranışın ortaya çıkmasını kolaylaştırabilir, bu etkiye tepki kolaylaştırıcı etki denir Bu etki daha çok basit, düşünülmeden yapılan, otomatik tepkiler şeklindedir. Ayağa kalkmaları görünce düşünmeden ayağa kalkmak bu tür bir tepkidir.

(Cevap D)

UNUTMA!

Wertheimer iki tür problem çözme tanımlamış

A türü problem çözme: Problemin doğasını anlamaya yöneliktir. Kolaylıkla genellenir ve uzun süre anımsanır. Bireyin kendi keşfettiği, yaratıcı düşünmeyi gerektirir.

B türü problem çözme: Olgular ve kurallar anlamadan ezberlenir. Çabuk unutulur ve sınırlı alanda kullanılır. Öğrenci problemin mantığını kavramamıştır.

1. Gestalt kuramlarına göre çevremizdeki uyarıları şekil zemin ilişkisi içerisinde algılarız. Çevremizden pek çok uyarana maruz kalırız. Bu uyarılardan dikkatimizi yönelttiğimiz ve algıladığımız şekil diğer uyarılar ise zemin konumundadır. Verilen örnek durumda çocukların oyun oynarken çıkardıkları sesler Erdinç Bey için zemin, kitap ise şekil konumundadır. Şekil ve zemin yer değiştirir.

(Cevap C)

2. Gestalt algı yasalarına göre algı her zaman iyi şekil, iyi form ve iyi bütüne ulaşmaya çalışır. Bu Gestalt'ın temel ilkesi Pragnanz'dır. Tamamlama yasası da algılamamanın her zaman bütüne ve tama yönelmesi ile ilgilidir. Bize ulaşan uyarın eksik olsa bile biz onu her zaman tam ve eksiksiz olarak algılarız.

(Cevap E)

3. Gestalt kuramcıları öğrenmeyi bir problem çözme ve yaratıcı düşünme süreci olarak ele alırlar. Bireyin karşılaştığı problem durumunda yaratıcı düşünüp, içgörünü geliştirerek çözüme ulaşması içgörüselle öğrenme ile ilgilidir.

(Cevap B)

4. Yaratıcı düşünme sürecinin kuluçka aşamasında birey çözüm öncesi problemden geçici süreyle uzaklaşır ve farklı etkinliklere yönelir. Bu aşamada problem ile bilinçaltı düzeyde uğraşılır. Kuluçka aşamasından sonra çözüm aniden ortaya çıkar. Örnek durumda Şahin'in oyunda karşılaştığı problemde uğraşmayı bırakıp müzik dinlemesi kuluçka aşamasında olduğunu göstermektedir.

(Cevap B)

5. İşleve takılma yaratıcılık önündeki önemli engellerden biridir. İşleve takılan birey çevresindeki araç ve nesnelerin farklı amaçlar için de kullanılabileceğini düşünemez. Verilen örnekte eğer engin işleve takılıysa atacı peçeteliğin kapağını açmak için kullanılabileceğini düşünemezdi.

(Cevap E)

6. Süreklilik algısı algılamada devam eden, birbirini izleyen uyarıları akış içerisinde algılamadır. Algılamada akış ve devamlılık olarak da düşünebiliriz. Verilen birbirini kesen iki çizgiyi parça parça düşünmeyiz onları devam eden çizgiler olarak algılarız. Yani çizgileri süreklilik algısı sayesinde kesik, parçalı olarak algılamayız.

(Cevap A)

UNUTMA!

Gestalt Kuramı

Wertheimer, Koffka, Köhler ve Lewin en önemli temsilcileridir. Davranışçı ve Yapısalcı görüşlere tepki olarak ortaya çıkmıştır. Kurama göre dünyayı bütün olarak algılarız

- Bütün, kendisini oluşturan parçaların toplamından daha fazla anlam taşır.
- İnsanlar uyarıcıları bütün ve eksiksiz olarak algılama eğilimindedir.
- Bütünü oluşturan parçalardan çok, bu parçalar arasındaki ilişkiler önemlidir.
- Algı öznedir, önceki yaşantılardan etkilenir.

7. Algılama sürecindeki temel eğilimlerden biri de gruplamadır. Algılama sürecinde gruplamayı benzerlik ve yakınlığa göre yaparız. Benzer uyarıcıları gruplayarak algılarız. Verilen örnek durumda da X ve O sembollerini benzerlik yasasına göre gruplayıp sütunlar olarak algılarız.

(Cevap C)

8. Gestalt kuramı bilişsel yaklaşımların öncü ekolüdür. Gestalt davranışçı kuramlara tepki olarak doğmuştur. Davranışçılardan ayrıldıkları temel noktalardan biri de inceleme konusu ve yöntemidir. Davranışçı kuramlar gözlenebilir tepkilerin deney ve gözlem ile incelenmesi gerektiğini savunur ve nesnellik çok önemlidir. Gestalt kuram ise algılamanın önceki yaşantılardan etkilendiğini savunur ve öznellik esastır.

(Cevap C)

9. Algı yasalarına göre zaman ve mekân açısından yakın olan uyarıcılar bir arada ve gruplanarak algılanır. Çay ve bisküvi Melih için yan yana olan yakın uyarıcılardır. Bunların birbirlerini çağrıştırmaları ve birlikte algılanmaları zamansal yakınlıklarından dolayıdır.

(Cevap E)

10. Bildiğimiz, tanıdığımız uyarıcılar bize farklı form ve şekillerde görünmesine rağmen onları hep bildiğimiz şekliyle algılarız. Bu duruma algıda değişmezlik denir. Verilen örnek şekil değişmezliği ile ilgilidir. Farklı açılardan nesne farklı biçimlerde görünse de biz onu hep bildiğimiz şekli ile algılarız.

(Cevap C)

11. İllüzyon uyarıcının olduğundan farklı bir biçimde algılanmasıdır. Bu fiziksel şartlardan ya da bireyin psikolojik durumundan kaynaklanır. Işık, bakış açısı gibi fiziksel şartlardan kaynaklanan illüzyona fiziksel illüzyon denir ve herkes için aynı şekilde algılanır. Çay bardağının içindeki kaşığın kırık algılanması fiziksel illüzyondur. Örnekte ise kişinin geçmiş yaşantıları, korku ve kaygılarından kaynaklı bir algılama vardır. Buna da psikolojik illüzyon denir.

(Cevap B)

12. Bilişsel öğrenme ön bilgilerin kullanılıp, yeni bilginin kodlanması, zihinsel etkinliklerle problem çözümü ve bellek üzerine yoğunlaşır. Bireyin etrafında olup biten olaylara anlam yüklemesi bilişsel öğrenme kapsamındadır. Soruda verilen örnekte kılavuzun ayrıntılı incelenmesi ve çözüme zihinsel süreçlerle ulaşılması bilişsel öğrenmedir.

(Cevap D)

UNUTMA!**Bellek Türleri**

Bilgiyi işleme kuramına göre üç tür bellek vardır.

a) Duyusal Kayıt: Çevreden gelen uyarılar duyu organlarını etkiler ve duyuşsal kayıt ile sisteme alınır.

b) Kısa Süreli Bellek: Bilginin işlenip uzun süreli depolara gönderildiği ya da bilginin kullanılıp tepki üreticilere gönderildiği bellek kapasite sınırlı ve kısa süreli. Tüm zihinsel işlemleri yapan bellek

c) Uzun Süreli Bellek: Bilginin uzun süreli depolandığı bellektir.

1. Yemek yapma prosedürel yani işlemsel bellekte saklanan bir bilgidir. 'Nasıl yapılır?' sorusunun cevabı işlemsel bellekte yer alır. Ancak kavramlar, tanımlar ve isimler anlamsal (semantik) bellekte yere almaktadır. Yemekte kullanılan malzemelerin isimleri, içerikleri gibi bilgiler anlamsal bellekte saklanmaktadır.

(Cevap B)

2. Öğretmenin anlattıklarını dinledikten sonra bunları not alana kadar geçen sürede bu bilgiler kısa süreli bellekte yer alır. Kısa süreli belleğin kapasitesi ve burada bilginin kalış süresi sınırlıdır. Bilgi buraya geldiğinde işlenmeli ya da kullanılmalıdır. Öğrenciler not alırken bazılarının rahatça not alabilirken bazılarının tekrar edilmesini istemesi bu sınırlılıkla ilgilidir. Kısa süreli bellekte de kapasite açısından bireysel farklılıklara vardır.

(Cevap B)

3. Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımını geleneksel kuram ve yaklaşımlardan ayıran en önemli fark bilginin ele alınışdır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre bilgi özeldir. Birey önceki yaşantı ve deneyimleri üzerine bilgiyi öznel biçimde inşa eder.

(Cevap A)

4. Önceki öğrenmelerin yeni öğrenilecek olan bilgi ve becerileri kolaylaştırması olumlu aktarmadır. Olumlu aktarma pozitif transfer olarak da karşımıza çıkabilir. Verilen örnek durumda Şakir'in önceki yaşantısı, kano kullanmayı bilmesi ona rafting yapmayı öğrenirken kolaylık sağlamıştır.

(Cevap A)

5. Anahtar sözcük özellikle yabancı dil kelime öğrenmeyi kolaylaştırmak için kullanılan bir bellek destekleyici yöntemdir. Bu yöntemde öğrenilecek kelimenin anlamı ve telaffuzunu içeren bir cümle oluşturulur. Verilen örnekte 'bus' kelimesinin anlamı 'otobüs' ve telaffuzu olan 'bas' aynı cümlede kullanılmıştır.

(Cevap E)

6. Bilginin uzun süreli belleğe yerleştirilmesinde kullanılan kodlama yollarından biri de bellek destekleyici ipuçlarıdır. Bu ipuçları ile yeni anlamlar oluşturularak kalıcı biçimde bilginin uzun süreli belleğe kaydedilmesi sağlanır. Loci (yerleşim) yönteminde bilinen bir mekanın bölümleri bellek destekleyici olarak kullanılır. Bilgi bilinen bir mekanın bölümlerine yerleştirilerek kodlanır.

(Cevap D)

UNUTMA!

Bilgiyi İşleme Kuramı

Öğrenmeyi bilgisayar modeline dayalı açıklanır. Performanstan çok zihinsel süreçlere odaklanır. Gagne en önemli temsilcisidir. Kuram şu dört soruya cevap arar.

- Yeni bilgi dışardan nasıl alınır?
- Alınan yeni bilgi nasıl işlenir?
- Bilgi uzun süreli bellekte nasıl depolanır?
- Depolanan bilgi nasıl geriye getirilip hatırlanır?

7. Dizisel öğrenme liste olarak verilen bilgileri verildiği şekilde sırasıyla öğrenmedir. Dizisel öğrenmede ardışıklık ve sıra önemlidir. Bu açıdan bir şiir, alfabe gibi sıralı öğrenmeler dizisel öğrenmedir. Kavram tanımları ise bir bilişsel öğrenmedir ancak dizisel öğrenme değildir.

(Cevap B)

8. Seri pozisyon etkisi öğrenilecek liste ya da içeriğin ilk ve son bölümlerinin daha iyi hatırlanmasıdır. İlk bölümlerin daha fazla hatırlanması öncelik etkisi, son bölümlerin daha fazla hatırlanması da sonralık etkisi olarak da adlandırılır.

(Cevap A)

9. Seri pozisyon etkisi sıralı öğrenmelerde hatırlama ile ilgilidir. Seri pozisyon etkisine göre sıralı öğrenilenlerden ilk sırada yer alanlar (öncelik etkisi) ve son sırada yer alanlar (sonralık etkisi) daha fazla hatırlanır.

(Cevap A)

10. Kavrama yoluyla öğrenme yaratıcı bir problem çözme sürecidir. Birey bu yolla çok farklı bağlantılar kurabilir ve uzak ilişkilendirmeler yapabilir. Sadece yakın ilişkili bağlantıları düşünme yakınsak düşünmedir. Yakınsak düşünme yaratıcı düşünme önünde bir engeldir.

(Cevap E)

11. Falş bellek duygusal olarak uyarıcı bir anın veya olayların detaylandırılmış ve son derece canlı parçalarının resmidir. Falş bellek otobiyografik belleklerin bir türüdür. Bu bellek türünde hatırlananlar çok canlı ve ayrıntılıdır, bir fotoğraf gibi düşünülebilir.

(Cevap E)

UNUTMA!

İnsancıl Kurama Göre Öğrenme-Öğretme

- Öğretmen kalıcı öğrenmeler için öğrenci ihtiyaçlarını dikkate almalıdır.
- Öğrencinin kendini rahat hissetmesi için demokratik sınıf ortamı oluşturulmalı
- Öğrencilerin ait olma-sevgi gereksinimleri karşılanmalı
- Koşulsuz kabul ve koşulsuz saygı temelli olumlu iletişim ortamı oluşturulmalı
- Öğrencileri tanımaya önem verilmeli
- Öğrencilerin öznel gerçekliği olduğu unutulmamalı

1. İnsancıl kuram öğrenme sürecinde bireysel temelleri önemseyen bir yaklaşımı benimser. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının ve bireysel farklılıklarının öğrenme sürecinde etkili olduğunu savunur.

(Cevap A)

2. Anılar ve yaşantıların saklandığı bellek türü anısal (epizodik) bellektir. Bizim için önemli olan olaylar bu bellekte saklanır. Duyusal uyarılarla kodlandığından kuvvetli bir bellek türüdür.

(Cevap D)

3. Talat arkadaşını ilk aşamada hatırlayamaz, çünkü bu aşamada hatırlamasını sağlayacak yeterli hatırlatıcı ipucu yoktur. İkinci aşamada daha belirgin bir hatırlatıcı yani ipucu alınca arkadaşını hatırlar.

(Cevap D)

4. Duyusal kayıt bellek uyarıların çevreden alıcılar yoluyla alınıp ilk bellektir. Duyum ile uyarılar ilk olarak duyu belleğe ulaşır. Sınırsız kapasiteye sahip duyu kayıtta bilgiler orijinal yani işlenmemiş biçimde bulunur. Buraya ulaşan bilgi dikkat ve seçici algı ile kısa süreli belleğe iletilir.

(Cevap C)

5. Yürütücü biliş bilgisi öğrenmeyi öğrenme olarak tanımlanabilir. Yürütücü biliş bireylere öğrenme durumlarında öğrenip öğrenmediklerini sınamalarında yardımcı olur. Yürütücü biliş ile birey kendi öğrenmelerini izleyip yönlendirebilir.

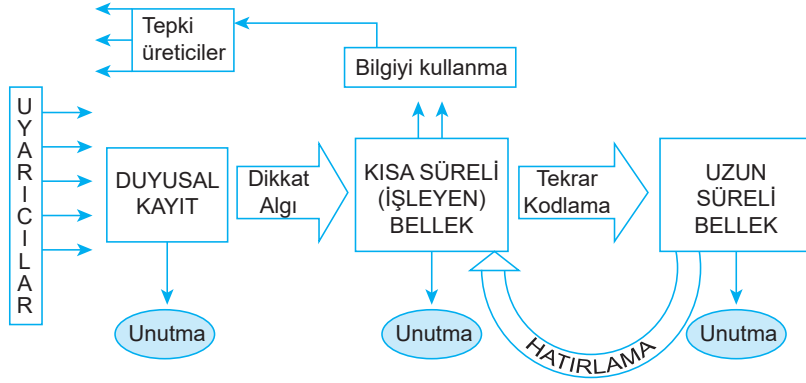
(Cevap A)

6. I numaralı öğrenme sıralı bir öğrenmedir. Bu öğrenme türü dizisel öğrenme olarak da adlandırılır. Sebze doğrama ise işlemsel bellekte yer alır. İşlemsel bellek araba kullanma, bisiklete binme, yemek yapma gibi becerilere ilişkin bilgilerin saklandığı bellektir. III numaralı bilgi okul öğrenmelerini içerir, kavramsal ve teorik öğrenmeler anlamsal bellekte yer almaktadır.

(Cevap B)

UNUTMA!

BİLGİYİ İŞLEME MODELİ

7. Verilen örnekte Uğur için öğrenmek istediği IBAN numarası tek tek numaralar olarak düşünüldüğünde 21 haneli bir sayı yani 21 birim bir bilgidir. Uğur numarayla dörderli gruplayarak öğrenmeye çalıştığında bilgi beş birime düşmüştür. Gruplama ile birim sayısı azaltılır ve öğrenme kolaylaşır.

(Cevap E)

8. Verilen ilk örnek algısal ayırt edilebilirlik ile ilgilidir. Algısal ayırt edilebilirlik uyarının şiddetli olmasından dolayı yanındaki uyarılardan ayrılması ve daha kolay algılanmasıdır. Yani algısal ayırt edilebilirlik uyarının özelliğinden kaynaklanmaktadır. İkinci örnek ise algıya seçicilik ile ilgilidir. Algıda seçicilik ise algılayan ile ilgili bir durumdur. Algılayan kişinin ilgi, ihtiyaçları ve psikolojik durumu algılamayı etkiler.

(Cevap A)

9. Genişletme stratejisi öğrenilen bilginin yeni anlamlar ve bağlantılar kurularak kodlanmasıdır. Bu yolla kodlama kalıcı öğrenmeler sağlamaktadır. Bu yol bilginin özümsemek ve anlamlandırılarak tekrarını içerir. Bu süreçte daha fazla çağırışım olduğundan bilginin hatırlanması da daha kolay olur.

(Cevap B)

10. Dikkat çekme bilişsel temelli öğretim yaklaşımlarına göre öğretimin ilk basamağı ve temel koşuludur. Bu süreçte farklı stratejiler kullanılabilir. Aykırı uyarıcılar farklı, ilginç uyarılardır, süreklilik uyarını tekrar tekrar vermektir, duygusal uyarılar öğrencilerin yaşantısına hitap eden uyarılardır. Emir verici uyarıcılar da net ifadeler ve emir kipi ile dikkat çekilmeye çalışılır. 'Buraya dikkat edin. Burası önemli. Şimdi buraya bakmanızı istiyorum.' Şeklindeki ifadeler kullanılır.

(Cevap D)

11. Bilgiyi işleme kuramı bilişsel temelli bir kuramdır. Bilişsel kuramlarda anlamlılık oldukça önemlidir. Anlamlılığı sağlayan en temel unsurlardan biri de bütünlüktür. Parçalara ayırmak, yani ayrıntıya inmek bütünlüğü ve anlamlılığı bozar. Bu yüzden bilişsel ağırlıklı kuram ve yaklaşımlar bütünden parçaya bir yol izler.

(Cevap C)

12. Kısa süreli belleğe dikkat ve seçici algı yoluyla bilgi aktarılır. Algı önceki yaşantılardan etkilenen öznel bir süreçtir. Algılanan bilgi artık orijinal değil öznel bir formdadır.

(Cevap E)

UNUTMA!

Uzun Süreli Bellek

Uzun Süreli Bellek, bilginin gerektiğinde geri getirilerek kullanılabilmesi için depolandığı bellek türüdür. Uzun süreli bellek üç bölümden oluşur.

- Anısal (Epizodik) Bellek: Kişisel yaşantılarımız burada depolanır.
- Anlamsal (Semantik) Bellek: Kavramlar, isimler, olgular, genellemeler yer alır.
- İşlemsel (Prosedürel) Bellek: Bir işin nasıl yapılacağına ilişkin bilgiler burada depolanır.

1. Anısal (episodik) bellek geçmiş yaşantılarımızın yani hatıralarımızın saklandığı bellek türüdür. Bu bellekte rutin olaylar değil bizim için önemli ve değerli yaşantılar yer alır. Eşinin ilk tanıştıkları güne ilişkin hatırladıkları anısal bellek ile ilişkilidir.

(Cevap D)

2. Zihinsel süreçlerde tekrar iki amaç için gerçekleştirilir. Bilginin kısa süreli bellekte kalış süresi arttıran korma tekrarı ve bilgiyi uzun süreli bellekteki bilgiyle ilişkilendirilip uzun süreli belleğe alan genişletici tekrar. Genişletici tekrar ile bilgi uzun süreli bellekte var olan bilgi ile ilişkilendirilir ve anlamlı biçimde öğrenilir.

(Cevap E)

3. Bireyin önceki öğrenmelerinin yeni öğrenmeleri olumsuz etkilemesi güçleştirmesi durumuna olumsuz transfer denir. Olumsuz transfer daha çok psikomotor alan becerilerinde gözlenmektedir.

(Cevap D)

4. Bilişsel temelli kuramlara göre öğrenmenin ön koşulu dikkattir. Dikat bilgiyi işleme kuramına göre duyuşsal kayıda ulaşan uyarıların kısa süreli belleğe aktarılmasını sağlar. Verilen örnek durumda Orhan öğretmen konuyu anlatırken başka şeylerle meşgul olmakta yani öğretmenin anlattıklarına dikkatini yönetmemektedir.

(Cevap D)

5. Verilen durumda unutma istenmeyen yaşantılar sonucudur. Bu aslında bir savunma mekanizmasıdır. Bizi rahatsız eden yaşantılar ve duygular bilinçaltına bastırılır.

(Cevap B)

6. Algı süreci şekil-zemin ilişkisi içerisinde gerçekleşir. Algılanan uyaran şekildir. Dikkat edilmeyen, arka planda kalan ise zemindir. Eğer şekil çok baskın değilse şekil ve zemin yer değiştirebilir. Örnekte Mehtap'ın yaptığı sunumda kıyafeti ve takıları baskın olduğu için şekildir, sunumu zemine kaymıştır.

(Cevap D)

UNUTMA!

Dikkat

Öğrenme dikkat etme ile başlar. Pek çok uyarıcı arasında bir uyarıcının algılanmasının nedeni dikkattir. Dikkat çekme için farklı yollar kullanılabilir. Bunlar;

- Fiziksel uyarıcılar kullanma
- Aykırı uyarıcılar kullanma
- Duygusal uyarıcılar kullanma
- Emir verici uyarıcılar kullanma
- Tekrar eden uyarıcılar kullanma

7. İnsalcı yaklaşıma göre her birey biriciktir, takdir, özel ve değerlidir. Koşulsuz kabul, koşulsuz saygı insalcı yaklaşımın en temel unsurudur. İnsalcı yaklaşıma göre her birey kendini gerçekleştirme potansiyeline sahiptir ve eğitim süreçlerinde bu potansiyel desteklenmelidir.

(Cevap A)

8. • Burak'ın kullandığı bellek türü → Anısal bellektir.
• Mehmet'in kullandığı bellek türü → Anlamsal bellektir.
• İbrahim'in kullandığı bellek türü → İşlemsel bellektir.

(Cevap A)

9. Bilginin uzun süreli belleğe aktarılmasında kullanılan süreçler şunlardır:

1. Tekrar
2. Kodlama – Anlamlandırma

Bilginin anlamlılığını artırarak kodlama sürecini zenginleştirmede dört temel öge kullanılır. Bunlar:

- Etkinlik
- Örgütleme
- Ekleme – Genişletme
- Bellek Destekleyici İpuçlarıdır.

Dikkat, bilginin kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarılmasında kullanılan süreçlerden biri değildir. Duyusal kayıta bilgi işleme dikkat süreci ile başlar. Dikkat, uyarıcılar üzerinde bilinçli bir odaklaşma sürecidir.

(Cevap E)

10. İçgörüsül problem çözme bireyin karşılaştığı bir problem durumunda problemin tüm bileşenlerini fark ederek çözüme aniden ulaşmasıdır. Kişi ön çözümden çözüme aniden geçiş yapar ve bulunan çözüm çoğu zaman tam ve pürüzsüzdür. İçgörü yoluyla öğrenilen çözümler başka problem durumlarına kolaylıkla transfer edilebilir.

(Cevap E)

11. Bilgiyi geri getirmede yaşanan sorunlardan biri de yanlış yerleştirmedir. Yanlış yerleştirme bilginin uzun süreli bellekte yanlış şemalar içerirse kodlanmasıdır. Yanlış şemanın içine kodlanan bilginin geri getirilmesi zordur. Salih Öğretmen, Mehmet Öğretmen'in ismini Mahmut şeması içerisine yanlış yerleştirdiği için hatırlamakta güçlük yaşamaktadır.

(Cevap C)

Yürütücü Kontrol

Bireyin tüm bilişsel süreçlerini denetleyen sistem
Yürütücü Biliş

Bireyin kendi biliş sistemi yapısı, işleyişi hakkındaki bilgisi. Biliş bilgisi.

12. Bir işin nasıl yapılacağına ve hangi işlem basamakları izlenerek yapılacağına ilişkin bilgilerimizin depolandığı alan işlemsel bellektir. Çay demleme, ütü yapma, gitar çalma, yelken kullanma gibi işlemsel bilgiler bu bellek bölümünde saklanmaktadır.

(Cevap B)

BİLİŞSEL KURAMLAR

1. Devamlılık ya da süreklilik algısı aynı yönde giden uyarıların birlikte algılanmasıdır. Öğrenmenin konuları ilişkilendirmesi, önceki konuları hatırlatması bu konuların parça parça değil devam eden uyarılar olarak algılanmasını sağlar.

(Cevap C)

2. Ait olma ve sevgi Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde fizyolojik ve güvenlikten sonra üçüncü düzeyde yer alır. Bu ihtiyacın önemini anlamak için kendinizi yalnız hissettiğiniz zamanları düşünebilirsiniz. Yakınlık, ilgi, dostluk, arkadaşlık ve sevgi bu kapsamdadır.

(Cevap A)

3. Soruda verilen örnek durumda öğrenmelerin birbirleri üzerindeki bozucu-karıştırıcı etkisi söz konusudur. Gonca'nın önceki öğrenmeleri yani ilk ezberleri yeni öğrenmesini bozmuş-karıştırmış. Bozucu etki ileriki öğrenmelere dönük olduğu için ileriye ket vurma söz konusudur.

(Cevap C)

4. Bilgiyi işleme kuramına göre etkili öğrenme anlamlandırılarak yani kodlama ile gerçekleşir. III numaralı uygulama davranışçı yaklaşım temellidir. Ödül-ceza uygulamaları davranışçı kuram temellidir.

(Cevap C)

5. Verilen örnek durumda Yunus Öğretmen hazırladığı sunumda zemine öğrenciler için çok dikkat çekici çizgi film karakterleri koymuştur. Bu durumda zemin daha fazla algılanıp şekil konumuna geçmiştir. Bu durumda asıl mesajın ve öğrenilmesi gerekenlerin algılanmasını engellemiştir.

(Cevap D)

6. Marketten alınacakların listesi kısa süreli bellekte yer alır. Kısa süreli bellek kapasite ve bilginin burada kalış süresi açısından sınırlıdır. Kısa süreli bellekte bilginin kalış süresini arttırmak için tekrar yapılır. Bu tekrar bilginin kısa süreli bellekten yitip gitmemesi yani koruma amaçlı olarak yapılır.

(Cevap C)

UNUTMA!

Gestalt kuramına göre;

- Bellkete iz bırakan hatırlanır.
- Tekrarlanan yaşantılar daha kolay ve uzun süre hatırlanır.
- Bir problemi çözerken öğrenilen bir ilke, başka bir problem için de kullanılabilir.
- Beyin uyarıcılarla gelen bilgiyi örgütler ve anlamlı duruma getirir.
- Gestaltçılara göre bütün parçaların toplamından daha fazladır ve birey, bütünü parçalara ayırıştırarak değil, bütünlük içinde algılar.

7. Gestalt kuramcısı Köhler maymunlarla yaptığı çalışmalar sonucu davranışçılar deneme-yanılma öğrenmesine alternatif içgörüsül/kavrama yoluyla öğrenmeyi bulmuştur. Bu süreç problemin tüm boyutlarıyla anlaşılabilir çözüme bir anda ulaşılmasını içerir. İçgörürü problemin bütününe kavramayı gerektiren ve çözüme aniden ulaşılan zihinsel bir süreçtir. Bu yolla öğrenme ırsak düşünmeyi ve esnekliği içerir. Verilen örnekteki yaratıcı ve esnek çözümler kavrama yoluyla öğrenmeye işaret etmektedir.

(Cevap A)

8. Basitlik yasasına göre her zaman basit, düzenli bir şekilde organize edilmiş figürleri algılama eğilimindeyiz. Verilen şekli de karmaşık ya da biçimsiz figürler olarak değil en basit formuyla algılarız. Algılamamız simetrik, düzenli, düzgün olan iyi biçim ve bütüne doğrudur.

(Cevap E)

9. Deneme-yanılma yoluyla öğrenme de içgörüsül öğrenme de öğrenmeye bir problem çözme süreci olarak görülür. Ancak içgörüsül öğrenme ile gerçekleşen öğrenmelerin kalıcılığı daha fazladır ve problem çözümü uzun süre hatırlanır. Aynı zamanda içgörüsül öğrenme ile kazanılan bir ilke diğer problemlerin çözümüne daha kolay uygulanır, yeni daha kolay transfer edilir. Buna göre II ve III iki öğrenme türünde farklıdır.

(Cevap D)

10. Bilgiyi işleme sürecinde tekrarın iki işlevi vardır. Birincisi kısa süreli belleğe gelen bilginin kalış süresini arttırmaktır. Bu söylenen bir numarayı tuşlayana kadar unutmamak için tekrar etmek gibidir. İkinci işlevi de; eğer yeteri kadar tekrar olursa bilgiyi uzun süreli belleğe atmaya yarar. Bu ezberlemek yoluyla bilgiyi uzun süreli belleğe atmak şeklinde olabilir (örnekteki gibi) ancak bu şekilde öğrenilen kullanılmadığı sürece unutulur.

(Cevap D)

11. Şekil, renk, doku vb. açısından birbirlerine benzeyen nesnelere-durumlara gruplanarak algılanırlar. Bu durum algıda benzerlik yasası ile ilgilidir. Soruda verilen görselde üçgenler ve daireler olarak gruplayarak algılamamız şekil benzerliğine göredir.

(Cevap C)

UNUTMA!

ÖĞRENCİ KİŞİLİK HİZMETLERİ

Sağlık Hizmetleri:

Sağlıkla ilgili bilgilendirmeler önleyici çalışmalar kontroller ve tedavi hizmeti

Sosyal Yardım:

Maddi yardım. Barınma-servis yiyecek-giyecek destekleri burs, ek iş

Rehberlik:

Psikolojik danışma, bireyi tanıma, oryantasyon, yöneltme-yerleştirme bilgi toplama yayma, izleme-değerlendirme

Sosyal Kültürel:

Boş zaman aktiviteleri spor, sanat, kültür etkinlikleri

Özel Yetiştirme:

Başarısızlığı giderici çalışmalar ek kurs, geliştirici kurslar

Özel Eğitim:

RAM tarafından tanılanmış özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere sunulan hizmetler

1. İlk örnekte rahatsızlanan öğretmen yönetimden izin istemektedir. Okullarda personel izinleri, özlük işleri gibi konular yönetim hizmetleri kapsamındadır. İkinci örnekte öğrenci beden eğitimi dersi esnasında yaralanmış ve öğretmeni tarafından okul revirine götürülmüştür. Öğrencilere sağlık anlamında yapılacak müdahaleler, okul reviri gibi hizmetler sağlık hizmetleri kapsamında yer almaktadır.

(Cevap A)

2. Öğrenci kişilik hizmetlerinden sosyal yardım hizmeti öğrencilere yapılacak her türlü ayni ve nakdi yardımı kapsamaktadır. Bunun dışında yiyecek, giyecek, barınma, ulaşım gibi konularda öğrencilere sağlanacak destek sosyal yardım kapsamındadır.

(Cevap B)

3. Özel yetiştirme hizmeti öğrenme eksikleri olan, sınavlara hazırlanan ya da kendini bir alanda yetiştirmek isteyen öğrencilere sağlanacak ek öğretim etkinliklerini kapsar. Okullarda açılan yetiştirme kursları, resim, müzik ya da spor alanlarında açılan kurslar özel yetiştirme hizmetleri kapsamında yer almaktadır.

(Cevap C)

4. Soruda verilen örnek durumda öğretmen geziyi derisi kapsamındaki öğrenmeleri desteklemek için yapmaktadır. Dersinde öğrencilere kazandırmak istediği bilgi, beceri ve davranışları pekiştirme amacıyla gezi düzenlemiştir. Bu gezi eğitsel bir gezidir ve öğretim hizmetleri kapsamında yer almaktadır.

(Cevap B)

5. Rehber öğretmen okulda sunulacak rehberlik etkinliklerine yönelik bir plan hazırlamak istemektedir. Bu kapsamda araştırma değerlendirme hizmeti çerçevesinde öğrenci ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik anket uygulaması yapmıştır. Öğretmenin çalışmaları rehberlik hizmetleri kapsamında yer almaktadır.

(Cevap C)

6. Örnek durumda Ebru dil ve konuşma güçlüğü yaşamaktadır. Bu güçlük onun sosyal gelişimini ve akademik gelişimini de olumsuz etkilemektedir. Farklı gelişim alanlarının birbirlerini etkilemesi gelişimin bütünlük ilkesi ile ilgilidir. Ebru'nun bu durumla ilgili öncelikle özel eğitim hizmetleri kapsamında eğitsel tanılama ve değerlendirmesi yapılmalı ve varsa ihtiyacı özel eğitim tedbirleri alınmalıdır.

(Cevap D)

UNUTMA!

Rehberliğin Sosyolojik Temelleri

- Hızlı toplumsal değişimin yarattığı sorunlar
- Kültür boşluğu
- Yabancılaşma
- Kuşak çatışması
- Nüfus artışı, göç, suç gibi sorunların etkileri
- İnanç ve değerlerdeki değişimler
- Aile yapısının ve fonksiyonunun değişmesi
- İş yaşamındaki değişiklikler

Rehberliğin Psikolojik Temelleri

- Hızlı toplumsal değişimin yarattığı sorunlar
- Bireysel farklılıkların eğitimdeki öneminin artması
- Ruh sağlığı alanının gelişmesi
- Psikometri alanındaki gelişmeler
- Kişilik ve benlik gelişimine verilen önemin artması
- Duyguların yaşamdaki öneminin farkedilmesi

7. İletişim becerilerini geliştirmeye yönelik yapılacak çalışma rehberlik hizmetleri kapsamındadır. Matematik yetersizliği olanlara yönelik açılacak kurs özel yetiştirme, serbest zamanlarını değerlendirmelerine yönelik yapılan kulüp faaliyetleri ve sanatsal geziler sosyal-kültürel hizmetler kapsamındadır. Maddi yetersizliği olan öğrencilere yardım yapma sosyal yardım hizmeti kapsamındadır.

(Cevap E)

8. Yabancılaşma bireyin kendini yaşadığı toplumdaki farklı ve kopuk hissetmesidir. Toplumsal yabancılaşma veya sosyal yabancılaşma, bireyler arasında ya da bir bireyle toplumdaki veya iş ortamındaki bir grup insan arasında düşük bir entegrasyon veya ortak değerler derecesi ve yüksek bir mesafe veya izolasyon derecesiyle yansıyan sosyal ilişkilerde bir durumdur. Birey kendini toplumun bir parçası olarak görmez ve gruptan kendini soyutlar.

(Cevap B)

9. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre temel ihtiyaçlar fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarıdır. Fizyolojik ihtiyaçlar yeme-içme, uyku gibi temel gereksinimlerimizdir. Güvenlik ihtiyacı da barınma ile ilgilidir. Öğrenci kişilik hizmetlerinden sosyal yardım bu konularda ihtiyaç duyan öğrencilere yardımcı ve desteği içerir.

(Cevap B)

10. Öğrenci kişilik hizmetlerinden sosyal kültürel hizmetler öğrencilerin sosyal gelişimlerini desteklemek, onlara yaşantı zenginliği kazandırmak ve serbest zamanlarını değerlendirme becerileri edindiren çalışmalarını kapsamaktadır. Sanatsal ve kültürel alanda yapılacak sergiler, geziler ve kulüp etkinlikleri bu kapsamda yer alır.

(Cevap C)

11. Öğrenci kişilik hizmetleri çağdaş eğitim sisteminin temel boyutlarından biridir. Öğrenciyi bir bütün olarak ele alan bu hizmetler öğrencinin kendini gerçekleştirme amaç edinir. Bu şekilde onu her yönüyle geliştirerek eğitimden en üst düzeyde yararlanmasını sağlar.

(Cevap D)

12. Öğrenci kişilik hizmetleri; öğrenciyi merkeze alan, bireysel farklılıklara duyarlı ve öğrencinin her alanda gelişimini destekleyen çağdaş eğitim sistemi içerisinde kendine yer bulmuştur. Rekabetçi, sadece başarı ve akademik gelişim temelli geleneksel eğitim içerisinde öğrenci kişilik hizmetleri yer alamaz.

(Cevap D)

UNUTMA!

Rehberlik Modelleri

Parsons Modeli:

Bireylerin uygun işlere/mesleklere yerleştirilmesi. Mesleki alan

Eğitimle Kaynaşmış Model:

Brewer. Eğitim ve rehberlik aynı amaçlı. Rehberlik bir ders

Klinik Yaklaşım:

Parsons modelinin devamı. Uzman temelli, sorun çözme temel amaç. Bireyi tanıma önemli

Karar Sürecine Yardım

Rehberlik bireye doğru karar verme becerilerini kazandırmalı

Gelişimsel model:

Öğrencileri gelişim görevlerinde destekleme. Tüm yönleriyle gelişimi esas

1. Rehberlik hizmetlerinden yararlanmada zorlama ve baskı yoktur. Bu hizmetlerden sadece gönüllü olanlar yararlanabilir. Örnek durumda öğrenci sınıf rehberlik etkinliğine katılmak istememesine rağmen sınıf öğretmeni onu zorlamıştır.

(Cevap C)

2. Sevgi – Ait olma ihtiyacı; bir gruba ait olma hissi, insanlar tarafından kabul edilme, benimsenme, sevmeye, sevilme gibi sosyal ihtiyaçlardır. Figen Hanım'ın yaptığı çalışma öğrencilerin benimsenme ve kendilerini bir yere ait hissetme ihtiyacına yöneliktir.

(Cevap A)

3. Verilen örnekte anne rehber öğretmenden çocuğu için yardım istemektedir. Böyle bir durumda hizmet alacak olan kişinin istemesi ve gönüllü olması temeldir. Annenin rehberlik hizmetlerinden yararlanma konusunda çocuğunu isteklendirmesi gönüllülük ilkesi kapsamında yer almaktadır.

(Cevap D)

4. Okul müdürü rehberlik hizmetini karar aşamasında olan öğrenciler ve sınıflar için bir hizmet olarak görmektedir. Bu yaklaşım karar verme sürecine yardım olarak rehberlik modeli ile aynıdır. Ancak bu yaklaşım çağdaş rehberlik anlayışı kapsamında hizmetin tüm öğrencilere dönük olmaması açısından eleştirilmektedir.

(Cevap C)

5. Gelişimsel rehberlik anlayışı öğrencinin her yönüyle gelişiminin desteklenmesini temele almaktadır. Gelişim dönemlerine ilişkin gelişimsel görevlerde destek olma esastır. Bu kapsamda var olanı koruma ve sürdürme değil ileriye taşıma ve geliştirme hedeflenir.

(Cevap A)

6. Klinik yaklaşım Parsons modelini temele almaktadır. Bu yaklaşım uzman temelli bir hizmet ile bireyin sorunlarını çözme hedeflenmektedir. Modelde sorun çözme sürecinin en önemli aşaması olarak sorunun analizi görülür. Bir problem tüm boyutları ile analiz edilmeden çözülemez.

(Cevap D)

UNUTMA!

PDR Hizmetleri Yönetmeliğine Göre Rehberlik İlkeleri

- Planlı, programlı bilimsel esaslara dayalı olarak sunulan profesyonel bir hizmettir.
- Eğitim sürecinin bütünlüğü içerisinde öğretim sürecini destekleyecek nitelikte sunulur.
- Öğrencinin bütüncül gelişimine hizmet eder.
- Tüm öğrencileri kapsayacak şekilde gelişimsel ve önleyici yaklaşımı esas alır.
- Öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçları ile okulun imkanları ve çevre koşulları doğrultusunda planlanır.
- Tüm paydaşlar tarafından ortak bir anlayış ve işbirliği içerisinde hesap verilebilir bir yaklaşımla yürütülür.
- Bakanlığın etik yönergesi doğrultusunda yürütülür.

7. Bireye saygı rehberliğin temel anlayışını oluşturan ilkelere aittir. Bireyin din, dil, ırk, cinsiyeti ne olursa olsun saygıya değerdir. Bireye saygının rehberlik yardımında en temel göstergesi onu ilgiyle dinlemek, ciddiye almak ve değer vermektir. Bireyin sorununun önemsenmediği bir yaklaşım bireye saygı ilkesine uygun değildir.

(Cevap B)

8. Özellik faktör modeli Parsons tarafından geliştirilmiştir. Parsons'ın 1908'de kurduğu meslek ofisinde yaptığı çalışmalar ilke rehberlik çalışmaları olarak kabul edilir. Amaç bireyleri uygun mesleklere/işlere yönlendirmektir. Süreç üç basamağı içerir. Bu basamaklar; bireyin tanınması, mesleklerin tanınması ve bireysel özelliklerle mesleki özelliklerin eşleştirilmesidir.

(Cevap A)

9. Eğitimle kaynaştırılmış rehberlik modeline göre rehberlik ve eğitim/öğretim amaç ve uygulamalar açısından aynıdır. Rehberlik bir ders olarak görülür. Bunun için okullarda programda rehberlik için bir saat ayrılır. Verimli ders çalışma, motivasyon, sınavlara hazırlık, serbest zaman değerlendirme gibi çalışmalar gerçekleştirilir.

(Cevap B)

10. Kapsamlı rehberlik programı gelişimsel modele dayanır. Programda öğrencilerin gelişimlerinin desteklenmesi esastır. Kazanımlar da gelişim görevlerine göre belirlenir. Programın başarısı da öğrencilerin gelişim görevleri gerçekleştirme sürecinde desteklenmesine bağlıdır.

(Cevap E)

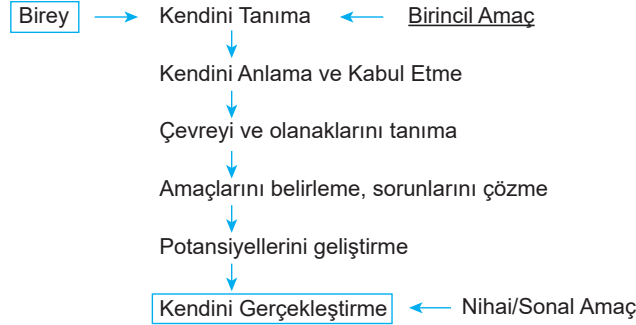
11. Gelişimsel modelde öğrencilerin gelişimlerinin desteklenmesi temel amaçtır. Bu amaç doğrultusunda tüm öğrencilere ulaşmak esastır. Tüm öğrencilere ulaşabilmek onların gelişimlerini takip edip, değerlendirip destekleyebilmek için sınıf rehber öğretmeni önemli rol üstlenir. Bir okulda bir ya da iki uzmanın tüm öğrencilere ulaşip gelişimlerini takip etmesi ve desteklemesi mümkün değildir.

(Cevap A)

UNUTMA!

Rehberliğin Amaçları

1. Verilen örnek durumda Merve Hanım'ı tarih konuları araştırıp öğrenmeye yönelten temel güdü meraktır. Merak bilme tanıma ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Çevresinde olanları, ilgisini çeken konuları araştırma ve öğrenme isteği bilme tanıma ihtiyacı ile ilişkilidir.

(Cevap D)

2. Şeyda kendini beğenmemektedir, olumsuz bir beden imgesi geliştirmiştir. Şeyda bedeninde bir değişim olduğunda erkek arkadaş edinebileceğini düşünmektedir. Estetik ameliyat olmak istemesi de erkek arkadaş edinmek istemesinden kaynaklanmaktadır. Yani bu davranışın altında yatan neden sevilme, sevgi görmek, beğenilmektir.

(Cevap B)

3. Okul müdürünün alkol kullanan öğrencilerin isimlerini istemesi gizlilik ilkesine aykırıdır. Öğrencilere bu konuda yapılacak çalışmalarda gizlilik korunmalı, öğrenci isimleri ve bilgileri paylaşılmamalıdır.

(Cevap B)

4. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin nihai amacı bireyin kendini gerçekleştirme sürecine yardım etmektir. Bu kapsamda bireyin kendini tanıması, kabul etmesi, seçeneklerini tanıması, doğru kararlar vermesi ve sorunlarının üstesinden gelmesinde ona yardım etmek amaçlardandır. Koruma, korunmaya muhtaçları koruma altına alma sosyal yardım kuruluşlarının amaçlarındandır rehberliğin değil.

(Cevap C)

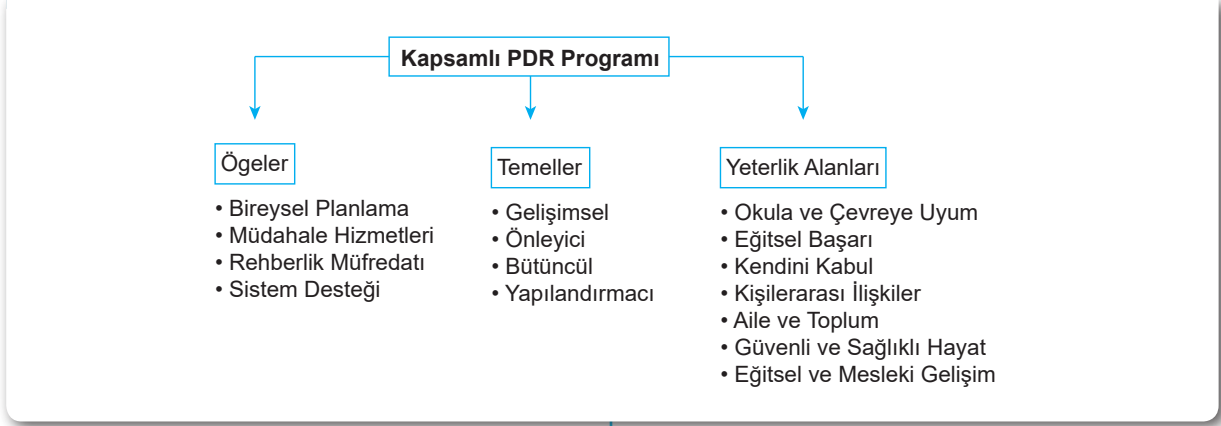
5. Sınıf rehberlik etkinliklerinin yürütülmesinde rehberlik ilke ve esaslarına uygun hareket etmek gerekmektedir. Rehberlik hizmetlerinin temel ilkelerinden biri de gönüllülüktür. Bu hizmetlerden yararlanma konusunda kimse zorlanamaz ve baskı altına alınamaz.

(Cevap D)

6. Çağdaş rehberlik anlayışı gelişimsel yaklaşıma dayandığı için gelişimin ilkeleri rehberlik uygulamalarına da yön verir. Bireyin gelişimi bir bütün olduğu için rehberlik hizmetlerinde de bütünlük esastır. Birey sadece akademik yönüyle ya da sadece duygusal yönüyle ele alınmamalı tüm yönleriyle bir bütün olarak geliştirilmesi amaçlanmalıdır.

(Cevap C)

UNUTMA!

7. Okul PDR hizmetleri modeli müdahale hizmetleri ögesi bireysel ya da grubu ilgilendiren bir problemin çözümü için iyileştirici çalışmalar yapmayı içerir. Bu kapsamda bireysel ve grupla psikolojik danışma, krize müdahale (psikososyal destek) ve sevk hizmetleri işe koşulmaktadır. A seçeneğinde verilen krize müdahale çalışması bu kapsamda yer almaktadır.

(Cevap A)

8. Eğitimle kaynaşmış rehberlik modeli rehberlik hizmetleri ile öğretim etkinlikleri arasında amaç ve uygulama açısından bir fark görmez. Bu modele göre rehberlik bir disiplin alanı ve ders olarak görülür. Başarıyı artırıcı çalışmalar, serbest zaman etkinlikleri bu modelde önemli yer tutar.

(Cevap E)

9. Kapsamlı PDR programı dört temel öge üzerine oluşturulmuştur. Sistem desteği öğrenciye sunulacak hizmetlerin daha verimli gerçekleştirilmesi için yapılacak dolaylı rehberlik çalışmalarını kapsar. Bu kapsamda plan-program hazırlama, müşavirlik, araştırma-değerlendirme, çevre ve veliyle ilişkiler hizmetleri yürütülür.

(Cevap C)

10. Özellik faktör modeline göre mesleki rehberlik süreci üç basamakta gerçekleştirilir.

- Bireyi tanıma: Bireysel özellikler analiz edilir
- Meslekleri tanıma: Meslek/iş analizleri, mesleklerin gerektirdiği nitelikleri ve koşullarını tanıma
- Mesleki özelliklerle bireysel özellikleri eşleştirme.

Soruda verilen örnek durumda ikinci basamağa yönelik bir çalışma yoktur.

(Cevap B)

11. Kapsamlı PDR programında rehberlik müfredatı sınıflarda gerçekleştirilecek grup rehberlik etkinliklerini kapsamaktadır. Gelişimsel yaklaşım temelli belirlenmiş kazanımları gerçekleştirecek etkinlikler rehberlik müfredatı kapsamında yer alır. Öğrenci problemleri ve acil ihtiyaçları müdahale hizmetleri ögesi kapsamında yer almaktadır.

(Cevap D)

REHBERLİK İLKE AMAÇ VE MODELLERİ

1. Gelişimsel rehberlik anlayışı temellerini gelişim ilkelere almaktadır. Bu açıdan gelişim nasıl yaşam boyu devam eden bir süreç ise rehberlik hizmetleri de yaşam boyu devam etmelidir. Yani rehberlik hizmetlerinin yalnızca okul dönemi ile sınırlandırılması gelişimsel rehberlik anlayışı açısından uygun değildir.

(Cevap D)

2. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine yönelik en temel yanlış algılardan biri de rehberliğin sorun çözücü olduğudur. Elbette rehberlik hizmetleri bireyin günlük yaşamda karşılaştığı sorunlarda onlara yardım sunar ancak bu yardım bireyi güçlendirmek anlamındadır yani sorunu çözecek bireyin kendisidir. Rehberlik hizmetleri sorun çözmekten çok gelişmeye odaklanmıştır.

(Cevap D)

3. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre saygı ihtiyacı bireyin kendini önemli ve değerli hissetmesini sağlar. Grup içinde bir statüsünün bulunması, bireye önem verilmesi saygı/saygınlık ihtiyacını ilgilendirmektedir. Bu ihtiyacın yeterince karşılanmaması durumunda birey kendini değersiz hisseder.

(Cevap B)

4. Sosyoloji toplumu inceleyen bilim dalıdır. İnsanı anlamak için onu etkileyen en temel unsurlardan olan toplumu da anlamak gerekir. Rehberlik sosyoloji bulgularından yararlanarak bireyi daha gerçekçi bir biçimde ele almış olur. Kültür boşluğu, yabancılaşma, kuşak çatışması gibi kavramlar sosyoloji yardımıyla açıklanır. II numaralı öncül ise rehberliğin psikolojik ve eğitim bilimleri temelleri ile ilgilidir.

(Cevap B)

5. Kapsamlı rehberlik programı görev yönelimli değil hedef yönelimlidir. Hedef yönelimlidir kasıt programın odak noktasının öğrencilere kazandırılmak istenen hedeflerin oluşturulmasıdır. Kapsamlı PDR programı servise başvuran öğrencileri iyileştirici çalışmalar için göz ardı etmemekle birlikte odak nokta tüm öğrencilerdir. Programda tüm öğrencilere ulaşım onların gelişim süreçlerini destekleme ve izleme amaçlanmaktadır.

(Cevap A)

6. İyileştirici işlev/amaçlar bireyin karşılaştığı sorunların üstesinden gelme temelli yürütülür. Burada amaç sorunların çözümü, psikolojik problemlerinden üstesinden gelerek bireyin rahatlamasıdır.

(Cevap D)

7. Kapsamlı PDR programının temelini gelişimsel rehberlik anlayışı oluşturmaktadır. Ancak bu modelde iyileştirici, kriz yönelimli, önleyici ve gelişimsel işlevler bütünleştirilmiştir. Model tüm öğrencilerin yararlanması amacıyla oluşturulmuştur. Program 12. Sınıfın sonuna kadar tüm öğrencileri kapsayacak niteliktedir. Yani program sadece sorunlu öğrencilere değil tüm öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarına cevap verecek doğrultuda hazırlanmıştır.

(Cevap A)

8. Benlik saygısı (özsaygı), bireyin benlik imgesi ile ideal benliği arasındaki farktır. Okulda ve ailede çocuğa yönelik tutum ve davranışlar benlik saygısını etkiler. Bireysel farkların dikkate alınmadığı, sürekli yüksek başarının beklendiği rekabetçi ortamlar özgüveni ve özsaygıyı zedeler. Bu yüzden II özsaygı ve özgüven için uygun bir yaklaşım değildir. Olumlu iletişim ortamları, sportif ve kültürel etkinlikler özsaygı ve özgüveni destekler.

(Cevap D)

9. Maslow'a göre psikolojik açıdan sağlıklı insanlar, doğal, sade ve içten geldiği gibi davranırlar. Bu insanlar yapmacılıktan, yapaylıktan ve ikiyüzlülükten hoşlanmazlar. Soruda verilen sözlerde de buna vurgu yapılmış, olduğu gibi içten davranışın önemi dile getirilmiştir.

(Cevap D)

10. Kişilik, benlik, gelişim, sağlık, iletişim, korkular kişisel rehberlik kapsamında yer alır. Kişiler arası ilişkilerde sorunlar yaşayan ve sağlığına yönelik kaygıları olan Zeynep'in kişisel alanda rehberlik yardımına ihtiyacı vardır.

(Cevap E)

11. Verimli ders çalışma için öğrenci kendi hedef ve önceliklerini belirleyerek kendi zamanına uygun bir plan hazırlamalıdır. Özellikle alışkanlık kazanana kadar planı takip etmede ısrarcı olmalıdır. Bunun dışında muhakkak masada çalışmalı, çalışma masası temiz, düzenli ve dikkat dağıtıcı materyallerden arındırılmış olmalıdır.

(Cevap A)

12. Geliştirici işlev kişinin belli bir konuda karar verme sürecine ya da sorununa değil, bir bütün olarak gelişiminin desteklenmesine odaklanır. Amaç potansiyellerini, güçlerini ve yetilerini daha ileriye taşımaktır. Bireyin gelişim sürecine ve gelişim görevlerine odaklanılır ve bu açıdan desteklenmeye çalışılır.

(Cevap E)

UNUTMA!

Öğretim kademelerine göre rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri

a) Okul öncesi dönemde; çocuğun kendini tanıması, sosyalleşmesi, özgüven geliştirmesi, sınırlarını keşfetmesi, okula uyum sağlaması, okula ve öğrenmeye yönelik olumlu tutum geliştirmesi, yetenek ve ilgi alanları hakkında farkındalık kazanması amacıyla yürütülür.

b) İlkokul kademesinde; öğrencinin okula uyum sağlaması, eğitim ortamlarına ve öğrenmeye yönelik olumlu tutum geliştirmesi, öğrenmeyi öğrenme ve öğrendiklerini aktarmaya yönelik bilişsel beceriler kazanması, kendini tanıması, özgüven geliştirmesi, duyguları tanıma ve ifade etme, arkadaş edinme, problem çözme gibi becerileri kazanması amacıyla yürütülür.

c) Ortaokul kademesinde; öğrencinin arkadaşlık ilişkisi kurma ve geliştirme, karar verme, sorumluluk alma ve çatışma çözme gibi yaşam becerileri kazanması, ergenlik dönemindeki değişimlere uyum sağlaması, kendine uygun öğrenme yöntemleri doğrultusunda çalışma becerileri geliştirmesi, ilgi, yetenek ve kişilik özellikleri ile güçlü ve zayıf yönlerini fark ederek kariyer hedefleri doğrultusunda üst öğrenim kurumlarına yönelmesi amacıyla yürütülür.

d) Ortaöğretim kademesinde; öğrencinin bireysel özelliklerini değerlendirip sağlıklı bir kimlik oluşturması, ergenlik dönemindeki değişimlere uyum sağlaması, değerlerini fark etmesi ve kendi değerleri ile toplumsal değerler arasında bağ kurabilmesi, verimli, sistemli ve planlı çalışma alışkanlığı kazanması, kariyer hedefleri doğrultusunda üst öğrenim, meslek ve iş alanlarına yönelmesi amacıyla yürütülür.

1. Okul müdürü okul çevresinde güvenlik problemi yaşanmasını diye tedbir amaçlı çalışmalar gerçekleştirmiştir. Rehberlik hizmetlerinde sorun ortaya çıkmadan tedbir ve önlem almak önleyicilik işlevi kapsamındadır. Bu işlev doğrultusunda sorunları öngörmek ve ortaya çıkmasını diye çalışma yapmak esas.

(Cevap D)

2. Verilen problem durumuna yönelik öğrencilerle duyuşsal temelli bir grup psikolojik danışma süreci planlanmalıdır. İstenmeyen durumun nedenleri ortaya çıkarılmalı, arkasında yatan duyuşsal sorunlar ortadan kaldırılmalıdır. Yapılan çalışmada amaç sorun çözme, problem durumunu ortadan kaldırmak olduğu için iyileştirici işlev temellidir.

(Cevap C)

3. Rehber öğretmenin düzenlediği çalışmalar oryantasyon etkinliği kapsamında yer almaktadır. Oryantasyon bireyin yeni ortama duruma alışması ve uyum sağlaması için verilen hizmettir. Oryantasyon hizmetlerinin öncelikli işlevi uyum sağlayıcılıktır.

(Cevap B)

4. İsmail Bey parçalanmış aile yapısından dolayı sorunlar yaşayan öğrencilere yönelik bir çalışma yapılacaktır. Bu çalışma birey sayısına göre öğrencilerin duygusal, kişisel sorunlarına yönelik olduğu için grupta psikolojik danışma kapsamında yer alır.

(Cevap B)

5. Haydar Bey öğrencilerin yaşayabilecekleri muhtemel sorunlara yönelik bir araştırma yapmıştır. Bu araştırma sonrasında yapılan çalışmalar da ortaya çıkabilecek olası problemlere yöneliktir. Bu yaklaşım önleyici işlev temellidir.

(Cevap D)

6. Soruda verilen kazanımlar okulöncesi dönem için geçerlidir. Okulöncesi dönemde gelişim açısından özerklik ve girişimcilik özellikleri baskın olduğu için kendini kabul ve özgüven geliştirme amaçlanır. Mesleki gelişim açısından bu dönem uyanış ve farkında olma döneminde yer aldığı için mesleklere yönelik farkındalık ve olumlu tutum geliştirme amaçlanır.

(Cevap A)

UNUTMA!

Gelişim alanlarına göre rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri**a) Sosyal duygusal gelişim alanı;**

- Bireyin kendini tanıması, var olan yönleriyle kendini kabul etmesi ve geliştirmesi,
- Duygularını fark etmesi, düzenlemesi ve yönetebilmesi,
- Başkalarını anlaması ve kabul etmesi,
- Kişiler arası sağlıklı ilişkiler geliştirmesi için gerekli bilgi, tutum ve davranışları edinebilmesi,
- Karar vermesi, hedefler oluşturabilmesi ve hedeflerine ulaşmak için çaba göstermesi,
- Kişisel güvenliğini sağlayabilmesi, aile ve toplumsal değerler ile doğaya karşı duyarlılık kazanması.

b) Akademik gelişim alanı;

- Bireyin öğrenim gördüğü okula ve okulun çevresine uyum sağlaması,
- Okul ve sınıf kurallarını benimsemesi, okula aidiyet duygusu geliştirmesi,
- Akademik çalışmalarında devamlılık, kararlılık ve çaba göstermesi, sorumluluk alabilmesi,
- Çalışmalarına değer vermesi ve hayat boyu öğrenmeye yönelik uygun akademik anlayış ve sorumluluk bilinci geliştirmesi,
- Akademik gelişimi ve başarısı için gereken bilgi, beceri ve tutumu kazanması

c) Kariyer gelişim alanı;

- Bireyin ilgi, yetenek, değer ve kişilik özelliklerini tanıması, mesleki seçenekleri fark etmesi,
- Mesleklerin gerektirdiği nitelikler ile kişisel özellikleri arasında bağ kurması,
- Mesleklere yönelik olumlu tutum geliştirmesi, kariyer farkındalığı kazanması,
- İş yaşamı ile eğitim arasındaki ilişkiyi ve yaşam boyu öğrenmenin kariyer gelişimi açısından önemini fark etmesini

7. Verilen örnek durumda Burak ergenlik dönemi sorunlarından dert yanmaktadır. Ergenlik dönemi ile birlikte bedende meydana gelebilecek değişikliklere uyum önemli bir gelişim görevidir. Burak bu gelişim görevi açısından desteklenmelidir. Yapılacak çalışmada bu kapsamda geliştirici işlev temelli olmalıdır.

(Cevap E)

8. Burak ergenliğin ilk yıllarında yer almaktadır. Erinlik olarak da adlandırılan bu dönemde bedensel değişimler ön plandadır. Erinlik yılları ortaokul yıllarını kapsamaktadır. Ergenlik dönemi bedensel değişimler, sağlık ve bu kapsamdaki çalışmalar ortaokul döneminde yapılır.

(Cevap C)

9. Okul rehber öğretmeni öğretmenlerle müşavirlik çalışması gerçekleştirmiştir. Bu çalışmalarda amaç öğretmenlerin etkili programlar geliştirmelerinde onlara destek olmaktır. Rehberliğin plan program hazırlama sürecinde aldığı sorumluluklar ayarlayıcı işlev kapsamında yer almaktadır.

(Cevap A)

10. Öğrenci problemi psikolojik danışma kapsamında ele alınacak bir problemdir. Aile içi sorunlar, duygusal problemler psikolojik danışma yardımını gerektirir. Ele alınan sorun özel bir sorun olduğu için bireysel çalışma daha uygundur.

(Cevap A)

11. İlkokul döneminde yürütülecek çalışmalarda öğrenciyle doğrudan yapılacak etkinlikler sınırlı olduğu için öğretmen ve ailelerle yapılacak etkinlikler ön plandadır. Geliştirici ve önleyici çalışmalar yürütülecek etkinliklerin temelini oluşturur.

(Cevap D)

12. Kişisel rehberlik bireyin duygusal, kişisel sorunlar, benlik, kimlik, kaygılar, korkular gibi konulardaki sorunlarını kapsar. Sağlık ile ilgili konular, gelişimsel sorunlar, travmatik yaşantılar ve bunlardan kaynaklı sorunlar kişisel rehberlik alanı kapsamında yer alır.

(Cevap C)

UNUTMA!

EĞİTSEL REHBERLİK

- Okula uyum (Oryantasyon)
- Öğrenme stilleri
- Başarısızlığın önlenmesi
- Motivasyon
- Sınavlara hazırlık
- Öğrenme güçlükleri
- Özel eğitime destek
- Etkili ders dinleme, not tutma
- Verimli ders çalışma
- Okul sınıf kuralları
- Yetenek-başarı karşılaştırma
- Okul-ders seçimi
- Sınav kaygısı
- Zamanı verimli kullanma
- Üst eğitim kurumları
- Okul fobisi

1. Alan-ders-okul seçimi, öğrenmeyi kolaylaştırıcı çalışmalar, öğrenme stillerinin belirlenmesi, başarısızlık nedenlerinin araştırılması ve başarının desteklenmesi gibi çalışmalar eğitsel rehberlik kapsamında yer almaktadır. III numaralı öncülde başarısızlık problemi var ancak bunun nedeni eğitsel değil kişisel-sosyal alan ile ilgilidir. Bu açıdan III eğitsel değil kişisel sosyal rehberlik kapsamında yer almaktadır.

(Cevap D)

2. Özel eğitime yönelik yapılacak tanılamalar, taramalar, kaynaştırma uygulamalarının desteklenmesi, BEP çalışmalarının desteklenmesi problem alanına göre eğitsel rehberlik türü kapsamında yer almaktadır.

(Cevap E)

3. Soruda Yaşar Bey bireyi tanıma uygulamaları ile özsaygısı düşük öğrencileri tespit etmiş ve buna yönelik çalışmalar yapmıştır. Yapılan çalışmalar benlik ile ilgili bu sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik yani iyileştirici işlev temellidir. İyileştirici işlev bireyin sorunlarının çözümünün amaçlanmasıdır.

(Cevap E)

4. Öğrencilere ödev yapma, düzenli ve verimli çalışma gibi konularda yapılacak çalışmalar konu/problem alanına göre eğitsel rehberlik kapsamındadır. Eğitsel rehberlik öğrencilerin öğrenmeyi öğrenmesi, öğrenmeyi sevmesini amaçlar. Okul, okula uyum, ders, sınav ve başarı konuları eğitsel rehberlik kapsamındadır.

(Cevap C)

5. Kendini tanıma ve kabul, benlik, özsaygı, duyguları ifade etme, iletişim ve sosyal ilişkiler ile ilgili problemler problem alanına göre kişisel sosyal rehberlik kapsamında yer almaktadır. Bağdaşım hali bireyin kendini tanıması ve çevresinin onu tanıması arasındaki uyumdur. Bağdaşım hali kişisel rehberlik kapsamında yer almaktadır.

(Cevap A)

6. Rehber öğretmen Çetin Bey yaptığı araştırma öğrencilerin çevresinde eğitsel başarılarını desteklemek için yararlanabilecekleri kurumlara yöneliktir. Bu açıdan yapılan çalışma problem alanına göre eğitsel rehberlik kapsamında yer almaktadır.

(Cevap D)

UNUTMA!

KİŞİSEL-SOSYAL REHBERLİK

- İletişim
- Stresle başa çıkma
- Sosyal beceriler
- Arkadaş ilişkileri
- Kendini tanıma-kabul
- Aile ilişkileri
- Karar verme
- Sağlık-gelişim
- Benlik tasarımı
- Öfke kontrolü
- Kimlik gelişimi
- Atılganlık
- Bireyi tanıma
- Kaygı, korku
- Toplum bilinci
- Kişisel sorunlar
- Değerler
- Uyum problemleri

7. Eğitsel rehberlik öğrencilerin okul, ders, öğrenme, sınav ve başarı ile ilgili sorunlarını kapsamaktadır. Bu kapsamda öğrencinin okulu ve öğrenmeyi sevmesi, öğrenmeyi öğrenmesi ve başarısının desteklenmesi amaçlanır. İletişim becerileri ve bu kapsamda yapılacak çalışmalar problem alanına göre kişisel sosyal rehberlik kapsamındadır.

(Cevap B)

8. Verimli bir ders planında benzer öğrenmeler içeren ders grupları arka arkaya çalışılmamalıdır. Benzer öğrenmeler karışmaya neden olacağı için Fizik, Kimya, Matematik gibi sayısal ağırlıklı dersler arka arkaya çalışılmamalıdır.

(Cevap C)

9. Başarısızlığı kabul etmiş bir tutum öğrenilmiş çaresizliktir. Böyle bir tutuma sahip öğrencilerin başarılı olabileceklerine ilişkin kendilerine olan inançları zayıftır. Planlı çalışırsam başarırım, yüksek not alabilirim gibi sözler kendine güvenen, öz yeterliği yüksek, başarılı olabileceği inancı olan bir öğrencinin sözleri olabilir.

(Cevap E)

10. Sınav kaygısına yönelik yapılacak çalışmalar arasında motivasyon artırıcı çalışmalar yer almaz. Özellikle öğrencilere yüksek hedefler koyma kaygılı olan öğrencilerin kaygılarını daha da arttıracak ve onları olumsuz etkileyecektir.

(Cevap B)

11. Rehberliğin ayarlayıcı işlevi program hazırlayıcılara rehberlik hizmetlerinin yol göstermesi ile ilgilidir. Rehberlik programlarının ya da ders programlarının öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve özellikleri doğrultusunda hazırlanmasında rehberlik servisinin sunduğu hizmetler ayarlayıcı rehberlik olarak değerlendirilir.

(Cevap A)

12. Problem alanına göre rehberlik hizmetleri üçe ayrılmaktadır. Eğitsel, kişisel-sosyal ve mesleki. Öğrenme, okul, dersler, verimli çalışma, zamanı etkili kullanma, motivasyon, sınavlara hazırlık gibi konular eğitsel rehberlik kapsamında yer almaktadır.

(Cevap B)

UNUTMA!

Ginzberg ve Arkadaşlarının Gelişim Kuramı	Super'in Benlik (Öz) Kuramı
<ul style="list-style-type: none">• Hayal (Fantezi) Dönemi (6/7-11 yaş)• Geçici Seçim Dönemi (11-17 yaş)<ul style="list-style-type: none">- İlgı (11-12)- Yetenek (13-14)- Değer (15-16)- Geçiş (17)• Gerçekçi Seçimler Dönemi (18-23-24 Yaş)<ul style="list-style-type: none">- Araştırma (18-19)- Billurlaşma (20-21)- Belirleme (22-23)	<ul style="list-style-type: none">• Büyüme Dönemi (0-14 Yaş)<ul style="list-style-type: none">- Hayal (0-10)- İlgı (11-12)- Yetenek (13-14)• Araştırma (15-24 Yaş)<ul style="list-style-type: none">- Deneme (15-18)- Geçiş (18-21)- Sınama (22-24)• Yerleşme (25-44 yaş)• Koruma (45-64 yaş)

1. Bireyi tanıma çalışmaları mesleki yöneltme sürecinde sunulacak öncelikli hizmettir. Mesleki yöneltme süreci bireyin kendini mesleki anlamda tanıması ile başlamalıdır. Kendini iyi bir biçimde tanımayan bireyin mesleki gelişiminin desteklenmesi mümkün değildir.

(Cevap B)

2. Mesleki gelişim sürecinin ilk aşaması uyanış ve farkında olmaktır. Bu aşama okulöncesi ve ilkökul yıllarına rast gelmektedir. Bu dönemde birey herkesin bir meslek sahibi olması, bir işle uğraşması gerektiğini fark eder. Bu aşama meslek fikrinin oluşmaya başladığı aşamadır.

(Cevap D)

3. Mesleki gelişimde araştırma-keşfetme aşaması 12-14 yaş dönemini kapsamaktadır. Ortaokul yıllarına karşılık gelen bu dönemde kişilerin ve mesleklerin ortak olan yönlerini ve farklı nitelikleri üzerinde bilgi sahibi olmaya başlar. Bu dönemde meslekleri tanıma ve kendini keşfetmeye başlar.

(Cevap B)

4. Psikanalitik kurama göre bilinçaltı süreçler diğer davranışlarımızda olduğu gibi meslek seçiminde de etkilidir. Her bireyde bulunan temel dürtüler olan cinsellik ve saldırganlık toplum tarafından kabul edilmez. Meslek seçimi de bu dürtülerin yüceltilmesidir. Meslek seçimi bir savunma mekanizması, yüceltilmiş bir davranıştır.

(Cevap A)

5. Roe meslek seçiminde psikolojik ihtiyaçların belirgin olduğunu savunmaktadır. Bireyin sevgi, ait olma gibi psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması onun meslek seçimini belirler. Roe anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarının da meslek seçimini etkilediğini söylemektedir.

(Cevap B)

6. Ginzberg ve arkadaşlarının mesleki gelişim kuramına göre 6-11 yaş hayal dönemidir. Bu dönemde çocuklar fantezi ve özdeşime dayalı tercihler yapar. Özellikle çevresindeki, model aldığı kişilere karşı geliştirdikleri özdeşimler meslek tercihlerini belirler.

(Cevap A)

UNUTMA!

MESLEK SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

- Yetenekler
- İlgiler
- Değerler
- Kişilik özellikleri
- Başarı
- Aile ve sosyal çevre
- Cinsiyet ve sosyal çevre
- Ailenin sosyo-ekonomik durumu
- Eğitim sistemi, öğretmenler
- Ülkenin ekonomik durumu
- Yetkinlik beklentisi
- Akranların etkisi

7. Yetenek bireyin potansiyellerini ve zihin gücünü yansıtır. Ginzberg 13-14 yaş döneminde çocukların yeteneklerine göre geçici tercihler yaptığını söylemiştir. Figen'in yeteneği olan alanda yaptığı tercihi onun geçici dönemin yetenek aşamasında olduğunu gösterir

(Cevap B)

8. Super'e göre (Benlik-Öz Kuramı) meslek seçimi benlik tasarımının bir ifadesidir. Benlik tasarımı bireyin kendini nasıl görüp değerlendirdiğidir. Benlik meslek seçimini etkiler. Super'e göre meslek seçimi bireyin kendisi hakkındaki tasarımın açık bir ifadesidir. Tuğçe'nin meslek seçimini de kendine yönelik algısı şekillendirmektedir.

(Cevap B)

9. Mesleki değer bireyin meslekten beklentileridir. Mesleki etkinlik sonrası elde etmek istedikleri ve umdukları değer kavramıyla açıklanır. Ünlü-tanınan biri olmak bir meslek değeridir. Hoşlanmak ve keyif almak da ilginin göstergesidir. Bireyin yapmaktan memnun olduğu, haz duyduğu çalışmalar ilgi alanlarına işaret eder.

(Cevap B)

10. Yetkinlik beklentisi sosyal öğrenme kuramının kavramıdır. Bireyin bir meslekte başarılı olup olamayacağına ilişkin kendine olan inancıdır. Yetkinlik beklentisini mesleki faaliyetler açısından bir öz yeterlik göstergesi olarak düşünebiliriz.

(Cevap A)

11. Karar kuramları mesleki rehberlik sürecinde seçim-karar aşamasına odaklanmıştır. Karar aşamasının mesleki süreçte en kritik dönem olduğu ve bireye bu aşamada yardımda bulunulması gerektiğini savunmaktadır. Modele göre bireye karar stratejileri ve karar becerileri kazandırarak süreçte desteklenmesi esastır.

(Cevap C)

12. Yönelme hizmetleri sadece seçim ve karar aşamasında sunulan bir yardım değildir. Bireyin kendine uygun alan, ders, okul ve mesleğe yönelmesi bir süreçtir. Mesleki yönelme süreci de okulöncesi kademesinden başlar ve mesleki gelişimi de içine alan kariyer gelişimi yaklaşımı ile bir süreç olarak görülmelidir.

(Cevap E)

REHBERLİK TÜRLERİ

1. Mesleki gelişim aşamalarından ilki uyanış ve farkında olma dönemidir. Bu dönem 5-12 yaş arasını kapsar. Bu dönemde çocuklarda meslek bilinci oluşur ve çevresindeki insanların farklı mesleklerle uğraştığını fark eder. Mesleki gelişim 5 yaşında başladığı için mesleki rehberlik de bu dönemde başlamalıdır. Dolayısıyla mesleki rehberliğin başladığı öğretim kademesi okulöncesidir.

Mesleki Gelişim Aşamaları

- Uyanış ve Farkında Olma (5-12 yaş)
- Meslekleri Keşfetme ve Araştırma (12-14 yaş)
- Karar Verme (15-18 yaş)
- Hazırlık (18-23 yaş)
- İşe Yerleşme (23 yaş ve sonrası)

(Cevap A)

2. Hayatın kaçınılmaz bir parçası olan değişim ve beklenmedik kontrol dışı krizler, travmatik olaylarla her an karşılaşma ihtimaliyle yoluna devam eden insanın bu yaşam tecrübelerini nasıl yönettiği, kontrol edilemez, öngörülemeyen belirsizliklerin içinde yoluna devam etmeyi ne denli başarabildiği onun psikolojik sağlamlığı ile doğrudan ilgilidir. Psikolojik sağlamlık, zor deneyimlerden ve öngörülemeyen zorlayıcı olaylarla başedebilme, uyum sağlayabilme, esneklik kullanabilme ve ilerleyebilme, zorlayıcı bir stres faktörü karşısında, olumsuz duygusal tecrübelerle karşı kendini toparlayabilme ve iyileştirme gücü şeklinde tanımlanır.

(Cevap A)

3. Okullarda öğrencilerin ihtiyaç duyduğu bilgilerin sunulduğu grup rehberlik etkinliklerinde temel amaç grubun gelişiminin desteklenmesidir. Aynı anda pek çok öğrenciye ulaşma imkanı sunduğu için oldukça ekonomiktir. Grup rehberlik etkinlikleri okul psikolojik danışmanı, sınıf rehber öğretmenleri, hatta ilgili konuda bilgisi olan bir uzman tarafından verilebilir.

(Cevap D)

4. Bireyin kendini tanıması, var olan yönleriyle kendini kabul etmesi ve geliştirmesi, duygularını fark etmesi, düzenlemesi ve yönetebilmesi, başkalarını anlaması ve kabul etmesi, kişiler arası sağlıklı ilişkiler geliştirmesi için gerekli bilgi, tutum ve davranışları edinebilmesi, karar vermesi, hedefler oluşturabilmesi ve hedeflerine ulaşmak için çaba göstermesi, kişisel güvenliğini sağlayabilmesi, aile ve toplumsal değerler ile doğaya karşı duyarlılık kazanmasını içeren gelişim alanı kişisel-sosyal alandır.

(Cevap E)

5. Rehberlik hizmetleri farklı öğretim kademelerinde sunulurken ilke, genel amaç, etik ve temele alınan birey merkezli anlayış hiçbir zaman değişmez. Ancak farklı kademelerde farklı gelişim düzeyinden bireylerle çalışıldığından bireyler kurulan ilişki biçimi ve yönü farklılaşabilir. Örneğin okulöncesinde daha çok oyun temelli uygulamalarla öğrenciye ulaşılmaya çalışılır ve dolaylı uygulamalarla hizmetler götürülmeye çalışılır. Ortaöğretim kademesinde ise öğrenciyle doğrudan çalışma fırsatı daha fazladır.

(Cevap B)

6. Mesleki rehberlikte karar sürecin en kritik aşamasıdır. Mesleki gelişim sürecinde karar ortaöğretim yani lise yıllarında gerçekleştirilir. Ortaokul yılları ise bireyin kendini ve meslekleri tanıdığı araştırdığı yıllardır.

(Cevap C)

7. Holland'ın kişilik tipleri yaklaşımına göre gerçekçi tipler; objelerle, nesnelere, makinelerle uğraşmayı severler, bedensel etkinlikler ve açık hava faaliyetlerinden hoşlanırlar. Sosyal tipler ise insanlarla iletişimlerini güçlüdür, sosyal becerileri güçlüdür, diğerleri ile birlikte olmaktan ve insanlara yardım etmekten keyif alırlar. Beden eğitimi öğretmenliği hem sosyal hem de gerçekçi tip özelliklerini barındırabilecek bir meslektir.

(Cevap A)

UNUTMA!

Holland'ın Tipoloji Kuramı

- **Gerçekçi Tip:** Oto tamirci, teknisyen, ormancı, denizci
- **Araştırmacı (Aydın) Tip:** Fizikçi, biyolog, bilim insanları
- **Sanatçı (Artistik) Tip:** Ressam, şair, yazar, müzisyen
- **Sosyal Tip:** Psikolojik danışman, sosyal hizmet uzmanı öğretmen
- **Girişimci Tip:** Satıcı, avukat, pazalamacı, politikacı
- **Geleneksel Tip:** Postacı, muhasebeci, veznedar, kütüphaneci

8. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin programların etkili ve verimli bir biçimde hazırlanması için işe koşulması ayarlayıcılık işlevi ile ilgilidir. Ayarlayıcı işlev rehberlik hizmetlerinin öğrenciler için uygun, nitelikli programlar hazırlanması konusunda çalışmasıdır.

(Cevap A)

9. Ceylan'ın çalışma alışkanlıkları değerlendirildiğinde motivasyon ile ilgili problemleri olduğu anlaşılmaktadır. Motivasyon konusunda en önemli etken hedeflerdir. Öğrenci eğer kendisine hedefler belirlememişse çalışma sürecinde düzenliliği ve devamlılığı mümkün değildir. Ancak uzun vadeli hedefler yerine kısa sürede gerçekleşecek hedefler çalışma sürecinin başlangıcında oldukça etkilidir.

(Cevap D)

10. Ginzberg ve arkadaşlarının mesleki gelişim kuramına göre meslek seçimi bir süreçtir ve uzlaşmayı içermektedir. Mesleki gelişim süreci bu kurama göre büyük ölçüde geri dönülmez niteliktedir.

(Cevap A)

11. Seçeneklerde verilen ifadelerden A seçeneğinde Ginzberg'in kuramı ile ilgili verilen yanlıştır. Çünkü Ginzberg ve arkadaşları meslek seçmeyi bir gelişim süreci olarak ele almalarına karşın yetişkinlik ile bu süreci sınırlamıştır.

(Cevap A)

12. Derste zamanı etkili olarak kullanmanın önündeki en temel engel ders süresinin öğrenme öğretme faaliyetlerine ayrılmamasıdır. Öğrenme öğretme faaliyetleri haricinde ders defteri doldurma, planlama yapma, duyurular vb. işlemler zaman yönetimi açısından sıkıntı oluşturacaktır.

(Cevap C)

13. Özellik-faktör kuramcıları meslek seçiminde bireysel özellikler ile mesleki niteliklerin uyumunu göz önüne almıştır. Bu kuramcıları mesleki rehberlik sürecinde bireyin test, envanter vb. araçlarla detaylı olarak incelenmesi gerektiğini savunmuşlardır. Bireyin nitelikleri ayrıntılı olarak ortaya konduktan sonra bireyin özellikleri ve mesleki özellikler karşılaştırılarak mesleki yönlendirme yapılır.

(Cevap A)

OKULLARDA SUNULAN REHBERLİK HİZMETLERİ

1. Oryantasyon ya da diğer adıyla duruma alıştırmaya hizmetleri özellikle okula yeni başlayan öğrencilere okulu, çevresini, personeli ve hizmetlerini tanıtarak uyumlarını kolaylaştırmayı amaçlar. Okulun açıldığı ilk günlerde yoğun olarak sunulan oryantasyon hizmetleri bir plan dahilinde sunulmalı, tüm personelin işbirliği ile yürütülmeli ve okulun devamlı faaliyeti olmalıdır.

(Cevap C)

2. Araştırma ve değerlendirme hizmetleri öğrencilere sunulan rehberlik hizmetlerinin daha verimli ve nitelikte sunulması için yapılan çalışmaları kapsar. Verilen örnek durumda oryantasyon etkinliklerinin amaçta ulaşmış ulaşmadığı değerlendirilmiştir. Bu etkinlikte amaç hizmetleri değerlendirmek ve daha etkili çalışmalara yapmak için veri sağlamaktır.

(Cevap B)

3. Müşavirlik (konsültasyon) hizmetleri öğretmenler, yöneticiler ve velilerle öğrenci gelişimi ve sorunlarının çözümü için ortak bir anlayışın ve hareket tarzının oluşturulması amacıyla verilir. Verilen örnekte öğrencinin probleminin kaynağı velinin uygun olmayan davranış ve yaklaşımlarıdır. Bunun üstesinden gelebilmek için veliye müşavirlik yapılması gerekmektedir.

(Cevap E)

4. Veli-çevre ile ilişkiler rehberlik hizmetlerinin daha nitelikli ve verimli yürütülmesi için aile ve çevredeki kurum-kuruluşlarla kurulan ilişkilerin güçlendirilmesidir. Verilen örnek durumda rehber öğretmen okul çevresindeki kurumlarla bağları ve ilişkileri güçlendirmek için ziyaretler yapmıştır.

(Cevap C)

5. Verilen örnek durumda Canan aile ilişkilerinden kaynaklı duygusal problemler yaşamaktadır. Bu problemlerinin çözümü için ihtiyaç duyduğu hizmet psikolojik danışmadır. Ancak soruda sınıf öğretmeni ne yapmalıdır diye sormakta. Bu yüzden sınıf rehber öğretmeni ihtiyacı olan hizmeti alması için öğrenciyi okul psikolojik danışmanına sevk etmelidir.

(Cevap D)

6. Yönelme ve yerleştirme hizmeti öğrencilerin kendilerini, okul, ders ve meslekleri tanımasını; kendi yetenek, ilgi ve değerlerine uygun seçimi yapmalarına ve seçtikleri yerlere yerleşmelerine yardım eden bir hizmettir. Amaç öğrencinin başarılı ve mutlu olabileceği, ders, okul ve meslek seçmeleridir. Verilen örnekte okul seçimi yani eğitimsel yönelme söz konusudur.

(Cevap B)

UNUTMA!

Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı

İhtiyaç analizi: Programın tasarlanması sürecinde her eğitim öğretim yılı mayıs ayında test ve test dışı teknikler kullanılarak öğrencilerin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin ihtiyaçları belirlenir.

Hedeflerin belirlenmesi: Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri kapsamında genel hedefler Bakanlıkça, yerel hedefler rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri il yürütme komisyonlarınca, özel hedefler eğitim kurumlarınca belirlenir.

Okul rehberlik ve psikolojik danışma programının hazırlanması: Okul rehberlik ve psikolojik danışma programında;

- Genel, yerel ve özel hedeflere,
- Gelişimsel ve önleyici hizmetler, iyileştirici hizmetler ve destek hizmetlere,
- Okuldaki tüm öğrencileri kapsayacak faaliyetlere,
- Değerlendirme süreçlerine yer verilir.

Uygulama ve değerlendirme: Eğitim kurumlarında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri; gelişimsel ve önleyici hizmetler, iyileştirici hizmetler ve destek hizmetler esas alınarak sunulur. Okul rehberlik ve psikolojik danışma programı; ders yılı boyunca rehber öğretmen/psikolojik danışman, sınıf rehber öğretmenleri, öğretmenler ve eğitim kurumu yöneticileri ile iş birliği içerisinde uygulanır ve programın etkililiği ders yılı sonunda kanıta dayalı olarak değerlendirilir.

7. Verilen örnek durumda Buse'nin kendini kabul ve benlik tasarımı ile ilgili sorunlar yaşadığı görülmektedir. Bu ve bunun gibi duygusal problemlerin çözümü karşılıklı etkileşime dayalı, terapötik esaslı profesyonel bir psikolojik yardım hizmet olan psikolojik danışma gerektirir.

(Cevap C)

8. Bilgi toplama ve yayma hizmeti öğrencilerin ihtiyaç duydukları eğitsel, mesleki ve kişisel nitelikteki bilgilerin güvenilir kaynaklardan toplanıp, düzenlenmesi ve öğrenciye uygun yollarla sunulmasını içermektedir. Verilen örnek durumda öğrencilerin sınav taban puanları ve başarı sıralamaları bilgisine ihtiyaçları vardır. Rehber öğretmen de bu kapsamda bir çalışma yürütmüştür.

(Cevap A)

9. Rehber öğretmen BEP biriminin üyesidir. BEP hazırlama sürecinde ekip toplantılarında rehber öğretmenin görevi müşavirliktir. Sürecin sağlıklı yürütülmesi için öğretmen ve veli de uygun yaklaşımın oluşmasını sağlamalıdır. Eğer öğrenci ile ilgili herkes sağlıklı bir anlayışa sahip olursa özel eğitim süreci daha verimli ve sağlıklı bir biçimde yürütülür.

(Cevap C)

10. Rehber öğretmen Mert'e bir psikolojik danışma yardımı sunmuştur. Verdiği bu hizmet sonrasında Mert ile tekrar bir görüşme yapmıştır. Bu izleme hizmeti kapsamında. Amaç ise öğrencide istendik yönde olumlu değişimler olup olmadığını, uyum düzeyini, sorunların devam edip etmediğini öğrenmek ve sorun devam ediyorsa gerekli çalışmalarını yapmaktır.

(Cevap C)

11. Bireyi tanıma rehberlik hizmetleri arasında öncelikli hizmetlerden biridir. Özellikle yöneltme sürecinde ilk adım bireyi tanımadır. Sağlıklı bir mesleki yöneltme için ilk olarak öğrenci kendini mesleki özellikler açısından tanımalıdır.

(Cevap B)

12. Kendini gerçekleştirme sürecinin ilk adımı kendini tanıma ve kendini kabuldür. Kendini bilmeyen, sınırlarını gizli güçlerini, potansiyellerini keşfetmeyen birey bunları geliştiremez. Bu sebeple süreç için öncelikli hizmet bireyin kendisini tanıyıp anlamasını amaçlayan bireyi tanıma olmalıdır.

(Cevap E)

UNUTMA!

Yönelmenin İlkeleri

- Yönelme bir süreçtir.
- Okul öncesi kademesinden başlar.
- Merkezinde öğrenci vardır.
- Zorlayıcı değildir.
- Karar bireyin olmalıdır.
- Öğrenciyle ilgili herkesin katılımı-ışbirliği gerekir.
- Tüm öğrencileri kapsamalı

Yönelme ve yerleştirme hizmet alanı, öğrenciyi tanıma, bilgi toplama ve sunma hizmetleriyle bağlantılı ve bir anlamda bu hizmetlerin devamı olarak sunulur.

1. Yönelme ve yerleştirme hizmetlerinin ilk ve temel basamağı bireyin kendini tanımasıdır. Birey kendi yetenek, ilgi, değer ve diğer özelliklerini iyi biçimde tanımadan kendine uygun bir tercih yapması mümkün değildir. Bu yüzden yönelme etkinliklerinde bireyin kendini tanımasına yönelik etkinliklere öncelik ve ağırlık verilmelidir.

(Cevap D)

2. Okullarda sunulan rehberlik hizmetleri birbirleriyle ilişkili ve birbirlerinin tamamlayıcısı niteliğindedir. Yönelme sürecinde süreç kendini tanıma, seçeneklerini tanıma ve doğru karar ver şeklindedir. İlk basamak bireyin kendini tanıması olduğu için öncelik bireyi tanıma hizmetinin olmalıdır.

(Cevap A)

3. Yaşar Bey'in okulunda yürüttüğü çalışma akran arabuluculuğudur. Arabulucu akranlar iletişim becerileri güçlü olanlardan seçilip eğitilir. Diğer öğrenciler de akranlarının bu eğitimleri aldığı için aralarındaki küçük anlaşmazlıklarda bu arkadaşlarından çözüm için yardım talep edebilir.

(Cevap E)

4. Müşavirlik hizmetlerinin en temel amacı okulda yönetici, öğretmen ve diğer personelde yeterli, uygun ve ortak bir rehberlik anlayışı oluşturmaktır. Rehberliğin en temel ilkelerinden biri de işbirliğidir. Müşavirlik sayesinde ortak bir anlayış oluşturarak yürütülen hizmetlerde işbirliği geliştirilir.

(Cevap E)

5. Filiz Hanım'ın velilerle yaptığı çalışma müşavirlik hizmetleri kapsamındadır. Sınav sistemine ilişkin tanıtıcı seminer bilgi toplama ve yayma hizmetidir. Envanter uygulayıp sınav kaygısı yaşayanların tespit edilmesi bireyi tanıma çalışmasıdır. Sınav kaygısı yaşayanlara yaptığı çalışma grup psikolojik danışma kapsamında değerlendirilebilir. Filiz Hanım izlemeye yönelik bir etkinlik yapmamıştır.

(Cevap A)

6. Okullarda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkili ve verimli biçimde yürütülebilmesi öğrencilerin rehberlik ihtiyaçlarının tespit edilebilmesine bağlıdır. Yapılacak araştırma etkinlikleri ile bu ihtiyaçlar tespit edilip bunları karşılamaya yönelik etkinlikler planlanabilir. Etkili bir rehberlik programı da bu ihtiyaçları temele almalıdır.

(Cevap B)

7. Kapsamlı rehberlik programı bireysel planlama boyutunda öğrencilerin eğitsel ve mesleki geleceklerini iyi bir biçimde planlamalarına olanak sağlamak, kendi gelişimlerini anlamak, kendi ilgi ve becerilerini değerlendirebilmelerini sağlamak öncelikli amaçtır. Bireysel planlama temelde yöneltme ve yerleştirme hizmetleri olmak üzere, kendini tanıma, bireysel plan yapma, bilgi verme ve izleme stratejileri uygulanarak gerçekleştirilir.

(Cevap E)

8. Okul rehber öğretmeni kişiliğin derinliğine işlemiş ruhsal problemlerde ya da bireyi gerçek yaşamdan koparan depresyon gibi sorunlarda öğrencinin bir sağlık kurumundan ruhsal destek almasını sağlamalıdır. Bunun için de veli ile irtibata geçerek öğrenciyi sev etmelidir.

(Cevap D)

9. Fuat Bey öğrencilerin sınavlara hazırlanma, motivasyon ve planlı çalışma konusunda eksikleri olduğunu tespit etmiştir. Öğrencilere bu konularla ilgili bir bilgi toplama ve sunma hizmeti vermiştir. Burada yayma sürecinde mezun öğrencileri kullanarak daha etkili sonuçlar almayı hedeflemiştir.

(Cevap D)

10. İzleme hizmeti öğrenciyeye sunulan bir rehberlik hizmeti sonrası istenen değişimlerin olup olmadığının, öğrencinin başka bir hizmete ihtiyacı olup olmadığıni kontrol etmektir. Örneğin psikolojik danışma sonrası öğrencinin psikolojik uyum düzeyi, yöneltme sonrası yöneldiği alandaki başarısı, ya da oryantasyon sonrası adaptasyonu izlenebilir. E seçeneğindeki örnek ise araştırma değerlendirme kapsamındadır, çünkü burada amaç kullanılan araç gerecin etkililiğini değerlendirmektir.

(Cevap E)

11. Yapılan çalışmalar öğrencilerin birbirlerini, ortamı ve kuralları tanımalarına yöneliktir. Bu etkinlikler oryantasyon çalışmalarında yapılan çalışmalardandır.

Oryantasyon Hizmetleri

- Planlı olarak sunulmalıdır.
- Öğrenci okula girdiği anda başlamalı
- Birden çok etkinliği içermeli
- Okulun sürekli faaliyeti olmalı
- Tüm öğrencilere ulaşmalı
- İşbirliği içinde uygulanmalı

(Cevap A)

12. Bilişsel danışma kuramlarının temel varsayımı; insanların olayları ve yaşadıklarını yorumlama biçimlerinin, yaşadıkları psikolojik sorunlara yol açtığı şeklindedir. İnsanların hem akılcı ya da mantıklı, mantık dışı veya hatalı düşünme potansiyeliyle doğduklarını varsayar. Akıl dışı düşünceler de olumsuz duygulara neden olur.

(Cevap B)

OKULLARDA SUNULAN REHBERLİK HİZMETLERİ

1. Öğrencilere kendilerine uygun alan-ders, okul, meslek seçimleri yapabilmeleri için sunulan yardımlar yöneltme hizmetleri kapsamında yer alır. Örnek durumda rehber öğretmen eğitsel bir yöneltme hizmeti sunmuştur. Sunulan bir rehberli yardımından sonra bireyde amaçlanan değişimlerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin takip edilmesi ise izleme çalışmalarıdır.

(Cevap A)

2. Müşavirlik rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde öğrenci ile ilgili tüm bireyler arasında ortak bir anlayış oluşturmak için verilmektedir. Veliye, öğretmenlere ve idarecilere öğrencinin bir problemine yönelik ortak bir çözüm yolu benimsenmesi amacıyla yapılacak çalışmaları kapsamaktadır. Örnek durumda Sedat'ın sorununa yönelik velisi ile ortak hareket etmek için bir çalışma yapılmalıdır.

(Cevap C)

3. Kapsamlı PDR programı öğrenciyi bir bütün olarak ele alıp geliştirmeyi amaçlamaktadır. Program temelde öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını temele alarak hazırlanır. Bunun yanı sıra okulun imkan ve özellikleri, veli görüş ve beklentileri, önceki yıllarda gerçekleştirilen rehberlik etkinliklerinin sonuçları da dikkate alınmalıdır.

(Cevap E)

4. Bireye ihtiyaç duyduğu eğitsel, mesleki ve kişisel bilgilerin toplanması, düzenlenmesi ve sunulmasını içeren rehberlik hizmeti bilgi toplama ve sunmadır. Bu noktada dikkat etmemiz gereken husus amaç asla bilgilendirmek değil bireyin gelişimine destek olmaktır. Rehberliğin bilgi verme işlevi yoktur. Bu hizmet kapsamında sunulan hizmetlerde temel işlev bireyin kendini tanıması, seçeneklerini tanıması, sağlıklı kararlar alması ve kendini gerçekleştirme sürecinde desteklenmesidir.

(Cevap E)

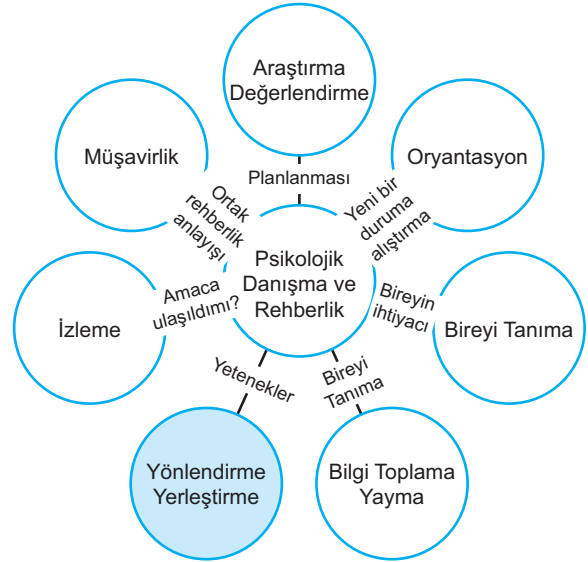
5. Okul müdürünün toplantıda söyledikleri PDR hizmetlerinden “sevk hizmetleri” ile ilgilidir. Sevk (yardım almaya yönlendirme) hizmetlerinin bir kısmı okulda ve okuldaki görevli personel tarafından sunulabilir. Bazı hizmetler ise, okul dışındaki kurumlarda sunulan hizmetlerdir.

(B) psikolojik danışma, bireyin kendilerini tanımalarını sağlamak, güçlü ve zayıf yönlerini fark ederek yaşadıkları problemleri etkili biçimde çözmek amacıyla, yüz yüze bir ilişki süreci içinde sunulan ve duyuşsal yönü ön planda olan profesyonel bir yardım hizmetidir.

(C) izleme hizmetleri, sunulan rehberlik hizmetlerinin sonucunda hem öğrencinin değişim ve gelişimini takip etmek hem de sunulan rehberlik çalışmalarının etkililiğini öğrenmek için yapılan çalışmalardır.

(D) bilgi verme, öğrencilerin ihtiyaç duydukları eğitsel, kişisel - sosyal ve mesleki alanlarla ilgili öğrenmeleri bilgilendirme hizmetleridir.

(E) bireyi tanıma, bireye etkili bir biçimde yardımcı olmak için onların birtakım özelliklerini tanımak ve ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla yapılan hizmetlerdir.

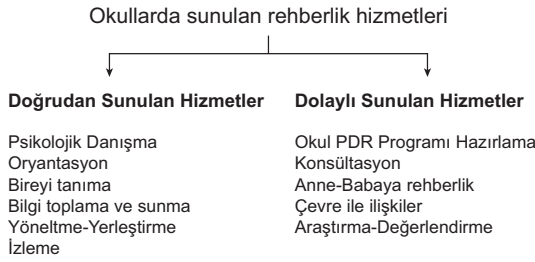
Okuldaki Rehberlik Hizmetleri

(Cevap A)

6. Oryantasyon (duruma alıştırmaya hizmeti), öğrencileri yeni bir duruma veya yeni bir ortama alıştırmaya amaçla yürütülen çalışmaları içermektedir. Eğitim – Öğretim kurumlarında okula başlama, okul değişikliği, sınıf değişikliği, sistem değişikliği vb. durumlarda oryantasyon hizmetine ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim yaşantısı içinde karşılaştığı durumlara alışabilmesi, uyum sağlaması için yapılan yardımlardır. Oryantasyon etkinlikleri özellikle okulun ilk açıldığı zamanlarda yoğunluklu olarak yapılır.

(Cevap C)

7.

(Cevap D)

8. Velilerin okul ve öğrenciler için aralarında işbirliği, amaç birlikteliği yapmaları, burada verilen rehberlik hizmetinin “müşavirlik” olduğunu göstermektedir. Müşavirlik (konsültasyon) dolaylı rehberlik hizmetlerinden biridir. Bu hizmetle öğretmenlere, yönetici ve velilere rehberlik anlayışının kazandırılması hedeflenmektedir.

Müşavirlik hizmetleri doğrudan öğrencilere yönelik olmayan, öğrencilere sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin etkinliğinin arttırmaya dönük olan hizmetlerdir.

(Cevap B)

9. Soruda okul rehber öğretmenin öğretmenlerle yürüteceği çalışmalar belirtilmiştir. Okul rehber öğretmenin sınıf öğretmenleriyle öğrencilerin gelişim özellikleri, öğrencilerin kişilik gelişimlerinin desteklenmesi kapsamında yürüteceği çalışmalar müşavirlik (konsültasyon) hizmetleri kapsamında yer alır.

(Cevap A)

10. Rehber öğretmen Gönül Hanım'ın öğretmenlerle yürüttüğü çalışma konsültasyon (müşavirlik) yetkinliğidir. Konsültasyon öğrenci için ortak bir yol ve hareket tarzı belirlemek için gerçekleştirilir. Öğretmenler ve idarecilerle yapılan çalışmaların temel amacı da daha verimli eğitim ortamları için işbirliği sağlamaktır. Yapılan çalışma öğrencilerin daha verimli öğrenmelerini sağlama amacını güttüğü için tamamlayıcı işlevdedir.

(Cevap B)

11. Okullarda sorulan rehberlik hizmetleri tüm öğrencilere yöneliktir. Bu hizmetlerin amacı öğrencinin kendini gerçekleştirmesine yardımcı olmaktır. Hizmetler okulun özellik ve olanaklarını uygun olarak planlanmalı ve öğrenci ile ilgili herkesin katılımı ve işbirliği ile yürütülmelidir.

(Cevap C)

12. Okul yıllık rehberlik programı öncelikle öğrenci gelişim özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak düzenlenir. Bu kapsamda önceki yıllarda uygulanan program sonuçları, araştırma-değerlendirme etkinliklerinin sonuçları, öğrencilere uygulanan bireyi tanıma araçlarının sonuçları dikkate alınmalıdır. Okul aile birliği ya da veli görüşleri önemli olmakla birlikte program için öncelikli kaynaklardan değildir.

(Cevap C)

UNUTMA!**Test Uygulamalarında Dikkat Edilmesi Gerekenler**

- Test geliştirme amacı dışında kullanılmamalı
- Kullanılması gereken yaş grubu ya da hedef grup dışında kullanılmamalı (örneklem hatası)
- Uygulama ve değerlendirmede uzmanlığa dikkat edilmeli
- Sonuçlar öğrenci ve ailesiyle uygun biçimde paylaşılmalı
- Standart uygulama koşulları dışına çıkılmamalı
- Sonuçlar bireyi "etiketlemek" amacıyla kullanılmamalı

1. Rehberlik hizmetlerinde bireyi tanıma etkinliklerinde bireyin ilgilerini ve yeteneklerini yönlendirmek gibi bir amaç yoktur. Öğrencilerin kendilerini daha iyi tanımaları, doğru kararlar vermeleri ya da öğrencilere sunulan hizmetlerinin daha nitelikli ve verimli olması için bireyi tanıma uygulamaları gerçekleştirilir.

(Cevap D)

2. Sosyometri grubun yapısını, liderleri, reddedilenleri, klikleri, alt grupları kısacası grubun dokusunu ortaya koymaya yönelik bir tekniktir. Öğrencilerden verilen ölçüte göre arkadaşlarını tercih etmesi istenir. Bu yolla grubun ilişki örüntüleri ortaya konur.

(Cevap C)

3. Problem tarama listesi öğrencilerin yaşadıkları sorunları tespit etmek için kullanılır. Sonuçlar genel problemleri de ortaya koyduğu için yapılacak çalışmaların planlanmasında etkili olarak kullanılabilir. Problem tarama envanteri ile yaşanan genel problemlere yönelik çalışmalar rehberlik programlarında yer almalıdır. Böylece işlevsel programlar hazırlanmış olur.

(Cevap D)

4. Yeteneklerinin üzerinde başarı sergileyen öğrenciler için yüksek başarı beklentisi altında oldukları ya da mükemmeliyetçi bir tutumla yetiştikleri yorumu yapılabilir. P ve O ile gösterilen öğrencilerin yetenek düzeyleri -1,5 civarındadır, bu öğrencilerin başarıları ise 1 ve 1,5 civarındadır. Bu öğrenciler yeteneklerinin üzerinde başarı sergilemişlerdir.

(Cevap E)

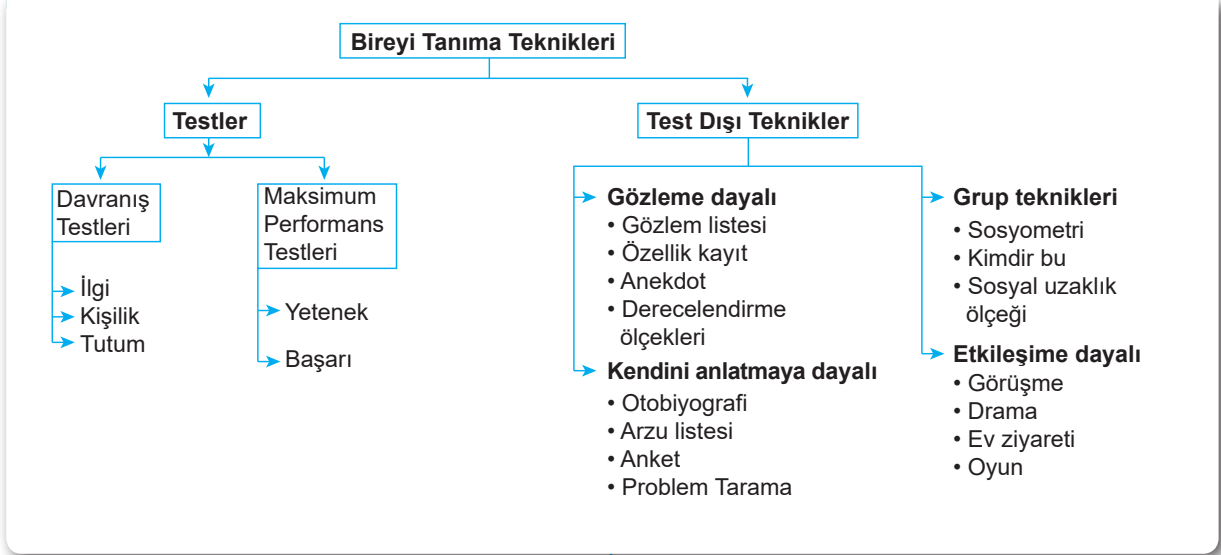
5. Yeteneğinin altında başarı sergileyen öğrenciler için ilk yapılacak şey bunun nedenlerini araştırmaktır. Yeteneğinin altındaki başarının en temel nedeni de etkili ve verimli çalışma alışkanlıklarının edinilmemiş olmasıdır. Buna göre K ve T öğrencileri 1,5 yetenek düzeyinde iken başarıları negatif düzeydedir, yani yeteneklerinin altında başarı sergilemektedir.

(Cevap D)

6. Yetenek ve başarısı normalin çok altında olan öğrenciler için özel eğitime ihtiyacı olabileceği yorumu yapılabilir. N öğrencisinin yetenek düzeyi de başarısı da normalin altındadır.

(Cevap B)

UNUTMA!

7. Sosyometri grubun ilişki yapısını ortaya koymaya yönelik uygulanan bir tekniktir. Sosyometri ile gruptaki liderler, reddedilenler, alt gruplar ortaya çıkarılabilir. Sosyometri bunları ortaya koyar ancak nedenlerine ilişkin bir bilgi vermez. Yani reddedilenleri ya da alt grupları verir ancak reddedilme nedenleri ya da gruplaşma dinamiklerini ortaya çıkarmaz.

(Cevap C)

8. Verilen örnek otobiyografide öğrenci geleceğe ilişkin beklentisinin olmadığını belirtmektedir. Verilen parçada hakim olan duygu umutsuzluktur. Plan yapmanın anlamsız olduğunu, bu şekilde nereye kadar gideceğini bilmediğini söylemesi umutsuzluğunun göstergesidir.

(Cevap A)

9. Problem tarama listesi her okula özgü düzenlenmesi gereken bir tekniktir. Çünkü öğrencilerin özellikleri, ihtiyaçları ve yaşayabilecekleri sorunlar farklılık gösterir. Aynı zamanda okulların yapısı olanakları da farklılaşır, bu farklılaşma problem tarama listelerini şekillendirir.

(Cevap B)

10. Vaka inceleme yönteminde temel amaç bireyin sorununu derinlemesine incelemek ve çözüm için somut adımları planlamaktır. Vaka inceleme çalışmalarında pek çok bireyi tanıma tekniği bir arada kullanılır ve sonuçlar bütüncül biçimde değerlendirilerek sorunun analizi gerçekleştirilir.

(Cevap D)

11. Rehberliğin en temel ilkelerinden biri bütünlüktür. Bu ilkenin bireyi tanıma uygulamalarına yansımaları birey hakkında farklı tekniklerden elde edilen bilgilerin ayrı ayrı değil bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesidir. Toplu dosya bu amaca hizmet edecek bir araçtır. Öğrenci ile ilgili farklı araçlardan elde edilen bilgileri toplu dosya bütüncül biçimde görme fırsatı sunar.

(Cevap C)

12. Rehber öğretmen Deniz'i tanıyabilmek için ona geçmiş yıllarda uygulanan araçların sonuçlarına bakmıştır. Ancak uygulanan bir tekniğin sonuçları sınırlı bir zaman için geçerlidir. Öğrenci gelişim süreci ile birlikte değişir farklılaşır. Bu sebeple bireyi tanıma uygulamaları süreklilik göstermelidir.

(Cevap D)

UNUTMA!

Sosyometri Uygulama ve Değerlendirmede Dikkat Edilecek Hususlar

- Uygulanacak grup birbirini yeterince tanımalı
- Rahat ve samimi bir ortamda uygulanmalı
- Sonuçlar gizli tutulmalı, elde edilen veriler özenli kullanılmalı
- Tercihle esas ölçüt açık ve anlaşılır olmalı
- Sonuçların zamanla değişebileceği unutulmamalı
- Öğrenci sayısı 25-30 arasında olduğu gruplar idealdir. Kalabalık gruplarda uygulama güçtür.

1. Seçen seçilen tablosu incelendiğinde karşılıklı tercihler sosyogramı çözümlenmede bizim için en önemli ipucudur. I numaralı öğrenci en çok tercih edilen III numaralı öğrenciyi birinci tercih etmiş o ise ikinci tercih etmiştir. I numaralı öğrenci ile IV numaralı öğrenciler birbirlerini karşılıklı ikinci tercih etmiştir. Buna göre I. K, IV. O ve III. de M olmalıdır. Aynı şekilde II ve V birbirlerini farklı derecelerde tercih etmiştir. II numaralı öğrenci L, V numaralı öğrenci de N'dir

(Cevap C)

2. Zaman cetveli öğrencilerin günlük rutinlerini, neye ne kadar zaman ayırdıklarını ortaya çıkaran bir tekniktir. Zaman cetveli sadece bu düzeni ortaya koymakla kalmaz aynı zamanda öğrenciye zamanı nasıl kullandığına yönelik farkındalık da kazandırır. Zaman yönetimi ile ilgili farkındalık kazanan öğrenci planı çizme konusunda motive olur.

(Cevap D)

3. Verilen "Kimdir bu?" anma/anılma tablosunda / işareti arkadaşlarının uygun gördüğü özellikler, + ise bireyin kendisi için uygun gördüğü özelliktir. Bağdaşım ise bireyin kendini algılaması ile diğerlerinin onu algılamasının tutarlılığıdır. A öğrencisini arkadaşları 2,3 ve 4 numaralı özelliklerle anmış. A da kendisi için 2,3 ve 4 numaralı özellikleri uygun görmüştür. Buna göre A uyuşma sayısı 3 ile en yüksek bağdaşıma sahiptir.

(Cevap A)

4. Gözlem subjektif bir bireyi tanıma tekniğidir. Bu subjektifliği en aza indirmek için bir plan hazırlamak, gözlenecek özellikleri önceden belirlemek ve birden fazla gözlemci kullanmak kullanılabilir yollardandır. Verilen örnek durumda da birden fazla gözlemci kullanılarak gözlem sonuçlarının güvenilirliği artırılmaya çalışılmıştır.

(Cevap B)

5. Dereceleme ölçeklerine karışabilecek hatalardan biri de kişisel yanlılık hatasıdır. Bu hata bonkörlük, cimrilik ve merkeze yığıma şeklinde gözlenir. Grubu/kişiyi değerlendirirken ölçeğin yüksek puanlarını kullanma eğilimi bonkörlük, düşük puanları kullanma eğilimi cimrilik, uç değerlendirmelere kaçmadan ne şiş yansın ne kebab anlayışı ile ölçeğin orta puanlarını kullanma eğilimi de merkeze yığıma hatasıdır.

(Cevap A)

6. Rehber öğretmen Ceren'e uyguladığı bireyi tanıma tekniği cümle tamamlamadır. Cümle tamamlama testi, projektif testler arasında yer alır. Bireyin paylaşmadığı, duygu ve düşüncelerini anlamaya yönelik bir testtir. Birey bu testte eksik cümleleri tamamlayış biçimiyle, ilgilerini, tutumlarını, arzularını, beklentilerini, sıkıntılarını vb. duygu ve düşüncelerini yansıtır. Bireyin iç dünyasına ait bilgiler edinmek istendiği zaman kullanılır.

(Cevap C)

7. Yetenek doğuştan getirildiğine, çevresel etkenlerle çok fazla değişmediğine inanılan gizilgüçler ve potansiyellerdir. Yetenek testleri bireyin potansiyellerini ortaya koymaya yönelik testlerdir. Yetenek bireyin gelecekteki başarısının önemli bir yordayıcısıdır. Yetenek testleri özellikle özel beceri gerektiren programlara öğrenci seçimi için kullanılır. Aynı zamanda özel eğitim gerektiren bireylerin tanılanma sürecinde de yetenek testlerinden sıklıkla yararlanılır.

(Cevap C)

8. Gözlem; Bir kimsenin diğer bir kimse hakkında duyulan organları ile bilgi edinme yolu veya bireylerin değişik ortamlarda, çeşitli davranışları hakkında onları gözleme yolu ile bilgi toplama tekniği olarak tanımlanır. Gözlem, bireyin doğal ortamda gözlenmesine dayandığı için diğer bireyi tanıma teknikleri ile elde edilemeyen orijinal bilgilerin doğrudan elde edilmesine olanak veren bir tekniktir. Gözlem tekniği, bireyin sadece sözlerini değil bu sözlerle eşlik eden davranış ve beden dilini de gözlemeye ve böylece bireyin duygu ve düşünce davranışları arasındaki çelişkileri anlamaya olanak sağlayan bir tekniktir. Buna rağmen belirli bir zaman diliminde sadece bir kişiyi gözleme zaman açısından önemli sınırlılık oluşturur.

(Cevap E)

9. Sosyodrama bir grup bireyin bir sosyal problemle ilgili bazı rolleri paylaşarak izleyiciler karşısında gerçek hayatta olduğu gibi oynamasına dayanır. Psikodramadan farkı, her bireyin kendisini değil sosyal durumdaki farklı bir bireyi canlandırması. Dikkat bir grubun ortak bir problemi üzerindedir. Temsil edilen aslında kişi değil bir tiptir. Sosyodramanın üç hedefi vardır. Sosyal durumu daha iyi anlamak, katılımcıların kendi rolleri ve diğer roller hakkında iç görü kazanmaları ve konuyla ilgili duygusal boşalma ve katarsis sağlama.

(Cevap C)

10. Ev ziyaretleri öğrencinin aile ortamını gözlemlemek, aile ve okul/rehberlik servisi ilişkilerini güçlendirmek ve öğrenciye değer verildiğini gösterme amacıyla planlanmalıdır. Ev ziyareti öğrenci sorunları ya da başarısızlıklarının konuşulduğu bir sürece dönüşmemelidir. Bu velinin ve öğrencinin olumsuz tutum geliştirmelerine neden olur ve ev ziyaretlerinin amacı ters düşer. Ev ziyaretlerinde olumlu bir hava oluşturmaya çalışılmalıdır.

(Cevap D)

11. Psikodrama kişilerin rol alarak iç dünyalarını eyleme dönüştürmeleri, dışa vurmalarına dayanan etkileşimli bir tekniktir. Katılımcılar hayatlarından bir kesiti canlandırır. Birey yazdığı ve yönettiği bir oyunu, grup yöneticisi ve üyelerin yardımı ile yaşamını ve yaşadıklarını bir film gibi izler, farkındalık ve iç görü kazanır. Spontane tiyatro yönteminden yararlanılarak gerçekleştirilen bir tedavi edici, geliştirici yaklaşımdır. Sözel olan ve olmayan iletişim biçimlerinin hepsinden yararlanır.

(Cevap E)

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ

1. Bireyi tanıma uygulamalarında en sık rastlanan hallerden biri de bireyi tanıma tekniklerini uygulamış olmak için uygulamaktır. Teknikler bir araç olarak görülmelidir. Tekniklerin kullanılması bir amaç asla olmaz tekniklerden elde edilecek sonuçlar kullanılmayacaksa öğrencinin kendini daha iyi tanımasına hizmet etmeyecekse kullanılmamalıdır.

(Cevap A)

2. Bireyin kendisi, ailesi, geçmiş yaşantıları ve gelecek planları hakkında bilgiler verdiği teknik otobiyografi- dir. Semra Öğretmen'in verdiği form kontrollü bir otobiyografi uygulamasıdır. Bu biçimde uygulanabileceği gibi genellikle serbest yazma temelli uygulanmaktadır.

(Cevap D)

3. Sosyometri bireyin içinde bulunduğu grup içindeki sosyal statü ve durumunu ortaya çıkarmak, grubun genel ilişki durumunu belirlemek için kullanılan bir tekniktir. Sosyometri sonucunda grubun bütünlüğü, grup içindeki gruplaşmalar, reddedilen, istenmeyen kişiler, liderler ortaya çıkarılabilir.

(Cevap D)

4. Başarının temel belirleyicisi yeteneklerdir. Bireyin potansiyelleri olarak ifade edilen yetenek başarı için önkoşul niteliğindedir. İlgi ise bir işten hoşlanıp hoşlanmamayı yani duygusal yönelimi ifade etmektedir. İlginin olduğu alanlarda eğer yetenek de varsa başarı gelir.

(Cevap B)

5. Testler bireyi tanıma sürecinde kullanılan araçlardır. Ancak psikolojik danışma sürecinde vazgeçilmez nitelikte değildir. Çünkü rehberlik ve psikolojik danışma sürecinde birey hakkında mümkün olduğunca çok kaynaktan bilgi edinmek ve onu tanımak esastır. Süreçte test dışı teknikler ve test teknikleri birlikte kullanılır ve birey hakkında pek çok kaynaktan elde edilen bilgiler bütünlük içerisinde değerlendirilip yorumlanır.

6. Soru metninde özellikleri verilen bilgi edinme tekniği "**dereceleme ölçeği tekniği**"dir. Derecelendirme ölçekleri, bireylerin doğal ya da sistematik olarak düzenlenmiş koşullarda gözleme olanağı buldukları diğer kişilerin nitelik ve davranışları hakkında edindiği izlenimleri, gözlem sonuçlarını sayısal olarak belirtmeye yarayan ölçme araçlarıdır.

(A) **ilgi envanteri tekniği**, öğrencilerin kendi ilgilerine uygun bir ders, program, alan veya meslek seçmelerinde onlara yardım etme amacıyla kullanılan tekniktir.

(B) **kimdir bu tekniği**, bir gruptaki bireyin hem kendilerini hem de birbirlerini nasıl algıladıklarını ortaya koyan tekniktir.

(C) **sosyodrama tekniği**, bireyi tanıma ve bireyin yaşadığı rol çatışmalarından kaynaklanan sorunların çözümlenmesinde bireye yardım eden bir tekniktir.

(E) **sosyometri tekniği**, bir ölçüte göre bir gruptaki bireylerin birbirleri ile ilişkilerini, eğilimlerini ve üyelerin ilişki örüntüsünü ortaya çıkaran; grup içindeki alt grupları, lideri veya izole edilmiş kişileri belirlemeye yarayan bir tekniktir.

Bireyi Tanıma Teknikleri

→ Standart Testler

- Yetenek testleri
- Başarı testleri
- İlgi envanterleri
- Kişilik testleri
- Tutum testleri

→ Kendini Anlatma Teknikleri

- Görüşme
- Anket
- Envanterler
- Problem tarama testleri
- Otobiyografi
- Psikodrama
- Arzu listesi

→ Gözlemsel Teknikler

- Gözlem
- Gelişigüzel gözlem
- Sistemli gözlem
- Katılımlı gözlem
- Katılımsız gözlem
- Anekdot
- Özellik kayıt çizelgeleri
- Derecelendirme ölçekleri
- Sosyometri
- Vaka incelemesi
- Kimdir bu tekniği
- Sosyodrama

→ Durumsal Testler

Sosyodrama, kimdir bu ve psikodrama sosyometrik tekniklerdir.

(Cevap D)

UNUTMA!

Otobiyografi Değerlendirmesinde Bakılacak Noktalar

- Otobiyografinin uzunluğu ya da kısalığı
- Yazıda genel izlenim
- Anlatımdaki özen ve tutum
- Öyküde yer verilmeyen önemli olaylar ve kişiler
- Otobiyografinin genelindeki tutarsızlıklar

7. Bireyi tanıma hizmetleri öğrencinin kendini daha iyi tanımasını sağlama amacıyla düzenlenecek her türlü etkinliği içerir. Okul pdr programı hazırlama okul psikolojik danışmanının görevidir ve plan program hazırlama hizmetleri kapsamında yer alır.

(Cevap D)

8. Yanıltma hatası davranış testlerine karışabilecek hallerden biridir. Birey kendini olduğu gibi değil de işine geldiği ya da kendisi için avantaj sağlayacağını düşündüğü biçimde yansıtmaya eğilimindedir.

(Cevap A)

9. Grafik incelendiğinde başarı düzeyi düşük olan öğrenci Cenk'tir. Cenk aynı zamanda yetenek açısından da üst seviyede yer almaktadır. Cenk yetenek düzeyinin çok altında bir başarı göstermektedir. Arda yeteneğinin üzerinde başarı, Barış, Deniz ve Efe ise yetenekleri ile orantılı bir başarı ortaya koymaktadırlar.

(Cevap D)

10. Aylin Hanım'ın kullandığı bireyi tanıma tekniği eksik cümle tamamlamadır. Projektif testler kategorisinde yer alır. Birey eksik cümleleri tamamlayış biçimiyle ilgilerini, tutumlarını, arzu, beklenti, sıkıntı ve isteklerini yansıtır. Duygu ve düşüncelerini bu yolla ifade eder.

(Cevap D)

11. Sosyometri bir grup tekniğidir. Sosyometri ile grubun genel görünümü, ilişki örüntüleri ve bireylerin grup içerisindeki sosyal düzeyleri ortaya konabilir.

(Cevap B)

12. Benlik algısı doğuştan ve çevrenin etkisiyle 2 yaşlarından itibaren oluşmaya başlayan, olumlu veya olumsuz olarak şekillenebilen, kişinin kendisi ile ilgili algılarının bütünüdür. Eğitsel, mesleki ve kişisel sosyal alanlardaki seçimlerinde ve başarısında bireyin kendine yönelik olumlu ya da olumsuz bu düşünceleri yani benlik algısı oldukça etkilidir.

(Cevap E)

UNUTMA!

Empatinin Bileşenleri

- **Duygusal bileşen:** Diğer kişinin psikolojik durumunun ve duygularının anlaşılması
- **Etik bileşen:** Empati ile diğer kişiye yardım etmek için içsel bir istek duyma
- **Bilişsel bileşen:** Diğer kişinin düşüncelerinin ve bakış açısının objektif olarak anlaşılması
- **Davranışsal bileşen:** Kişiye duygu ve düşüncelerin yansıtılması, ona empatik dille yanıt verilmesi

1. Ben dili mesajı bireyin davranışı üzerine odaklanan bir mesajdır. Suçlamadan yargılamadan bireyi davranışı üzerine düşünmeye sevk eder. Temelinde davranışın bireyde yarattığı etki ve duygu vardır. Ben dili mesajı davranışı, etkisini ve yarattığı duygu dile getirilmelidir. D seçeneğindeki ifade buna uygundur. Yargılamak, iğneleyici ifadeler ve suçlamalar uygun mesajlar değildir.

(Cevap D)

2. Empatik dil, bireyin duygu ve düşüncelerini kendimizi onun yerine koyarak tam olarak anlama ve bunu ona yansıtmadır. Empatinin iki temel boyutu vardır. Birincisi karşımızdakinin yerine kendimizi koyup duygu ve düşünceleri anlamalıyız. İkinci unsur da bu duygu ve düşünceleri ona yansıtmalıyız. Bu şekilde kişi kendini anlaşılabilir hissedecektir. Verilen örnekte Metin arkadaşlarının kendisini aramamalarından dolayı hayal kırıklığı yaşamaktadır. Bunu ifade eden A seçeneği empatik bir anlayış içermektedir.

(Cevap A)

3. Seçeneklerde verilen örneklerden D seçeneği hariç ayıcık taktiği denilen kendi ihtiyaçlarından vazgeçip tamamen ilişkiyi ve karşı tarafı gözetken bir yaklaşım içermektedir. D seçeneğinde ise tamamen kendi isteklerine odaklanma karşı tarafın istek, görüş ve düşüncelerini dikkate almama söz konusudur. D seçeneği köpekbalığı stratejisine uygundur.

(Cevap D)

4. İnsancıl yaklaşıma göre istenmeyen davranışların nedeni bireyin ihtiyaçlarının karşılanmamasıdır. Bu sebeple bireyi koşulsuz kabul etmek, koşulsuz saygı göstermek ve ona empatik bir yaklaşım sergileyip anlamaya çalışmak önemlidir. Yargılayıcı, suçlayıcı sorular ve ifadeler insancıl yaklaşıma uygun değildir. Bireye kendini ifade etmesine fırsat vermek ve bunun için uygun bir ortam hazırlamak önemlidir. Bireyi konuşmaya yönlendiren B seçeneği uygun bir soru olacaktır.

(Cevap B)

5. Bireyin kendini açması ve konuşmaya teşvik edilmesi için açık uçlu sorular tercih edilmelidir. Cevabı evet ya da hayır olabilecek kapalı uçlu sorular konuşmayı tıkır. Açık uçlu sorular kişinin duygu ve düşüncelerini ifade etmesi için teşvik eder.

(Cevap C)

6. Verilen örnek ifade de danışan annesinin katı kuralları koyduğunu ve kendisini kısıtladığını dile getirmektedir. Bu ifadeye karşı doğru bir empatik tepki bu düşüncelerin ona yansıtılması şeklinde olmalıdır.

(Cevap E)

UNUTMA!

ÇATIŞMA ÇÖZMEDE

Olumlu Yaklaşımlar

- Uzlaşma
- Yumuşatma
- Problem çözme
- Görüşme
- Yeniden yapılandırma
- Karşımızdaki dinleme

Olumsuz Yaklaşımlar

- Rekabet
- Taviz verme / Uyma
- Baskı yapma
- Suçlama
- Reddetme
- Pazarlık yapma

7. Ben dili, kişinin o anda karşılaştığı durum veya davranış karşısında, kişisel tepkisini duygu ve düşüncelerle açıklayan bir ifade tarzıdır. Duygu ve düşüncelerimizi içtenlikle ifade etmemizdir. Başkalarıyla ilgili değerlendirme ve yorumlarımızı değil, kendi duygu ve yaşantılarımızı açıklar. Ben mesajını duyan kişi, karşısındakine ne hissettirdiğini öğrenir ve eğer bu olumsuz bir duyguysa, kendi isteğiyle davranışını değiştirir ya da değiştirmez. Annenin kendi duygu ve düşüncelerini ifade ettiği A seçeneği uygun bir ben dili mesajıdır.

(Cevap A)

8. Saydamlık bireyin duygu ve düşüncelerini olduğu gibi, çarpıtmadan ifade etmesidir. Saydamlık bireyin duygu, düşünce, söz ve eylemlerinin tutarlık içinde olmasıdır. Saydamlık dürüstlüktür. Mete annesine karşı hatasını kabul ederek dürüstçe duygu ve düşüncelerini ifade etmiştir.

(Cevap B)

9. Öz saygı geliştirici dil bireyin eksiklerini ya da kusurlu yönlerini ona uygun biçimde ifade etmektir. Onu kırmadan, aşağılamadan, kendini düzeltmesine fırsat vererek yanlışlarını dile getirmektir. Tehdit ve hakaret içeren ifadeler öz saygı zedeler.

(Cevap D)

10. Bireyin kendini anlaşılmalı hissetmesi empatik bir anlayışla bireye yaklaşılmasına bağlıdır. Murat rehber öğretmene babasının kendi başarılarını görmediğini sadece başarısızlıklarına odaklandığını söylemiştir. Doğru bir empatik ifade bu düşüncelerin ona yansıtılması ile mümkündür.

(Cevap D)

11. Çatışma çözme stratejilerinden ayıcık taktiğinde kişi kendi istek ve ihtiyaçlarından vazgeçer. Önemli olan karşı tarafın beklentilerini karşılamak, ilişkiyi sürdürmektir. Verilen örnek durumda Canan hasta olmasına rağmen karşı tarafın isteklerini düşünür ve karşılamaya çalışırsa bu stratejiye göre hareket etmiş olur.

(Cevap B)

UNUTMA!

İletişim Sürecinin Temel Öğeleri

1. Soruda verilen örnek durum ve buna ilişkin grafik incelendiğinde mülakat zamanı yaklaştıkça yaklaşma durumunun yükseldiği görülmektedir. Yani mülakat zamanı yaklaştıkça yaklaşma (hayata erken atılma fikri ile polisliğin cazip gelmesi) düşüncesi ön plana çıkmaktadır.

(Cevap A)

2. Verilen durumda Fatih Bey için kaçınma durumundaki eğilim zaman yaklaştıkça artmaktadır. Hayata atılma isteği de giderek azalma eğilimi göstermektedir. Kaçınmanın arttığı yaklaşmanın azaldığı D grafiği uygundur.

(Cevap D)

3. Empatik tepki bireyin tam ve doğru olarak anlaşıldığını ortaya koyan tepkidir. Bu tepki ile karşıdaki bireye seni anlıyorum, duygu ve düşüncelerinin farkındayım mesajı iletilir. Empatik tepkide teselli, geçiştirme vb. yoktur. Empati kuranın kendi duygu ve düşüncelerini işin içine katmadan karşısındakinin yaşadığı duygu ve düşünceleri ona bir ayna gibi yansıtılır.

(Cevap D)

4. **Empati**, bireyin objektifliğini kaybetmeden, kendisini başkasının yerine koyarak onun düşüncelerini anlamaya çalışmasıdır. A, B, D ve E seçeneklerindeki ifadeler oğlunu anlayan, onun gözü ile olaya bakabilen bir baba tepkisi değildir. Bu tepkiler durumu çözmeye yönelik tepkilerdir. "Annen sana haber vermeden gezmeye gittiği için çok üzülmüşsün." ifadesi ise babasının Halil'i anladığını gösteren empatik bir yaklaşımdır. Böylece babası Halil'in üzüntüsünü anladığını ve olayı onun açısından algıladığını ifade etmek suretiyle Halil ile empati kurmuş olur.

(Cevap C)

UNUTMA!

Sözsüz iletişim beş temel fonksiyona sahiptir.

- Sözsüz jestlerle sözlü mesajı pekiştirmek amacıyla kullanılan olumlama hareketleri veya tekrar
- Jestlerle kafayı olumsuz anlamda sallayarak yalanlama veya aksini iddia etme,
- Sözlü mesajın yerine geçebilecek bir davranışta bulunma,
- Gözlerle mesaj iletme,
- Mesajın anlamını tamamlama ve mesajı vurgulama

İnsanlar genellikle üç şekilde sözsüz iletişim kurarlar.

- Bunların ilki mekân kullanımudur. Daha üst düzeyde olanların kullandıkları mekânlar, statü ve otorite durumlarını gösterecek şekilde dizayn edilir.
- İkinci türünü beden dili oluşturur. Konuştuğumuz sırada birinden uzaklığımız, beden diliyle iletilmiş bir mesajdır.
- Üçüncü unsuru ise dil yoluyla betimlemedir. Betimlemede mesajın asıl anlamlarının yanında, yan anlamlarının da üzerinde durulur.

5. Kendini açma iletişim sürecinde danışmanın kendi duygu ve düşüncelerini ortaya koymasıştır. Benzer bir durum yaşadığını, benzer duygu ve düşüncelere kendisinin de kapıldığını belirtmesi rehber öğretmen açısından kendini açmadır.

(Cevap D)

6. Empati üç aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada karşıdakinin yerine kendimizi koymalı ve dünyaya, sorunlara onun gözünden bakmalıyız. İkinci aşamada bireyin tam olarak ne düşündüğü ve ne hissettiği ortaya çıkarılır. Son aşamada da bunlar bireye uygun bir dille ifade edilir. Yargılayıcı, değerlendirici ve kişinin kendisinden yorum kattığı yaklaşımlar, öğüt ve tavsiye sunma, karşıdakinin ne hissettiğini ve düşündüğünü tam olarak ayırt edememe empati olarak kabul edilemez. A seçeneği öğüt, B seçeneği yargılama-suçlama, D ve E seçeneği tavsiye ve kısmen suçlama içerdiği için empati olarak kabul edilemez.

(Cevap C)

7. Öğretmenin verdiği bu tepkilerden sadece A seçeneğindeki uygundur. Kapı aralayıcı tepki danışana kendini açması için bir fırsat oluşturmali. Kesinlikle yargılama, değerlendirme, düşünce okuma olmamalıdır. Kapı aralayıcı tepkilerde amaç karşıdaki bireyin daha ayrıntılı konuşmasını yani kendini açmasını sağlamaktır.

(Cevap A)

8. Soruda açıklanan iletişim unsuru tam mesajdır. Tam mesaj ben dili mesajına çok benzer. Aradaki fark tam mesajda bireyden beklenen davranış yani ondan istediklerimiz de yer alır. Tam mesajın üç ögesi vardır.
- Algı: Durumu tanımlamak ve açıkça ifade etmek
 - Duygu: Durumun yarattığı etki ve duyguyu ifade etmek
 - İstek: Bundan sonraki süreçte bireyden ne beklediğini belirtmek

(Cevap E)

REHBERLİK HİZMETLERİNDE ÖRGÜT VE PERSONEL

1. Rehberlik hizmetleri yönetmeliğine göre il veya ilçelerdeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile özel eğitim hizmetlerinin planlanması, sunulması, koordineli bir şekilde yürütülmesi, sunulan hizmetlerin izlenmesi ve değerlendirilmesinin sağlanması amacıyla rehberlik ve araştırma merkezleri kurulur. RAM'lar bu hizmetlerin yürütülmesinde, koordinesinde il ve ilçelerde önemli bir rol üstlenir. Ancak İl ve ilçe düzeyinde en üst düzeyde sorumluluk İl Millî Eğitim Müdürü ve İlçe Millî Eğitim Müdürüdedir

(Cevap C)

2. Uzmanlaşmış – merkezleşmiş örgütlenme modeli okullarda rehberlik hizmetlerinden temel sorumlu olarak rehber öğretmeni görür. Modelin merkezinde rehber öğretmen vardır. Çünkü modelde rehberliğin iyileştirici işlevi ön plandadır. Sorun çözme temelli bir yaklaşım olduğu için de hizmetler uzman merkezli yürütülür.

(Cevap C)

3. Kurum müdürü, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinden birinci derecede sorumludur. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin şekilde yürütülebilmesi için hizmetin gerektirdiği fiziksel şartları ve uygun çalışma ortamını hazırlar, kullanılacak araç gereci sağlar. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonuna başkanlık eder. Okulun tür ve özelliklerine uygun rehberlik etkinliklerini planlamak ve çalışmalarını yürütmek rehber öğretmenin görev ve sorumluluğundadır.

(Cevap D)

4. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde il, RAM ve okul düzeyinde komisyonlar kurulur. Komisyonlara bu hizmetlerin yürütülmesinde görev alan temel paydaşlar katılır. Bu komisyonlarda temel amaç koordinasyon ve eşgüdüm sağlamaktır. Bu amaç da rehberliğin işbirliği ilkesi ile birebir örtüşmektedir.

(Cevap C)

5. Rehberlik okulda tek bir kişinin sorumluluğunda değildir. Bu hizmetler öğrenci ile ilgili herkesin ortak anlayışı ve işbirliğini gerektirir. Okulda bu ortak anlayışın sağlanması için Rehber öğretmen tarafından müşavirlik çalışmaları planlanmalı ve yürütülmelidir.

(Cevap C)

6. Rehberlik hizmetlerinin son yönetmeliğine göre okul müdürünün e-Rehberlik sistemine ilişkin şu görevleri vardır;

- Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde hazırlanan okul rehberlik ve psikolojik danışma programını en geç ekim ayı ilk haftasında e-Rehberlik sistemi üzerinden onaylamak yoluyla eğitim kurumunun bağlı bulunduğu rehberlik ve araştırma merkezine ulaştırır.
- Okul rehberlik ve psikolojik danışma programı ile haftalık programın uygulanmasını e-Rehberlik sistemi üzerinden izler.
- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin yürütülen çalışmaların düzenli olarak e-Rehberlik sistemine işlenmesini takip eder.

(Cevap E)

7. Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin tanılanması için eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi RAM bünyesinde kurulur ve ekibin başkanı RAM müdürüdür.

(Cevap E)

8. Sınıflarda yürütülen rehberlik çalışmalarına ilişkin raporun hazırlanıp her dönem sonunda okul müdürüne verilmesi sınıf rehber öğretmenin görev ve sorumluluğundadır.

(Cevap D)

9. Okul müdürünün rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri kapsamındaki başlıca görevleri şunlardır.
- Okulda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin sağlıklı şekilde yürütülebilmesi için, hizmetin gerektirdiği fiziksel şartları ve uygun çalışma ortamını hazırlar, kullanılacak araç ve gereci sağlar.
 - Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonunu kurar, bu komisyona başkanlık eder.
 - Okulun rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili yıllık program ve yürütme plânının hazırlanmasını sağlar ve uygulanmasını izler.
 - Rehberlik ve psikolojik danışma servisiyle iş birliği yaparak okuldaki öğretmenleri her sınıfa bir sınıf rehber öğretmeni olmak üzere görevlendirir. Zorunlu olmadıkça sınıf rehber öğretmenlerini sınıftaki öğrencilerin mezuniyetine kadar değiştirmez ve sınıf rehber öğretmenlerini bir zorunluluk bulunmadıkça yönetim işlerinde görevlendirmez

(Cevap E)

10. Kurum müdürü rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinden birinci derecede sorumludur. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonuna başkanlık eder.

(Cevap A)

11. Kurum müdürü tarafından koordinatörlük görevi verilen rehber öğretmen/psikolojik danışman eğitim kurumunda yürütülen rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin görevlerinin yanı sıra aşağıdaki görevleri yapar:
- a. Rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile eğitim kurumu yönetimi arasındaki koordinasyonu sağlar.
 - b. Okul rehberlik ve psikolojik danışma programı doğrultusunda yapılan çalışmalarla ilgili öğretmenler kuruluna bilgi verir.
 - c. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu toplantılarına ait gündemi ve toplantılarda alınan kararları yazılı hale getirir.
 - d. Rehberlik ve psikolojik danışma servisi tarafından ortak olarak e-Rehberlik sistemi üzerinden hazırlanan okul rehberlik ve psikolojik danışma programını eğitim kurumu müdürüne onaylatır.

(Cevap E)

12. Okulda yürütülecek iyileştirici hizmetler, destek hizmetleri ve gelişimsel-önleyici hizmetleri planlamak ve yürütmek okul rehber öğretmen/psikolojik danışmanın sorumluluğundadır.

(Cevap B)

ÖZEL EĞİTİM

1. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulaması, herhangi bir yetersizlik nedeniyle özel gereksinimleri olan öğrencilerin genel eğitim okullarında akranlarıyla birlikte eğitim almalarıdır. Kaynaştırma uygulamaları ile özel eğitim gereksinimli birey sosyal ortamlarından koparılmadan, en az kısıtlayıcı ortamda eğitim alma fırsatı yakalamış olur. Kaynaştırma yoluyla eğitimle, özel gereksinimli öğrencilerin engelli olmayan akranlarıyla etkileşime girerek sosyal becerilerinin ve sosyal kabullerinin artırılması ve bu öğrencilerin sınıflarının etkin üyeleri olmaları amaçlanmaktadır.

(Cevap A)

2. Özel eğitime gereksinim duyma sebeplerini kalıtsal ve çevresel faktörlerden kaynaklanan sebepler olarak sınıflayabiliriz. Seçeneklerde verilenlerden C seçeneği hariç diğer sebepler çevresel faktörlerden kaynaklanmaktadır. C ise kalıtsal bir problem kaynaklıdır.

(Cevap C)

3. Öğrenci için eğitsel tanılama ve değerlendirme süreci sonunda özel eğitime ilişkin bir karar alınmışsa ilk yapılması gereken bu öğrencinin eğitsel tanılama kararına ve ihtiyaçlarına uygun bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlamaktır. Özel eğitim öğrenci için hazırlanacak BEP ile yürütülür. Bu sebeple BEP hazırlanması için BEP birimi oluşturulmalıdır. BEP birimini kurmak okul müdürünün sorumluluğundadır.

(Cevap A)

4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının odak noktası öğrencinin özellikleri ve ihtiyaçlarıdır. BEP'te öğrencinin yapabildiklerine odaklanılır. Bu sebeple BEP hazırlama sürecinde ilk aşama öğrenci performansını belirlemektir. Öğrenci performansına göre hedefler belirlenebilir, kullanılacak yöntem-teknik, araç ve gereç kararlaştırılabilir.

(Cevap C)

5. Özel eğitim hizmetleri yönetmeliğine göre; Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için okulda BEP hazırlamak amacıyla BEP geliştirme birimi oluşturulur. BEP geliştirme birimi okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

- Rehberlik öğretmeni,
- Öğrencinin sınıf öğretmeni,
- Öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri,
- Öğrencinin velisi,
- Öğrenciden oluşur

(Cevap E)

6. Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları; özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedede diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitimdir. Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları özel eğitim hizmetlerinin özel eğitim ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanıp yürütülmesi ilkesi kapsamındadır. Öğretmenin sözleri bu ilkeye aykırıdır.

(Cevap B)

UNUTMA!

Özel eğitimin temel ilkeleri (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine Göre)

- a) Bireysel farklılıkları, gelişim özellikleri ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak eğitim hizmeti sunulması,
- b) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılması,
- c) Özel eğitim hizmetlerine erken dönemde başlanması,
- ç) Özel eğitim hizmetlerinin özel eğitim ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanıp yürütülmesi,
- d) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitsel performansları doğrultusunda amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitim görmelerine öncelik verilmesi,
- e) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerini sürdürebilmeleri için kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılması,
- f) Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için BEP geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması,
- g) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her aşamasına aktif katılmalarının sağlanması,
- ğ) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılması, esastır.

7. Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdürebilirler. Tam zamanlı kaynaştırma uygulamasında özel eğitim ihtiyacı olan birey tüm öğrenimini normal yaşlıları ile birlikte aynı sınıfta yürütür. Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamasında özel eğitim sınıfında eğitim gören öğrenci uygun derslerde normal yaşlıları ile aynı sınıfta ders görür.

(Cevap C)

8. Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan okullarda özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için uygun ortam düzenlemeleri yapılır ve destek eğitim odası açılır. Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak bire bir eğitim yapılır. Destek eğitim odası açılması için il veya ilçe millî eğitim müdürlüğüne teklifte bulunmak ve odanın oluşturulması için çalışmalarını yapmak okul/kurum müdürünün görevidir.

(Cevap D)

9. Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan bireyler bir yerde oturamazlar ve sürekli hareket ederler. İsteklerini erteleyemez, sırasını bekleyemez ve bir işe uzun süre odaklanamazlar. Böyle bir öğrencinin pencere kenarında oturtulması dikkatinin daha fazla dağılmasını sağlar.

(Cevap C)

10. Bireylerin eğitsel değerlendirilmesi ve tanınması ile ilgili iş ve işlemler RAM'larda oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılır. Bireylerin eğitsel değerlendirilmesi ve tanınmasıyla ilgili ilk başvuru; okul yönetimi, veli ya da zihinsel engeli olmayan 18 yaşından büyük bireyin kendisi tarafından; resmî kurumlarda bakım ve barınma hizmetinden yararlanan bireyler için kurumun resmî yazı ile görevlendireceği personel tarafından RAM'a yapılır.

(Cevap D)

11. Verilen örnek durumda öğrencinin bir öğrenme güçlüğü olduğu ve yaşlılarından farklı eğitim ihtiyaçları olduğu görülmektedir. Bu tür öğrenciler için ilk yapılması gereken tanınmasını sağlamaktır. Sınıf öğretmenin tanılama süreci için öğrenciyi okul rehberlik servisine sevk etmelidir.

(Cevap A)

12. Özel eğitim hizmetlerine erken dönemde başlanması esastır. Bunun için özel eğitim ihtiyacı mümkün olduğunca erken dönemde tanınmalıdır. Verilen örnek durumda Buse'nin tanınması dördüncü sınıfta yapılmıştır. Bu özel eğitim için oldukça geçtir.

(Cevap B)

ÖZEL EĞİTİM

1. Gizlilik rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde olduğu gibi özel eğitim tanılama süreçlerinde de önemli bir etik ilkedir. Bu ilke kapsamında özel eğitim gereksinimi olan birey hakkında tanılama sürecinde elde edilen bilgiler ailenin izni alınmadan kesinlikle başka kişilerle paylaşılmamalıdır.

(Cevap A)

2. Cihan Bey'in öğrencisi ile ilgili şüpheleri ve mevcut durum onun özel eğitime gereksinim duyabileceğine işaret etmektedir. Bu durumda sınıf öğretmenin atması gereken ilk adım okul rehberlik servisi ile irtibata geçmektir. Okul rehberlik servisi varsa özel eğitim ihtiyacı öğrenci velisini rehberlik araştırma merkezine yönlendirmelidir.

(Cevap B)

3. Bireylerin özel eğitime yönelik eğitsel değerlendirilmesi ve tanılanması ile ilgili iş ve işlemler RAM'lerde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılır. Tanılama sürecinde öğrencinin öğretmeni, velisi ve rehber öğretmenin görüş ve önerileri de dikkate alınır. Süreç tanılama ilkelerine uygun yürütülür.

(Cevap A)

4. Kaynaştırma uygulamaları diğer tüm özel eğitim etkinlikleri gibi bireyselleştirilmiş eğitim programları ile yürütülür. BEP, okulda okul müdürünün oluşturduğu BEP birimi tarafından hazırlanır. Bu süreçte esas öğrenci ve onunla ilişkili herkesin plan hazırlaması sürecine dahil edilmesidir.

(Cevap A)

5. Öğrencilerin özel eğitim açısından tanılanması ve eğitsel değerlendirmeleri RAM Özel Eğitim Bölümü bünyesinde kurulan kurul tarafından gerçekleştirilir. Sınıf öğretmenleri sınıfında özel eğitime ihtiyacı olabileceğini düşündüğü öğrencileri okul rehber öğretmeni, veli ve diğer öğretmenleri ile de işbirliği içerisinde RAM'a yönlendirmelidir. Özel eğitim bölümü tarafından gerekli test ve test dışı teknikler kullanılarak öğrencinin eğitsel tanılanması yapılır.

(Cevap D)

6. Özel eğitim hizmetlerinin önemli amaçlarından biride bireyin toplumsal uyumudur. Bu amaç için çalışmalar gerçekleştirilir. Ancak unutulmaması gereken bu uyum sürecinin karşılıklı olmasıdır. Yani toplum da özel gereksinimli bireylere yönelik farkındalık geliştirmeli, bu bireyleri kabul etme ve doğru davranışlar geliştirmelidir.

(Cevap D)

7. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitiminin fiziksel katmanı öğrencinin hangi ortamda ne tür bir eğitim alacağını içerir. Bu boyutta sınıf düzenlemesi, tam zamanlı ya da yarı zamanlı kaynaştırma eğitimi kararı yer alır. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencinin normal grup tarafından kabulü ve uyum süreçleri de sosyal katman da yer alır.

(Cevap A)

8. Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler, dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanmak için gerekli bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme ya da matematiksel işlemleri yapma güçlüğü nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir. Verilen okuma-yazma sorunları özel öğrenme güçlüğüne işaret etmektedir.

(Cevap C)

9. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP'lerini hazırlamak amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur (Madde 72). Bu birime başkanlık etme okul müdürü ya da görevlendireceği özel eğitim hizmetlerinden sorumlu müdür yardımcısının görevidir.

(Cevap E)

10. BEP geliştirme birimi okul müdürü veya görevlendirileceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;
- Rehberlik öğretmeni
 - Öğrencinin sınıf öğretmeni
 - Öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri
 - Öğrencinin velisi
 - Öğrenciden oluşur.

(Cevap C)